

1470

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ε. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ - ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
Καθηγητῶν τῆς Βαρβακείου προτύπου Σχολῆς

λείπον 62.
16-33

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ ΚΑΙ Α΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Πρὸς χρῆσιν
τῶν μαθητῶν τῆς Δ΄ τάξεως τῶν γυμνασίων
καὶ τῶν ἀντιστοίχων σχολῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως

21.5x14.5

Ἀριθμ. ἐγκριτ. ἀποφάσεως	$\frac{42433}{48-33}$
--------------------------	-----------------------

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

(ΑΝΤΙΤΥΠΑ 3.500)

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
ΑΘΗΝΑΙ

1933

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

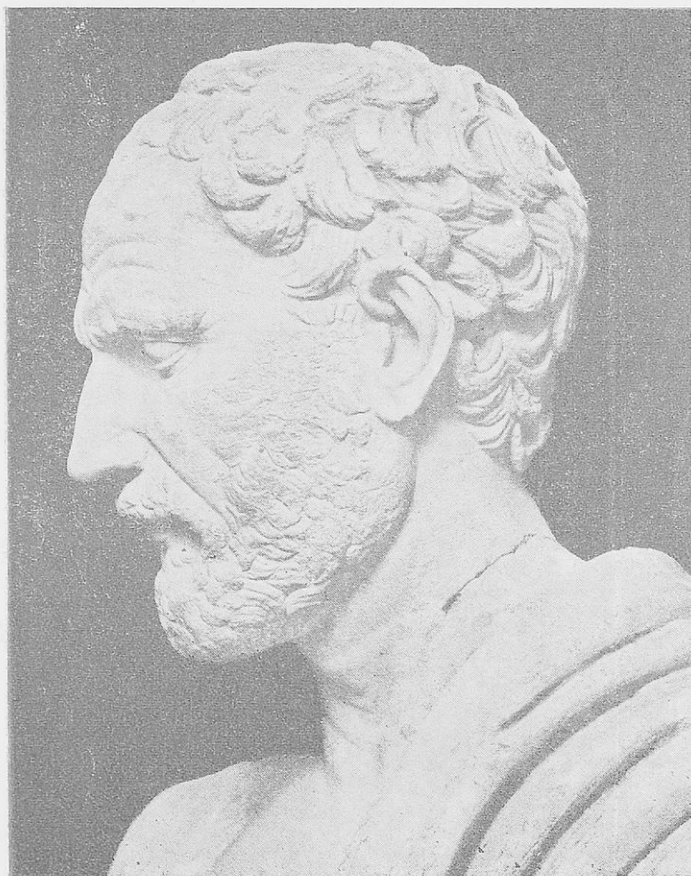
ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΑΤΑΞΙΑΚΩΝ ΙΣΧΥΙΝΤΩΝ Β' ΤΑΞΙΑ

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τῶν συγγρα-
φέων ἢ τοῦ ἐτέρου αὐτῶν.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

ΜΙΧΑΗΛ ΒΟΔΑ
(ΚΩΔ. ΔΗΥΤΡ/13)

ΤΥΠΟΣ Γ. ΜΠΑΡΔΑΝΗ
(ΜΙΧΑΗΛ ΒΟΔΑ 13)

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I

Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

α'. Δημοσθένους βίος.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς τοῦ Δημοσθένους καὶ τῆς Κλεοβούλης, ἐγεννήθη τῷ 383 π. Χ. ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀττικὴν δήμῳ Παιανίας, ὅστις ἔκειτο εἰς τοὺς πρὸς Α. πρόποδας τοῦ Ὑμηττοῦ, ὅπου σήμερον τὸ χωρίον Λιόπεσι. Ἀνῆκεν ἐκ πατρὸς εἰς ἐπιφανὲς καὶ πλούσιον γένος· αὐτὸς ὁ πατὴρ του διετήρει ἐν Ἀθήναις ἀκμαῖζουσαν βιοτεχνίαν μαχαιροποιίας καὶ κλινοποιίας, ἣ ὁποία ἀπέδιδεν εἰς αὐτὸν μεγάλας προσόδους.

Ἐπταετῆς ὁ Δημοσθένης ἔμεινεν ὄρφανὸς πατρός· τὴν κηδεμονίαν αὐτοῦ ἀνέλαβον τότε τρεῖς ἐπίτροποι, εἰς τοὺς ὁποίους μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του εἶχεν ἀναθέσει ὁ πατὴρ του τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκ δέκα πέντε ταλάντων περιουσίας αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ ἐπίτροποι οὗτοι δὲν ἐφάνησαν ἀντάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ ἀποθανόντος· διότι καὶ τὴν κληρονομίαν τοῦ ὄρφανοῦ ἐσφετερίσθησαν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτοῦ παρημέλησαν. Παρὰ ταῦτα φιλομαθῆς ὢν καὶ ἐπίμονος ὁ Δημοσθένης κατώ-

θωσε καὶ μόρφωσιν ἀριτίαν νὰ λάβῃ καὶ φυσικὰ ἀκόμη ἐλαττώματα, τὰ ὅποια εἶχεν, ὅπως τὴν τραυλότητα, τὴν δειλίαν καὶ τινὰ νευρικότητα εἰς τὰς κινήσεις, νὰ διορθώσῃ ἢ ἀποβάλλῃ ἐντελῶς. Ἐμαθήτευσεν, ὡς λέγεται, παρὰ τῷ ῥήτορι Ἰσαίῳ τῷ Χαλκιδεῖ, ἀλλὰ καὶ μόνος ἐμελέτησε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου, τῆς ὁποίας μέγα μέρος, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἀπεμνημόνευσεν.

Ὄταν ἐνηλικιώθῃ καὶ ἀπέκτησεν ἐπομένως τὸ δικαίωμα νὰ διαχειρισθῇ τὴν πατρικὴν περιουσίαν, ἐνήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ διδασκάλου τοῦ Ἰσαίου τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ καὶ κατώρθωσε νὰ διασώσῃ μέγα μέρος τῆς κληρονομηθείσης περιουσίας. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο δὲν εἶχεν οἰκονομικὴν εὐεξίαν, διότι ἄλλως, κατ' ἔσοχὴν φίλαλλος καὶ φιλόανθρωπος, διέθετε τὰ χρήματά του ὑπὲρ ἀναξιοπαθούντων, φιλόανθρωπικῶν σκοπῶν καὶ ἔργων κοινῆς ὠφελείας, ἀφ' οὗ καὶ τριήρη ἐξώπλισεν ἐξ ἰδίων ἀναλαβὸν ἀντοπροαιρέτως μίαν τῶν δαπανηροτάτων λειτουργιῶν, τὴν τριηραχίαν. Ἐναγκάσθη λοιπόν, ἵνα ἐπαρῆ εἰς τὰς ἀνάγκας του, νὰ γίνῃ διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς καὶ λογογράφος, συντάσσων κατὰ παραγγελίαν δικανικοὺς λόγους, οὓς οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀπήγγελλον ἐν τοῖς δικαστηρίοις· εἰς τὸ ἔργον τοῦτο φαίνεται, ὅτι ὑπὲρ πάντα ἠὺδοκίμησε καὶ ἀπέκτησε μεγάλην πελατείαν, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ περὶ ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων λόγοι αὐτοῦ.

Ἀλλὰ τὴν δόξαν του ὀφείλει ὁ Δημοσθένης κυρίως εἰς τοὺς πολιτικοὺς λόγους καὶ τὴν πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθει ἀπέναντι τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Β', ὅστις κατ' ἑκάστην ἀξανάμενος ὠνειρεύετο νὰ κυριαρχήσῃ ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Καὶ τὸ ὄνειρόν του δὲν ἦτο δυσεκπλήρωτον. Αἱ Ἀθηναῖοι, αἱ ὅποια μέχρι τινὸς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, δὲν εἶχον τότε οὔτε τὴν ὕλικὴν δύναμιν, οὔτε πρὸ πάντων τὸ ἠθικὸν ἀξίωμα, τὸ ὅποιον εἶχον ἄλλοτε. Γενικὴ ἀτονία ἐπεκράτει, τὸ ὑψηλὸν φρόνημα καὶ τὰ εὐγενῆ

ιδεώδη εἶχον ἀπαμβλυθῆ, οἱ Ἄθηναῖοι ἀπέκλινον ἤδη πρὸς τὴν ὀφθαλμίαν καὶ τὸν ὑλιστικώτερον βίον, ἡ δὲ πολιτεία προσήρμοξε τὴν ἐπίσημον πολιτικὴν τῆς πρὸς τὰς νέας κατευθύνσεις καὶ ὀραπᾶς τῶν πολιτῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Δημοσθένης ἔβλεπε πάντα ταῦτα καὶ ἐπειδὴ ἐξ ἄλλου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῆ, ὅπως ἀνθρώποι ἡμιβάρβαροι, ὡς ἐχαρακτήριζε τὸν Φίλιππον καὶ τοὺς Μακεδόνας, ἐπιβληθοῦν ἐπὶ λαοῦ πνευματικῶς καὶ πολιτιστικῶς ὑπερτέρου, οἷος ὁ ἀθηναϊκὸς λαός, εἰργάζετο παντοιοτρόπως νὰ ἀννῶσῃ τὸ φρόνημα τῶν συμπολιτῶν του, ἀναμνησκῶν αὐτοὺς τὰ παλαιὰ μεγαλουργήματα τῶν προγόνων καὶ τὴν νοπὴν ἀκόμη δόξαν τῆς πόλεως. Συγχρόνως ἐκήρυξε μὲν ἀμείλικτον πόλεμον κατὰ τῆς ἐν Ἀθήναις μερίδος τῶν μακεδονιζόντων, ἧς προΐστατο ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνης, ἀνεζήτηε δὲ πανταχοῦ συμμάχους τῆς πόλεως· ἀποσταλεῖς δὲ ὡς πρεσβευτῆς εἰς τὰς Θήβας, πόλιν ἀείποτε ἐχθρὰν πρὸς τὰς Ἀθήνας, ἐπεδίωξε καὶ ἐπέτυχε τὴν διαλλαγὴν τῶν δύο πόλεων καὶ τὴν σύναψιν συμμαχίας μεταξὺ αὐτῶν· ἀλλ' ἡ συμμαχία αὕτη διελύθη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἤττης τῷ 338, ὅτε ὅλη σχεδὸν ἡ Ἑλλάς ὑπήχθη ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Φιλίππου.

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ὅμως συμφορὰν ὁ Δημοσθένης δὲν ἀπεθαρρύνθη οὐδὲ ἐχαλάρωσε τὴν πολεμικὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν Μακεδόνων· τοῦναντίον ἐπεδίωκε πάντοτε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν πατρίδα του τῆς ἔστω καὶ ἀνεπαχθοῦς κυριαρχίας αὐτῶν· ἡ εὐκαιρία ἐνόμισεν, ὅτι ἐδόθη ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Φιλίππου (336), ὅτε ὁ Δημοσθένης ἔπεισεν ἐκ νέου τὰς Θήβας καὶ τὰς Ἀθήνας νὰ ἐξεγερθῶσι κατὰ τῶν Μακεδόνων. Ἡ ἐξέγερσις ἐγένετο, ἀλλ' οὐδὲν ἀπέφερε· διότι ὁ Ἀλέξανδρος κατελθὼν ἀμέσως πρὸς νότον μετὰ στρατοῦ τοὺς μὲν Θηβαίους ἐνίκησε καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν κατέστρεψε, παρὰ δὲ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐτρομοκρατήθησαν, ὅταν ἀντελήφθησαν αὐτὸν πρὸ τῆς πόλεως, ἀπήτησε τὴν παράδοσιν τοῦ Δημοσθένους μαζὶ μὲ ἄλλους στρατηγούς καὶ πολιτικούς, οἵτινες ὑπέκλινον

τοὺς Θηβαίους εἰς ἀποστασίαν διὰ τῆς ἐπεμβάσεως ὅμως τοῦ μακεδονίζοντος ῥήτορος Δημάδου ἢ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη. Ἐκτοτε καὶ κατόπιν ἰδίᾳ τῆς ἐν Ἀσίᾳ ἐπικρατήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ ῥήτωρ περιώρισε τὴν κατὰ τῶν Μακεδόνων πολεμικὴν καὶ ἠ φωνὴ του σχεδὸν ἐσίγησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Τῷ 324 ὅμως νέα περιπέτεια ἀνέμενε τὸν Δημοσθένη· ὁ ταμίης τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Ἄρπαλος, παραλαβὼν τὸ ἐξ 70 ταλάντων ταμεῖον τοῦ βασιλέως, κατέφθασε μετὰ στόλου εἰς Πειραιᾶ. Οἱ φιλοπόλεμοι ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐδέχθησαν αὐτὸν μετ' ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλ' ὁ Δημοσθένης ἐτίρησε στάσιν σωφρονεστέραν· θέλων δηλαδὴ νὰ ἀποφύγῃ ἢ πόλις πᾶσαν φανεράν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ῥῆξιν προέτεινε, ἵνα ὁ Ἄρπαλος ἀποπέμψῃ μὲν τὸν στόλον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, αὐτὸς δὲ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὴν πόλιν ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης. Οἱ μακεδονίζοντες ἐπέμειναν ἀντιθέτως νὰ συλληφθῇ ὁ Ἄρπαλος καὶ ἐκδοθῇ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, τὸ δὲ χρῆμα, ὅπερ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, νὰ κατατεθῇ εἰς τὸν Παρθενῶνα ὡς παρακαταθήκη τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Δημοσθένης συνεφώνησεν· ἀλλ' αἴφνης ἀποκαλύπτεται, ὅτι ὁ Ἄρπαλος εἶχε δραπετεύσει, τὸ δὲ χρῆμα, τὸ ὅποιον ἔφερε, μετρηθὲν εὐρέθη ὀλιγώτερον παρὰ τὸ ἥμισυ. Γενομένης ἀνακρίσεως ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ εὗρεν ἐνόχους δωροδοκίας πολλοὺς καὶ δὴ τὸν Δημοσθένη, μολοντί ἦτο φανερόν, ὅτι τὸ χρῆμα ἔδωκε πανήθη εἰς μυστικὰς πολεμικὰς παρασκευάς. Ὅθεν κατεδικάσθη ὁ Δημοσθένης εἰς πρόστιμον 50 ταλάντων· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ καταβάλλῃ τὸ ποσὸν τοῦτο ἔφυγεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροιζῆνα. Εἰς τὴν ἔξορίαν παρέμεινε ὁ Δημοσθένης μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀνεκάλεσεν αὐτὸν πανηγυρικῶς.

Ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας ὁ Δημοσθένης ἀνέλαβεν ἐκ νέου τὸν κατὰ τῶν μακεδονιζόντων καὶ Μακεδόνων διακοπέντα ἀγῶνά του· ἀλλ' ὅτε οἱ Ἕλληνες ἠττήθησαν ἐν Κραννῶνι τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων κατ'

ἀπαίτησιν τοῦ νικητοῦ Ἀντιπάτρου καὶ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων τοῦ Δημοσθένους κατεδίκασε τὸν ῥήτορα μετ' ἄλλων ἀντιμακεδονιζόντων εἰς θάνατον. Ὁ Δημοσθένης διωκόμενος νὰ συλληφθῆ κατέφυγεν εἰς τὸν ἐν Καλαυρείᾳ—σημερινῶ Πόροφ—ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, ἵνα δὲ μὴ πέσῃ ζῶν εἰς χεῖρας τῶν διωκτῶν του, ἔπλε δηλητήριον, ὅπερ ἔφερεν ἐντὸς γραφικοῦ καλάμου, καὶ ἐξέπνευσε παρὰ τὸν βωμὸν τοῦ ναοῦ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322 π. Χ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Καλαυρείας ἤγειραν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνημεῖον τοῦ ῥήτορος, τὸν ὁποῖον ἐπὶ αἰῶνας ξεηκολούθουν νὰ τιμοῦν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τεσσαράκοντα δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ἄλλως ἐτίμησαν αὐτὸν καὶ ἐπὶ πλέον ἴδρυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν χαλκοῦν αὐτοῦ ἀνδριάντα, εἰς τὴν βάσιν τοῦ ὁποίου ἐχάραξαν τὸ ἐπίγραμμα :

Εἴπερ ἴσῃν ῥώμην γνώμη, Δημοσθενης, εἶχες,
 Οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδῶν.

β'. Δημοσθένους λόγοι.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν 61 λόγοι· ἐκ τούτων οἱ μὲν 14 εἶναι δημηγορίαι ἢ συμβουλευτικοί, οἱ δὲ λοιποὶ δικανικοὶ τὸ μὲν δημόσιοι (13) ἀπαγγελθέντες ἐν δημοσίαις δίκαις, τὸ δὲ ἰδιωτικοὶ (34) ἐκφωνηθέντες εἰς ἰδιωτικὰς δίκας.

Ἐκ τῶν συμβουλευτικῶν, ἐκείνων δηλαδή, τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλεν ὁ Δημοσθένης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου περὶ δημοσίων ὑποθέσεων, σπουδαιότεροι εἶναι οἱ τέσσαρες Φιλιππικοί, οἱ τρεῖς Ὀλυνθιακοὶ καὶ ὁ περὶ τῆς εἰρήνης, οἵτινες ὁμοῦ μετ' ἄλλων τινῶν συναφοῦς περιεχομένου ὀνομάζονται γενικῶς Φιλιππικοί. Ἐκ δὲ τῶν δικανικῶν τῆς μὲν ἀ' κατηγορίας, δηλαδή τῶν δημοσίων, σπου-

δαιότερος είναι ὁ ὑπὲρ Κτησιφῶντος περὶ τοῦ στεφανίου, τῆς δὲ β', τουτέστι τῶν ἰδιωτικῶν, ἀξιολογώτεροι εἶναι οἱ λεγόμενοι Ἐπιτροπικοί, ἐκεῖνοι δηλαδή, τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλεν ἐνηλικιωθεὶς κατὰ τῶν σφετεριστῶν τῆς περιουσίας του ἐπιτρόπων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι λόγοι ἔχουν ἰδιάζουσαν ἀξίαν ὅχι τόσον διὰ τὸ ἐμφαζόμενον ἀκόμη ὕψος τῆς τέχνης τοῦ ῥήτορος, ὅσον διότι προκαταγγέλλουν τὴν μέλλουσαν ἐξέλιξιν καὶ εὐδοκίμησιν αὐτοῦ.

γ'. Μέρη τῶν συμβουλευτικῶν λόγων.

Ἐκαστος τῶν συμβουλευτικῶν λόγων συνίσταται ἐκ πέντε μερῶν — τοῦ προοιμίου, τῆς διηγήσεως, τῆς προθέσεως, τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἐπιλόγου. Καὶ ἐν μὲν τῷ προοιμίῳ, βραχεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὁ ῥήτωρ προπαρασκευάζει τοὺς ἀκροατὰς του πρὸς ὑποδοχὴν τῆς ὑποθέσεως (πρόλογος, εἰσαγωγή)· ἐν δὲ τῇ διηγήσει, ἣτις ἐπακολουθεῖ τὸ προοίμιον, γίνεται ἡ ἀφήγησις τῆς ὑποθέσεως, ἡ ὁποία παρέχει ἀφορμὴν εἰς τὸν λόγον ἢ ἄλλως ἢ ἐκθεσις τῆς ὑποθέσεως τοῦ λόγου· ἐν δὲ τῇ προοθέσει, ἣτις ἀποτελεῖ καὶ τὸ κυριώτερον καὶ σπουδαιότερον μέρος τοῦ λόγου, ὁ ῥήτωρ προτίθησι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, ἣτοι ἐκθέτει τὰς περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι ἀντιλήψεις του· ἐν τῇ ἐπακολουθούσῃ πίστει παρατάσσει τὰ πρὸς κατάπεισιν τῶν ἀκροατῶν του ἐπιχειρήματα· ἐν δὲ τῷ ἐπιλόγῳ τέλος προσπαθεῖ νὰ συγκεντρώσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν του ἐπὶ τῆς συνολικῆς ὑποθέσεως τοῦ λόγου διὰ τῆς συγκεφαλαιώσεως τῶν γνωμῶν, τὰς ὁποίας ἐξέθεσε, καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων, τὰ ὁποῖα ἀνέπτυξε. Παρὰ Δημοσθένει οὐχὶ σπανίως ὁ ἐπίλογος κατακλείεται δι' εὐχῆς τινος.

II

Η ΟΛΥΝΘΟΣ

Ἡ Ὀλυνθος ἦτο μία ἐκ τῶν παλαιότερων καὶ ἀξιολογωτέων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος.

Ἐκειτο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ ἐπὶ τῆς Β.Δ. πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου, περὶ τὴν σημερινὴν θέσιν Μυριόφυτον. Κατὰ τὴν περίοδον τῶν Μηδικῶν καὶ δὴ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἀποπειραθεῖσα νὰ ἀποσείσῃ τὸν περσικὸν ζυγόν, ὅστις εἶχεν ἐπιβληθῆ καὶ εἰς αὐτήν, ὅπως εἰς ὀλόκληρον τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐξεπολιορκήθη καὶ κατηδαφίσθη ὑπὸ τῶν Περσῶν, οἵτινες παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τοὺς ἐξ Εὐβοίας μετοικήσαντας Χαλκιδεῖς.

Μετὰ ταῦτα ἡ Ὀλυνθος ἤρχισε νὰ ἀυξάνῃ ταχέως καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀπέκτησε μεγάλην δύναμιν, ἵκανὴν νὰ κατοστήσῃ αὐτὴν κέντρον καὶ μητρόπολιν τῶν λοιπῶν περὶ αὐτὴν ὁμοσπόνδων πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκδίωξιν τῶν Περσῶν εἰσῆλθε καὶ αὕτη μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν 32 συμμαχικῶν πόλεων εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως περιῆλθε καὶ ἡ Ὀλυνθος εἰς θέσιν ὑποτελοῦς τῶν Ἀθηναίων, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς ἀθηναϊκῆς συμμαχίας, ἐκ τῆς καταστάσεως δὲ ταύτης ἀπηλλάγη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε προσεχώρησεν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους. Λόγῳ τῆς ἀποστασίας ταύτης προεκλήθη πόλεμος μεταξὺ Ὀλύνθου καὶ Ἀθηνῶν· ὁ πόλεμος οὗτος διεξήχθη μετὰ πείσματος καὶ παρουσίασε πολλὰς φάσεις, ἐπερα-

τώθη δὲ μαζί με τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἄλλ' ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς Ὀλύνθου ἐκ τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ ἦτο τυπικὴ. Κατ' οὐσίαν ἐπῆλθεν ἀπλῶς ἀντικατάστασις τοῦ κυριάρχου. Τοὺς Ἀθηναίους δηλαδὴ ὑποκατέστησαν ἤδη οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ Ὀλύνθιοι ἦσαν λόγῳ μὲν σύμμαχοι, ἔργῳ δὲ ὑποτελεῖς. Μόνον ἡ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη τοῦ 387 π. Χ. ἀποκατέστησε τὴν Ὀλυνθον ἐλευθέραν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης καὶ ἐφεξῆς ἤρχισεν αὕτη νὰ προβαίη εἰς ἀκμὴν καὶ ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης καὶ δυνάμεώς της, ὅτε ἡ ἡγεμονία αὐτῆς ἐπεξετάθη ἐφ' ὅλης τῆς Χαλκιδικῆς, ἧς ἀκμάζουσαι πόλεις ἔσπευδον νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν προστασίαν της.

Πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν κτήσεών των οἱ Ὀλύνθιοι ἀπεφάσισαν νὰ συνάψουν συμμαχίαν μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῶν Λακεδαιμονίων Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων τῷ 383 π. Χ. Ἄλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀντιληφθέντες τοὺς σκοπούς των ἐκήρυξαν πόλεμον κατὰ τῆς Ὀλύνθου, ὅστις διήρκεσε τέσσαρα ἔτη (383—379). Ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου τούτου ὑπῆρξεν ἡ κατάλυσις τῆς ἀρχῆς τῆς Ὀλύνθου καὶ ἡ ἐκ νέου ὑπαγωγή αὐτῆς εἰς θέσιν πόλεως ὑποτελοῦς εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους.

Μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (371 π. Χ.) καὶ τὴν κατ' αὐτὴν ἦτταν τῶν Λακεδαιμονίων ἡ Ὀλυνθος ἔλυσε τὴν πρὸς τὴν Σπάρτην ὑποτελείαν, ἀλλ' οἱ Ὀλύνθιοι δὲν κατώρθωσαν πλέον νὰ ἀπολαύσουν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ἀνεξαρτησίας. Μετὰ τὴν ὑπὸ ἀποίκων Χαλκιδέων τῆς Χαλκιδικῆς, συμμάχων τῶν Ὀλυνθίων, κατάληψιν τῆς Ἀμφιπόλεως ἐπῆλθε ῥῆξις μετὰξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες εἶχον ἀνέκαθεν ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν ἐνταῦθα παλαιῶν των κτήσεων. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν μετὰ στόλου τῷ 364 τὸν στρατηγὸν Τιμόθεον κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως· καὶ ταύτην μὲν δὲν κατώρθωσεν οὗτος νὰ κυριεύσῃ παρὰ τὰς ἰσχυρὰς ἐπιθέσεις, τὰς ὁποίας ἐνήργησε κατ' αὐτῆς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκ-

καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ὁμως καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Χαλκι-
δεῖς πολιορκήσας στενωῶς πανταχόθεν ἠνάγκασε νὰ ἐγκαταλεί-
ψουν εἰς χεῖράς του τὴν Ποτεΐδαιαν καὶ τὴν Τορῶνην.

Ὅριστικὴν τροπὴν ἔλαβον τὰ πράγματα τῆς Ὀλύνθου, ὅτε
ἀνέβη εἰς τὸν μακεδονικὸν θρόνον ὁ Φίλιππος ὁ Β'. (358). Οὗ-
τος μετὰ τὴν στερέωσιν τοῦ θρόνου του ἐν Μακεδονίᾳ ἐστρά-
φη πρὸς τὴν Χαλκιδικήν· καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ἐκυρίευσε τὴν
Ἀμφίπολιν καὶ Πύδναν (357) ἔπειτα ἐπολιόρκησε τὴν Ποτεΐ-
δαιαν, ἀποικίαν ἀθηναϊκὴν, καὶ τῇ συμπράξει τῶν Ὀλυνθίων
κατέλαβεν αὐτὴν (356). Εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ὑπὸ τῶν Ὀλυν-
θίων παρασχεθείσης εἰς τὸν Φίλιππον βοήθειας οὗτος παρέδω-
κεν εἰς αὐτοὺς τὴν Ποτεΐδαιαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντο, πόλιν ἀ-
ποτελοῦσαν ἀείποτε τὸ μῆλον τῆς ἔριδος μεταξὺ Μακεδόνων καὶ
Ὀλυνθίων. Ἀλλ' οἱ Ὀλύνθιοι δὲν ἐχάρησαν ἐπὶ πολὺ τὸ καθε-
στῶς, τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη ἐκ τῶν πρὸς τὸν Φίλιππον ἀγα-
θῶν σχέσεων αὐτῶν· τῷ 349 ὁ Φίλιππος ἐπῆλθε καὶ κατὰ τῆς
Ὀλύνθου καί, ἀφ' οὗ ἐκυρίευσεν αὐτὴν διὰ προδοσίας κατὰ τὸ
φθινόπωρον τοῦ 348, τὴν κατέστρεψε τῶν κατοίκων αὐτῆς πω-
ληθέντων ὡς δούλων.

Οὕτως ἐξέλιπεν ὁλοσχερῶς ἡ Ὀλυνθος.

διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ
διὰ τὸν πόλεμον.

Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, 17
ἐκ τούτων ἂν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ
αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς
εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὡς
δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεννημένων τινὸς ἤ-
κουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἴου ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ
βελτίους. εἰ μὲν γὰρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμ- 18
πειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμία πάν-
τας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ δο-
κεῖν εἶναι τὰ ἔργα—πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φι-
λοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι—εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος
ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην
καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ
ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρος τὸν τοιοῦτον.

Λοιποὺς δὲ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ 19
τοιούτους ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι
τοιαῦτα, οἳ ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον
δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. καὶ γὰρ οὐς ἐνθένδε πάντες ἀ-
πῆλαινον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους
ὄντας, Καλλίαν ἐκείνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀν-
θρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾠσμά-
των, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελα-
σθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.

Καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρὰ τις ἠγεῖται, μεγάλ', ὧ 20
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κα-
κοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὐ φρονοῦσιν. ἀλλ', οἴμαι, νῦν μὲν
ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δει-
ναὶ συγκρούσαι τὰ τοιαῦτ' ὀνειδίη. εἰ δέ τι πταίσει, τότε
ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγ', ὧ

21 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἵ τε θεοὶ
θέλωσι καὶ ἡμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν,
ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένος ἦ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὶ
δ' ἀρρώστημά τι συμβῆ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα καὶ
στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ἦ, οὕτω
καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἕξω πολε-
μῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὰν δ' ὁ-
μορος πόλεμος συμπλακῆ, πάντ' ἐποίησεν ἔκδηλα.

22 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον
εὐτυχοῦνθ' ὀρῶν ταύτη φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομί-
ζει, σῶφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῶ χρηταὶ μεγάλη
γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τὴν τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ
τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἄλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἴ-
ρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοί-
μην, ἐθελόντων, ἃ προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ
κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς
εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔχειν ὀρῶ ὑμῖν ἐνού-

23 σας ἢ κείνῳ. ἄλλ', οἶμαι, καθήμεθ' οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ
ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντ' οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ
αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμα-
στόν ἐστιν, εἰ, στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκείνος αὐτὸς
καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασιν καὶ μήτε καιρὸν μήθ' ὥραν παρα-
λείπων, ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφισομένων καὶ πυνθανο-
μένων, περιγίγνεται. οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοῦναν-
τίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν
τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν.

24 Ἄλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτ',
ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀν-
τήρατε, καὶ πόλλ' ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἕξόν,
οὐκ ἠθελήσατε, ἄλλ' ἴν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων,
τὰ ὑμέτερά αὐτῶν ἀνηλίσκετ' εἰσφέροντες καὶ προὔκιν-
δυνεύετε στρατευόμενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξιέναι καὶ

μέλλειτ' εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἕν' αὐτῶν ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερον αὐτῶν ἀπολωλεκότες κἀθησθε. ταῦτα θαυμάζω καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μη- 25
δεῖς ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζοντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζοντων, σχεδὸν ταῦθ' ἄπερ νυνὶ ποιούντων, ἅπασ ὁ χρόνος διελήλυθεν.

Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 26
ὥστε, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτο γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν. νῦν δ' ὅ,τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη.

Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι 27
προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε, τήνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν, τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα.

Τίνος γὰρ εἶνεκ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦ- 28
τον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν; ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τᾶθλ', ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις κἂν ληφθῆ, παραχορῆμ' ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεσθηκότων ἴδιοι, μισθὸς

δ° οὐκ ἔστιν ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖ', ἃ συλῶσιν. ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα' ἀποβλέψητε φάυλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φάυλως.

Πρότερον μὲν γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ συμμορίας εἰσφέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ καὶ οἱ βοησόμενοι τριακῶσιον· οἱ δ' ἄλλοι προσενεμησθ', οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέντας καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν, ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μήδ' ὀτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδίκημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει, εἴθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται.

31 Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὅσων ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον δίδοι καὶ τὰ βέλτισθ' ὧν ἂν ἀκούσηθ' αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖν' ἢ ὁ δεῖν' εἴπη. κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμ' ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὄλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

III

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α΄

Εἰσαγωγή

Ὁ Φίλιππος ἀναλαβὼν τὴν βασιλείαν τῆς Μακεδονίας τῷ 359 ἐφρόντισεν εὐθύς ἀμέσως νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας του καὶ τὴν ἰδίαν ἀρχήν· πρὸς τοῦτο προσέβαλε μὲν καὶ καθυπέταξε τοὺς εἰς τὴν Μακεδονίαν εἰσβαλόντας ὁμόρους λαοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐδείχθη δὲ σκληρὸς πρὸς πάντας τοὺς ἀνταπαιτητὰς τοῦ μακεδονικοῦ θρόνου.

Μετὰ ταῦτα ἐπελήφθη τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν περιώρισε τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ περὶ τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ συνδέσῃ στενωτέρου τὴν Μακεδονίαν μετὰ τῆς θαλάσσης· οὕτως ἐκυρίευσε ἐν πρώτοις τὴν Ἀμφίπολιν (357), ἀξιολογωτάτην ἑλληνικὴν ἀποικίαν παρὰ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, ἀκολούθως δὲ τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς περὶ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον ὀχυρὰς πόλεις Πύδναν (357), Ποτεΐδειαν (356) καὶ Μεθώνην (353), παλαιὰς ἀθηναϊκὰς κτήσεις. Κατόπιν ὅμως τῶν εὐκόλων τούτων ἐπιτυχιῶν αἱ βλέψεις του ἐστράφησαν πλέον ἀποκλειστικῶς πρὸς τὴν κυρίως Ἑλλάδα. Ἀφορμὴν εἰς τὴν πρὸς νότον κάθοδον αὐτοῦ, ἦν ἀπὸ πολλοῦ ἐπεδίωκε, παρέσχον οἱ Θεσσαλοί, οἱ ὁποῖοι προσεκάλεσαν αὐτὸν νὰ τοὺς προστατεύσῃ κατὰ τῶν ὑπερβασίων τῶν τυράννων τῶν Φερῶν (352). Ὁ Φίλιππος ἀποδεχθεὶς εὐχαρίστως τὴν πρόσκλησιν διηυθέτησε τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ κατὰ τὸ συμφέρον αὐτοῦ.

Εὐθύς κατόπιν ἐπεχείρησε νὰ διέλθῃ τὰς Θερμοπύλας, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπρόσκοπτον κάθοδόν του εἰς τὴν Ἰωνικὴν (352) διὰ τῆς ἐγκαίρου ὁμως καταλήψεως τῶν στενῶν ὑπὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ ἢ διάβασις ἀπεσοβήθη.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ὁ Φίλιππος ἐτροπή κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 352 πρὸς τὴν Θράκην διὰ τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας του. Οἱ ἐκεῖ ἡγεμόνες εὐρίσκοντο εἰς διενέξεις πρὸς ἀλλήλους καὶ εἰς διαμάχην πρὸς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις Πέρινθον καὶ Βυζάντιον. Τὰς διχονοίας ταύτας ἐπωφεληθεὶς ὁ Φίλιππος ἔγινεν ἐντὸς μικροῦ ἀπόλυτος κύριος τῆς Θράκης καὶ προχωρήσας πέραν τοῦ Ἑβρου ἐπολιόρησε τὸ ἐπὶ τῆς Προποντίδος Ἡραϊῶν τεῖχος, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη τοῦ εἰς τὴν Ἰωνικὴν μετακομιζομένου σίτου ἐκ τῶν περὶ τὸν Εὐξείνιον χωρῶν.

Ἡ εἶδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραϊῶν, ἢ κατοχὴ τοῦ ὁποίου ἀπετέλει διὰ τοὺς Ἀθηναίους ζήτημα ζωῆς καὶ θανάτου, γνωσθεῖσα ἐν Ἀθήναις προεκάλεσεν ἀνησυχίαν καὶ ἀναβρασμόν. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πρώτων ἐντυπώσεων συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεφάσισαν ἄμεσον παρασκευὴν πολεμικῶν δυνάμεων καὶ ἔναρξιν σοβαροῦ καὶ ἐντόνου κατὰ τοῦ Φιλίππου ἀγῶνος. Ἀλλ' οἱ πρώτοι ἐνθουσιασμοὶ δὲν ἤρρηξαν νὰ ἐξανεμισθοῦν· μετὰ τὴν διαβιβασθεῖσαν εἰς Ἀθήνας ἀγγελίαν κατ' ἀρχὰς μὲν, ὅτι ἠσθένησεν ὁ Φίλιππος, ἔπειτα δέ, ὅτι δῆθεν ἀπέθανεν αἱ πρὸς στιγμὴν ληφθεῖσαι γενναῖαι ἀποφάσεις ἐγκατελείφθησαν καὶ πᾶσα ἀγαθὴ προσπάθεια παρέλυσεν αὐτομάτως.

Κατὰ τὸ 351 ὁμως ἤρχισε νὰ ἀπασχολῆ ἐκ νέου τοὺς Ἀθηναίους σοβαρῶς τὸ ζήτημα τοῦ κατὰ τοῦ Φιλίππου πολέμου. Πολλαὶ συνεδρίαί τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου κατηναλώθησαν εἰς σχετικὰς συζητήσεις. Εἰς μίαν λοιπὸν τῶν συνελεύσεων τούτων ὁ Δημοσθένης ἐζήτησε τὸν λόγον πρὸ τῶν ἄλλων δητόρων καὶ ἀπήγγειλε τὸν παρόντα λόγον, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποδεικνύει τὴν ἀνάγκην καὶ τὸν τρόπον τελεσφόρου πολεμικῆς δράσεως ἐναντίον τοῦ Φιλίππου.

- 1 Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὔτιθεται, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἄν, ἕως οἱ πλείστοι

τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἤγον, εἰ δὲ μή, τότ' ἂν καὐτὸς ἐπειρώμην, ἃ γινώσκω, λέγειν· ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστάς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέονθ' οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλευέσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὧ ἄνδρες Ἀθη- 2
ναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὁ γὰρ ἐστὶ χεῖριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; ὅτι οὐδέν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ', ἃ προσῆκε, πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.

Ἐπειτ' ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ 3
τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων—ἐξ οὔ χρόνος οὐ πολὺς—ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνας οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω; ἴν' εἰδῆτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστὶ φοβερόν οὔτ', ἂν ὀλιγορῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε, παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτ' ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν, ὧν ἐχοῖν.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον 4
οἶεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντ' ἀπο-

- λωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἰχομέν ποθ' ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτειδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκεῖως ἢ κείνω.
- 5 εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἔστιν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτ' ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἄν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα τὰ χωρὶ' ἄθλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν
- 6 καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γὰρ τοι ταύτη χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρῶσι παρσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἃ χρή.
- 7 Ἄν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρσχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείς τὴν εἰρωνεῖαν ἔτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεῦσθαι, — συνελόντι δ' ἀπλῶς, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι καὶ παύσησθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξῃ, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερορθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε κάκεινον τιμωρήσεσθε.
- 8 Μὴ γὰρ ὡς θεῶ νομίζετ' ἐκείνω τὰ παρόντα πεπη-

γέναι πράγματ' ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν· καὶ ἅπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἐνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτήτα καὶ ῥαθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημι δεῖν ἤδη.

Ὅρατε, γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ προᾶγμα, οἱ 9
προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἴρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὧς φασι, λέγει, καὶ οὐχ οἴος ἐστὶν ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεὶ τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλω πανταχῆ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται.

Πότ' οὖν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόθ' ἃ χρὴ πράξε- 10
τε; ἐπειδὴν τί γένηται; —ἐπειδὴν νῆ Δί' ἀνάγκη τις ἦ—. νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμεν' ἠγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γάρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθ', εἰπέ μοι, περιόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι «λέγεται τι καινόν»; —«γένοιτο γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν»; —«τέ- 11
θνηκε Φίλιππος;» —«οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ». —τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθῃ καὶ τὰ τῆς τύχης ἡ- 12
μῖν, ἢ περ αἰεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτ', ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε, διοικήσαισθε· ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόν-

- των τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀ-
 πηρημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις.
- 13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑ-
 πάρχειν ἅπαντας ἐτοιμῶς, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πε-
 πεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρα-
 σκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ἡμᾶς
 οἴομαι, καὶ τὸ πλήθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστίνας χρημά-
 των, καὶ τᾶλλ' ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ
 παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεῖς ὑ-
 14 μῶν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον. ἐπειδὴν ἅπαντ' ἀ-
 κούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν
 ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλ-
 λειν με τὰ πράγμαθ' ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ «ταχὺ» καὶ
 «τήμερον» εἰπόντες μάλιστ' εἰς δέον λέγουσιν — οὐ γὰρ
 ἂν τὰ γ' ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλύσαι δυνη-
 15 θεῖμεν—, ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ
 πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνησεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώ-
 μεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐ-
 χθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς.
 οἴμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις
 ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι. ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγά-
 λη, τὸ δὲ πράγμ' ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει, κριταὶ δ' ὑμεῖς
 ἔσεσθε.
- 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις
 πενήκοντα παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς οὐ-
 τω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, εἰάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύ-
 τας αὐτοῖς ἐμβᾶσι. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἰπ-
 πέων ἱππαγωγοὺς τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ εὐτρεπίσαι
 17 κελεύω. ταῦτα μὲν οἴμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἑξαίφνης
 ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύ-
 λας καὶ Χερρόνησον καὶ Ὀλυνθον καὶ ὅποι βούλεται·
 δεῖ γὰρ ἐκείνω τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆσαι, ὡς ὑμεῖς

ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλίαρτον καὶ τὰ τελευταῖα πρόφην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὀρμήσαίτε. οὗτοι παντελῶς, 18 οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἵν' ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδῶς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, — εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος — ἡσυχίαν ἔχη, ἢ παριδῶν ταῦτ' ἀφύλακτος ληφθῆ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ καιρόν.

Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν καὶ πα- 19 ρεσκευάσθαι προσήκειν οἴομαι· πρὸ δὲ τούτων δύναμίν τιν', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει. μὴ μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται, κἂν ὑμεῖς ἓνα κἂν πλείους κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὄντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφήν ταύτη πορίσαι κελεύω.

Ἔσται δ' αὕτη τίς ἢ δύναμις; καὶ πόση; καὶ πόθεν 20 τὴν τροφήν ἔξει; καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς. ξένους μὲν λέγω — καὶ ὅπως μὴ ποιήσεθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψε· πάντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἰρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθεται, ἂν ἐλάττω φαίνηται. λέγω 21 δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῆ, χρόνον τακτὸν στρατευομένων, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῆ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κε-

- λεύω. καὶ μετὰ τούτων ἰπέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντ' Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἰππαγωγούς τού-
22 τοις. εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέη. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφή γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δεῖξω, ἐπειδάν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς συστρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
- 23 Τοσαύτην μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτ', ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν—οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή—, οὐδὲ παντελῶς
24 ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἶδ' ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμόνιους παραταπτόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὔτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικά στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασιν· καὶ παρακύψαντ' ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῦ μάλλον οἴχεται πλέοντα, ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ δίδόντα μισθόν.
- 25 Τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν δρωμένων παρακαταστήσαντας· ἐπεὶ νῦν γε γέλωσ ἔσθ', ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς·

«εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι;» «μὰ Δί' οὐχ
ἡμεῖς γε», εἶποιτ' ἄν, «ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν». οὐκ
ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξίαρ- 26
χους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱπάρχους
δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι; πλὴν ἐνὸς ἀνδρός, ὃν
ἂν ἐκπέμψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομ-
πὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν. ὥσπερ γὰρ
οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χει-
ροτονεῖτε τοὺς ταξίαρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ
ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 27
ναῖοι, ταξίαρχους παρ' ὑμῶν, ἱππαρχον παρ' ὑμῶν,
ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἢν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πό-
λεως ἢ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑ-
μῶν ἱππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πό-
λεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν;
καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ'
ὑμῶν ἔδει χειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ἦ.

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἠγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ 28
δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα
ποθεῖτ' ἀκοῦσαι. τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα
τοίνυν ἔστι μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυ-
νάμει ταύτῃ, τάλαντ' ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρὸς,
δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετταράκοντα τάλαντα, εἴ-
κοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἐκάστου, στρατιώ-
ταις δὲ δισχιλίαις τοσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς
ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱπ-
πεῦσι διακοσίαις οὔσι, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκα-
στος λαμβάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἶ- 29
ται μικρὰν ἀφορμὴν εἶναι σιτηρέσιον τοῖς στρατευομέ-
νοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σα-
φῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐ-
τὸ τὸ στρατεύμ' ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλ-

λήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐντελεῖ. ἐγὼ συμπλέων ἐθειλοντῆς πάσχειν ὀτιοῦν ἔτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχη. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

- 30 "Α μὲν ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ' εὐρεῖν, ταῦτ' ἐστίν. ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονήτε τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμηῖτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
- 31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτ', ἐνθυμηθεῖτε καὶ λογίσαισθ', ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶν' ἐπιχειρεῖ, ἠνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν — ὑστεριοῦμεν γὰρ ἀπάντων —, ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιαθῶ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καί, ἃ χρῆ στρατεύματι, πάνθ' ὑπάρχει τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥάδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥαδίως ἔσται.
- 33 "Α μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, πρὸς τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται· ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστίν, ἃ

ἔγω γέγραφα. ἂν ταῦτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον, ἃ λέγω, εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἰππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν, νόμῳ κατακλείσῃτ' ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες.

Καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθη- 34
ναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμῆ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλείοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθ', οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἰμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἔχων, πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξε, τὰ τελευταῖα εἰς Μαραθῶν ἀπέβη καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν.

Καίτοι τί δήποτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν 35
μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν ἂν τ' ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκεται χρήματα, ὅσ' οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑπεριρίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτεΐδαιαν; ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅ- 36
παντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, τότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τίνα λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέτα-

στον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόρισθ' ἅπαντα.

- 37 Τοιγαροῦν ἅμ' ἀκηκόαμέν τι καὶ τριηράρχους καθίσταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, εἴτ' ἀντεμβιβάζειν, εἴτ' ἐν ὄσφ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἴομεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἶαί τ' οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

- 38 Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μέν ἐστὶ τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ' ἠδέ' ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν, ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβῆσεται, δεῖ πρὸς ἠδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἢ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἢ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρὸν ἐστὶ φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ἃ ἂν ἢ δυσχερῆ, πάντων ὑστερεῖν τῶν ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιόσσειε τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἠγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἵν' ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζονται διώκειν.

Ἑμεῖς δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν 40
 ἀπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἰππέας, χρημάτων
 πρόσδοτον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐ-
 δενὶ πώποτ' εἰς δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε,
 ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φι-
 λίπῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται,
 κἂν ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες· προβάλλ-
 εσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὔτ' οἶδεν οὔτ' ἐθέλει. καὶ 41
 ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φίλιππον, ἐκεῖσε
 βοηθεῖν ψηφίζεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε, ἂν ἄλλοθί
 που, συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ'
 ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ
 πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορατ' οὐδέν,
 πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα
 δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν· νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἦκει τὴν
 ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγγωρεῖ.

Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς 42
 γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος τὴν φιλο-
 πραγμασοῦνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίπῳ. εἰ γὰρ ἔχων
 ἅ κατέστραπται καὶ προεῖληφεν ἡσυχίαν ἔχειν ἠθέλε
 καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι
 δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνῃ καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ
 αἰσχιστ' ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν
 ἀεὶ τινι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκκαλέ-
 σαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μῆτ' ἐνθυμεῖται 43
 μῆτ' ὀργίζεται, ὀρῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν
 ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι
 Φίλιππον, τὴν δὲ τελευταίην οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ πα-
 θεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται,
 δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει. εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ
 τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἂν ἀπο-

- 44 στείλιτε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς ; οὐκ ἐμβησόμεθα ; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρος γέ τι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον ; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευρόμεθα ; « ποῖ οὖν προσορμιούμεθα ; » ἤρετό τις. εὐρήσει τὰ σαθρά, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτε οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων.
- 45 Ὅποι μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῆ, κἂν μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ὑμῖν τῶν δεόντων γίνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελωσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνήσκει τῷ δέει
- 46 τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓν ἄνδρα δυνηθῆναι ποτε ταῦθ' ὑμῖν προᾶξει πάνθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν δεῖν αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν ἔστι, τὰ δὲ πράγματ' ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ ἡγήται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθάδ' ὧσιν, ὑμεῖς δ', ἐξ ὧν ἂν ἀκούσηθ', ὅτι ἂν τύχητε ψηφίζησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν ;
- 47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται ; ὅταν ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὄραν. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρίς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνί-

σασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδι-
στῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται τοῦ
προσήκοντος· κακούργου μὲν γὰρ ἐστὶ κριθέντ' ἀποθα-
νεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.

Ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιμόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ 48
Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πο-
λιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα,
οἱ δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζουσιν, οἱ δὲ—λόγους πλάτ-
τοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὧ ἄν- 49
δρες Ἀθηναῖοι, νῆ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον μεθύειν τῷ με-
γέθει τῶν πεπραγμένων καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν
ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὄρωντα
καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον, οὐ μέντοι γε μὰ Δί'
οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους
τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητό-
τατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες.

Ἄλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς 50
ἄνθρωπος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον
πολὺν ὑβρίζει καὶ ἅπανθ', ὅσα πάποτε ἠλπίσαμεν τινα
πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὐρηται, καὶ τὰ λοιπὰ
ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστὶ, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολε-
μεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποι-
εῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ' ἐσόμεθ' ἐγνωκό-
τες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γάρ, ἅττα
ποτ' ἔσται, δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσέ-
χητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ
εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτ' ἄλλοτε πάποτε πρὸς χάριν εἰ 51
λόμην λέγειν, ὅτι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ,
ἢ νῦν θ', ἃ γινώσκω, πάνθ' ἀπλῶς οὐδὲν ὑποστειλάμε-
νος πεπαρορησίαμαι. ἐβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν
συμφέρει τὰ βέλτιστ' ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συ-

νοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστ' εἰπόντι· πολλῶ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοισ οὔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἑμαυτῶ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεισθαι λέγειν αἰροῦμαι. νικῶη δ', ὅ,τι πᾶσι μέλλει συνοίσειν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΕ)

I

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α΄.

§ 1.

ἄν· συναπτέον τῷ *ἐλέσθαι*· *ἄν ἐλέσθαι*=*ὅτι ἐλοισθ'*· *ἄν*· τούτου ὑπόθεσις νοητέα· *εἰ αἴρεσις δοθείη*.—*αἰροῦμαι τι ἀντί τινος*=προτιμῶ τι ἀντί τινος.—*εἰ φανερόν γενοίτο*=*τὸ φανερόν γενέσθαι* (ἀντικείμενον τοῦ *ἐλέσθαι ἄν*).—*τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει*=*τὸ συνοίσον τῇ πόλει*=ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος· ὑποκείμενον τοῦ *εἰ φανερόν γενοίτο*.—*περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε*=*περὶ τούτων, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε*=σχετικῶς μὲ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ τῆς ὁποίας αὐτὴν τὴν στιγμὴν σκέπτεσθε. Τοῦτο νὰ συναφθῇ τῷ· «*εἰ φανερόν γενοίτο*». Ἡ δὲ ὑπόθεσις, περὶ ἧς συνεσκέπτοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἦτο, ἄν πρέπει νὰ στείλουν ἢ ὄχι βοήθειαν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους.—*ὅτε... ἔχει*· τὸ χρονικὸν *ὅτε* συντασσόμενον μεθ' ὀριστικῆς σημαίνει καὶ αἰτίαν=ἐπειδὴ, ἔφ' ὅσον.—*προθύμως*· νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ *ἀκούειν*.—*ἐθέλειν*=*δεδοχθαι*=ἔχειν τὴν ἀπόφασιν.—*βούλεσθαι*=ἐπιθυμεῖν, ἔχειν τὴν διάθεσιν.—*σκοποῦμαι τι*· ἐδῶ=προσκοποῦμαι τι=προμελειῶ τι. Τούτῳ ἀντιτίθεται τὸ *ἐκ τοῦ παραχρῆμα λέγειν*=ἐκ τοῦ προχείρου, χωρὶς προηγουμένην προπαρασκευὴν ὁμιλεῖν (ἰδὲ κατωτέρω). Διότι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν ῥητόρων ὠμίλουν προμελετημένοι, ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ προχείρου. Ὁ Δημοσθένης, ὅπως ἀναφέρουν οἱ παλαιοί, ἀνέβαινεν εἰς τὸ βῆμα πάντοτε προμελετημένος.—*ἤκω*=*παρέρχομαι ἐπὶ τὸ βῆμα*=ἀναβαίνω εἰς τὸ βῆμα.—*λαμβάνω τι*=καταλαμβάνω, ἐννοῶ τι.—*ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης... εἶπειν*· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων· *ἀλλὰ καὶ (τὸ) ἐπελθεῖν ἄν ἐνίοις εἶπειν ἐκ τοῦ*

παραχρημα πολλά τῶν δεόντων ὑπολαμβάνω τῆς ὑμετέρας τύχης.—(τὸ) ἐπελθεῖν (=τὸ διὰ ἐπέλθοι ἄν) ἐνίοις εἰπεῖν πολλά τῶν δεόντων ἀντικείμενον τοῦ ὑπολαμβάνω τῆς ὑμετέρας τύχης.—ἐκ τοῦ παραχρημα· βλ. ἀνωτέρω.—ἐπέρχεται τινι εἰπεῖν=ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος νὰ εἴπῃ, εἶναι εἰς θέσιν τινος νὰ εἴπῃ ἐκ στιγμιαίας ἐμπνεύσεως.—ὑπολαμβάνω τῆς ὑμετέρας τύχης=θεωρῶ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς τύχης σας. Ὁ Δημοσθένης πολλαχοῦ τῶν λόγων αὐτοῦ ἐξαίρει τὴν τύχην τῶν Ἀθηναίων, περὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ἡ ἐξῆς παράδοσις. Ὁ Ποσειδῶν ὀργισθεὶς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, διότι ἐπρωτίμησαν ὡς προστάτιδα καὶ πολιοῦχον τῆς πόλεως τῶν τὴν Ἀθηναῖαν, κατηράσθη αὐτοὺς νὰ σκέπτονται πάντοτε κακῶς· ἀλλ' ἢ Ἀθηναῖα ἀντηνυχήθη πάντα τὰ κακῶς ἐσκεμμένα νὰ μεταβάλλωνται πρὸς ὄφελος τῶν Ἀθηναίων. Σημειωτέον δ' ὅτι ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπίστευον εἰς τὴν τύχην, τὴν παρὰ τῶν θεῶν δηλαδὴ εὐνοίαν καὶ εὐλογίαν· διὰ τοῦτο καὶ εἶχον ἐγκαθιδρούσει ναὸν τῆς Ἀγαθῆς Τύχης πλησίον τοῦ Πρυτανείου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο κατὰ τὰς βορείους κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως.—ἐξ ἀπάντων· τῶν ἐσκεμμένως καὶ ἐκ τοῦ παραχρημα λεχθέντων.—ἀρσεις (αἰροῦμαι)=ἐκλογή.—ὕμιν· ἢ δοτικὴ συναπτεὰ τῷ γενέσθαι.

§ 2-3.

καιρός=εὐνοϊκὴ περίστασις, εὐκαιρία.—μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς=λέγει μόνον οὐχὶ φωνὴν ἀφιεῖς· μόνον οὐχὶ=σχεδόν· τοῦτο μετριάζει τὸ φωνὴν ἀφιεῖς.—τὰ πράγματα ἐκεῖνα=τὰ ἐκεῖ πράγματα, ἢ ἐν Ὀλύμπῳ πολιτικὴ κατάστασις.—ὕμιν· συναπτεόν τῷ αὐτοῖς· ὑμεῖς αὐτοὶ=αὐτοπροσώπως.—ἀντιλαμβάνομαι τινος==καταπιάνομαι γερὰ μὲ κάτι τι, ἀναλαμβάνω τι, ἀναμειγνύμαι ἐνεργῶς εἰς τι.—αὐτῶν· τῶν ἐν Ὀλύμπῳ πραγμάτων.—ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ'...αὐτὰ=οὐκ οἶδ' ὄντινα τρόπον (=ὄπως, πῶς) ἡμεῖς δοκοῦμέν μοι ἔχειν πρὸς αὐτὰ (τὰ πράγματα)=ἡμεῖς δὲ ἀπέναντι αὐτῆς τῆς καταστάσεως τηροῦμεν μίαν στάσιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐγὼ δὲν ἤξεύρω πῶς νὰ χαρακτηρίσω.—ἔστι δὴ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα=ἂ δὴ γ' ἐμοὶ δοκεῖ, ἔστι ταῦτα=ἐκεῖνα λοιπόν, τὰ ὁποῖα ἐγὼ τοῦλάχιστον φρονῶ, εἶναι ταῦτα=λοιπὸν ἢ ἰδική μου τοῦλάχιστον γνώμη εἶναι ἢ

ἔξις.—*ἤδη*—εὐθύς, εἰς τὴν παροῦσαν ἐκκλησίαν.—*τὴν βοήθειαν*· τίνα ;—*τὴν ταχίστην* (ἔνν. *ὀδόν*)—τάχιστα.—*ἐνθένδε*—ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως, μὲ δύναμιν πολιτῶν Ἀθηναίων καὶ οὐχὶ μισθοφόρων.—*ὅπερ καὶ πρότερον*—*ὅπερ πρότερον* (*ἐπάθετε*). Ὁ ῥήτωρ ὑπονοεῖ διὰ τούτου τὰς ἀπωλείας τῆς Ἀμφιπόλεως, Ποτειδαίας κλπ. τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ὀλιγωρίαν καὶ ἀδράνειαν τῶν Ἀθηναίων (πρὸβλ. § 8, § 9).—*πέμπειν*· πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους.—*ἦτις ταῦτα ἐρεῖ... τοῖς πράγμασι*—*ἵνα αὕτη εἴπη ταῦτα καὶ παραγένηται τοῖς πράγμασι*—διὰ τὴν ἀνακοινώσῃ (εἰς τοὺς Ὀλυνθίους) ταῦτα (τὴν ληφθεῖσαν ὑπὲρ αὐτῶν ἀπόφασιν) καὶ παρακολουθῆ ἔκ τοῦ πλησίον τὴν ἐξέλιξιν τῆς (ἐν Ὀλύνθῳ) πολιτικῆς καταστάσεως—εἶναι ἐνήμερος τῆς ἐν Ὀλ. καταστάσεως.—*ὡς*· αἰτιολογ.—*ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος*—διότι ὁ ἔξις πρὸ πάντων φόβος ὑπάρχει.—*μὴ*· συναπτόεν *τῷ τρέπεται καὶ παρασπάσεται*.—*πανοῦργος*—πολυμήχανος, πρὸς πάντα ἱκανός.—*δεινός*—φοβερός, ἐπιτήδειος.—*ἄνθρωπος*· κατὰ κρᾶσιν—*ὁ ἄνθρωπος*—ὁ κύριος αὐτός· συνήθως οὕτως ὀνομάζει μετὰ περιφρονήσεως ὁ Δημοσθένης τὸν Φίλιππον, ἀποφεύγων τὴν κάμη χρῆσιν τοῦ ὀνόματός του.—*πράγμασι χρῶμαι*—*καιροῖς χρῶμαι*—χρησιμοποιοῦ τὰς περιστάσεις, ἐκμεταλλεύομαι τὰς παρουσιαζομένας εὐκαιρίας.—*τὰ μὲν... τὰ δέ... τὰ δέ*—ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ... καὶ ἄλλοτε.—*εἴκων* (*εἴκω*—κάμνω ὑποχωρήσεις)· ὅπως, ὅτε παρεδῶκεν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους τὴν Ποτειδαίαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα (περὶ οὗ βλέπε γεν. εἰσαγωγὴν, σελ. 15).—*ἤνικ' ἂν τύχη*· ἔνν. *εἴκων*—ὅταν (=ἂν) καμμιὰ φορὰ συμβῆ τὴν ὑποχωρήσῃ.—*ἀξιόπιστος... φαίνοιτο*· δηλ. *εἰ ἀπειλοῖη*. Ὁ Φίλιππος ἀπειλῶν θὰ ἐφαίνετο ἀξιόπιστος, διότι πολλαὶ πόλεις ἕως τότε εἶχον λάβει πικρὰν πείραν τῶν πραγματοποιηθεισῶν ἀπειλῶν του, ὡς ἡ Ποτειδαία, ἡ Μεθώνη καὶ ἄλλαι.—*ἡμᾶς διαβάλλων... τὴν ἡμετέραν*—συκοφαντῶν ἡμᾶς πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους (ὡς ἀνισχύρους, ἀμελεῖς καὶ μὴ ἐκτελοῦντας τὰς ὑποσχέσεις μας) καὶ παρουσιάζων ὡς ἐπιχείρημα (τῶν συκοφαντιῶν του) τὸ ὅτι δὲν παρευρισκόμεθα πλησίον των διὰ τὴν τοὺς ὑποστηρίζωμεν.—(*μὴ*) *τρέπεται... πραγμάτων*—μήπως τρέψῃ μὲ τὸ μέρος του (=πρὸς ἰδίαν του ὠφέλειαν) καὶ παρασύρῃ σπουδαῖόν τι σημεῖον τῆς ὅλης πολιτικῆς καταστάσεως. Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ ῥήτορος εἶναι, ὅτι ὁ Φίλιππος, *πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς πράγμασι χρῆσθαι*, εἶναι ἐνδεχόμενον ἀπόντων τῶν Ἀθηναίων

ἐξ Ὀλύμπου νὰ κατορθώσῃ νὰ συμφιλιωθῆ ἔκ νέου μετὰ τῶν Ὀλυμπίων ἢ ματαιώσῃ τὴν συμμαχίαν, τὴν ὁποίαν διαπραγματεύονται οἱ Ὀλύμπιοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

§ 4-5.

οὐ μὴν ἀλλὰ βραχυλογία· πλήρης ἡ φράσις θὰ ἦτο: *οὐ μὴν τρέφεται καὶ παρασπάσεται τι, ἀλλ'* = ἀλλ' ὅμως. — *ἐπιεικῶς* = σχεδόν· ἐδῶ = παραδόξως, παρ' ἐλπίδα. Τοῦτο συναπτόν πρὸς τὸ κατωτέρω «*καὶ βέλτιστον* (= ὠφελιμώτατον) *ὕμιν ἐστι*». — *δύσμαχος* = δυσκολοπολέμητος. — *τῶν Φιλίππου πραγμάτων*· γεν. διαιρετική τοῦ *δ*. — *τοῦθ'*, ὁ *δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλ. πραγμάτων*· ἐλευθέρως = ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὸν Φ. πολὺ δυσκολοπολέμητον. — *τό... εἶναι... καί... (τὸ) παρεῖναι*· ὑποκείμενα τοῦ *προέχει* καὶ *ἐναντίως ἔχει*. — *καὶ ἑτηῶν καὶ ἀπορρήτων*· ἐπεξήγησις τοῦ *πάντων*. — *ἑτηὸς* = ὁ δυνάμενος νὰ λεχθῆ, ὁ ἀνακοινώσιμος. — *ἀπόρρητος* = ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν πρέπει νὰ γίνῃ λόγος, ὁ μυστικός, ὁ ἐμπιστευτικός. Ὁ Φίλιππος ὡς ἀπόλυτος μονάρχης (*δεσπότης*) ἔπρατε κατ' ἰδίαν προαίρεσιν ὅ,τι ἤθελε, χωρὶς ν' ἀνακοινοῖ τι διὰ ψηφισμάτων εἰς οὐδένα, ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συνέβαινεν εἰς τὰ δημοκρατικά πολιτεύματα, ὅπου τὰ μυστικά τοῦ κράτους ἀνεκοινοῦντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ συνεζητοῦντο καὶ ἐλαμβάνοντο φανερά αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεις. — *στρατηγὸν καὶ δεσπότην*· ἐν ᾧ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων δὲν περιεβάλλοντο ὑπὸ ἀπολύτου ἐξουσίας — ἐκτὸς ἐξαιρέσεών τινων — οὔτε ἠδύναντο νὰ ἐνεργοῦν παρὰ τὰς ἀποφάσεις τοῦ δήμου, διότι ἄλλως ὑπέκειντο εἰς τιμωρίαν, — ὅπως συνέβη μὲ τὸν Μιλτιάδην, — ὁ Φίλιππος ἦτο ἡγεμὼν αὐτοκράτωρ τῶν εἰς τὸν πόλεμον. — *ταμίαν*· ὁ Φ. διεχειρίζετο τοὺς χρηματικούς πόρους τοῦ κράτους ἀνεξελέγκτως· ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συνέβαινεν εἰς τὰς δημοκρατουμένας πολιτείας. — *πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι*· ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι διεξάγοντες τὸν κατὰ τοῦ Φ. πόλεμον ἐχρησιμοποιοῦν ὄχι μόνον στρατεύματα μισθοφορικά, ἀλλὰ καὶ ἄρχοντας ξένους καὶ οὐχὶ οἰκείους. — *πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου... πολλῶν προέχει* = πρὸς μὲν (= ὡς πρὸς μὲν) *τὸ πράττεσθαι τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ* (= ταχέως) *καὶ κατὰ καιρὸν (τοῦτο, δηλ. τὸ εἶναι καὶ παρεῖναι) πολλῶν προέχει* (= πολὺ ὠφελεῖ, ἀποτελεῖ πλεονέ-

κτημα).—*καταλλαγαί*—διαπραγματεύσεις πρὸς διαλλαγὴν, συμφιλίωσιν.—*ἂν ποιήσαιτο*· ἀπόδοσις τῆς νοουμένης ὑποθετ. προτάσεως : *εἰ βούλοιντο Ὀλύμπιοι*.—*ἄσμενος*—ἀσμένως· τί εἶναι συντακτικῶς ἢ λέξις *ἄσμενος*;—*ἐναντίως ἔχει (αὐτὸ τοῦτο τὸ εἶναι καὶ παρεῖναι)*—φέρει ἀντίθετον ἀποτέλεσμα, ἀποτελεῖ μειονέκτημα.—*ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ*—*ἀλλ' ὑπὲρ ἂν. καὶ ἀνδρ.*—*ἀλλ'* ἵνα ἀποφύγουν τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ὑποδούλωσιν.—*Ἀμφιπολιτῶν... Πυθναίων Ἀμφιπολιται* ἔκαλοῦντο οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμφιπόλεως, μιᾶς τῶν ἀξιολογωτάτων διὰ τὴν θέσιν αὐτῆς κτήσεων τῶν Ἀθηναίων, κειμένης πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρουμόνος ποταμοῦ. Σήμερον καλεῖται *Νιοχώρι*. Ταύτην ἐκυρίευσεν ὁ Φ. τῷ 357. *Πυθναῖοι* δὲ ὠνομάζοντο οἱ κάτοικοι τῆς Πύδνης, κειμένης πλησίον τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, κτήσεως ἀθηναϊκῆς, ἣν κατέλαβεν ὁ Φ. τῷ 357 ἐπίσης (βλ. γεωγρ. πίνακα).—*ποιῶ τινά τι*—*κάμνω εἰς τινά τι* (καλὸν ἢ κακόν)· *ἔδω κακόν*. Διότι ὁ Φ. εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν διέταξε νὰ φονεύσουν τοὺς παραδώσαντας εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς ἀνθρώπους προδώσαντας τὴν πατρίδα των· τὸ αὐτὸ ἔκαμε καὶ εἰς τοὺς Πυθναίους, οἱ ὅποιοι ἐπρόδωσαν εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν των, ἀφ' οὗ προηγουμένως δι' ὑποσχέσεων κατώρθωσε νὰ ἀπομακρύνῃ αὐτοὺς ἐκ τῶν πατρῶων βωμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχον καταφύγει. Φαίνεται δ' ὅτι οἱ προδότες καὶ τῶν δύο τούτων πόλεων ἦσαν ἀρχηγοὶ τῶν δημοκρατικῶν, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς γενικῆς γνώμης, ἣν ἐπ' εὐκαιρίᾳ διατυπώνει ὁ Δημοσθένης (*ὄλωσ ἄπιστον* κλπ.).—*ὄλωσ*—καθόλου, γενικῶς.—*ἄπιστον ταῖς πολ. ἢ τυραννίς*· ἔνν. *ἐστί*.—*ἄπιστος*—ὁ μὴ ἐμπνέων ἐμπιστοσύνην, ὁ ἀνάξιος ἐμπιστοσύνης.—*αἱ πολιτεῖται*—τὰ πολιτεύματα, εἰς τὰ ὅποια ὅλοι οἱ πολῖται εἶναι ὄντως πολῖται—αἱ δημοκραταί.—*ἄλλως τε*—καὶ δι' ἄλλον λόγον (ὄν ἤδη παρατρέχω) καὶ διὰ τὸν ἐξῆς—καὶ μάλιστα.—*ὄμορος*—ὁ ἔχων τὰ αὐτὰ μετὰ τινος σύνορα, ὁ γειτονικός.

§ 6-7.

ταῦτα· τίνα ;—*γιγνώσκω τι*—ἔχω γινῶσιν τινος, ἔννοῶ τι.—*τάλλα... πάντα*· δηλαδὴ τὴν ἀνυποληψίαν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ περιέλθουν, καὶ τοὺς κινδύνους, οἱ ὅποιοι τοὺς ἀπειλοῦν.—*ἄπροσῆκει*· ἔνν. *ἐνθυμεῖσθαι*.—*ἐνθυμοῦμαι*—σκέπτομαι, ἔχω

ὑπ' ὄψει μου.— *παροξύνομαι* = παροξύνω ἑμαυτόν, κινουμαι, παίρνω σπάζεσθαι κάτι τι.— *προσέχειν* ἔνν. τὸν νοῦν.— *εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν* φράσις ἔλλειπτική· πλήρης θὰ ἦτο: *εἴπερ ποτέ ἠθελήσατε, παρωξύνθητε καὶ τῷ πολέμῳ προσέσχετε, καὶ νῦν δεῖ ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν*· κατ' ἔννοιαν = τώρα περισσότερον ἀπὸ ἄλλοτε, ἀπὸ κάθε ἄλλην φορᾶν.— *χρήματ' εἰσφέροντας*· ἐκτὸς τῶν τακτικῶν φόρων, τοὺς ὁποίους κατέβαλλον οἱ Ἀθηναῖοι, κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου ὠρίζετο διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου ἔκτακτος συνεισφορά διὰ τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς ἀνάλογος πρὸς τὴν οικονομικὴν κατάστασιν ἐκάστου πολίτου, ἣτις ἐκαλεῖτο *εἰσφορά*· ταύτης ἐξηροῦντο οἱ ἀποδεδειγμένως ἄποροι. Πολλοὶ ἐν τούτοις τῶν Ἀθηναίων, ἰδίᾳ κατὰ τὴν περίοδον τῆς παρακμῆς, κατώρθωνον νὰ ἀποφεύγουν τὴν εἰσφορὰν προσποιούμενοι τοὺς ἀπόρους (πρὸβλ. κατὰ Φιλίππου Α', § 7).— *καὶ αὐτοὺς (= ὑμᾶς αὐτοὺς) ἐξιόντας*· ὁ Δημοσθένης πολλαχοῦ τῶν λόγων του τονίζει ἀναποσπᾶστος τὸ: *χρήματα εἰσφέρειν καὶ αὐτοὺς ἐξιέναι*, διότι καὶ τὰ δύο ἦσαν ἀναγκαιότατα διὰ τὴν ἐπιτυχῆ τῶν πολέμων διεξαγωγὴν καὶ τὴν εὐόδωσιν αὐτῶν.— *ἐξέρχομαι* = ἐκστρατεύω.— *καὶ μηδέν*· ὁ καὶ = ἐν περιλήψει, μὲ ἓνα λόγον.— *ἐλείπω τι* = ὑστεροῦ εἶς τι.— *λόγος* = δικαιολογία πραγματική.— *σκῆψις* (*σκῆπτω, σκῆπτρον*) = στήριγμα, δικαιολογία κενή, πρόφασις.— *ἔθ'* = ἔτι.— *θρυλῶ τι* = συνεχῶς ὁμιλῶ περὶ τίνος.— *τέως* = μέχρι τοῦδε.— *Ὀλυνθ. ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ*· ἐπεξήγησις τοῦ *δ* (*πάντες ἐθρύλουν τέως*).— *ἐκπολεμῶσαι*· ὑποκείμε. *ὑμᾶς*.— *ἐκπολεμῶ (-όω) τινά τινα* = εἰς πόλεμον καθίστημι τινά τινα = ἐμπλέκω τινὰ εἰς πόλεμον πρὸς τινα.— *γίγνεται τι αὐτόματον* = γίνεται τι ἄφ' ἑαυτοῦ, μόνον του, ἄνευ ἐπεμβάσεως ἄλλου.— *καὶ ταῦτα* = καὶ μάλιστα.— *ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι* = κατὰ τρόπον, ὅστις κατ' ἐξοχὴν θὰ συνέφερεσας = ὑπὸ συνθήκας λίαν εὐνοϊκὰς δι' ὑμᾶς· διότι τοὺς Ἀθηναίους συνέφερεν ἀδιάλλακτος πόλεμος τῶν Ὀλυνθίων πρὸς τὸν Φίλ.— *ἀναιροῦμαι τὸν πόλεμον* = αἴρομαι τὸν πόλεμον = σηκῶνω τὸν πόλεμον, ἐπιχειροῦ τὸν (ἤδη διεξαγόμενον) πόλεμον.— *σφαλερὸς σύμμαχος* = ἀβέβαιος, ἀσταθῆς σύμμαχος.— *μέχρι του* (= τινός) = μέχρις ἐνός μόνον χρονικοῦ σημείου.— *ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως* = θὰ εἶχον ἴσως τὴν γνώμην ταύτην (νὰ πολεμοῦν δηλαδὴ κατὰ τοῦ Φιλ. καὶ νὰ συμ-

μαχοῦν πρὸς ὑμᾶς).—*ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων*—ἐνεκα παραπόνων (δυσαρρεσκειῶν) ἀναφερομένων εἰς ἑαυτοὺς (=ἰδικῶν τῶν ἀποκλειστικῶς). Διότι ὁ Φίλ. εἶχε ληληταῖσει τὴν χώραν τῶν.—*μισοῦσι* τὸν Φίλιππον.—*εἰκός*· ἐνν. *ἐστί*.—*ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν*—*ὑπὲρ ὧν* (=περὶ τούτων, ἅ) *πεπόνθασιν καὶ φοβοῦνται (παθεῖν)*. Οἱ Ὀλύμπιοι φοβοῦνται μήπως ὁ Φίλ., ὡς ἐχθρὸς πάσης ἐλευθέρως πολιτείας, καταστρέψῃ τὴν πόλιν τῶν.

§ 8-10.

(μέχρι τῆς λέξεως *ἐκείνων*).

παραπεπτωκὸς καιρὸς—εὐκαιρία, ἣτις παρὰ προσδοκίαν (=παρὰ) ἔχει παρουσιασθῆ, ἔχει πέσει ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ποίαν εὐκαιρίαν νοεῖ ὁ ῥήτωρ ; —*ἀφείναι... παθεῖν*· τί εἶναι συντακτικῶς τὰ δύο ταῦτα ἀπαρέμματα ; —*ἀφήμι καιρὸν*—ἀφήνω νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια μου εὐκαιρία.—*ὄπερ... πεπόνθατε*· τοῦτο διασαφεῖ εὐθὺς κατωτέρω ὁ ῥήτωρ.—*ἤδη*—μέχρι σήμερον.—*ἤκομεν*—*ἐπανήκομεν Ἀθήναζε*—εἴχομεν ἐπιστρέφει εἰς τὰς Ἀθήνας.—*βεβοηθηκότες Εὐβοεῦσιν*—ἀφ' οὗ εἴχομεν βοηθήσει τοὺς Εὐβοεῖς· ἐλευθέρως—μετὰ τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν εἴχομεν ἐπιχειρήσει, ἵνα βοηθήσωμεν τοὺς Εὐβοεῖς. Ἐννοεῖται ἡ ἐκστρατεία, ἣν ὑπὸ τὸν Τιμόθεον ἐπεχείρησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 357 πρὸς καταστολὴν πολιτικῶν ταραχῶν, αἱ ὁποῖα προεκλήθησαν ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν δύο πολιτικῶν μερίδων τῆς Εὐβοίας, τῶν ὀλιγαρχικῶν ἀφ' ἐνὸς ὑποστηριζομένων ὑπὸ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν δημοκρατικῶν ἀφ' ἐτέρου ἐνισχυομένων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἣτις ἀπέληξεν ὑπὲρ τῶν δημοκρατικῶν καὶ τῶν ὑποστηριζόντων αὐτοὺς Ἀθηναίων, μετέσχε καὶ ὁ Δημοσθένης ὡς ἐθελοντῆς τριήραρχος· ἐκ τούτου καὶ τὸ *ἤκομεν*. — *πάρειμι ἐπὶ τὸ βῆμα*—*παρέρομαι ἐπὶ τὸ βῆμα* (προβλ. *ἤκο* § 1)—παρουσιάζομαι εἰς τὸ βῆμα.—*τουτί*—*τουτοῖ*. — *Ἰέραξ καὶ Στρατοκλῆς*· οὗτοι ἀπεστάλησαν εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 358 ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀμφιπόλεως, ἵνα προτείνουν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως τῶν καὶ τῆς χώρας τῶν εἰς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ πληροφορίᾳ, ὅτι ὁ Φίλ. ἐσχεδίαζεν ἐπίθεσιν κατ' αὐτῆς.—*πλεῖν*—*ἐκπλεῖν* (ἐκ Πειραιῶς).—*εἰ... τὴν*

αὐτὴν παρειχόμεθ' (α)... προθυμίαν' οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκρουσαν τὰς περὶ παραδόσεως τῆς Ἀμφιπόλεως προτάσεις τῶν πρέσβων τῶν Ἀμφιπολιτῶν, διότι εἶχον λάβει τὴν ψευδῆ διαβεβαίωσιν τοῦ Φιλ., ὅτι καταλαμβάνων οὗτος τὴν Ἀμφίπολιν θὰ τὴν παρέχωρει εἰς αὐτούς.—εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ... ἂν ἦτ' ἀπηλλαγμένοι· ἀπόδοσις τῆς ὑποθ. προτάσεως εἰ... παρειχόμεθ' (α).—τὰ πράγματα=οἱ περισπασμοί, οἱ σκοτοῦρες. Νοοῦνται αἱ φροντίδες καὶ αἱ πολεμικαὶ περιπέτειαι, εἰς ἃς ἀπεδύθησαν οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ ταῦτα (ἀπὸ τοῦ 357 καὶ ἔξῃς) πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως.—Πύδνα, Ποτεΐδαια, Μεθώνη, Παγασαί· αἱ πόλεις αὗται κατελήφθησαν ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην ὑπὸ τοῦ Φιλ.· τότε κατελήφθη ἡ Πύδνα ἐγνωρίσαμεν ἡδὴ (§ 5)· ἡ Ποτεΐδαια ἐκυριεύθη τὸ ἐπόμενον ἔτος τῆς καταλήψεως τῆς Πύδνης, ἡ Μεθώνη τῷ 353 καὶ αἱ Παγασαί τῷ 352. Ἡ δὲ Ποτεΐδαια ἦτο πόλις τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν Παλλήνην μετὰ τῆς στερεᾶς, ἀποικισθεῖσα ὑπὸ τῶν Κορινθίων· ἡ Μεθώνη ἦτο πόλις κειμένη παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον κατὰ τὸ σημερινὸν Ἐλευθεροχώρι, ἀποικία τῶν Ἐρετριέων· αἱ δὲ Παγασαί ἦτο παράλιος πόλις τῆς Θεσσαλίας, ἐπίκειον τῶν Φερῶν, ἐκ ταύτης δ' ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ Παγασητικὸς κόλπος (βλ. γεωγρ. πίνακα).—τᾶλλα· ἔνν. χωρία=ἄχυρά, ὄχυραί θέσεις. Ὁ ἔθνη τῶν ὑπαινίσσεται τὰς Φερᾶς, τὴν Μαγνησίαν, θρακικὰς καὶ χαλκιδικὰς τινὰς πόλεις.—ἵνα μὴ... διατρίβω· ἡ τελικὴ αὕτη πρότασις ἐξαρτᾶται ἐκ νοουμένης φράσεως: σιωπῶ δὲ τὰ δνόματα αὐτῶν, ἵνα...—καθ' ἕκαστα=ἕνα ἕνα χωριστά.—διατρίβω· ἔνν. τὸν χρόνον=χρονотριβῶ.—πολιορκούμενα· ἡ μετοχὴ ἐτέθη κατὰ τὸ γένος τοῦ πλησιεστέρου ὑποκειμένου: τᾶλλα.—τῷ πρώτῳ· ἐπεξήγησις τοῦ ἐνὶ=τῷ πρώτῳ ἐλθόντι πρὸς αἴτησιν τῆς βοηθείας ἡμῶν.—προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν· οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν μὲν βοηθείας εἰς τὰς πολιορκουμένας πόλεις, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνταῦθα, ἀλλ' ὅχι ἐγκαίρως, ἐπειδὴ δὲ πρὸς τούτοις ἀπετελοῦντο αὗται ἐκ μισθοφόρων, οὐδὲν κατώρθωσαν.—αὐτοὶ=ἡμεῖς αὐτοί.—ῥάδιος (ἔνν. χειροῦσθαι)=εὐκολοπολέμητος, εὐκολονίκητος.—ῥάονι... ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ=σήμερον θὰ εἶχομεν δοσοληψίας (=θὰ εἶχομεν νὰ κάμωμεν) μὲ ἕνα Φίλιππον περισσότερον εὐκολονίκητον καὶ πολὺ ἀσθενέστερον.—τὸ παρὸν=ἡ ἐκάστοτε παρουσιαζομένη εὐκαιρία.—προῖμαί τι=παραμελῶ, πεδιφρονῶ τι.—αὐτόματα=

μόνα των, χωρὶς τὴν ἰδικήν σας συνεργίαν.—*ἔχω καλῶς*=λαμβάνω καλὸν τέλος, εὐδοῦμαι.—*οὐδεὶς πω*=κανεὶς μέχρι τοῦδε.—*νυνὶ δὴ* διὰ τούτων ἐπανερχεται ὁ δῆτωρ εἰς τὰ ἐν § 8 προειρημένα (*οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον... καιρὸν ἀφεῖναι*), ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀπεμακρύνθη διὰ τὴν παρεμβολὴν τῶν παραδειγμάτων.—*καιρός τις*=σπουδαία (=τις) εὐκαιρία.—*οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων* ἐπεξήγησις τοῦ *καιρός τις=οὗτος, ὃν οἱ Ὀλυνθιοὶ παρέχουσιν*.—*αὐτόματος*· διότι οἱ Ὀλυνθιοὶ αὐθορμήτως ἐξήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων.—*ἐλάττων=ἥττων*=μικροτέρας ἀξίας, σπουδαιότητος.—*τῶν προτέρων ἐκείνων*· τίνων;

§ 10-11.

(ἀπὸ τῶν λέξεων *Καὶ ἔμοιγε*).

ἔμοιγε δοκεῖ τις ἄν· ὁ ἄν συναπτεὸς πρὸς τὸ *ἔχειν*, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐπαναλαμβάνεται διὰ τὴν πολλὴν ἀπομάκρυνσιν.—*τις... καταστάς=εἴ τις κατασταίη*· ἡ μετοχὴ ἀποτελεῖ τὸ συνεπιγμένον ἡγούμενον τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου, οὗ ἀπόδοσις τὸ *ἄν ἔχειν* (=ὅτι ἔχει ἄν).—*καθίσταμαι δίκαιος λογιστῆς τινος*=γίνομαι δίκαιος κριτῆς τινος, κάθομαι καὶ λογαριάζω μὲ ἀκρίβειαν κάτι τι.—*τῶν ὑπηργμένων*· μετοχὴ τοῦ ᾧ. *ὑπάρχω ὑπάρχω τινὶ*=παρέχω εὐεργεσίας εἰς τινα ἀπ' ἑμαυτοῦ, ἐξ ἰδίας προαιρέσεως.—*τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένα=ταῦτα, ἃ οἱ θεοὶ ὑπῆρξαν ἡμῖν*=τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας οἱ θεοὶ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως παρέσχον εἰς ἡμᾶς. Διὰ τούτων ἐννοεῖ ὁ δῆτωρ τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις, τὰς ὁποίας οἱ θεοὶ προνοοῦμενοι τῶν Ἀθηναίων παρεῖχον πάντοτε εἰς αὐτούς.—*ἄν ἔχειν*· ἐκ τοῦ *δοκεῖ*.—*τὸ... ἀπολωλέναι (ἡμᾶς)*· ἀντικείμενον τοῦ *ἄν θείη*.—*κατὰ τὸν πόλεμον*· τὸν γνωστὸν πόλεμον, τὸν περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου οἱ Ἀθηναῖοι ἔχασαν τὰς πόλεις, τὰς ὁποίας ὁ δῆτωρ ἀνέφερεν ἀνωτέρω (§ 9) [πρὸβλ. καὶ Ὀλυνθιακοῦ Β', § 25].—*τῆς ἡμετέρας ἀμελείας*· γενικὴ κατηγορηματικὴ τοῦ *ἄν τις θείη*=δύναται τις νὰ (τὸ) καταλογίσῃ εἰς τὴν ἰδικήν μας ἀμέλειαν, νὰ (τὸ) θεωρήσῃ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἰδικῆς μας ἀμελείας.—*τὸ δέ... πεπονθέναι, πεφηνέναι τε*· ἀμφότερα τὰ ἀπαρέμφατα εἶναι ἀντικείμενα τοῦ *ἄν θείην*.—*πεφηνέναι*· ποῖον τὸ ῥῆμα;—*τὸ μήτε...πεπονθέναι (ἡμᾶς), πεφηνέναι τε*=τὸ νὰ μὴ ἔχωμεν πάθει, καὶ τὸ νὰ ἔχη

μάλιστα παρουσιασθῆ.—*πάλαι*—ἀπὸ πολλοῦ, ἀπὸ καιρόν.—*τοῦτο τὸ ἀπολωλεκέναι*.—*συμμαχία ἀντίρροπός τινος*—συμμαχία ἰσοβαροῦς (=ἴσης ἀξίας) τινος, ἀντισταθμῶσά τι. Ἡ πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους συμμαχία ἰσοσταθμειῖ πρὸς τὰ ἀπολεσθέντα χωρία κατὰ τὸν ῥήτορα διὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως (περὶ ἧς βλέπε γεν. εἰσαγωγὴν, σελ. 13 κ.έ.).—*ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι* (ἔνν. *αὐτῇ, τῇ συμμαχίᾳ*)—ἐὰν θέλωμεν νὰ κάμωμεν (ῥοθῆν) χρῆσιν αὐτῆς—ἀρκεῖ νὰ τὴν ἐκμεταλλευθῶμεν καταλλήλως.—*τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας...θείην*—ἐγὼ τοῦλάχιστον θὰ ἐθεώρουν (τοῦτο) ὡς εὐεργεσίαν προερχομένην ἐκ τῆς (πρὸς ἡμᾶς) εὐνοίας ἐκείνων (τῶν θεῶν).—*παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ... κτήσεως*—*τοῦτο ἐστὶ παρόμοιον τούτῳ* (=ἐκείνῳ), *ὅπερ (γίγνεται) καὶ περὶ τῆς τῶν χρ. κτήσεως*—τοῦτο εἶναι ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συμβαίνει προκειμένου περὶ τῆς ἀποκτήσεως χρημάτων· ἐλευθέρως—σχετικῶς μὲ τὰς παρὰ τῶν θεῶν παρεχομένας εὐεργεσίας συμβαίνει τὸ ἴδιον, τὸ ὁποῖον συμβαίνει προκειμένου περὶ τῆς ἀποκτήσεως χρημάτων.—*σφῶζω* = διασφῶζω, διατηρῶ.—*λανθάνω ἀναλῶν* (ἢ *ἀναλίσκων*)—ἐξοδεύω χωρὶς νὰ καταλάβω (πότε τὰ ἐξώδευσα).—*συνανήλωσε καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν*—*σὺν τούτοις, ἃ ἔλαβεν, ἀνήλωσε καὶ τὴν (ὀφειλομένην τῇ τύχῃ) χάριν*· *συνανήλωσε*· γνωμικὸς ἀόριστος—*συναναλίσκει*.—*συναναλίσκω καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν*—ἀποβάλλω (μαζὶ μὲ τὰ χρήματα) καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης.—*καὶ περὶ τῶν πραγμάτων (τῶν πολιτικῶν) οὕτως* (ἔνν. *ἐστὶ, γίγνεται*)—τὸ αὐτὸ ἰσχύει προκειμένου καὶ περὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων.—*οὐδ' εἰ συνέβη τι... μνημονεύουσι*—*οὐ μνημονεύουσι καὶ εἰ συνέβη χρηστόν τι παρὰ τῶν θεῶν*.—*χρηστόν*—καλόν, ὠφέλιμον.—*οὐ μνημονεύω* = λησμονῶ.—*πρὸς τὸ*—κατὰ τό, ἀναλόγως πρὸς τό.—*τὸ ἐκβάν*—ἢ ἐκβασίς, τὸ ἀποτέλεσμα.—*τὰ πρὶν ὑπάρξαντα*—τὰ πρότερον γενόμενα.—*κρίνεται*· ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

§ 12.

διό· διότι οἱ θεοὶ παρέχουν εἰς ἡμᾶς τόσῳ καλὴν εὐκαιρίαν.—*καὶ σφόδρα*· τὸ *καὶ* ἐδῶ ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ *σφόδρα*—πολὺ σοβαρῶς.—*τῶν λοιπῶν*—τῶν ὑπολοίπων, δι' ὅ,τι μᾶς μένει ἐκ τῆς τύχης μας. Ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα θὰ

προέλθουν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους συμμαχίας ἐναντίον τοῦ Φιλίππου.—**φροντίζω τινός**· ἐδῶ=σκέπτομαι τι.—**ταῦτα**· τουτέστι τὰ **λοιπά**.—**ἐπανορθοῦμαι τι**=σηκῶν κάτι, πού ἔπεσε, καὶ τὸ ἐπαναφέρω εἰς τὴν θέσιν του· ἐδῶ μεταφορικῶς=χειρίζομαι τι ὀρθῶς.—**ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις**=**ἐπὶ τοῖς μὴ πεπραγμένοις, τοῖς ἡμελημένοις**=δι' ὅσα ἔξ ἀμελείας παρελείψαμεν νὰ πράξωμεν.—**ἀδοξία**=ἀνυποληψία, ὄνειδος. — **ἀποτρίβομαι τι**=διὰ τῆς τριβῆς τῆς πλύσεως καθαρίζω τι=ἐξαλείφω τι.— **προησόμεθα**· μέλλων τοῦ ῥ. **προῖμαι· προῖμαι τι** δὲ=ἀφήνω τι εἰς τὴν τύχην του.—**καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους**· τοὺς Ὀλυνθίους, ὡς ἐγκατελείψαμεν τοὺς Ἀμφιπολίτας, τοὺς Πυθναίους, Ποτειδαίτας κλπ. (πρβλ. § 8 καὶ 9). Λέγων ταῦτα ὁ Δημοσθένης στρέφεται πρὸς τοὺς παρόντας εἰς τὴν ἐκκλησίαν πρέσβεις τῶν Ὀλυνθίων.—**εἶτ' (α)**· ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ **εἶ**—**καταστρέφομαι τινα**=ὑποτάσσω τινά.—**φράζω** (φράσις) =λέγω.—**τί τὸ κωλύον ἔτ' (ι) αὐτὸν ἔσται**=τί θὰ εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον νὰ ἐμποδίζῃ αὐτὸν τότε (μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ὀλύνθου).—**ὅποι βούλεται**· εὐφημισμός· ἀντὶ νὰ εἴπῃ: **ἐπ' Ἀττικὴν** (πρβλ. § 15 καὶ 25).

§ 13.

ἄρα=ἄρά γε (ἐν ῥ: **ἄρα**=λοιπόν).—**τὸν τρόπον, δι' ὃν**=**ὅπως, πῶς**=τίνι τρόπῳ.—**Ἀμφίπολιν...**· ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν κατακτήσεων τοῦ Φιλ. ἀκολουθεῖ χρονολογικὴν σειρὰν. Τὴν Ἀμφίπολιν ἐκυρίευσεν ὁ Φ. τῷ 357 π.Χ., τὴν Πύδναν τῷ 357 ἐπίσης, τὴν Ποτειδαίαν τῷ 356 καὶ τὴν Μεθώνην τῷ 353.—**πάλιν**=κατόπιν.—**αὐθις**=ὑστερον.—**Θεσσαλίας ἐπέβη**· τῷ 352, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεσσαλικοῦ λαοῦ κατὰ τῶν τυράννων τῶν Φερῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου.—**ἐπιβαίνω τινός**=βάζω τὸ πόδι μου εἰς τι.—**Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν**· τὰς δύο πρώτας κατέλαβεν ὁ Φίλιππος μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ κρατήσῃ, εἰς δὲ τὰς Φεράς, τὴν πόλιν τῶν τυράννων, ἔδωκεν αὐτονομίαν. Αἱ δὲ Φεραὶ ἦσαν ἀρχαιοτάτη θεσσαλικὴ πόλις, ἀφ' οὔ μετέσχε καὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ὑπὸ τὸν Εὐμηλον, κειμένη εἰς τὸ ΝΑ. τέρμα τῆς πελασγικῆς πεδιάδος. Εἶχεν ἐπίνειον τὰς Παγασάς. Ἡ δὲ Μαγνησία ἀποτελοῦσα τὸ ἀνατολικώτατον μέρος τῆς Θεσσαλίας περιελάμβανε τὴν σημερινὴν ὁμώνυμον χερσόνησον (βλ. γεωγρ.

πίνακα).—*πάνθ* (*πάντα*)=ὅλα ἐν γένει (τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ).—*δν...*
τρόπον=ὅπως. — *εὐτρεπίζω τι*=τακτοποιῶ, κανονίζω τι.—
ῥχετ' (*ῥχετο*)· παρατατικός μὲ σημασίαν ἀορίστου τοῦ ὀήματος
οἴχομαι=ἀπέρχομαι.—*ῥχετ' εἰς Θράκην*· τῷ 352 ὁ Φίλιππος,
ἀπ' οὗ ἐπεχείρησε νὰ καταλάβῃ τὰ στενά τῶν Θερμοπυλῶν καὶ
ἀπέτυχε κατόπιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ προβληθείσης
ἀντιστάσεως, ἐστράφη πρὸς τὴν Θράκην.—*τούς μὲν...τούς δέ*=
ἄλλους μὲν... ἄλλους δέ.— *ἐκβάλλω τινὰ*=ἐκδιώκω, ἐκθρονίζω
τινά. Ὅτε ὁ Φ. ἔφθασεν εἰς Θράκην εὗρε τοὺς διαδόχους τοῦ
βασιλέως τῶν Θρακῶν Κότυος Κερσοβλέπτην, Ἀμάδοκον καὶ
Βηρισάδην ἐρίζοντας περὶ τοῦ θρόνου· ἐκ τούτων ὁ Φ. τὸν μὲν
Κερσοβλέπτην ἐξεδίωξεν ἐκ Θράκης, τὸν δὲ Ἀμάδοκον καὶ Βηρι-
σάδην ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον.—*ῥαίζω*=ῥᾶον ἔχω ἐκ τῆς νό-
σου=καλυτερεύω ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, παίρνω ἐπάνω μου.—*ἀπο-*
κλίνω ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν=ἀποκλίνων ἐκ τῶν σχεδίων μου παρα-
δίδομαι εἰς ἀνάπασιν.—*ἐπιχειρῶ τινι*=προσβάλλω τινά.— Ὁ-
λυνθίοις· ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ προφανῶς τὴν στρατιωτικὴν
ἐπίδειξιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φ. κατὰ τῆς Ὀλύνθου τῷ 351
(βλέπε εἰσαγωγὴν εἰς τὸν λόγον σελ. 19).—*τάς δὲ ἐπὶ Ἰλλυ-*
ριοῦς...στρατείας· σχῆμα ὑπερβατόν·=τάς δὲ στρατείας αὐ-
τοῦ ἐπὶ Ἰλλ. καὶ Παίονας καὶ πρὸς Ἀρύββαν καὶ ὅποι ἄν-
τις εἴποι παραλείπω. Ἐναντίον τῶν Ἰλλυριῶν καὶ Παίωνων
ἐστράτευσεν ὁ Φίλιππος τῷ 355· κατὰ δὲ τοῦ Ἀρύββου, υἱοῦ
τοῦ Ἀλκέτα καὶ θείου πρὸς πατρός τῆς συζύγου τοῦ Φιλίππου
Ὀλυμπιάδος, βασιλέως τῶν ἐν Ἠπείρῳ Μολοσσῶν, ἐπῆλθεν ὁ
Φ. πιθανῶς τῷ 352 ὅχι πρὸς κατακτητικούς σκοπούς, ἀλλ' ἵνα
συνδιαλλάξῃ τοὺς περὶ τοῦ θρόνου ἐρίζοντας ἀδελφοὺς Ἀρύββαν
καὶ Νεοπτόλεμον, τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. Οἱ δὲ Ἰλλυριοὶ ἦσαν
λαὸς κατοικῶν εἰς τὰς Α. ἀκτὰς τῆς Ἀδριατικῆς κατὰ τὴν ση-
μερινὴν Δαλματίαν, Βοσνίαν καὶ Ἀλβανίαν. Οἱ Παίονες ἐξ ἄλ-
λου κατέχουν τὴν μεταξὺ Σκάρδου καὶ Ὀρβήλου χώραν τῆς
Β. Μακεδονίας (βλ. γεωγραφικὸν πίνακα).

§ 14-15.

τί=πρὸς τί, πρὸς ποῖον σκοπόν.—*ἵνα γνῶτε* κλπ.· τελικὴ
πρότασις ἐξαρωτημένη ἐκ τῆς ἐξυπακουομένης προτάσεως: *λέγω*
ταῦτα ὑμῖν....—αἰσθάνομαι· μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμενον=

ἔννοῶ.—καὶ τὸ προῖσθαι...καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην· ἐπεξήγησις τοῦ ἀμφοτέρω.—τὸ προῖσθαι...ὡς ἀλυσιτελής· ἡ σύνταξις : ὡς ἀλυσιτελής (ἔστι) τὸ προῖσθαι ἀεὶ καθ' ἕκαστόν τι τῶν πραγμάτων.—ὡς=πόσον.—ἀλυσιτελής=ἀνωφελής, ἐπιζήμιος.—τὸ προῖσθαι...τῶν πραγμάτων=τὸ νὰ ἀφήνωμεν πάντοτε νὰ μᾶς διαφεύγουν αἱ παρουσιαζόμεναι εὐκαιρίαι ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης. Λέγων ταῦτα ὁ Δημ. ἐννοεῖ τὰς εὐκαιρίας, αἵτινες ἐδόθησαν εἰς τοὺς Ἰαθηναίους διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ Φ. καὶ περὶ ὧν ἔκαμε λόγον ἀνωτέρω (§ 9).—φιλοπραγμοσύνη=ἡ περὶ τὸ πράττειν μανία, ὁ πόθος πρὸς διαρκῆ ἐνασχόλησιν περὶ πολλά.—ἧ (φιλοπραγμοσύνη) Φίλ. χρῆται καὶ συζῆ=μὲ τὴν ὁποίαν συνδιατρίβει καὶ συζῆ ὁ Φ.=ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ὑπάρξεως τοῦ Φ., εἶναι συμφυῆς μὲ τὸν Φ.—ὕψ' ἧς=ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ὁποίας.—οὐκ ἔστιν ὅπως=δὲν ὑπάρχει τρόπος νά..., δὲν εἶναι δυνατόν νά...—ἀγαπῶ τινι=μένω ἱκανοποιημένος μὲ κάτι, ἀρκοῦμαι εἰς τι.—εἰ δ' ὁ μὲν...ὕμεις δέ· ἡ πλοκή : εἰ δ' ὁ μὲν ἐγνωκῶς ἔσται, ὡς δεῖ ἀεὶ πράττειν τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων, ὑμεῖς δ' (ἐγνωκότες ἔσεσθε) κλπ.—ἐγνωκῶς ἔσται· τετελεσμ. μέλλον τοῦ γινώσκω· γινώσκω ὡς=σχηματίζω γνώμην ὅτι, ἐμποροῦμαι ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν ὅτι.—τὰ ὑπάρχοντα=τὰ ὅσα ἤδη ἔχει.—πράττω· ἐδῶ=ζητῶ νὰ ἀποκτήσω.—ἀντιλαμβάνομαι τινος=;—ἐρρωμένως (ῥώννυμαι)=μὲ γερῆ καρδιά, μὲ δραστηριότητα.—τὰ πράγματα=τὰ πολεμικὰ πράγματα, αἱ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις (ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ ὑποθέσεις τῆς πόλεως).—σκοποῦμαι=σκέπτομαι, συλλογίζομαι.—εἰς τί ποί' ἐλπίς (ἔστι) ταῦτα τελευτῆσαι=εἰς τί τέλος πάντων ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἀπολήξουν ταῦτα=ποῖαν τέλος πάντων ἔκβασιν αὐτῆς τῆς καταστάσεως πρέπει νὰ προσιμένη κανεῖς.—εὐήθης=ἀφελής, ἀπλοϊκός.—ὅστις ἀγνοεῖ· ἀναφορικῆ συμπερασματικῆ πρότασις.—τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον· βραχυλογία· τὸ πλήρες θὰ ἦτο : τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἐκεῖθεν.—δεῦρο=ἐδῶ, εἰς τὴν Ἰατικήν.—εἰ τοῦτο γενήσεται· ποῖον;—ῥαδίως=εὐκόλως, ἀπερισκέπτως, μὲ ἔλαφρὰν συνείδησιν.—ἐπὶ μεγάλοις τόκοις· ὁ μέγιστος τόκος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο συνήθως 36 ο]ο.—εὐπορῶ=ζῶ μὲ εὐπορίαν, εὐτυχίαν.—τὰ ἀρχαῖα=τὰ παλαιὰ κτήματα (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ παρὰ τῶν δανειστῶν λαμβανόμενα νέα δάνεια)=τὰ πατρικὰ κτήματα· ταῦτα συνιστάμενα εἰς ἀγρούς, οἰκίας, ἐπιπλα, σκεύη κλπ. ἔδιδον εἰς ὑποθήκην καὶ ἐνέχυρον οἱ δανειζόμενοι

εἰς τοὺς δανειστάς των.—*ἀπέστησαν* γνωμικὸς ἀόριστος=*ἀφίστανται*.—*ἀφίσταμαί τινος*=ἀπομακρύνομαί τινος, χάνω τι.—*ἐπὶ πολλῶ* (ἐνν. *τόκῳ*) *φανῶμεν ἐρραθυμηκότες* τὸ *φανῶμεν* ἐκ τοῦ *μῆ*=μήπως φανῶμεν, ὅτι πολὺ ἀκριβὰ ἐπληρώσαμεν (ἐξηγοράσαμεν) τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀνάπαυσίν μας.—*πρὸς ἡδονήν*=πρὸς εὐχαρίστησιν, πρὸς προσωρινὴν ἀπόλαυσιν.—*ζητοῦντες* δηλ. *ποιεῖν*.—*πολλὰ καὶ χαλεπὰ*=*πολλὰ χαλεπὰ*=πολλὰ δυσάρεστα (ὡς ἡ εἰσφορὰ καὶ ἡ αὐτοπρόσωπος στρατεία).—*ὧν*=*τούτων*, ἃ ἡ γενικὴ ἐκ τοῦ *πολλά*.—*ἔλθωμεν...κινδυνεύσωμεν* ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ *μῆ*.—*κινδυνεύω περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ*=ἐκθέτω εἰς κίνδυνον τὰ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ ὑπάρχοντά μου. Ὁ ῥήτωρ εἰς τὸ τιμῆμα αὐτὸ θέλει νὰ τονίσῃ τοῦτο: ἐὰν ὁ πόλεμος ἐκ τῆς νωθρότητός μας μεταφερθῇ εἰς τὴν Ἀττικὴν, τότε ὅλοι θὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι πολὺ ἀκριβὰ ἐξηγοράσαμεν τὴν ἡσυχίαν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς ἀδρανείας μας, διότι ὄχι μόνον ἀπωλέσαμεν τὰς ἐν Θράκη καὶ Μακεδονίᾳ κτήσεις, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύομεν ἤδη περὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπαρχόντων μας.

§ 16.

ἐπιτιμῶ=κατακρίνω.—*παντός ἐστί τι*=εἶναι ἔργον τοῦ καθενός τι, ὃ καθεὶς ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ τι.—*ὑπὲρ τῶν παρόντων*=περὶ τῶν παρόντων, εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις.—*ἀποφαίνομαι* (ἐνν. *γνώμην*) *ὅ,τι*=ἐκφράζω τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ τί, ὑποδεικνύω τι.—*τοῦτ' (ο)* δηλ. τὸ *ἀποφαίνεσθαι γνώμην*.—*συμβούλου ἐστί τι*=εἶναι ἔργον συμβούλου τι=προσιδιάζει τι εἰς ἄνθρωπον δυνάμενον νὰ δίδῃ (ἰσχυρὰς) συμβουλὰς.—*τοὺς αἰτίους* τῆς κακῆς ἐκβάσεως τῆς ὑποθέσεως.—*ἐν ὀργῇ ποιοῦμαι τινα*=ὀργίζομαι κατὰ τινος, τὰ βάζω μὲ κάποιον.—*οἱ ὕστατοι περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντες*=οἱ τελευταῖοι λαβόντες τὸν λόγον περὶ τῆς ὑποθέσεως.—*κατὰ γνώμην ἐκβαίνει τι*=ὑπόθεσις τις λαμβάνει τέλος σύμφωνα πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν (τινός).—*οὐ μὴν*=ἀλλ' ὅμως, παρὰ ταῦτα.—*σκοπῶ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν*=ἀποβλέπω εἰς τὴν προσωπικὴν μου ἀσφάλειαν.—*ὑποστείλασθαι* κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν πλοίων: διότι *ὑποστελλομαι*=μαζεύω τὰ παντὰ τοῦ πλοίου (πρβλ. *ὑποστολή* τῆς σημαίας) ἐκ φόβου ἐπικειμένης τρικυμίας: ἐδῶ *ὑποστελλομαι*

περὶ τινος = ἐκ φόβου ἀποφεύγω νὰ ὀμιλήσω ἐλευθέρως περὶ τινος = ἐκ φόβου ἀποσιωπῶ τι. — *περὶ ὧν* = *περὶ τούτων*, ἄ.

§ 17-18.

διχῆ = *διτιῶς* = κατὰ δύο τρόπους, διὰ διπλῆς ἐνεργείας. — *βοηθητέον ἐστὶν ὑμῖν τοῖς πράγμασι* = *δεῖ ὑμᾶς βοηθεῖν τοῖς πράγμασι*· *βοηθῶ τοῖς πράγμασι* δὲ = σφῶζω τὴν κατάστασιν, *συνεργῶ εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν πραγμάτων*. — *τῷ τε τὰς πόλεις... σφῶζειν... καί... (τῷ) ἐκπέμπειν... καὶ τῷ... κακῶς ποιεῖν*· δοτικαὶ τοῦ τρόπου ἐπεξηγοῦσαι τὸ *διχῆ*. — *τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σφῶζειν* = καὶ μὲ τὸ νὰ προσπαθῆτε νὰ σφῶζετε τὰς πόλεις χάριν τῶν Ὀλυνθίων. Ὁ ῥήτωρ νοεῖ τὰς ἐν Χαλκιδικῇ πόλεις, περισσοτέρας τῶν 30 (προβλ. γεν. εἰσαγ. σελ. 13), αἵτινες συνεμιάχουν τότε μὲ τοὺς Ὀλυνθίους καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τοῦ Φιλίππου προτοῦ οὗτος στρατεύσῃ ἐπὶ τὴν Ὀλυνθον. — *καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν = καὶ (τῷ) ἐκπέμπειν* (=πέμπειν ἐξ Ἀθηνῶν) *τοὺς στρατιώτας τοὺς τοῦτο ποιήσοντας* (δηλ. τὸ *σφῶζειν τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις*). — *κακῶς ποιῶ τινα* = βλάπτω τινά· ἐπὶ χώρας· διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀγρῶν καὶ διὰ τῶν δεινροτομιῶν. — *ἑτέροις*· διαφόροις ἐκείνων, οἵτινες θὰ σταλοῦν πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐν Χαλκιδικῇ πόλεων. — *θᾶτερον* = *τὸ ἕτερον* = τὸ ἐν ἑκ τῶν δύο. — *ὀλιγορῶ τινος* = παραμειῶ τι, παραλείπω τι. — *ὀκνῶ* = φοβοῦμαι. — *μάταιός μοι γίνεται ἡ στρατεία* = ἡ ἐκστρατεία μου ἀποβαίνει εἰς μάτην, μού πηγαίνει στὰ χαμένα. — *εἴτε (=εἰ)... παραστήσεται... εἴτε προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει*· τῶν ὑποθετικῶν τούτων προτάσεων τῆς μὲν πρώτης ἀπόδοσις εἶναι τὸ *ῥαδίως ἀμυνεῖται*, τῶν δὲ ἑτέρων δύο τὸ *περιέσται*. — *ὑμῶν... κακῶς ποιούντων* = ἦν ὑμεῖς τὴν ἐκείνου κακῶς ποιῆτε. — *ὑπομείνας τοῦτ'*· δηλ. τὸ *κακῶς ποιεῖν ὑμᾶς τὴν χώραν ἐκείνου*. — *ὑπομένω τι* = ἀνέχομαι τι. — *παρίσταμαί τινα* = *παρίστημι ἐμαυτῷ τινα* = *ὑποτάσσω τινά*. — *ῥαδίως*· συναπτόεν τῷ *ἀμυνεῖται*· διότι μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ὀλύνθου θὰ ἦτο εὐκόλον εἰς τὸν Φ. νὰ βαδίσῃ μὲ συγκεντρωμένας τὰς δυνάμεις κατὰ τῶν ἐπιδρομέων τῆς χώρας του καὶ νὰ τοὺς ἀποκρούσῃ. — *ἐπὶ τὴν οἰκείαν*· ἐνν. *χώραν*. — *ἐλθῶν* = ἐπανελθῶν. — *ἀμύνομαι*· ἀμετάβ. = ἀνθί-

σταμαί, ὑπερασπίζω ἑμαυτὸν ἀμυνόμενος. — *βοηθησάντων...*
εἰς Ὀλυνθον = ἦν ὑμεῖς μόνον βοηθήσητε εἰς Ὀλυνθον. —
τὰ οἴκοι = τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἢ πατρίς. — *προσκαθε-*
δεῖται μέλλων τοῦ ῥ. *προσκαθεζομαι* = κάθημαι πλησίον
 πόλεως καὶ πολιορκῶ αὐτήν. — *προσεδρεύω* = *προσκαθεζομαι*
προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι = θὰ συνε-
 χίσῃ τὴν πολιορκίαν (τῆς Ὀλύνθου καὶ τῶν ἄλλων ἐν Χαλκιδικῇ
 πόλεων) καὶ μὲ πείσμα θὰ ἐπιμείνῃ εἰς αὐτήν. — *περιεῖμι τι-*
νος = ὑπέρειμι, *περιγίγνομαι τινος* = εἶμαι ὑπέρτερός τινος,
 ὑπερισχύω τινός. — *τῷ χρόνῳ* = μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, μὲ
 τὸν καιρὸν. — *διχῆ* κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου *βοήθειαν*
 ἐπέχον θέσιν ἐπιθέτου = *διττήν* = διηρημένην εἰς δύο.

§ 19-20.

περὶ χρημάτων πόρου (ἐνν. λέγω τάδε) = ὅσον διὰ τὸν πό-
 ρον (= ἐξεύρεσιν) χρημάτων [= ὅσον ἀφορᾷ τὰ χρηματικά μέσα]
 (λέγω τὰ ἐξῆς). — *ἔστιν... ἔστιν* ἐπαναδίπλωσις. — *ἔστι χρημάτα*
τινι = ἔχει τις χρήματα, διαθῆται τις χρ. — *στρατιωτικά* = ἀνή-
 κοντα εἰς τοὺς στρατιώτας, προωρισμένα διὰ τὰς στρατιωτικὰς
 ἀνάγκας. Ὁ Δημοσθένης λέγων *στρατιωτικὰ χρήματα* ἐννοεῖ τὰ
 λεγόμενα *θεωρικά*, τουτέστι τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ
 τῶν χρόνων τοῦ δημαγωγοῦ Κλεοφῶντος, ὅστις προσέστη τοῦ δή-
 μου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑτέρου δημαγωγοῦ Κλέωνος (422),
 διενέμοντο κατὰ τὰς ἐφορτάς εἰς τοὺς πολίτας, διὰ νὰ ἐφορτάζοντο
 ὅλοι καὶ μηδεὶς ἐξ ἀνεχρείας στερηθῆται θέσεως ἐν τῷ θεάτρῳ κα-
 ἀπέχη τῶν θυσιῶν. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐπληρώνοντο ἐκ τῶν πε-
 ρισσευμάτων τῶν δημοσίων προσόδων· ἐν καιρῷ ὅμως πολέμου
 ὀρίζετο διὰ νόμου νὰ δαπανῶνται εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας.
 Ἄλλ' ὅτε προστάτης τοῦ δήμου ἔγινεν ὁ Εὐβουλος ἠκυρώθη ὁ
 τελευταῖος οὗτος νόμος καὶ ἀπὸ τότε, ὅπωςδῆποτε καὶ ἂν εἶχον
 τὰ πράγματα, διενέμοντο τὰ χρήματα ταῦτα εἰς τὸν δῆμον ὡς
 θεωρικά. — *οὕτως*· τοῦτο διασαφεῖται διὰ τοῦ *ὡς βούλεσθε* =
 ὅπως ἀγαπᾶτε, ὅπως σᾶς ἀρέσει (δηλαδὴ εἰς τὰς ἐν τῷ θεάτρῳ
 παραστάσεις καὶ πανηγύρεις). — *λαμβάνετε* καὶ δαπανᾶτε. —
ἀποδίδωμί τί τινι = δίδω ὀπίσω εἰς τινὰ κάτι, τὸ ὁποῖον
 ὀφείλω. Ὁ δῆτωρ φρονῶν, ὅτι τὰ θεωρικά κατὰ τὸν παλαιότερον
 νόμον ἀνήκουν εἰς τοὺς στρατευομένους χρησιμοποιεῖ τὸ ἀποδι-

δόσαι.—**προσδεῖ τινί τινος**=ἔστι πρόσδειά τινί τινος=χρειάζεταί τις ἀκόμη (=πρός) καὶ ἄλλο τι.—**μᾶλλον δ' (ἐ)** ἐπανόρθωσις=ἢ μᾶλλον=ἢ διὰ νὰ εἶμαι ἀκριβέστερος.—**ἄπαντος ἐνδεῖ (ὕμιν) τοῦ πόρου**=ἔστιν ἐνδεῖα (ὕμιν) ἄπαντος τοῦ πόρου=ἔχετε ἔλλειψιν ὄλου ἐν γένει τοῦ στρατιωτικοῦ πόρου=θὰ χρειασθῆν νὰ ἐξεύρετε (ἀπὸ τὴν ἀρχὴν) ὄλον τὸ χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας.—**γράφω**=ἐγγράφως προτείνω. Περὶ τῆς ὑποχρεώσεως, ἣν εἶχον οἱ ἀγορευόντες νὰ παραδίδουν γραπτὸν σημεῖωμα τῶν ὄσων ἔμελλον νὰ προτείνουν ἐν τῷ λόγῳ αὐτῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βλέπε κατὰ Φιλίππου Α', § 33.—**μὰ Δί' (α) οὐκ ἔγωγε** ἐνν. **γράφω** κλπ.=μὰ τὸν Δία ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν προτείνω ἓνα τέτοιο πρᾶγμα· ἐλευθέρως=ὁ θεὸς νὰ μὴ μὲ ἀξιῶσῃ νὰ προτείνω ἓνα τέτοιο πρᾶγμα. Ὁ Δημοσθένης ὑπαινιχθεὶς ἀπλῶς τὴν μετατροπὴν τῶν θεωρικῶν εἰς στρατιωτικὰ διστάζει νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην νὰ εἰσηγηθῆ τοῦτο καθαρὰ, ἵνα μὴ καταγγελθῆ διὰ τῆς **γραφῆς παρανόμων**, ὅτι προτείνει παράνομα πρᾶγματα, ἐφ' ὅσον διὰ τοῦ ἰσχύοντος νόμου, τοῦ ὑπὸ τοῦ **Εὐβούλου** κατασταθέντος, ὠρίζετο, ὅπως τὰ περισεύματα τῶν δημοσίων προσόδων διατίθενται ὀπωσδήποτε πρὸς θεωρίαν. Ὁ δισταγμὸς οὗτος τοῦ ῥήτορος δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα πολιτικῆς ἀνανδρίας, ἀλλ' ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὸν φόβον, ὅτι ἡ ἐνδεχομένη παραδοχὴ τῆς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας ὡς προτεινόντος παράνομα θὰ συνεπήγετο τὴν καταδίκην αὐτοῦ εἰς χρηματικὸν πρόστιμον ἢ καὶ ἀτιμίαν (ἦτοι στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων) καὶ δήμευσιν τῆς περιουσίας του, εἰς ἣν περιπτώσιν δὲν κατέβαλλεν ἐγκαίρως τὸ ἐπιβληθὲν πρόστιμον.—**κατασκευάζω στρατιώτας**=συγκροτῶ στρατιωτικὴν δύναμιν ἐξ ἀρχῆς, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. Τοῦτο λέγει ὁ Δημοσθένης, διότι οἱ Ἀθηναῖοι μόνον μισθοφόρους στρατιώτας διέθετον ὡς τὸ πολὺ.—**καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά**· ὄχι διὰ παντός, ἀλλ' εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν, ὅτε παρίσταται ἀνάγκη **στρατιώτας κατασκευασθῆναι**.—**καὶ μίαν σύνταξιν (δεῖν) εἶναι....τὰ δέοντα**=καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μία καὶ ἡ αὐτὴ τάξις (δι' ὄλους) καὶ εἰς τὴν λῆψιν τῶν χρημάτων καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος· ἐλευθέρως=καὶ ὅτι πρέπει νὰ κανονισθῶν τὰ πρᾶγματα οὕτως, ὥστε ὅσοι λαμβάνουν χρήματα νὰ ἐκτελοῦν συγχρόνως καὶ τὰς στρατιωτικὰς καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῶν ὑποχρεώσεις.—**ὕμεῖς δέ** ἐνν. **ἠγεῖσθε δεῖν**· ἐκ τούτου ἐξαρτᾶται τὸ **λαμβάνειν**.—**οὕτω πως**· ὡς δηλαδὴ πρᾶ-

τετε τώρρα, τὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν ἐννοῶ (= *πως*): τοῦτο διασαφεῖται διὰ τοῦ *ἀνευ πραγμάτων* = *μηδὲν ποιοῦντες* = χωρὶς νὰ προσφέρετε καμμίαν ὑπηρεσίαν εἰς ἀντάλλαγμα = χωρὶς νὰ χαλάτε τὴ ζαχαρένια σας — *ἔστι λοιπὸν* = ὑπολείπεται. — *δὴ* = ὅθεν, κατόπιν τούτου (ἀφ' οὗ δηλαδή ἐννοεῖτε νὰ χρησιμοποιοῦητε τὰ χρήματα τὰ προωρισμένα διὰ τὸν πόλεμον ὡς θεωρικά). — *πάντας*· ἀφ' οὗ πάντες ἐλάμβανον θεωρικά. — *εἰσφέρειν*· ὑποκείμενον τοῦ *ἔστι λοιπὸν*. Διὰ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ὁ ῥήτωρ προσπαθεῖ νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ λύσουν τὸν περὶ θεωρικῶν νόμον, διότι ἄλλως εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ συνεισφέρουν ἐξ ἰδίων πολλὰ ἢ ὀλίγα, πάντως δὲ περισσότερα τῶν ὅσων ἐλάμβανον διὰ θεωρίαν. — *ἂν πολλῶν δέη, πολλὰ* κλπ.· προκειμένου περὶ πολέμου, τοῦ ὁποίου ἄδηλος εἶναι καὶ ἡ διάρκεια καὶ ἡ ἔκβασις, ὁ Δημοσθ. δὲν ἠδύνατο νὰ ὀρίσῃ τὰς εἰσφοράς. — *δεῖ δὲ χρημάτων*· κατ' ἐννοιαν = καὶ ἂν μὲν χρειασθοῦν πολλὰ ἢ ὀλίγα χρήματα δὲν ἠξεύρω· τοῦτο ὅμως γνωρίζω ἀσφαλῶς, ὅτι χρειάζονται χρήματα = πάντως χρειάζονται κλπ. — *λέγουσι... ἄλλοι*· τίνες; — *ὧν ἔλεσθ' (ε)* = *τούτων δὲ* (τῶν πόρων τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων καὶ ὑπ' ἐμοῦ ὑποδεικνυμένων) *ἔλεσθε*. — *ὅστις* = *τοῦτον, ὅστις*. — *ὑμῖν*· συναπτόν τῷ *δοκεῖ* καὶ οὐχὶ τῷ *συμφέρει*.

§ 21-22.

ἄξιον· ἐνν. *ἔστι* = ἰσχύει, εἶναι σκόπιμον. — *τὰ πράγματ'*, ἐν *ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλ.* = ἐν *ᾧ* (= ἐν τίνι σημείῳ) *καθέστηκε νυνὶ τὰ πράγματα τοῦ Φιλ.* = εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκεται εἰς τὴν παροῦσαν στιγμὴν ὁ Φίλιππος. — *οὔτε γὰρ... ἔχει* = *τὰ γὰρ παρόντα (πράγματα) αὐτῷ οὔτε οὕτως εὐτρεπῶς ἔχει*, ὡς *δοκεῖ* καὶ φήσείε τις ἂν (*ἔχειν ταῦτα*) *μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, οὐδ'* (οὕτως *ἔχει*) *ὡς ἂν κάλλιστ' ἔχοι*. — *τὰ παρόντα αὐτῷ (πράγματα)* = τὰ πράγματα αὐτοῦ εἰς τὴν παροῦσαν στιγμὴν. — *εὐτρεπῶς ἔχω* = εἶμαι τακτοποιημένος, εἶμαι ἐν τάξει. — *μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς* = μὴ ἐξετάζων κατὰ βάθος, ἐξετάζων (τὰ πράγματα) ἐπιφανειακῶς. — *οὐδ'* (οὕτως *ἔχει*) *ὡς ἂν κάλλιστ' (ἔχοι)* = οὔτε ἐν καλλίστῃ καταστάσει εἶναι = οὔτε εὐρίσκονται εἰς πάρα πολὺ ῥόδιον κατάστασιν. — *οὐτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμον τοῦτον*· τὸν κατὰ τῶν Ὀλυνθίων *ἐκφέρω πόλεμον δὲ* = κη-

ρύττω πόλεμον.— *εἰ πολεμεῖν ᾤηθη δεήσειν αὐτὸν*—ἐὰν ἐφρατάζετο (ἔβαζε μὲ τὸν νοῦν του), ὅτι θὰ χρειασθῆ νὰ τὸν διεξαγάγῃ πραγματικῶς.— *ἀλλ' ὡς ἐπιῶν... ἀναιρησέσθαι*— *ἀλλ' ἤλιπε τότε (ὅτ' ἐξήνεγκε τὸν πόλεμον) ἅπαντα τὰ πράγματα (τῶν Ὀλυνθίων) ἀναιρησέσθαι (οὕτως) ὡς ἀναιρεῖται τις αὐτὰ ἐπιῶν*— ὅθεν ὡς ἐπιῶν—ὡς ἐξ ἐφόδου, μὲ τὴν πρώτην ἐφοδον.— *ἀναιροῦμαί τι*—λαμβάνω τι διὰ τὸν ἑαυτόν μου—γίνομαι κύριός τινος.— *κᾶτα*—καὶ εἶτα.— *διαψεύδομαι*—ἀποτυγχάνω εἰς τοὺς ὑπολογισμούς μου, ἀπατῶμαι.— *τοῦτο* δηλαδή;— *παρὰ γνώμην*—παρ' ἐλπίδα, παρὰ προσδοκίαν.— *τὰ τῶν Θετταλῶν (πράγματα)*—οἱ Θετταλοὶ.— *ταῦτα· τὰ τῶν Θετταλῶν πράγματα*—οἱ Θετταλοὶ—ὁ λαὸς οὗτος.— *ἄπιστα*· ἡ ἀπιστία τῶν Θετταλῶν ἦτο παροιμιώδης κατὰ τὴν ἀρχαίότητά.— *κομιδῆ*· ἔνν. *ἄπιστα*—*λίαν ἄπιστα, ἀπιστότατα*.— *ὥσπερ ἦν*—ὅπως ἀκριβῶς ἦσαν ἀνέκαθεν (ἄπιστοι).— *τούτω* τῷ Φιλίππῳ.— *ψηφίζομαι... ἀπαιτεῖν*—ἀποφασίζω νὰ ἀπαιτῶ.— *Παγασάς... καὶ Μαγνησίαν*· ὁ Φίλ., προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν τῷ 352 ἐναντίον τῶν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ἐπιδραμόντων Φωκέων, εἰσήλασεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐξεδίωξε τοὺς Φωκεῖς, καθήρесе τὴν ἐν Φεραῖς τυραννίδα καὶ κατέλαβε τὰς Παγασὰς καὶ τὴν Μαγνησίαν (πρὸβλ. § 13).— *κεκωλύκασι*· οὐχὶ βιαίως, ἀλλὰ διὰ λόγων (πρὸβλ. Ὀλυνθ. Β', § 11 «*καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι*»).— *τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς*· μετωνυμία—*τὰ τέλη τῶν λιμένων καὶ τῶν ἀγορῶν* (τὰ ὁποῖα οἱ Θεσσαλοὶ εἶχον παραχωρήσει εἰς τὸν Φ. εἰς ἀντίλλαγμα τῆς ἐξώσεως τῶν τυράννων τῶν Φερῶν).— *καρποῦμαί τι*—ἀπολαύω τινός, διαχειρίζομαί τι πρὸς ἴδιον ὄφελος, εἰσάγω εἰς τὸ ταμεῖόν μου.— *τὰ κοινὰ τῶν Θετταλῶν*—*τὸ κοινὸν τῶν Θ.*—ἡ πολιτεία τῶν Θ.— *δέοι*· ἐξακολουθεῖ ἢ ἐκ τοῦ ὡς ἐξάρτησις (*ἤκονον... ὡς... δώσοιεν*).— *ἀπὸ τούτων*· τῶν τελῶν, τῶν προσόδων.— *διοικεῖν*· τὸ ὑποκείμενον ἀόριστον.— *οὐ Φ. λαμβάνειν*—*οὐ δέοι Φ. λαμβάνειν (ταῦτα)*.— *εἰς στενὸν κομιδῆ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται*—εἰς πολὺ στενόχωρον θέσιν θὰ εὗρεθῆ μὲ τὴν συντήρησιν τοῦ μισθοφορικοῦ του στρατεύματος—πολὺ στενά (σκοῦρα) θὰ τὰ φέρῃ μὲ τὴν διατροφὴν τῶν μισθοφόρων.

§ 23.

ἀλλὰ μὴν... γε=ἀλλὰ τοῦλάχιστον. Ἡ ἔννοια: ἂν τὰ περὶ Θεσσαλῶν λεχθέντα στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀξιοπιστίας ἄλλων, ὁ Παίων τοῦλάχιστον καὶ ὁ Ἴλλ. κλπ.—ὁ *Παίων*—ὁ Ἴλλυριὸς=οἱ Παίονες—οἱ Ἴλλυριοὶ (προβλ. τὸ ἰδικόν μας: ὁ Ἕλληνας, ὁ Ἀγγλος).—*ἀπλῶς*: ἔνν. *εἰπεῖν*=γενικῶς εἰπεῖν.—*τούτους ἀπαντας*: νοοῦνται ὅλοι οἱ βάρβαροι οἱ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Φ.—*ἠγεῖσθαι*: τὸ ὑποκείμενον ἀόριστον.—*ἥδιον ἂν εἶναι*: ἀντικείμενον τοῦ *ἠγεῖσθαι*=*ὅτι εἶσαν ἂν ἥδιον*=ὅτι μὲ μεγαλυτέραν εὐχαρίστησιν θὰ (ἦθελαν νὰ) ἦσαν=ὅτι θὰ ἐπροτιμοῦσαν νὰ εἶναι.—*ἀθήτης εἰμί τινος*=εἶμαι ἀσυνήθιστος εἰς τι.—*κατακούω τινός*=εἶμαι ὑπήκοός τινος.—*καὶ ἀνθρωπος*=καὶ ἐξ ἄλλου ὁ κύριος αὐτός: ποῖος;—*ὕβριστής εἰμι*=φέρομαι ἀλαζονικῶς, μὲ ὑπεροψίαν.—*οὐδὲν ἄπιστον ἴσως*: ἔνν. *ἔστι τοῦτο (τὸ ὑβριστὴν εἶναι)*.—*οὐδὲν*: ἐπίρρημα.—*ἄπιστον*=ἀπίστευτον.—*εὖ πράττω*=εὐτυχῶ.—*κακῶς φρονῶ*=σκέπτομαι κακῶς.—*διόπερ*=δι' ὃν λόγον ἀκριβῶς=καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς.—*τὸ φυλάξει τάγαθά*: ἰδὲ Ὀλυμπ. Β', § 26.

§ 24.

ἀκαιρία=δυσμενῆς περίστασις, δυσμενεῖς συνθήκαι (οἷας παριστᾶ αὐτὰς ὁ ῥήτωρ ἀπὸ τῆς § 21-23).—*ἐτοιμῶς*=μετὰ προθυμίας.—*συναίρομαι τὰ πράγματα*=*αἴρομαι τὰ πράγματα*—*σὺν τινι* (ἔδῳ *σὺν τοῖς Ὀλυμπίοις*)=παίρω ἐπάνω μου τὸ βάρος τῶν πραγμάτων τῆ βοηθεία τινός=συνεργάζομαι μετὰ τινος πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως.—*π्रेसβεύομαι*=ἀποστέλλω πρέσβεις (ἐν ᾧ *π्रेसβεύω*=εἶμαι πρεσβευτής).—*ἐφ' ᾧ δεῖ*: ἔνν. *π्रेसβεύεσθαι* πρὸς παρακολούθησιν ἐκ τοῦ πλησίον τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐν Ὀλύμπῳ καταστάσεως, ἵνα μὴ ὁ Φ. συνδιαλλαγῇ πρὸς τοὺς Ὀλυμπίους (προβλ. § 2).—*τοὺς ἄλλους ἀπαντας*: τοὺς ὑπὸ τὸν Φ. βαρβάρους καὶ Ἕλληνας.—*τοιούτον καιρόν*: οἷον ἔχομεν ἡμεῖς ἥδη ἐναντίον ἐκείνου διὰ τῆς πρὸς Ὀλυμπίους συμμάχιας.—*πρὸς τῇ χώρᾳ (τῇ ἡμετέρᾳ, τῇ Ἀττικῇ)*=πλησίον τῆς χώρας μας.—*πῶς*: συναπτόν τῷ *ἐτοιμῶς*: *πῶς ἐτοιμῶς*=μετὰ πόσης: ἐτοιμότητος, μετὰ πόσης προθυμίας.—*ἂν*: εἰς τὸ

ἐλθεῖν.—εἴτ' (α) = ἔπειτα, καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸ δεδομένον τοῦτο.—
εἰ μὴδ' ἂ πάθουι' ἄν... οὐ τολμήσετε ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: εἴ
καιρὸν ἔχοντες (ἐναντιωματικὴ μετοχὴ) οὐ τολμήσετε (=δει-
λιάσετε, δκνήσετε) ποιῆσαι (αὐτὸν) μὴδὲ ταῦτα, ἂ πάθουι'
ἄν (ὑπ' ἐκείνου = τοῦ Φ.), εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος· τὸ ἄρρητικὸν
μόριον οὐ κατὰ τὸ φαινόμενον πλεονάζον ἐν τῷ λόγῳ (μὴδὲ
ταῦτα... οὐ) καὶ ἀνωμάλως τεθειμένον ἀντὶ τοῦ μὴ ἔχει καλῶς
ἐνταῦθα, διότι ἡ ἄρρησις οὐ μετὰ τοῦ τολμῶ ἀποτελεῖ ἐν ῥήμα
ἀντίθετον τοῦ τολμῶ· ὅθεν: εἰ οὐ τολμήσετε = εἰ δειλιάσετε,
δκνήσετε.

§ 25-26.

ἔτι τοίνυν· τὸ τοίνυν μεταβατικὸν = δέ.—μὴδὲ τοῦθ' ὑμᾶς
λανθανέτω = καὶ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς.—αἴρεσις ἐστὶ
τινι = ἔχει κανεὶς νὰ ἐκλέξῃ. — πότερ' (α) = πότερον.—ἐκεῖ
ποῦ; — παρ' ἡμῖν· δηλαδὴ; — τὰ τῶν Ὀλυνθίων (πράγματα) =
ἡ δύναμις τῶν Ὀλυνθίων, οἱ Ὀλύνθιοι (πρβλ. τὰ τῶν Θεττα-
λῶν). — τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκειαν (ἐνν. γῆν, χώραν)
ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι = ἀπολαύοντες ἐν ἀσφαλείᾳ τῶν
καρπῶν τῆς χώρας ταύτης, ἡ ὁποία σᾶς μένει ἀκόμη (= τὴν
ὑπάρχουσαν) καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ παλαιὰν κληρονομίαν
ὑμῶν (= τὴν οἰκειαν). — ἐκεῖνα· τὰ τῶν Ὀλυνθίων = τὴν
Ὀλυνθον. — μὴ λίαν πικρὸν κλπ. ἢ ἐνδοιαστικὴ αὕτη πρό-
τασις ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὑπονοουμένου ῥήματος δέδοικα.—
πικρὸν ἧ' ἐνν. τοῦτο. — πικρὸν = δυσάρεστον. — καὶ συνεισ-
βαλοῦσιν = οὐ μόνον οὐ κωλύσουσιν, ἀλλὰ καὶ συνεισβα-
λοῦσι (τῷ Φ. εἰς Ἀττικὴν). Τοῦτο λέγει ὁ ῥήτωρ, διότι
τὸ μεταξὺ Θεβαίων καὶ Ἀθηναίων μῖσος καὶ ἡ ζηλοτυπία χρο-
νολογούμενη ἀπὸ μακροῦ, λόγῳ κυρίως τῆς διαγωγῆς τῶν
Θεβαίων κατὰ τὰ Μηδικὰ καὶ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ αὐτῶν πολιτεύ-
ματος, εἶχεν ἐνταῦθα κατὰ τοὺς χρόνους τούτους (355-346) ἕνεκα
τοῦ Φωκικοῦ ἢ ἱεροῦ πολέμου. — ἀλλὰ Φωκεῖς· ποῖον ῥήμα νο-
εῖται; — οἱ τὴν οἰκειαν οὐχ οἴοι τ' ὄντες = οἱ Φωκεῖς, οἱ
οὐχ οἴοι τ' εἰσὶν κλπ. — ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς· ὁ ῥήτωρ
ἔχει ὑπ' ὄψει του τὴν στρατιωτικὴν ἐνίσχυσιν, ἣν παρέσχον οἱ
Ἀθηναῖοι εἰς τοὺς Φωκεῖς τῷ 352 καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἀπετροπή
ἢ διάβασις τῶν Θερμοπυλῶν ὑπὸ τοῦ Φ. καὶ ἡ εἰσβολὴ αὐτοῦ

εἰς τὴν Φωκίδα. — ἢ ἄλλος τις; ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως; —
 ὦ τᾶν=φίλε μου. — οὐχὶ βουλήσεται· ἔνν. δεῦρο βαδίζειν Φί-
 λιππος. — ἄτοπον=παράδοξον, κωμικόν. — τῶν ἀτοπωτάτων
 εἴη ἄν=θὰ ἦτο ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον παράδοξα πράγματα. — εἰ,
 ἂ νῦν... πράξει· ἢ σύνταξις: εἰ, δυνηθεῖς (=ἐπὶ δυνηθῆ),
 μὴ πράξει ταῦτα, ἄ. (καίπερ) ὀφλισκάνων ἄνοιαν, ὅμως ἐκ-
 λαλεῖ νῦν. — ἄνοιαν ὀφλισκάνω· κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν δικα-
 στηρίων=δικασθεῖς εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κόσμου καταδικάζο-
 μαι εἰς πρόστιμον νὰ λέγωμαι ἀνόητος· ἐλευθέρως=κινδυνεύω
 νὰ χαρακτηρισθῶ ὡς ἀνόητος. — ἐκλαλῶ=διασαλπίζω παντοῦ.
 Τί ἐξελάλει ὁ Φίλιππος;

§ 27.

ἡλίκα... ἐστὶ τὰ διάφορα=ἡλίκη ἐστὶν ἡ (ὑπάρχουσα) δια-
 φορά. — ἡλίκος=πόσον μέγας. — οὐδὲ λόγου (τοῦτο) προσδεῖ=
 (τοῦτο) δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐκτεθῆ διὰ λόγου=τοῦτο δὲν χρειά-
 ζεται οὔτε νὰ λεχθῆ κἄν. — ὑμᾶς· συναπτόεν τῷ αὐτοῦς. — ἔξω·
 τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' ἐν στρατοπέδῳ ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς. — ἔξω
 γίγνομαι=στρατοπεδεύω ἔξω (τῆς πόλεως). — καὶ ὅσα ἀνάγκη...
 λαμβάνειν=καὶ λαμβάνειν τῶν (ἐν τῇ χώρᾳ γιγνομένων) ἐκ
 τῆς χώρας (τοσαῦτα), ὅσα ἀνάγκη (ἐστὶ λαμβάνειν ὑμᾶς)
 χρωμένους στρατοπέδῳ. — τῶν ἐκ τῆς χώρας=ἐκ τῶν προϊόν-
 των τῆς χώρας. — χρωμαι στρατοπέδῳ=διατελῶ ἐν ἐπιστρατεία.
 πολεμίου λέγω· ἐπεξήγησις τοῦ μηδενός. — ἂν ζημιωθῆ-
 ναι=(ὅτι ζημιωθεῖεν ἂν)· ἀπόδοσις τῆς ὑποθετικῆς προτάσεως
 εἰ δεήσειεν. — τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον=τὸν πρὸ τούτου (τοῦ πο-
 λέμου) πόλεμον, τὸ πρότερον πόλεμον. Ὁ Δημοσθένης ἔννοεῖ
 τὸν ἀπὸ τοῦ 357 ἀναληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἀνάκτη-
 σιν τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου
 ἔδαπανήθησαν, ὡς ἀλλαχοῦ αὐτὸς ὁ Δημοσθένης ἀναφέρει (Ὁ-
 λυνθιακὸς Γ', § 28), ὑπὲρ τὰ 1500 τάλαντα (πόσαι σημεριναὶ
 δραχμαί:). — ἤξει· ποῦ; — ζημιώσασθαι=ζημιωθήσασθαι. —
 πρόσσεσθ' (πρόσσεσι) ἢ ὕβρις=πρὸς τῷ ζημιωθῆναι ἐστὶ
 καὶ ἡ πρὸς ὑμᾶς ὕβρις (τῶν πολεμίων). — ὕβρις=περιφρόνη-
 σις, χλευασμός. — ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ=ἢ ἐπὶ τοῖς πε-
 πραγμένοις αἰσχύνῃ ἡμῶν=ἢ καταισχύνῃ διὰ τὴν (μέχρι τοῦδε)

διαγωγὴν μας — οὐδεμιᾶς ἐλάττων· ἐνν. οὔσα.—*ζημίας*· χρηματικῆς ἢ κτηματικῆς.—*τοῖς...σώφροσιν*· δοτικὴ ἠθικὴ, τῆς *κρίσεως* ἰδιαιτέρως καλουμένη=κατὰ τὴν κρίσιν τῶν φρονίμων.—*γε*=πάντως, βεβαίως.

§ 28.

Πάντα ταῦτα ὅσα ἀπ' ἀρχῆς εἶπεν ὁ ῥήτωρ.—*συνορῶ τι*=ἔχω τι πρὸ ὀφθαλμῶν ἐν τῷ συνόλω του (=συν), λαμβάνω τι ὑπ' ὄψει.—*ἀπωθεῖν*=ἀπὸ τῆς πόλεως ὠθεῖν, ἀπομακρύνειν.—*ἐκεῖσε*· ποῦ ;—*ὦν...ἔχουσι*· καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ *τῶν πολλῶν*=*ἃ ἔχουσι*.—*καλῶς ποιῶντες*=καὶ καλὰ κάνουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ἔχουν=καὶ δὲν τοὺς φθονῶ διὰ τοῦτο.—*οἱ ἐν ἡλικίᾳ*=οἱ διανύοντες τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν, οἱ στρατεύσιμοι. Ἐν Ἀθήναις ἐστρατεύοντο ἀπὸ τοῦ 18-60 ἔτους· καὶ οἱ μὲν νεώτατοι τῶν στρατευομένων (ἀπὸ τοῦ 18-20), ὅπως καὶ οἱ πρεσβύτατοι (ἀπὸ τοῦ 50-60), παρέμενον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας πρὸς φρούρησιν τῶν τειχῶν καὶ τῶν ὀχυρῶν καὶ τήρησιν τῆς ἐννόμου τάξεως· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ 20-50 ἔτους, οἵτινες ἀπετέλουν καὶ τὴν κυρίως στρατεύσιμον δύναμιν, ἀπεστέλλοντο εἰς τὴν ζώνην τῶν ἐπιχειρήσεων.—*τῆς οἰκείας*· ἐνν. *χώρας*.—*ἀνεραίου*· προληπτικὸν κατηγορούμενον=*ὥστε ἀκέραιον εἶναι*=ὥστε νὰ διατηρῆται ἀβλαβής.—*οἱ λέγοντες*=οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτεϊόμενοι.—*τὰ πεπολιτευμένα μοι*=αἱ πολιτικά μου πράξεις.—*εὐθυνα*=λογοδοσία (συνήθως ἀπαντᾷ εἰς πληθ. ἀριθμόν: *εὐθυναί*). *εὐθυνα* δὲ ἐλέγετο κυρίως ἢ λογοδοσία, εἰς ἣν ὑπέκειντο οἱ διαχειρισθέντες οἰανδήποτε ἀρχὴν ἐν Ἀθήναις μετὰ τὴν λῆξιν αὐτῆς· ταύτην ἔδιδον ἐνώπιον τῶν εὐθυνουσῶν ἀρχῶν, ἦτοι τῶν 10 λογιστῶν, οἵτινες μετὰ τὸν ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως τῆς ἀρχῆς εἰσήγον τὰς εὐθύνας τῶν ἐξερχομένων ἀρχόντων εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον ἀποτελούμενον ἐκ 501 δικαστῶν. Προκειμένου ὅμως περὶ τῶν δητόρων οὗτοι δὲν ὑπεχρεοῦντο εἰς λογοδοσίαν παρὰ μόνον διὰ τὰς ἐγγράφους αὐτῶν προτάσεις πρὸς τὸν δῆμον. Ἐδῶ συνεπῶς ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ ἠθικὰς μόνον εὐθύνas.—*ὡς*· αἰτιολογικός.—*ἄττ' (α)*=τινά.—*ὀποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς...ἔσεσθε*=*ὀποῖά τινα ἂν ᾖ τὰ περιστάντα* (=περικυκλώσαντα)*ὑμᾶς πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς (τοῖς ῥήτορσιν) ἔσεσθε*=κατὰ

τὴν ἔκβασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχουν διὰ σᾶς τὰ πράγματα, κατὰ ταύτην θὰ κρίνετε καὶ τὰς πολιτικὰς αὐτῶν πράξεις. Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ ῥήτορος εἶναι αὕτη: ἂν διὰ τῶν συμβουλῶν τῶν ῥητόρων τὰ πράγματα τῆς πολιτείας προαχθοῦν, οἱ Ἀθηναῖοι θὰ ἀναγνωρίσουν, ὅτι οἱ ῥήτορες ὑπῆρξαν οἱ αἴτιοι τῆς ἐπιδόσεώς των· ἂν ἀντιθέτως διὰ τῶν εἰσηγήσεων τῶν ῥητόρων ἡ κατάσταση χειροτερεύσῃ, εἰς αὐτοὺς πάλιν θὰ ἀποδώσουν τὴν αἰτίαν τῶν μελόντων νὰ προέλθουν κακῶν.—*χρηστὰ εἶη· ἐνν. τὰ πράγματα* = εἴθε νὰ λάβουν εὐχάριστον ἐξέλιξιν τὰ πράγματα = ἄμποτε νὰ πάνε καλὰ τὰ πράγματα.—*παντὸς εἵνεκα* (= *ἐνεκα*) = πρὸς τὸ καλὸν ὅλων τῶν τάξεων τῶν πολιτῶν.

II

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β΄.

§ 1-2.

Ἐπὶ πολλῶν ἔνν. *πραγμάτων* = εἰς πολλὰς περιστάσεις (μέχρι τοῦδε). — *τῇ πόλει* = *τῇ ἡμετέρᾳ πόλει* ἢ δοτική συναπτεῖα τῶ: *εὐνοίαν*. — *οὐχ' ἥμιστα* = *μάλιστα* = πρὸ πάντων. — *ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι*: τοῖς σχετικοῖς πρὸς τὴν Ὀλυνθον. — *τό... γεγενῆσθαι... κεκτημένους* = *τὸ κεκτηθῆσθαι*. — *καὶ (τὸ) γεγενῆσθαι... ἔχοντας* = *καὶ τὸ ἔχειν*. — *οἱ πολεμήσοντες Φιλίππῳ* = οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διεξαγάγωσι πόλεμον κατὰ τοῦ Φ. — *χώραν ὄμορον*: βλέπε γεν. εἰσαγωγὴν περὶ Ὀλύνθου (σελ. 13). — *δύναμιν τινα* = μεγάλην δύναμιν. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως τῆς Ὀλύνθου κατὰ τοὺς χρόνους τούτους βλέπε ἐπίσης γεν. εἰσαγωγὴν (σελ. 13 καὶ 14). — *τὸ μέγιστον ἀπάντων* = τὸ σπουδαιότερον ἀπὸ ὅλα: τί συντακτικὸν φαινόμενον ἔχομεν ἐδῶ; — *ὑπὲρ τοῦ πολέμου* = περὶ τοῦ πολέμου. — *αἱ πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγαι* = πᾶσα μετ' ἐκείνου (τοῦ Φ.) διαπραγματεύσεις πρὸς συμφιλίωσιν. — *ἄπιστος*; (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 5). — *ἀνάστασις*; (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 5). — *δαιμόνιος* = ὑπερφυσικός, μυστηριώδης. — *ἔοικα* = ὁμοιάζω. ~~*αὐτοὺς*~~ = *ἡμᾶς αὐτοὺς* κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τό: *θεῖα εὐεργεσία*. — *τῶν ὑπαρχόντων*: ἔνν. *ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν* = τῶν θεῶν εὐεργεσιῶν (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 10 «τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων»). — *τῶν αἰσχροῶν*: ἢ γενικὴ ἔξαορτάται ἐκ τοῦ νοουμένου *τι* = ἐν (τῶν πολλῶν) αἰσχροῶν (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 26 «τῶν ἀτοπωτάτων»). — *μᾶλλον δέ*; (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 19-20). — *μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων... ἀλλὰ καὶ τῶν... συμμάχων καὶ καιρῶν*: αἱ γενικαὶ ἐκ τοῦ *προῖεμένους*: τὸ δὲ *προῖεμαι* συντάσσεται μὲν πάντοτε πρὸς αἰτιατικὴν,

ἐνταῦθα ὁμως συνετάχθη πρὸς γενικὴν ὀφειλομένην εἰς ἔλξιν τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀναφορικοῦ ὧν (ἡμὲν ποτε κύριοι) [ἀντίστροφος ἔλξις].—*προὔτεμαί τι* (ἐδῶ *τινος*)=ἄφήνω τι νὰ φύγη ἀπὸ τὰς χεῖράς μου.—*τόπος*=ὄχυρά, ὄχυραί θέσεις. Τίνας πόλεις καὶ τίνα ὄχυρά ἔννοεῖ ὁ Δημοσθένης; (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 12)—*τῶν συμμάχων*· τῶν Ὀλυνθίων, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχον ἤδη συνάψαι συμμαχίαν οἱ Ἀθηναῖοι.—*καιρῶν*· ὡς ὁ πρὸς τὸν Φ. πόλεμος τῶν Ὀλυνθίων.

§ 34.

Τό. . διεξιέναι καί... (τό) προτρέπειν· ὑποκείμενα τοῦ (*καλῶς*) ἔχειν.—*ῥώμη*=ἡ (πολεμικὴ) δύναμις.—*διεξέρχομαί τι*=διεξοδικῶς (=ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς) διηγοῦμαι, ἐκθέτω τι.—*οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι*=φρονῶ, ὅτι δὲν εἶναι ὀρθόν, δὲν εἶναι τιμητικόν (δι' ἡμᾶς).—*ὑπὲρ τούτων*=περὶ τούτων (ἄτινα ἀναφέρονται εἰς τὴν ῥώμην τοῦ Φιλ.).—*ἐκείνω*· τῷ Φ.—*ἔχω τινὶ φιλοτιμίαν*=παρέχω εἰς τίνα τιμὴν καὶ δόξαν.—*ἡμῖν δ' (ἐ) (μοι δοκεῖ) οὐχὶ καλῶς πεπραχθαι*=(αὐτὰ δὲ ταῦτα) ὑφ' ἡμῶν (νομίζω ὅτι) δὲν ἔχουν *πραχθῆ* καλῶς· ὅθεν=εἰς ἡμᾶς (νομίζω ὅτι) αὐτὰ ταῦτα προσάπτουν καταισχύνην καὶ ἀδοξίαν.—*ὑπὲρ τὴν ἀξίαν... τὴν αὐτοῦ*=τῆς ἀξίας του.—*χρῶμαι τοῖς πράγμασι*=*χρῶμαι τοῖς καιροῖς*=ἐκμεταλλεύομαι τὰς καταλλήλους περιστάσεις.—*ὠφλήκατε*· παρακ. τοῦ *ὀφλισκάνω*· *ὀφλισκάνω αἰσχύνην*=ἐπισύρω αἰσχύνην κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου=ἐκπίπτω ἠθικῶς εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 26 «*ἀνοίαν ὀφλισκάνω*»).—*μετ' ἀληθείας σκοποῦμαι*=ἐξετάζω τὰ (πράγματα) σύμφωνα μὲ τὴν ἀλήθειαν, ὅπως ἔχουν εἰς τὴν πραγματικότητα.—*ἐνθὲν δ' (ε)*· ἐκ τοῦ βήματος καὶ τῆς ἐκκλησίας. Διὰ ποῖον λόγον;—*παρ' αὐτοῦ*=διὰ τῆς ἰδίας ἱκανότητος.—*ὧν*=δι' ἃ, δι' ὅσα· γενικὴ τῆς αἰτίας εἰς τὸ *ὀφείλει χάριν καὶ δίκην λαβεῖν*.—*οἱ ὑπὲρ τινος πολιτευόμενοι*=οἱ διαχειριζόμενοι τὰ πράγματα τῆς πολιτείας πρὸς τὸ συμφέρον τινός.—*δίκην λαβεῖν*· ἔνν. *παρ' αὐτῶν* (τῶν ὑπὲρ τοῦ Φ. δηλαδὴ πεπολιτευμένων).—*δίκην λαμβάνω παρὰ τινος*=τιμωρῶ τίνα, ἐκδικοῦμαί τίνα· ποῖον τὸ παθητικόν τοῦ *δίκην λαμβάνω*;—*τοῦ λέγειν*· δηλαδὴ ταῦτα (ὧν ἐκεῖνος ὀφείλει χάριν κλπ.).—*χωρὶς τούτων*=χωρὶς ν'

ἀπαριθμήσω ταῦτα (τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ν' ἀναφέρω).—*ἐνί* ἢ πρόθεσις *ἐνί* (= *ἐν*) μετ' ἀναστροφῆς τοῦ τόνου παρ' αὐτῇ νοεῖται τὸ ῥ. *ἐστί*=*ἐνεστι*=εἶναι δυνατόν· τούτου ὑποκείμενον ἔξυπακούεται τὸ *λέγειν*.—*βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι*=καλύτερον (συμπερωτέρον) εἶναι νὰ (τὰ) ἔχετε ἀκούσει (διότι τότε ἀποβάλλοντες τὸν φόβον θὰ ἀναλάβουν τὸ προσῆκον θάρρος)· ὡς β' ὄρον τῆς συγκρίσεως νοητέον τὸ ἀντίθετον· ἢ *μὴ ἀκηκοέναι* (πρβλ. τὸ σημερινόν· καλύτερα νὰ φύγωμεν κτλ.).—*καὶ μεγάλα... ὄνειδη=καὶ (ἃ) μεγάλα ὄνειδη, ᾧ ἄνδρες Ἀθην., κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' (ο) ἂν (ὑμῖν)*=καὶ ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ φαίνωνται εἰς σᾶς, κύριοι (Ἀθηναῖοι), ὡς μεγάλαι κατηγορίαι κατ' ἐκείνου, ὡς ἀποτελοῦντα μεγάλας ἠθικὰς κηλίδας ἐκείνου. Τί εἶναι ταῦτα θὰ εἴπη εὐθύς κατωτέρω ὁ ῥήτωρ.—*βουλομένοις=εἰ βούλοισθε*.—*ὀρθῶς δοκιμάζω=ὀρθῶς ἐξετάζω, ὀρθῶς κρίνω*.

§ 5.

Τὸ... καλεῖν... (τινα) (τὸν Φ.)· ὑποκείμενον τοῦ εἶναι...—*ἀνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα (αὐτῷ) δεικνύναι*=χωρὶς νὰ πιστοποιῇ τοῦτο διὰ τῶν πράξεων αὐτοῦ (τοῦ Φ.).—*λοιδορία*=κακολογία, συκοφαντία.—*κενὸς=ἀβάσιμος*, μὴ στηριζόμενος ἐπὶ πραγματικῶν δεδομένων.—*πώποτε=ἤδη*=μέχρι τοῦδε.—*ἐφ' ἅπασιν τούτοις*· δι' ὅσα δηλ. μέχρι τοῦδε ἔπραξεν, ἐξ ὧν ἀπορρέουσι καὶ οἱ χαρακτηρισμοὶ *ἐπίλογος* καὶ *ἄπιστος*.—*ἐλέγχω τινὰ ἐπί τινι*=ἐλέγχω τινὰ βασιζόμενος εἰς τι.—*συμβαίνει δεῖσθαι*=κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν ἔχει (τοῦτο) ἀνάγκην.—*βραχεὸς λόγον*· διότι τὰ πράγματα εἶναι εὐαπόδεικτα.—*δυοῖν ἔνεχ'*=διὰ δύο λόγους, διὰ δύο αἰτίας.—*εἰρησθαι*· ὑποκείμενον τούτου· τὸ... *ἐλέγχειν*.—*τοῦ... φαίνεσθαι (ἐνεκα)* καὶ *τοῦ... ἰδεῖν (ἐνεκα)*· ἐπεξηγήσις τοῦ *δυοῖν ἔνεχ'*=(τὸ μὲν), ἵνα ἐκεῖνος... φαίνεται (ὑμῖν), τὸ δέ, ἵνα οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι... ἴδωσιν.—*ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει*=ὅπερ καὶ ἀληθὲς ἐστίν.—*φαῦλος=ἀνάξιος λόγου*, μηδαμινός.—*ὑπερεκπλήττομαί τινα*=μετὰ δέους καὶ θαυμασμοῦ προσβλέπω τινά.—*ὡς ἄμαχόν τινα*=ἐκλαμβάνοντες αὐτὸν ὡς ἀκαταμάχητον, ἀκαταγώνιστον.—*πάντα διεξέροχομαι*=ἐξαντλῶ ὅλα τὰ μέσα.—*παρακρούομενος*· δηλ. τοὺς ἄλλους.—*παρακρούομαι τινα*· κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν ζυγιζόντων τι=τρώγω εἰς τὸ ζύγι κά-

ποιον=ἔξαπατῶ τινα.—μέγας ηὔξηθη=ηὔξηθη οὕτως ὥστε εἶναι μέγας (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 28 «τῆς οἰκειίας ἀκεραίου»).—καὶ πρὸς αὐτήν... αὐτῶ=καὶ (ὅτι) ἔχουν φθάσει (πλέον) τὰ πράγματα δι' αὐτὸν ἀκριβῶς (=πρὸς αὐτήν) εἰς τὸ τέλος των=καὶ ὅτι ἡ δύναμις, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησε, καταλύεται πλέον ὀριστικῶς.

§ 6-7.

Ἐγώ συναπτόν τῶ : καὶ αὐτὸς=καὶ ἐγὼ αὐτὸς (καὶ ὄχι μόνον οἱ ὑπερεκπεληγημένοι τὸν Φ.)—εἰ τὰ δίκαια... ηὔξη- μένον=εἰ ἐώρων (αὐτόν, τὸν Φ.) ηὔξημένον, πράττοντα (=διὰ τοῦ πράττειν) τὰ δίκαια=εἰάν ἔβλεπα ὅτι (αὐτός, ὁ Φίλιππος) ἔχει ἀποκτήσει δύναμιν διὰ μέσων ἠθικῶν.—εὐρίσκω... ἀναδέξασθαι· ἡ πλοκή : εὐρίσκω (αὐτόν) προσάγαγόμενον τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχὰς τῶ φάσκειν... καὶ... (τῶ κατασκευάσαι)..., τὴν δὲ Ὀλυνθίων φιλίαν... τῶ... ἐξελεῖν καὶ (τῶ) ἀδικῆσαι μὲν, (τῶ) παραδοῦναι δέ..., Θετα- λους δέ... τῶ... ὑποσχέσθαι καὶ... (τῶ) ἀναδέξασθαι.—εὐήθεια=ἀπλοϊκότης, ἀφέλεια.—τὸ κατ' ἀρχὰς=κατ' ἀρχάς.—ὅτ' Ὀλυνθίους ἀπῆλανόν τινες=τότε, ὅτε πρέσβεις τῶν Ὀλυνθίων ἐξεδιώκόν τινες. Ὁ ῥήτωρ ἐδῶ ὑπενθυμίζει τὴν κατὰ τὸ ἔτος 357 προσπάθειαν τῶν Ὀλυνθίων νὰ συνάψωσι συμμαχίαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐναντίον τοῦ Φ., ὅστις ἤδη ἐπολιόρκει τὴν Ἀμφίπολιν καὶ ὁ ὁποῖος μὲ τὴν καθ' ἑκάστην αὔξουσαν αὐτοῦ δύναμιν ἐνέπνεε τρόπον εἰς τοὺς ὁμόρους λαούς. Τὴν προσπάθειαν ἐκείνην τῶν Ὀλυνθίων ἐματαιώσεν ὁ Φ., ὅστις ταυτοχρό- νως μὲ αὐτοὺς ἀπέστειλε πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ τῶν ὁποίων ἔδωκεν ὑπόσχεσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι καταλαμβά- νων τὴν Ἀμφίπολιν θὰ ἀπέδιδε ταύτην εἰς αὐτούς. Ὅθεν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστρεξαν νὰ διαπραγματευθοῦν τὴν ὑπὸ τῶν Ὀλυνθίων προτεινομένην συμμαχίαν καὶ ἀπέπεμψαν τοὺς πρέσβεις των.—ἐνθένδε· ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς ἐκκλησίας.—βουλομέ- νους=οἱ ἐβούλοντο.—διαλέγομαί τι=συζητῶ, διεξάγω δια-πραγματεύσεις μετὰ τινος.—κατασκευάζω (συνηθέστερον κατα-σκευάζομαι) τι=μηχανῶμαί τι=ἐπινοῶ τι πανούργως, σατανι- κῶς (ὅπως θὰ ἐλέγομεν ἡμεῖς σήμερον).—τῶ φάσκειν... παρα-δώσειν καὶ (τῶ)... κατασκευάσαι=μὲ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι θὰ

παραδῶσθαι... καί... μετὰ τὴν (πανοῦργον) ἐπιπόνησιν... — τὸ *θρουλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον ἐκεῖνο* = τὸ περίφημον ἐκεῖνο μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἐφέρετο κάποτε εἰς τὰ στόματα ὄλων. Οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 358 ἔστειλαν τὸν Ἀντιφῶντα καὶ Χαρίδημον ὡς ἀντιπροσώπους αὐτῶν πρὸς τὸν Φ., ἵνα προτείνωσιν εἰς αὐτόν, αὐτοὶ μὲν νὰ τοῦ παραδώσουσιν τὴν Πύδναν, τὴν ὁποίαν ἀκόμη κατεῖχον, αὐτὸς δὲ καταλαμβάνων τὴν Ἀμφίπολιν νὰ τὴν δώσῃ εἰς αὐτούς. Τὰς προτάσεις ταύτας ἀπεδέχθη ὁ Φίλιππος. Ἴνα δὲ μὴ μεταδοθῆ ἡ συμφωνία αὕτη εἰς τοὺς Πυθναίους, οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἐπανελθόντες οἴκαδε εἰς μὲν τὸν δῆμον δὲν ἀνεκοίνωσαν αὐτήν, μετὰ τῆς βουλῆς δὲ μόνον λαβούσης ταύτης γινώσκουσιν ἐνήργουν τὰ περαιτέρω· διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι συνεζήτουν μὲν περὶ τῶν μυστικῶν τούτων διαπραγματεύσεων, ἠγνόουν ὅμως τὸ περιεχόμενον τῶν. Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ Φ. ταχέως ἀνῆρσε τὰς συμφωνίας του· διότι τῷ 357 ὄχι μόνον τὴν Ἀμφίπολιν καταληφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ δὲν παρέδωκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' εἰσβαλὼν καὶ εἰς τὴν Πύδναν, ἀποικίαν ἀθηναϊκὴν, κατέλαβε καὶ ταύτην. — *τούτῳ*· συγκεφαλαίωσις τοῦ: *τῷ... φάσκειν καὶ... (τῷ) κατασκευάσαι*. — *προσάγομαί τινα* = ἐλκῶ μετὰ τὸ μέρος μου, δελεάζω, ἐσεγελῶ κάποιον. — *τῷ... ἐξελεῖν* = μετὰ τὸ νὰ κυριεύσῃ (κατόπιν πολιουρκίας). — *ὑμᾶς*· ἐπεξηγήσις τοῦ: *τοὺς πρότερον συμμάχους*. Ὁ Δημοσθ. λέγει, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν πρότερον σύμμαχοι τοῦ Φιλίππου, διότι διὰ τῆς συναφθείσης συμφωνίας τοῦ 358 αὐτομάτως ἐδημιουργεῖτο συμμαχία μεταξὺ Ἀθ. καὶ Φιλ. — *ἀδικῆσαι*· διότι κατέλαβε τὴν Ποτείδαιαν οὖσαν κτῆσιν ἀθηναϊκὴν. — *παραδοῦναι δ' ἐκείνοις (τὴν Ποτείδαίαν)*· κατὰ τὸ ἔτος 356 (βλ. γεν. εἰσαγ. σελ. 15). — *Θεσσαλοὺς δέ*· ἐνν. *προσαγαγόμενον*. — *νῦν τὰ τελευταῖα* = τῶρα τελευταῖα. — *Μαγνησίαν παραδώσειν*· ὁ Φίλ., ὅπως εἶδομεν ἐν τῷ Ὀλυμπ. Α' (§ 22), προσκληθεῖς ὑπὸ τοῦ θεσσαλικοῦ λαοῦ καὶ τῶν Ἀλεξανδρῶν κατὰ τῶν τυράννων τῶν Φερῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου ἦλθεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν τῷ 356 καὶ πάλιν τῷ 352· ἀφ' οὗ δὲ ἐτακτοποίησε τὰ ἐκεῖ πράγματα διὰ τῆς καθαιρέσεως τῆς ἐν Φεραῖς τυραννίδος (352), κατέλαβε τὰς Παγασὰς καὶ τὴν Μαγνησίαν, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη νὰ παραδῶσῃ εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς· μετὰ ταῦτα δ' ὅμως ὄχι μόνον τὴν ὑπόσχεσίν του ταύτην δὲν ἐτήρησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην Θεσσαλίαν διώκει αὐτοβούλως καὶ τὰς προσόδους τῶν λιμένων αὐτῆς εἰσῆγεν εἰς τὸ ἴδιον ταμεῖον. —

καί... (τῷ) ἀναδέξασθαι=καί με τὸ νὰ ἀναλάβῃ.—τὸν Φωκικὸν πόλεμον τῷ 353 ὁ στρατηγὸς τῶν Φωκίων Ὀνόμαρχος μετενεγκὼν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἐλεηλάτει καὶ κατέστρεφεν αὐτήν ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου μετ' εὐχαριστήσεως οἱ Θεσσαλοὶ ἤκουσαν τὴν πρότασιν τοῦ Φιλ., ὅτι αὐτὸς ἀναλαμβάνει νὰ διεξαγάγῃ τὸν κατὰ τῶν Φωκίων πόλεμον διὰ λογαριασμόν των· ἄλλ' ὁ Φιλ. παραβὰς τὰ ὑπεσχημένα μετὰ τὴν κατὰ τῶν Φωκίων νίκην του (352) προσήρτησε τὴν Θεσσαλίαν εἰς τὸ κράτος του.—ὄλως=γενικῶς.—οὐδεὶς ἐστὶν ὄντιν' οὐ=πάντας.—φενακίζω· κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν φαλακρῶν τῶν διὰ τῆς φενάκης (=περούκας) ἀπατώντων=ἀπατῶ.—χρῶμαί τινι· ἐδῶ=ἔρχομαι εἰς σχέσεις πρὸς τινα.—ἐκάστων=ἐκάστου· συναπτέον τῷ : ἀγνοούντων.—ἄνοια=; (πρὸβλ. Ὀλυμπ. Α', § 26 «ἄνοιαν ὀφλισκάων»).—τῶν ἀγνοούντων αὐτόν· δηλαδὴ τοὺς ἀπατηλοὺς του τρόπους.—προσλαμβάνω (τὴν ἄνοιαν)=προσθέτω εἰς τὰς δυνάμεις μου τὴν μοῖραν=ἐκμεταλλεύομαι τὴν μοῖραν (τινός).

§ 8.

διὰ τούτων... διὰ τῶν αὐτῶν τούτων· δηλαδὴ τῶν ἀγνοούντων αὐτόν.—ἤρθη μέγας=; (πρὸβλ. § 5 «μέγας ηὔξηθη»).—ἠνίκα=ἔφ' ὅσον.—καθαροῦμαι· κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν τειχῶν=κατακρημνίζομαι, καταπίπτω.—εἵνεχ' ἑαυτοῦ=πρὸς τὸ συμφέρον του ἀποκλειστικῶς.—καιροῦ μὲν δὴ... τὰ πράγματα=τὰ μὲν δὴ πράγματα πάρεστι Φιλίππῳ (δοτ. ἀντιχαριστική) πρὸς τοῦτο καιροῦ=εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τοῦ καιροῦ (=ἀκαιρίας)=εἰς τοῦτο τὸ κρίσιμον σημεῖον· ἢ γενικὴ καιροῦ· γενικὴ διαιρετικὴ εἰς τὸ τοῦτο.—ἦ=ἦ, ἂν ἄλλος τις ἔχει ἀντίθετον γνώμην.—παρελθόν... δειξάτω=παρελθέτω.. καὶ δειξάτω.—παρέρχομαι=ἀναβαίνω εἰς τὸ βῆμα (πρὸβλ. Ὀλυμπ. Α', § 1 «ἦκει τις» καὶ § 8-10 «παρῆσαν ἐπὶ τοῦτ' ἐπὶ τὸ βῆμα»).—ἐμοί... ὑμῖν· αἱ δοτικαὶ συναπτέαι τῷ δειξάτω.—ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτα ἐγὼ λέγω=ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν, ἀ ἐγὼ λέγω (δηλαδὴ ὅτι ὁ Φ. ηὔξηθη διὰ τῆς ἀπάτης).—τὰ πρῶτ' (α)=τὸ πρῶτον, εἰς τὴν ἀρχήν.—τὰ λοιπὰ=τοῦ λοιποῦ, ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα.—πιστεύουσιν· ἔνν. αὐτῷ (τῷ Φ.).—οἱ δεδουλωμένοι Θετταλοὶ· μεθ' ὑπερβολῆς λέγει ὁ δῆτωρ, ὅτι οἱ Θεσσαλοὶ ἦσαν ὑπόδουλοι εἰς τὸν Φ., διότι κατ' ἀλήθειαν οὐδέποτε οὔτοι

εἶχον στερηθῆ τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας των.—*οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιτι* (ο): ὡς ὑπόθεσις νοητέα: *εἰ δύναιντο*.—*ἄσμενοι*: τί εἶναι συντακτικῶς ἢ λέξις;

§ 9-10.

ταῦτα δηλαδή:—*κατέχω τὰ πράγματα* (ἐνν. τὰ *συμμαχικά*)=συγκρατῶ τὴν συμμαχικὴν μου δύναμιν.—*τῷ προεληφέναι*=ἐπειδὴ ἔχει προκαταλάβει. Διότι ὁ Φ. κατέλαβεν ὅσα ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης (*τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα*) προτοῦ οἱ κατέχοντες αὐτὰ ἀντιληφθοῦν τοὺς σκοπούς του καὶ ἐτοιμασθοῦν πρὸς ἀντίστασιν.—*τὰ χωρία καὶ λιμένας*: ἐννοοῦνται ἰδίᾳ τὰ ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ ὄχυρά τῶν Ἀθηναίων καὶ οἱ θεσσαλικὸι κυρίως λιμένες, τὰ ὅποια εἶχε καταλάβει ὁ Φ.—*τὰ τοιαῦτα*: τὰς ἀγορὰς (πρβλ. Ὀλυμπ. Α', § 22).—*ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα* (*τὰ συμμαχικά*) *συνίσταται*=οἱ σύμμαχοι ἐνοοῦνται ἐξ ἀμοιβαίας ἀγάπης=ἀμοιβαία ἀγάπη ἐνώνει τοὺς συμμάχους.—*συμπονῶ*=ὑφίσταμαι ἀπὸ κοινοῦ τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας τοῦ πολέμου.—*φέρω τὰς συμφορὰς*=ὑπομένω τὰς ἀτυχίας (τοῦ πολέμου).—*μένω*=παραμένω πιστὸς (εἰς τὴν συμμαχίαν), εἰς τὰς συμμαχικὰς ὑποχρεώσεις μου.—*ἐκ πλεονεξίας*=διὰ πλεονεξίας.—*ὥσπερ οὗτος*: ὁ Φίλιππος, ὅστις ἔλαβεν ἰσχὴν *ἀδικῶν καὶ ἐπιτορκῶν καὶ ψευδόμενος* (§ 10).—*ἰσχύω*=γίνομαι ἰσχυρός, ἀποκτῶ δύναμιν.—*ἡ πρώτη πρόφασις* (ἐνν. *τῶν δεδουλωμένων*)=ἡ πρώτη ἀσήμαντος ἀφορμὴ.—*πταῖσμα*=ἀτυχία.—*ἀνεχάιτισε καὶ διέλυσε*=*ἀναχαιτίζει καὶ διαλύει*: γνωμικοὶ ἀόριστοι (πρβλ. Ὀλυμπ. Α', § 11 «*συννανήλωσε καὶ τὸ μεμνήσθαι τὴν χάριν*» καὶ § 15 «*καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν*»): ὅμοιος ἀόρ. εἶναι καὶ ὁ κατωτέρω *ἠνθῆσεν*.—*ἀναχαιτίζω*: κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν ἵππων, οἵτινες *ἀναχαιτίζουσι* (=δίπτουν τὴν χαιτὴν πρὸς τὰ ὀπίσω [=ἀνορθοῦν τὴν χαιτὴν], ἱστάμενοι κατὰ τοὺς οὐραίους πόδας)=ἀνατρέπω.—*ἔστιν* μετ' ἀπαρεμφάτου (*κητήσασθαι*)=εἶναι δυνατόν.—*ἀδικοῦντα καὶ ἐπιτορκοῦντα καὶ ψευδόμενον*: τὸ ὑποκείμενον γενικὸν καὶ ἀόριστον.—*βεβαία δύναμις*=σταθερά, διαρκὴς δύναμις.—*τὰ τοιαῦτα*=ἢ διὰ τοιούτων (ἀνηθίκων) μέσων (δι' ἀδικίας, ἐπιτορκίας καὶ ψεύδους) ἀποκτηθεῖσα δύναμις.—*εἰς ἅπαξ*=διὰ μίαν φορὰν, πρὸς στιγμὴν.—*ἀντέχω*=διατη-

ροῦμαι.—*καὶ σφόδρα γ' ἠνθήσεν (τὰ τοιαῦτα) ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν*—καὶ μάλιστα ἢ (διὰ τοιούτων ἀνηθίκων μέσων) ἀποκτηθεῖσα δύναμις λαμβάνει μεγάλην ἐπίδοσιν στηριζομένη εἰς τὰς ἐλπίδας, τὰς ὁποίας παρέχει διὰ τὸ μέλλον.—*ἀν τύχη'* ἔνν. *ἀνθοῦντα*: διότι συνήθως δὲν ἀκμάζει δύναμις κτηθεῖσα δι' ἀνηθίκων μέσων.—*τῷ χρόνῳ*—; (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 18 «*ταχὺ περιέσται τῷ χρόνῳ*»)—*φωρῶται'* ἔνν. τὰ τοιαῦτα πόσον σαθρὰ εἶναι *φωρῶμαι* δέ= ἐξελέγχομαι, ἀποκαλύπτομαι.—*περὶ αὐτὰ καταρρεῖ*: κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν μαραινομένων ἀνθῶν= καταρρέουν περὶ αὐτῶν= καταπίπτουν ῥίπτοντα τὰ φύλλα τῶν γύρω των.—*οἰκίας*: ἡ γενικὴ αὐτῆ, ὡς καὶ αἱ ἐπόμεναι *πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων*, ἐκ τοῦ: *τὰ κάτωθεν*=τὰ κάτω μέρη.—*τῶν πράξεων*: ἔνν. *τῶν πολιτικῶν* (δηλαδὴ συμμαχίας, εἰρήνης, κλπ.).—*αἱ ἀρχαί*=αἱ ἀφορμαί, τὰ ἐλατήρια.—*αἱ ὑποθέσεις*=οἱ σκοποὶ.—*ἀληθῆς*=εἰλικρινής, ἀγνός.

— ὅπως τις λέγει... οὕτως ἀρέσκει μοι—οἰονδήποτε κάλλιστον καὶ τάχιστον τρόπον βοηθείας προτείνει τις, τοῦτον (καὶ ἐγὼ) ἐγκοίνω ὅπως βλέπομεν, ἐν ᾧ εἰς τὸν Ὀλυνθ. Α' (§.17) ὁ ῥήτωρ ὑπέδειξε συγκεκριμένον τρόπον ἐνεργείας «*διχῆ βοηθητέον τοῖς πράγμασιν ὑμῖν κλπ.*», ἔδῳ ἀποφεύγει νὰ πράξῃ τοῦτο.

Διατί;—*πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρессβείαν πέμπειν*: διότι οἱ Θεσσαλοὶ δυσηρεστημένοι ἤδη κατὰ τοῦ Φ. ὡς ἀπατήσαντος αὐτοὺς (πρβλ. § 7) θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἐξεγερθῶσι κατ' αὐτοῦ.—*ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ*: πρβλ. Ὀλυνθ. Α' § 2 «*ἤτις ταῦτ' ἐρεῖ κλπ.*»—*τοὺς μὲν... τοὺς δέ'* διὰ τοῦ: *τοὺς μὲν* ἔννοεῖ ὁ Δημοσθ. τοὺς ἔχοντας ἤδη τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀντισταθοῦν κατὰ τοῦ Φ., διὰ τοῦ: *τοὺς δέ'* νοεῖ τοὺς ἀμφορόροντας ἀκόμη.—*διδάσκω τινά τι*=ἀνακοινῶ εἰς τινά τι.—*παροξύνω τινά*=ἐξεγερθίζω, διεγείρω τινά.—*Παρασὰς ἀπαιτεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι*: πρβλ. τὰ ἐν τῷ Ὀλυνθ. Α' § 22 λεγόμενα περὶ τοῦ πράγματος.—*λόγους ποιοῦμαι περὶ τινος*=συζητῶ, διεξάγω διαπραγματεύσεις περὶ τινος.—*σκοποῦμαι τι*=ἔχω ὑπ' ὄψει μου τι.—*ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον*: ἐπεξήγησις τοῦ *τοῦτο*.—*οἱ παρ' ὧν*: ἔνν. *πεμφθησόμενοι*.

ἔχω μετ' ἀπαρεμφάτου (δεικνύειν) =; — ἐξεληλυθότων ἡμῶν... καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν = ἐὰν ἡμεῖς ἐξεληλυθότες ὦμεν καὶ ὦμεν ἐπὶ τοῖς πράγμασιν = ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν (ἐν τῷ μεταξῦ) ἐκστρατεύσει... καὶ καταγινόμεθα εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. — ἀξίως τῆς πόλεως = ὅπως ἐπιβάλλει τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως μας (δηλαδή μετὰ δυνάμεως οἰκειάς, ἥτις νὰ ἔχη ἐπίγνωσιν τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς). — ἄπεσι τὰ πράγματα = ἀπουσιάζουν, λείπουν τὰ ἔργα. — κενὸς = ἀνωφελής. — ἔπαρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἔνν. λόγος. — ὅσῳ . . . ἐτοιμότητ' (α) (= ἐτοιμότερον) . . . τοσούτῳ μᾶλλον = μὲ ὅσῳ μεγαλυτέραν εὐκολίαν . . . τόσῳ περισσότερον. — πολλὴν . . . μεγάλην' κατηγορούμενα τῶν ἀντικειμένων : μετὰστασιν... μεταβολήν. — μετὰστασις = ἀλλαγὴ, μεταβολή. — μεταβολή = ὀξυκίνη μεταβολὴ τοῦ συστήματος τῆς πολιτικῆς. — δεικτέον ἔνν. ἐστὶ = δεῖ δεικνύναι ὑμᾶς. — ἐτοιμῶς =; (πρβλ. Ὁλυμπ. Α', § 24 «ἐτοιμῶς συνάρασθαι», «ἐτοιμῶς ἐλθεῖν»). — εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν = ἐὰν βεβαίως θέλετε νὰ δίδη τις προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους σας (ὥστε νὰ πείθεται εἰς σᾶς καὶ νὰ σᾶς ἀκολουθῇ). — ὡς προσήκει καὶ δεῖ ἔνν. περαίνειν = ὅπως ἔχετε ἠθικὴν ὑποχρῶσιν καὶ ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάγκη. — περαίνω = ἐκτελῶ. — τὰ συμμαχικά' ἔνν. πράγματα = οἱ σύμμαχοι, ἡ συμμαχικὴ δύναμις. — ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχω = εἶμαι ἀσθενῆς (ἀσταθῆς) καὶ ἀπίστος. — τὰ τῆς οἰκειάς ἀρχῆς ἔνν. πράγματα = ἡ ἰδία ἀρχή, τὸ ἰδιαίτερον κράτος. — ἐξελεγχθήσεται διὰ τοῦ πολέμου.

§ 14-15.

(μέχρι τῆς λέξεως αὐτῷ).

Ὁλως = γενικῶς. — ἐν προσθήκης μέρει = ὡς πρόσθετον μέρος = ὡς συμπληρωματικὴ (= ἐπικουρικὴ) δύναμις (καὶ οὐχὶ αὐτὴ καθ' αὐτήν). — μικρὸς = εὐκαταφρόνητος, ἀσήμαντος. — οἶον = ὅπως π.χ. — ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὁλυμπίους = ἐπὶ τῆς στρατηγίας τοῦ Τιμοθέου κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Ὁλυμπίων. Ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ τὸν κατὰ τὸ ἔτος 364 πόλεμον τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Ὁλυμπίους, καθ' ὃν ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Τιμόθεος, ἐπικουρούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μι-

κεδονίας Περγίκα, ἀφῆρεσεν ἀπὸ τοῦς Ὀλυνθίους τὰς πόλεις Ποτειδαίαν καὶ Τορώνην (προβλ. τὰ ἐν εἰσαγωγῇ περὶ Ὀλύνθου λεγόμενα σελ. 14-15). — **πάλιν αὖ** = κατόπιν πάλιν. — **πρὸς Ποτειδαίαν** = κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Ποτειδαίας. Οὗτος ἐγένετο τῷ 356 ὑπὸ τοῦ Φιλ. τῇ συμπράξει τῶν Ὀλυνθίων, ἀποτέλεσμα δ' αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἄλωσις τῆς Ποτειδαίας (προβλ. εἰσαγωγὴν περὶ Ὀλύνθου σελ. 15). — **ἐφάνη τι τοῦτο (ὄν) συναμφοτέρον** = τοῦτο (δηλαδὴ τῶν Μακεδόνων αἱ δυνάμεις) **συναμφοτέρον ὄν** (=εἰς ἓν συνενωθὲν μὲ τὰς δυνάμεις τῶν Ὀλυνθίων) **ἐφάνη τι** (=μέγα τι) = αὕτη ἡ δύναμις (ἡ μακεδονικὴ) ἠνωμένη μὲ τὴν δύναμιν τῶν Ὀλυνθίων ἀπεδείχθη ἀξιόλογος (=τι). — **νυνὶ=τὰ τελευταῖα** = πρὸ ὀλίγου, τώρα τελευταῖα (δηλαδὴ τῷ 352). — **στασιάζω** = εὐρίσκομαι εἰς ἐμφυλίους στάσεις, σπαράσσομαι ὑπὸ ἐμφυλίων ἐρίδων (προβλ. § 7). — **ταράττομαι** = περιέρχομαι εἰς ἐσωτερικὰς ταραχάς. — **ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησεν** = ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν (αὐτῶν, τῶν Θεσσ.) ἐναντίον τῆς οἰκογενείας τῶν τυράννων. Νοοῦνται οἱ τύραννοι τῶν Φερῶν Λυκόφρων καὶ Πειθόλαος (προβλ. § 7). — **καὶ ὅποι τις...** τὸ **καὶ** = καὶ ἐν γένει. — **κἂν μικρὰν δύναμιν** = καὶ μικρὰν ἔστω δύναμιν. — **πάντ' (α)** = πάντως, πάντα (κατὰ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως). — **αὐτῇ** ἡ μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή. — **κακὰ** = ἐλαττώματα, ἀδυναμίαι. — **καὶ οὗτος** = καὶ ὁ ἴδιος ἀκόμη (ὁ Φ.). — **τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις** ἐπεξήγησις τοῦ **ἅπασιν τούτοις**. — **ἐπισφαλῆς** = ἀσθενής. — **ἡ ὑπῆρχε φύσει** = ἀπὸ ὅ,τι ἦτο ἐκ φύσεως, ἀρχικῶς. — **κατασκευάζω** = καθιστῶ, φτειάχνω, ὅπως λέγομεν κοινῶς μετὰ τινος εἰρωνείας. — **αὐτῷ** δοτ. ἀντιχριστικῆ = πρὸς ζημίαν του.

§ 15-16.

(ἀπὸ τῶν λέξεων μὴ γὰρ).

χαίρω τοῖς αὐτοῖς = εὐρίσκω εὐχαρίστησιν εἰς τὰ ἴδια πράγματα. — **οἱ ἀρχόμενοι** = οἱ ὑπήκοοι (τοῦ Φιλ.). — **καὶ τοῦτο** (δηλαδὴ τὸ **ἐνδοξον γενέσθαι**) **ἐξήλωκε** = καὶ εἰς τοῦτο (τὴν ἀπόκτησιν τῆς δόξης) ἔχει στρέψει (ὄλον) τὸν ζῆλόν του. — **προαιροῦμαι** μετ' ἀπαρεμφάτου (**παθεῖν**) = θέτω ὡς σκοπόν, ὡς πρόγραμμα μου νὰ..., ἀποφασίζω νὰ... — **ἂν συμβῆ τι (κακὸν παθεῖν)** = ὅ,τι δήποτε (κακὸν) καὶ ἂν συμβῆ (τὸ φέρον ἡ τύχη) [νὰ πάθῃ]. — **τὴν τοῦ διαπραξασθαι... ἤρημένος** ἡ σύν-

ταξίς: ἡρημένος τὴν δόξαν τοῦ διαπραξασθαι ταῦτα, ἃ μη-
 δεις πάποτε ἄλλος Μακ. βασιλεὺς (διεπραξάτο), ἀντὶ τοῦ
 ζῆν ἀσφαλῶς=ἐπειδὴ ἔχει προτιμήσει τὴν δόξαν τοῦ νὰ πρα-
 γματοποιήσῃ ταῦτα, ὅσα κανεῖς ἄλλος μέχρι σήμερον βασιλεὺς
 τῶν Μακεδόνων δὲν κατώρθωσεν, ἀντὶ τῆς ἀπηλλαγμένης ἀπὸ
 κινδύνους ζῆσις.—τοῖς δὲ=τοῖς δὲ ἀρχομένοις.—ἡ ἀπὸ τού-
 των φιλοτιμία=ἡ τιμὴ καὶ δόξα, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ (τῶν
 κατορθωμάτων) τούτων (τοῦ Φ.).—οὐ μέτεστί τινί τινος=δὲν
 μετέχει τίς τινος.—κόπτομαί τινι=καταπονοῦμαι μέ τι.—ταῖς
 στρατείαις ταύταις ἄνω κάτω (γιγνομέναις)=μὲ τὰς (γνωστὰς)
 ταύτας ἐκστρατείας, αἱ ὁποῖαι γίνονται πότε πρὸς τὰ ἐπάνω,
 πότε πρὸς τὰ κάτω (περὶ τούτων βλέπε Ὀλυμπ. Α', § 12-13).—
 τάλαιπωρῶ=ταλαιπωροῦμαι.—τὰ ἔργα=αἱ γεωργικαὶ ἐργα-
 σίαι, ἡ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν.—τὰ ἴδια=αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέ-
 σεις, αἱ καθόλου ἰδιωτικαὶ ἐνασχολήσεις.—διατρίβω ἐπὶ τινι=
 καταγίνομαι εἰς τι, ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.—οὐθ' ὅσ' ἂν ποι-
 ῆσωσιν.. ταῦτ' ἔχοντες διαθῆσθαι=οὐτ' ἔχοντες διαθῆσθαι
 ταῦτα, ὅσ' ἂν ποιήσωσιν.—ποιῶ τι=παράγω τι.—οὕτως,
 ὅπως ἂν δύνωνται=ἔτσι, ὅπως ἡμποροῦν= ὅπως ὅπως, μὲ τὰ
 πῶς καὶ μὲ τὰ πῶς, ὅπως λέγομεν σήμερον· εἶτε δηλ. αὐτοὶ κο-
 πιάζοντες κατὰ τὸν ὀλίγον χρόνον τῆς ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρα-
 τοῦ ἀπομακρύνσεώς των εἶτε διὰ μισθώσεως ἄλλων πρὸς διεξα-
 γωγὴν τῶν ἔργων αὐτῶν.—διατίθεμαί τι = διαθένω, πωλῶ
 τι· ἐδῶ εἰς τὰ ἔκτος τῆς Μακεδονίας μεγάλα ἐμπορικὰ κέντρα.—
 τὰ ἐμπόρια=οἱ ἐμπορικοὶ λιμένες.—τῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Μα-
 κεδονίᾳ.—διὰ τὸν πόλεμον· διότι οἱ Ἀθηναῖοι θαλασσοκρα-
 τοῦντες κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολέμων ἀπέκλειον τοὺς μακε-
 δονικοὺς λιμένας καὶ οὕτως ἡμπόδιζον τὴν ἐξαγωγὴν τῶν μακεδο-
 νικῶν προϊόντων.

§ 17-18.

Οἱ πολλοὶ Μακεδόνων=ὁ πολὺς μακεδονικὸς λαός.—πῶς
 ἔχουσι Φιλίππῳ=ποῖα αἰσθήματα τρέφουν πρὸς τὸν Φ.—ἐκ
 τούτων· τῶν προειρημένων ἐν § 16.—ἐκ τινος σκοποῦμαι=
 συμπεραίνω ἐκ τινος.—δὲ δὴ=ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου.—ξένοι· διότι
 καὶ ἐν τῷ μακεδονικῷ στρατῷ ὑπῆρέτουν μισθοφόροι Θραῖκες,
 Παῖονες καὶ ἄλλοι.—πεξέταιροι ἢ ἀπλῶς ἐταῖροι ἐκαλοῦντο οἱ

ἐκλεκτοὶ Μακεδόνες πεζοί, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν ἰδιαιτέραν φρουρὰν ἀσφαλείας τοῦ βασιλέως.—**δόξα**==φήμη.—**συγκεκροτημένος τὰ τοῦ πολέμου**==τελείως ἠσκημένος εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην.—**ἀκούω τινός**==μανθάνω παρά τινος.—**ἐν τινὶ χώρᾳ γίγνομαι**==διαμένω εἰς τὸ ἐσωτερικὸν χώρος τινός.—**οὐδαμῶς οἷος ψεύδεσθαι**==οὐδαμῶς τοιοῦτος, οἷος (=ὥστε) ψεύδεσθαι==δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ ψεύδεται==δὲν συνηθίζει νὰ ψεύδεται.—**οὐδένων εἰσὶ βελτίους**==οὗτοι (δηλαδὴ οἱ ξένοι καὶ πεζέταιροι) δὲν εἶναι ἀνώτεροι κανενὸς ἄλλου (στρατοῦ).—**οἷος ἔμπειρος πολέμου**==τοιοῦτος, οἷός ἐστιν ὁ ἔμπειρος πολέμου==κάπως ἔμπειρος.—**ἀγὼν**==μάχη.—**τούτους** δηλ. εἰ τις ἀνὴρ κλπ.—**φιλοτιμία**==φιλοδοξία.—**ἀπωθῶ**==ἀπομακρύνω ἀπὸ κοντὰ μου, παραμερίζω. Ἀντίθετα πρὸς τὰ περὶ Φ. λεγόμενα ὑπὸ τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τὸν ῥήτορα διατρίψαντος λέγει ὁ Ἰσοκράτης (Φίλιππος κεφ. 7, § 19). Κατὰ τὸν Ἰσοκράτη δηλαδὴ οὐ μόνον τοὺς σπουδαιωτάτους τῶν Μακεδόνων εἶχε συγκεντρῶσει περὶ αὐτὸν ὁ Φίλιππος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πολλοὺς «οὐκ ἀδόξους ἀνδρας οὐδ' ἀνοήτους». Καὶ ἡ γνώμη ἐν τούτοις ἢ ἐνταῦθα διατυπωμένη ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ὑπὸ τύπον πληροφορίας ἐπεκράτει παρὰ πολλοῖς τῶν ἀρχαίων.—**ἔφη ὁ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ** (τῇ Μακεδ.) **γεγεννημένος**.—**τὰ ἔργα**==τὰ πολεμικὰ ἔργα, τὰ πολεμικὰ κάτορθώματα.—**πρὸς... τοῖς ἄλλοις**==κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, παρὰ τὰ λοιπὰ ἐλαττώματα.—**αὐ**==ἀκούη, ἐπὶ πλέον.—**ἀνυπέροβλητος**==ἐκείνος, τὸν ὁποῖον δὲν δύναται κανεὶς νὰ ὑπερβάλλῃ, νὰ ξεπεράσῃ==ὁ εἰς ἀφάνταστον βαθμὸν ἀνεπτυγμένος.—**εἶναι** τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο, ὡς καὶ τὰ κατωτέρω **παρεῶσθαι καί... (ἐν οὐδενός) εἶναι**, πόθεν ἐξαορτῶνται;—**εἰ δέ τις** ἐνν. ἐν αὐτοῖς ἐστι.—**δίκαιος**==χρηστός, ἠθικός.—**ἄλλως**==ἐν γένει.—**ἀκρασία**==ἀκολασία.—**κορδακισμοὶ**==ἄσημοι χοροὶ (τοὺς ὁποίους μόνον μεθύοντες ἢ τρελλοὶ ἠδύνατο νὰ χορεύουν).—**οὐ δυνάμενος**==ὄς οὐ δύναται.—**παρεῶσθαι** παρακ. τοῦ **παρωθῶμαι**==παραγκωνίζομαι, παραμερίζομαι.—**ἐν οὐδενός εἰμι μέρει**==δὲν λαμβάνομαι καθόλου ὑπ' ὄψει, δὲν μπαίνω σὲ λογαριασμό.—**τὸν τοιοῦτον** τίνα ;

§ 19.

Λοιπούς... εἶναι ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάορτῆσις ἐκ τοῦ ἔφη (ὁ ἐν

αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεννημένος).—λοιπός εἰμι=ὑπολείπομαι.—
 λησνάς καὶ κόλακας· ὁ Φ. ἀπομακρύνων ἐκ τοῦ περιβάλλοντος
 αὐτοῦ τοὺς ἐμπείρους πολέμου καὶ ἀγώνων παραλαμβάνει ἀντ'
 αὐτῶν λησνάς, τουτέστιν ἀνθρώπους δι' οὐδὲν ἄλλο ἐπιδιώκοντας
 τὸν στρατιωτικὸν βίον παρὰ δι' ἀρπαγὰς καὶ λαφυραγωγίας· ἀντὶ
 δὲ τῶν σωφρόνων καὶ δικαίων, τοὺς ὁποίους παραγκωνίζει, προ-
 σεταιριζέται κόλακας, ἀνθρώπους δηλαδὴ προάτιοντας καὶ λέγον-
 τας πᾶν ὅ,τι αἰσχρόν.—οἴους... ὀρχεῖσθαι=ὥστε ὀρχεῖσθαι.
 τοιαῦτα=τοιαύτας ὀρχήσεις=τοιούτους (ἀσέμνους) χορούς.—
 ὀκνῶ=δυσκολεύομαι, ἐντρέπομαι (διὰ τὴν ἀσχημίαν αὐτῶν).—
 ταῦτα ὅσα ἐξετέθησαν ἀνωτέρω ὡς πληροφορία τοῦ δήτορος,
 τὰ ὁποῖα, ὡς συνήθως, θὰ ἐπικυρώσῃ κατωτέρω καὶ δι' ἰδίων
 ἀποδείξεων.—καὶ γὰρ· ὁ καὶ ἐπιδοτικός=διότι (ὄχι μόνον τοὺς
 ἀνωτέρω ἀναφερομένης ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει, ἀλλ' ἀκόμη)
 καὶ ὄσους...—ἐνθ' ἐνδε' ἐξ Ἀθηνῶν.—ἀσελγής=αἰσχρός, ἀνήθι-
 κος. θαυματοποιός=ἄγύρτης. Ἐπικερδῆ τέχνην κατὰ τὴν ἀρχαί-
 οτητα ἀπετέλει ἡ θαυματοποιία· ἀγύρται δηλ. περιφερόμενοι εἰς τὰς
 διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐπεδείκνυον ἐπὶ μισθῷ ἐντέχνους
 ὀρχήσεις καὶ ἄλλα τερατουργήματα προσιδιάζοντα εἰς ἀκολάστους
 καὶ εὐτελεῖς ἀνθρώπους.—Καλλίαν ἐκεῖνον· ἐπεξήγησις τοῦ οὔς.
 Ὁ θαυματοποιός οὗτος εἶναι ἄλλως ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς.—ἐκεῖ-
 νον=τὸν διάσημον, τὸν περιβόητον ἐκεῖνον.—δημόσιος· ἐνν. δοῦ-
 λος=ὁ δοῦλος τῆς πόλεως· εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκτὸς τῶν ἰδιωτι-
 κῶν ὑπῆρχον καὶ δημόσιοι δοῦλοι, οἵτινες ἦσαν βάρβαροι, Σκύ-
 θαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἀνετίθεντο συνήθως
 μὲν ἀστυνομικὰ καθήκοντα, οἷον ἡ τήρησις τῆς εὐκοσμίας καὶ τά-
 ξεως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς δικαστηρίοις, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι δημό-
 σιοι ὑπηρεσίαι δευτερευούσης σημασίας· ἐχρησιμοποιοῦντο ἀκόμη
 ὡς δῆμιοι καὶ βασανισταί, ὅτε ἐκαλοῦντο ἰδιωτέρως *δημόκοι-
 νοι*.—*μῖμος γελοίων*=γέλωτος ἄξια μιμούμενος, γέλωτοποιός.
 Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε πλῆθος γελωτοποιῶν, οἵτινες ἀπεμιμοῦντο
 γελοίας σκηνάς, τὰς ὁποίας παρελάμβανον ἐκ τῆς ἀρχαίας μυθο-
 λογίας καὶ διὰ τῶν ὁποίων προεκάλουν τὸν γέλωτα μὲν τῶν πολ-
 λῶν, τὴν ἀηδίαν δὲ τῶν φρονίμων καὶ σοβαρῶν ἀνθρώπων· ἐκ
 τούτων βῶ ἀποτελέσαντες ἴδιον σωματεῖον, «τῶν ἐξήκοντα»
 καλούμενον, συνήρχοντο εἰς ναόν τινα τοῦ Ἡρακλέους—*Διό-
 μειον Ἡράκλειον* ὀνομαζόμενον—καὶ ἔσκαπτον ἀλλήλους· τόση
 δὲ ὑπῆρξεν ἡ φήμη των, ὥστε καὶ ὁ Φίλ., φιλόγελος ὢν, ἔπεμ-

ἦεν εἰς αὐτοὺς τάλαντον, ἵνα καταγράφοντες τὰ γελοῖα ἀποστέλλωσιν εἰς αὐτόν.— *ποιητὰς αἰσχροῶν ἁσμάτων* τὰ σκωπικὰ ἄσματα, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ποιηταὶ ἐλοιδοροῦν κατὰ τὰς συναναστροφὰς καὶ ἰδίως εἰς τὰ συμπόσια τοὺς φίλους τοῦ Φιλ. καὶ τοὺς ἰδικούς των, ἵνα προκαλέσουν τὸν γέλωτα, ἦσαν ποικίλου περιεχομένου· ἄλλοτε μὲν δηλαδὴ οἱ ποιηταὶ τῶν τοιοῦτων ἁσμάτων ὑπερεπήνουν εἰρωνευόμενοι τὰ προτερήματά τινος ἐκ τῶν ἐταίρων, ἄλλοτε δὲ τὰ σωματικὰ ἢ ἠθικὰ μειονεκτήματα ἄλλου διέστρεφον ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον, κωμικώτερον καὶ γελοιωδέστερον καὶ ἄλλοτε ἄλλως.— *ὦν... ποιοῦσι* καθ' ἕλξιν ἀντι= *ἀποιοῦσι* (πρβλ. Ὀλυμπ. Α', § 28).— *εἰς τοὺς συνόντας* ἔνν. *Φιλίππῳ καὶ αὐτοῖς*.— *ποιῶ εἷς τινα* = συνθέτω ποιήματα διὰ τινα.— *ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι* = ἵνα προκληθῇ γέλως.— *τούτους* ἐπαναλαμβάνει τὸ προταχθὲν ἀντικείμενον : *οὗς (ἀπήλαυνον)* μετ' ἐμφάσεως.

§ 20-21.

Καίτοι = ἄλλ' ὅμως.— *ταῦτα* δηλ. τὰ περὶ Φιλ. λεχθέντα ἀνωτέρω· *μικρὰ* = ἄνευ σημασίας.— *γνώμη* = διανοητικότης.— *κακοδαιμονία* = διαστροφή τοῦ νοῦ κατὰ θέλησιν δαίμονος κακοῦ γενομένη = φρενοπάθεια.— *τοῖς εἴ φρονοῦσιν* (πρβλ. Ὀλυμπ. Α', § 27 «*τοῖς γε σώφροσιν*»)— *ἐπισκοτῶ τινι* = ῥίπτω σκότος εἰς τι, σκεπάζω τι, κάμνω τι νὰ μὴ φαίνεται.— *τὸ κατορθοῦν* δηλ. αὐτὸν (τὸν Φ.) = τὰ κατορθώματά του, αἱ πολεμικαὶ ἐπιτυχίαι του.— *εὐπραξία* = εὐπραγία, εὐτυχία.— *δειναί (εἰσι) συγκρούσαι* = ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ συγκαλύψουν.— *τὰ δνειδῆ* = τὰ ἐλαττώματα, τὰ αἴσχη (οἷα ἢ ἀκολασία, ἢ μέθη, οἱ κορδακισμοὶ κλπ.).— *εἰ πταίσει* ὁ Φίλιππος· *πταίω* δὲ = ὑφίσταμαι ἀτύχημα.— *αὐτοῦ ταῦτα* = *ταῦτα (τὰ δνειδῆ) αὐτοῦ*.— *ἐξετασθήσεται* = *ἀποκαλυφθήσεται*, *ἐλεγχθήσεται* = θὰ ἔλθουν εἰς φῶς.— *δείξειν* ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου νοητέον τὸ *πράγμα*, τὸ δὲ *δείξειν* ληπτέον ἀπολύτως, ἄνευ δηλ. ἀντικειμένου (*ἑαυτὸ*) = ὅτι τὰ πράγματα θὰ τὸ δείξουν (αὐτὸ πὸν λέγω), ἢ πεῖρα θὰ τὸ ἀποδείξῃ.— *οὐκ εἰς μακρὰν* = ὄχι μετὰ πάροdon πολλοῦ χρόνου, ἐντὸς ὀλίγου, προσεχῶς.— *θέλουσιν οἱ θεοὶ* = εὐδοκοῦν οἱ θεοί.— *ἐρρωμένος (ρῶννυμαι)* = ὑγιής, γερός.— *οὐδὲν ἐπαισθάνεται* ἔνν. *τῶν ἐν τῷ σώματι*

αὐτοῦ σαθρῶν = τῶν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ λανθανουσῶν νόσων. — *ἐπαισθάνομαι* = αἰσθάνομαι ἐνόηλῃσιν. — *ἀρρώστημα* = ἀσθένεια. — *πάντα κινεῖται* = πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι σαθρὰ κινεῖται = πᾶσα λανθάνουσα (ἐν τῷ σώματι) νόσος τίθεται εἰς κίνησιν (= ἐκδηλοῦται). — *κἂν ῥῆγμα κἂν στρέμμα κἂν ἄλλο τι... σαθρὸν ἦ*· ἐπεξήγησις τοῦ πάντα. — *κἂν... ἦ* = εἴτε εἶναι (τοῦτο). — *ῥῆγμα* (= *ῥήγνυμι*) = κάταγμα, σπάσιμο = οὐλή ἐκ κατάγματος. — *στρέμμα* (*στρέφω*) = ἐξάρθρωσις, βγάλισμο. — *τῶν ὑπαρχόντων*. ἐν τῷ σώματι. — *σαθρὸν* = νόσημα, εὐπαθὲς σημεῖον. — *τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων*· αἱ γενικαὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ· τὰ κακά. Πόλεις δὲ λέγων ὁ ῥήτωρ νοεῖ τὰς ἐλευθέρους πολιτείας, τὰς δημοκρατίας, ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀντιθέσεως· *τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων*. — *ἔξω*· τῆς χώρας των, τοῦ κράτους των· διὰ τούτου ὁ Δημοσθ. ὑπονοεῖ τὰς ὑπερορίους ἐκστρατείας τοῦ Φ., ἐν ᾧ διὰ τῶν κατωτέρω «*ἐπειδὴν δὲ ὄμορος πόλεμος συμπλακῆ*» ὑπαινίσσεται τὸν πρὸς τοὺς γείτονας αὐτοῦ Ὀλυνθίους πόλεμον. — *οἱ πολλοὶ* = ὁ πολὺς κόσμος, ὁ λαός. — *ὄμορος πόλεμος* = πόλεμος πρὸς γειτονικὸν λαόν. — *συμπλέκεται πόλεμος* = ἐκρήγνυται πόλεμος. — *ἐποίησεν*· γνωμ. ἀόρ. — *ποιῶ τι ἐκδηλον* = ἀποκαλύπτω, φέρω εἰς φῶς τι.

§ 22-23.

εὐτυχοῦνθ' (α)· διὰ τὸ κατορθοῦν, λόγῳ τῶν πολεμικῶν κατορθωμάτων του. — *εὐτυχῶ* = εὐνοοῦμαι ὑπὸ τῆς τύχης. — *ταύτη* = διὰ τοῦτο, ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου. — *φοβερὸν... νομίζει* = νομίζει (τὸν Φ.) φοβερὸν (κατὰ τὸ) προσπολεμῆσαι (τινα αὐτῷ). — *προσπολεμῶ τινι* = πολεμῶ κατὰ τινος. — *χρῶμαι λογισμῷ* = λογίζομαι = ; — *μεγάλη ῥοπή*· ἐνν. ἐστὶ = μεγάλην ὀσπὴν ἔχει (= ἀσκεῖ) [ἢ τύχη]. — *ῥοπή*· ἡ λέξις κυριολεκτεῖται ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ καὶ σημαίνει· κλίσιν πρὸς τὰ κάτω· ἐδῶ μεταφορικῶς = ἐπίδρασις. — *ὄλον ἢ τύχη... ἐστὶ* = ἡ τύχη εἶναι τὸ πᾶν = ἡ τύχη παίζει τὸν σπουδαιότερον ὄλον, ὅπως λέγομεν σήμερον. Μεγάλην πίστιν ἔτρεφον οἱ ἀρχαῖοι πρὸς τὴν τύχην, ἀλλ' ὅχι ὅπως ἀντιλαμβανόμεθα ἡμεῖς αὐτὴν σήμερον. Τύχην δηλαδὴ λέγοντες ἐκείνοι ἐνόουν ὅχι τυφλὴν τινα δύναμιν κυβερνώσαν τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλὰ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν καὶ εὐλογίαν, τὴν

ἄποιναν ὁ Δημοσθένης καλεῖ καὶ εὐτυχίαν (περὶ τῆς εἰρήνης § 11). Μόνον εἰς τοὺς δῆτορας φαίνεται ἔχουσα ἡ λέξις εἰς σπανιωτάτας περιπτώσεις τὴν ἔννοιαν, ἣν ἔχει παρ' ἡμῖν (προβλ. κατὰ Φιλ. Α', § 45 «καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται»). Ἐκ τῆς πίστεως ταύτης πρὸς τὴν τύχην ὑπηγορευθήσαν πάμπολλα γαμικὰ φερόμενα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς π.χ.: ἐθέλω (= αἰροῦμαι) τύχης σταλαγμὸν ἢ φρενῶν πίθον—τύχη τὰ θνητῶν πράγματα, οὐκ ἐβουλία—τύχη ὀρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει κ.ἄ.—παρὰ πάντ' (α)...τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα—ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.—ἀζρεσις=; (προβλ. Ὀλυνθ. Α', § 25).—τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην· οἱ ἀρχαῖοι ἐδόξαζον, ὅτι ὅχι μόνον ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει ἰδίαν τύχην, ἀλλὰ καὶ ἕκαστη πόλις καὶ ἕκαστον ἔθνος (προβλ. Ὀλυνθ. Α', § 1 «τῆς ἡμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω κλπ.»).—ἀν ἐλοίμην=μᾶλλον ἀν ἐλοίμην.—ἐθελόντων... ὑμῶν αὐτῶν· ἡ μετοχὴ ὑποθετικῆ.—καὶ κατὰ μικρὸν=ἔστω καὶ ὀλίγον.—πολύ...πλείους ἀφορμὰς (=λόγους).. ὄρω ὑμῖν ἐνούσας ἢ 'κείνω' διότι σεῖς μὲν εἰσθε εὐσεβεῖς καὶ δίκαιοι, ὁ δὲ Φ. ἐπίορκος καὶ ἄδικος καὶ πλεονέκτης—ἐνι=; (προβλ. § 4).—αὐτὸν ἀργοῦντ' (α)· ἐνν. τινα—ὅταν καιεῖς κάθεται ἀργὸς αὐτὸς ὁ ἴδιος.—μὴ τι γε δὴ τοῖς θεοῖς=πολύ δὲ ὀλιγώτερον βεβαίως τοὺς θεοὺς.—εἰ (=ὄτι)...περιγίγνεται· ὑποκείμενον τοῦ θαυμαστόν ἐστιν.—αὐτὸς=αὐτὸς προσωπικῶς, μόνος του.—μῆτε καιρὸν μῆθ' ὥραν παραλείπων· ὁ Φ. διεξῆγε τὰς ἐπιχειρήσεις του κατὰ τὸν χειμῶνα ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔπνεον οἱ ἔτησιαι (πότε;), διότι τότε οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ πλεύσουν εἰς τὰ μακεδονικὰ παρῴλια (προβλ. κατὰ Φιλ. Α' § 31).—ὥρα=ἐποχὴ τοῦ ἔτους.—ἡμῶν· συναπτέον τῷ περιγίγνεται.—περιγίγνομαι τινος=ὑπερῆσχύω τινός.—μελλόντων καὶ ψηφ. καὶ πυνθανομένων· αἱ μετοχαὶ ἐπιθετικά. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐλάμβανον μὲν ἀποφάσεις (ἐψηφίζοντο), ἀλλὰ διαρκῶς ἀνεβάλλον (ἔμελλον) τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἰδιαίτερον δ' ἐπεδείκνυον ζῆλον νὰ περιέρχωνται τὴν ἀγορὰν καὶ νὰ ζητοῦν νέα (πυνθάνεσθαι) περὶ τοῦ Φ. (προβλ. κατὰ Φίλιπ. Α', § 10-11).—τοῦτ' (ο)· τὸ ὅτι δηλαδὴ ὁ Φ. περιγίγνεται ἡμῶν.—εἰ περιῆμεν· ἐπεξήγησις τοῦ τοῦναντίον.—μηδέν... ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει=μηδέν τούτων, ἃ προσήκει τοῖς πολεμοῦσι (ποιεῖν).—τοῦ πάντα ποιοῦντος· τίνος;—περιεμί τινος=ὑπέριμι=περιγίγνομαι τινος (προβλ. Ὀλυνθ. Α', § 17-18).

§ 24-25.

ποτ' (έ): κατά τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον (395), ἀλλὰ κυρίως κατά τὸν Βοιωτικὸν (378). Κατὰ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον δηλαδή, ἔπειδὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατέλαβον τὴν Καδιεῖαν παρὰ τὴν ὑφισταμένην Ἀνταλκίδειον εἰρήνην, ἣτις ἐξεσφάλιζε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, οἱ Ἀθηναῖοι συνετάχθησαν μετὰ τοὺς Θηβαίους κατὰ τῆς ἀνθαιρεσίας τῶν ἀντιπάλων τῶν διὰ τοῦτο ὁ ὁῦτως προσθέτει εὐθὺς ἀμέσως: **ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων** = πρὸς προστασίαν τῶν (καταπατουμένων) δικαίων τῶν Ἑλλήνων. — **ἀντήρατε** ἄορ. τοῦ ὁ **ἀνταίρω ἀνταίρω τινι** = ἐξεγείρομαι κατὰ τινος, λαμβάνω τὰ ὅπλα ἐναντίον τινός. — **ἐξόν** μετοχὴ τοῦ ἀπροσώπου **ἔξεστι** = εἶναι δυνατόν. — **ἰδίᾳ πλεονεκτιῶ** = προσπορίζομαι ἀτομικὰ πλεονεκτήματα, ὠφελείας. — **τὰ ὑμέτερον αὐτῶν ἐνν. χρήματα**. — **προκινδυνεύω** = ὑποκινδυνεύω πρῶτος εἰς τὴν μάχην. — **ἐξιέναι** = στρατεύεσθαι. — **κτῆμα** = κτῆσις. — **ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων** δηλαδή τῆς Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Μεθώνης, Ποτειδαίας κλπ. — **καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε** ἔξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ **εἰ (ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ)**. — **πάντας καὶ καθ' ἐν' αὐτῶν** οἱ Ἀθηναῖοι ἐσεμνύνοντο, διότι ὄχι μόνον ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἔσωσαν κατὰ τὰ Μηδικὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἓνα ἕκαστον χωριστὰ κινδυνεύοντα παρεῖχον χεῖρα βοηθείας· οὕτω ἐβοήθησαν τοὺς Θηβαίους κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους κατὰ τῶν Θηβαίων καὶ ἀπῆλλαξαν τὴν Εὐβοίαν τῆς θηβαϊκῆς κυριαρχίας· πεισιτήρια δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ὅλης καὶ ἰδίᾳ ἐκάστης πόλεως ἀγώνων τῶν Ἀθηναίων ἦσαν οἱ χρυσοὶ στέφανοι, διὰ τῶν ὁποίων αἱ σωθεῖσαι πόλεις ἔστεφάνωσαν τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων. — **ἐν μέρει** = κατὰ σειράν. — **τὰ ὑμέτερον αὐτῶν τίνα**; — **ἀπολωλενότες** ἡ μετοχὴ ἐναντιωματικῆ. — **κάθησθε** ἐνν. **ἀργοὶ ἢ οὐδὲν ποιοῦντες** = ἀδρανεῖτε. — **πόσον... χρόνον** οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέλαβον τὴν κατὰ τοῦ Φ. δρᾶσιν ἀπὸ τοῦ 357, ὅτε οὗτος κατέλαβε τὴν Ἀμφιπολίαν. — **τί ποιοῦντων ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος** ἔλευθέρωσ = ποία εἶναι ἡ δρᾶσις σας κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα. — **δήπου** = ἀναμφιβόλως, πιστεύω. — **ὅτι... διελήλυθεν** ἐπεξηγήσις τοῦ **τοῦτο**. — **μελλόντων... ἐλπίζόντων...**

αἰτιωμένων . . . κρινόντων . . . ἐλπίζοντων· μετοχαὶ χρονικάι.— μελλόντων αὐτῶν = μελλ. ὑμῶν αὐτῶν (ἐνν. πράξειν τι).— ἐτέρους τινάς· οἷον τοὺς ξένους καὶ τὸν Χαρίδημον καὶ τὸν Χάρητα.— αἰτιωμένων ἀλλήλους· ὡς αἰτίους δηλ. τῶν συμφορῶν.— κρινόντων· τοὺς στρατηγούς ὡς ἀνικάνους, ὅπως τὸν Χάρητα, τὸν Καλλισθένη, τὸν Κηφισόδοτον.— κρίνω=δικάζω.— πάλιν ἐλπίζοντων· ὁ Δημοσθένης ἐλέγχει τὴν κουφότητα τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι εἰς τοὺς ἰδίους ἐκείνους στρατηγούς, τοὺς ὁποίους ὡς ἀνικάνους ἐδικάζον πρὸ ὀλίγου, ἀνέθετον ἐκ νέου τὴν διαχείρισιν τῶν πολεμικῶν αὐτῶν ὑποθέσεων στηρίζοντες ἐπ' αὐτῶν μεγάλας ἐλπίδας διὰ τὴν εὐδωσίαν των.— σχεδὸν=(τέλος) σχεδόν.— ταῦθ' ἄπερ νυνὶ ποιούντων=ποιούντων (ὑμῶν) ταῦτά τούτοις, ἄπερ νυνὶ ποιεῖτε.

§ 26.

Εἶθ' =εἶτα=καὶ ἔπειτα.— ἀγνωμόνως ἔχω=εἶμαι ἀνόητος.— δι' ὧν· ἐνν. πράξεων=δι' ἧς πολιτικῆς (ἣν ἐξέθηκεν ἀνωτέρω § 25).— ἐκ χρηστικῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γίνονται=τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν καλὴν κατάστασιν (εἰς τὴν ὁποίαν πρότερον εὐρίσκοντο) μεταπίπτουν εἰς κακὴν (χαντακῶνται, ὅπως λέγομεν κοινῶς).— εὐλογον=λογικόν.— ἔχον ἐστὶ (= ἔχει) φύσιν=ἀκόλουθόν ἐστὶ τῇ φύσει=εἶναι φυσικόν.— τοῦτό γε· δηλαδή ἡ ἐλπίς τῶν Ἀθηναίων, ὅτι διὰ τῆς ἀκολουθουμένης πολιτικῆς εἶναι δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ βελτίωσις τῆς καταστάσεως.— πολὺ γὰρ ῥᾶον... πέφυκεν· ἡ πλοκή: (τὸ) φυλάττειν (τοὺς ἀνθρώπους) πάντα ἔχοντας (αὐτὰ) πέφυκε(=ἐστὶ φύσει) πολὺ ῥᾶον ἢ (τὸ) κτήσασθαι (πάντα μὴ ἔχοντας αὐτὰ)=τὸ νὰ διατηροῦν οἱ ἄνθρωποι κάθε πρᾶγμα, ὅταν τὸ ἔχουν, εἶναι ἐκ φύσεως πολὺ εὐκολώτερον ἀπὸ τὸ νὰ τὸ ἀποκτήσουν (ὅταν δὲν τὸ ἔχουν). Ὅ,τι λέγει ἐδῶ ὁ Δ. δὲν εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γνώμην, τὴν ὁποίαν διετύπωσεν ἐν τῷ Ὀλυνθιακῷ Α', § 23 «διόπερ πολλὰ κίς δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰ γαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι». Διατί;— νῦν δ' ὅ,τι... τῶν πρότερον· ἢ σύνταξις: νῦν δὲ οὐδὲν τῶν πρότερον (κητημάτων) ἐστὶ λοιπὸν ὑπὸ τοῦ πολέμου, ὅ,τι φυλάξομεν.— ἐστὶ λοιπὸν=; (πρβλ. Ὀλυνθ. Α', § 20).— ὑπὸ τοῦ πολέμου· τοῦ περὶ Ἀμφι-

πόλεως, ὅστις ἐστοίχισεν εἰς τοὺς Ἰθνηαίους τὴν ἀπώλειαν τόσων χωρίων.—*δ,τι φυλάξομεν*—τὸ ὅποῖον νὰ φυλάξωμεν.—*κησασθαι δὲ δεῖ* ἔνν. *ἐξ ὑπαρχῆς*—ἐξ ἀρχῆς.—*αὐτῶν* συναπτόον *τῷ ἡμῶν*.—*ἤδη*—τώρα πλέον.

§ 27.

εἰσφέρειν ὑποκείμε. *ὑμᾶς*.—*αὐτοὺς*—*ὑμᾶς αὐτοὺς* (καὶ οὐχὶ ξένους).—*μηδέν' αἰτιᾶσθαι* ὁ Δημοσθένης διὰ τοῦ *μηδέν' (α)* ὑπαινίσσεται τὸν στρατηγὸν Χάρητα, ὅστις κατηγορεῖτο τότε, ὅτι κακῶς διεξῆγε τὸν πόλεμον.—*κρατῶ τῶν πραγμάτων*—γίνομαι κύριος τῆς καταστάσεως.—*πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε* δηλαδὴ σώσετε τὴν Ὀλυνθον.—*τηνικαῦτα*—τότε (μετὰ τὴν κατὰ τοῦ Φ. δηλαδὴ νίκην καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς Ὀλύνθου).—*ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων*—ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν πράξεων. Τοῦτο λέγει ὁ ῥήτωρ, διότι οἱ Ἰθνηαῖοι συνήθιζον νὰ δικάζουσαν τοὺς στρατηγοὺς ὀρμώμενοι οὐχὶ ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν, ἀλλ' ἐξ ὅσων ἤκουον περὶ αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παρὰ τῶν συκοφαντούντων συνήθως αὐτοὺς ἀντιπάλων ῥητόρων καὶ ἄλλων ἀνεξελέγκτων πληροφοριῶν (πρὸς Φιλίπ. Α', § 46-47).—*τοὺς ἀδικοῦντας*—τοὺς παραμελοῦντας τὸ καθήκον των.—*τὰς προφάσεις* ἔνν. τῶν στρατηγῶν· διότι πολλάκις οἱ στρατηγοὶ προφασίζόμενοι, ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθὸν ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φ. ἀγῶνα.—*τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα*—αἱ ἐλλείψεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς σᾶς, αἱ προερχόμεναι ἀπὸ σᾶς (ὡς ἢ μὴ συμμετοχὴ εἰς τὰς στρατείας, ἢ μὴ χορήγησις μισθοῦ εἰς τοὺς στρατευομένους, ἢ σπατάλη τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων εἰς τὰς ἐορτάς, ἢ ἀποφυγὴ τῆς εἰσφορᾶς κλπ.) (πρὸς Φιλίπ. Α', § 6 καὶ 19 20).—*ἔστι* μετ' ἀπαρεμφάτου (*ἐξετάσαι*)—*ἔξεστι*—ἐπιτρέπεται, εἶναι δίκαιον.—*πικρῶς*—αὐστηρῶς, ἄνευ ἐπιεικείας.

§ 28-29.

(μέχρι τῆς λέξεως *φαύλος*).

τοῦτον τὸν πόλεμον· τὸν περὶ Ἰθνηπόλεως κατὰ τοῦ Φ. καὶ τὸν σύγχρονον συμμαχικὸν κατὰ τῶν ἀποστάντων συμμάχων

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ. Ἔκδοσις Α'

Ν. Φραγκίσκου—Χ. Παπαναστασίου

7

(358 355).—*ἰδίους δ' εὕρισκιν πολέμους*: ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται κυρίως τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου (356) λιποταξίαν τοῦ στρατηγοῦ Χάρητος πρὸς τὸν σατραπὴν Ἀρτάβαζον, ὅστις εἶχεν ἀποστή τοῦ μεγάλου βασιλέως: εἰς τὴν λιποταξίαν ἐκείνην ἐξηναγκάσθη ὁ Χάρης, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ μισθοδοτῇ τὸν στρατόν του (προβλ. κατὰ Φιλίπ. Α', § 24).—*εὕρισκω* = ζητῶ καὶ εὕρισκω.—*εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων...εἰπεῖν* = *εἰ δεῖ τι ἀληθὲς εἰπεῖν*. Ὁ Δημοσθένης εὕρισκόμενος εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ εἴπῃ τι καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν, τοὺς ὁποίους κατηγοροῦν συνήθως οἱ ῥήτορες ὡς ὑπαιτίους τῶν πολεμικῶν ἀποτυχιῶν, ὁμολογεῖ μὲν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι κακῶς ἐπολέμουν οἱ στρατηγοί, ἀλλ' ἐν ταύτῳ ἀπολογεῖται ὑπὲρ αὐτῶν ἀποδίδων τὴν αἰτίαν τῶν ἀτυχημάτων εἰς αὐτὸν τὸν δῆμον.—*ἐνταῦθα*: ἐν τῷ κατὰ τοῦ Φ. πολέμῳ, τὸν ὁποῖον ἀπέφευγον οἱ στρατηγοί ὡς μὴ ἐξυπηρετοῦντα τὰ ὑλικά αὐτῶν συμφέροντα.—*ἄθλα* = βραβεῖα = τὰ νόμιμα κέρδη τοῦ πολέμου.—*ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος* = χάριν τῶν ὁποίων διεξάγεται ὁ πόλεμος.—*Ἀμφίπολις κὰν ληφθῆ*: τὸ ἀσύνδετον εἶναι ἐπεξηγήσις τοῦ *τάθλ'*... *ὑμέτερα* = καὶ ἂν λ. γ. (ὑποθέσωμεν ὅτι) καταληφθῆ ἢ Ἀμφίπολις.—*κομίζομαι* = παραλαμβάνω, ἀνακτῶ.—*τῶν ἐφεστηκότων*: ἔνν. *τοῖς στρατευμασι* = τῶν προϊσταμένων τῶν στρατευμάτων = τῶν στρατηγῶν.
ἴδιοι: ἔνν. *εἰσὶ* = βαρύνουν ἀποκλειστικῶς.—*ἐκεῖ δὲ* = ἐκεῖ ἀντιθέτως (δηλαδὴ εἰς τοὺς πολέμους τῆς ἰδίας τῶν στρατηγῶν ἐκλογῆς).—*λήμμα (λαμβάνω)* = κέρδος, ὠφέλημα (προερχόμενον κυρίως ἐξ ὑλόπτου πηγῆς, οἶον λαφυραγωγίας).—*τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν*: ποῖον τὸ ῥῆμα;—*Λάμψακος, Σίγειον* κλπ. ἐπεξηγήσις τοῦ: *τὰ λήμματα*. Ἡ Λάμψακος καὶ τὸ Σίγειον, πόλεις ἀμφότεραι τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον, ἡ μὲν ἀέναντι τῆς θορακικῆς χερσονήσου, ἡ δὲ παρὰ τὸ δώρυγμα ἀκρωτήριον (βλ. γεωγρ. πίν.) καταληφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Χάρητος, ὅτε οὗτος ἐβόηθησε τὸν σατραπὴν Ἀρτάβαζον κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως, παρέμειναν εἰς χεῖρας του.—*τὰ πλοῖα*: τὰ ἐμπορικά.—*συλλάω-ῶ* = ληστεύω, διαρπάζω ὡς πειρατής.—*χωρῶ ἐπὶ τὸ λυσιτελοῦν ἐμοὶ* = πηγαίνω ἐκεῖ, πού εὕρισκω τὸ συμφέρον μου.—*ἀποβλέπω εἰς τὰ πράγματα φαύλως ἔχοντα* = βλέπω τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.—*τοὺς ἐφεστηκότας κρῖνετε* = τοὺς στρατηγοὺς εἰσάγετε εἰς δίκην (διότι αὐτοὺς θεωρεῖτε ὑπαιτίους τῆς καταστάσεως).—*δόντες λόγον*: ἔνν. *αὐ-*

τοῖς, τοῖς ἐφεστηκόσι.—*δίδωμι λόγον τινί*· ἐδῶ=δίδω εἰς τινα τὴν ἄδειαν νὰ ἀπολογηθῆ. —*τὰς ἀνάγκας ταύτας*· δηλαδὴ τὴν ἔλλειψιν χρημάτων, λόγῳ τῆς ὁποίας ἤναγκάζοντο οἱ στρατηγοὶ νὰ ἐπιζητοῦν ἰδίους πολέμους. —*ἀφήμι τινα*=ἀφήνω τινὰ ἐλεύθερον, ἀπαλλάσσω τινὰ τῆς κατηγορίας. —*περίεστι... ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι*=μένει εἰς ὑμᾶς ὡς κέρδος τὸ νὰ φιλονικῆτε ἀναμεταξύ σας καὶ νὰ εὐρίσκεσθε εἰς διάστασιν· κατ' ἔννοιαν=ἀπὸ ὅλην αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τίποτε ἄλλο κέρδος δὲν ἀποκομίζετε παρὰ νὰ τρώγεσθε μεταξύ σας καὶ νὰ ἔχετε χωρισθῆ εἰς δύο ἀντίπαλα στρατόπεδα. —*τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα*· ἐπεξηγήσεις τοῦ *ὑμῖν* =διότι ἄλλοι μὲν ἔχετε σχηματίσει αὐτὴν τὴν πεποίθησιν (π.χ. ὅτι πρέπει νὰ πολεμήσετε κατὰ τοῦ Φ. καὶ ὑπὲρ τῶν Ὀλυνθίων), ἄλλοι δὲ ἄλλην (ὅτι λ. χ. πρέπει νὰ συμφιλιωθῆτε μὲ τὸν Φ.). —*τὰ κοινὰ*=τὰ πράγματα τῆς πολιτείας, ἡ καθόλου κατάστασις τοῦ κράτους.

§ 29-30.

(ἀπὸ τῆς λέξεως *πρότερον*).

Πρότερον· τοῦτο σημαίνει ὅχι ὅτι δὲν ἴσχυε καὶ τότε τὸ αὐτὸ φορολογικὸν σύστημα, περὶ οὗ γίνεται λόγος κατωτέρω, ἀλλ' ὅτι, ἐν ᾧ πρότερον τοῦτο ἐχρησιμοποιοῦν μόνον διὰ τὰς εἰσφοράς, ἤδη καὶ πολιτεύονται κατ' αὐτό. —*εἰσφέρω*=συνεισφέρω τὴν (πολεμικὴν) συνεισφορὰν. —*κατὰ συμμορίας*=κατὰ ὄργανωμένας κοινωνικὰς ομάδας. Τὸ *κατὰ συμμορίας εἰσφέρειν*, ὅπερ εἶχε καθιερωθῆ ἀπὸ τοῦ 368/7 π.Χ. πρὸς διευκόλυνσιν τῆς εἰσπράξεως τῶν εἰσφορῶν, εἶχε τὸν ἐξῆς μηχανισμόν. Οἱ ὑπόχρεοι πρὸς εἰσφορὰν πολῖται, τουτέστιν ὅλοι οἱ εὐποροὶ Ἀθηναῖοι, κατενέμοντο ἀναλόγως τῆς περιουσιακῆς των καταστάσεως εἰς *συμμορίας* (ομάδας), πιθανῶς 20 τὸν ἀριθμὸν, ἐκάστης τῶν ὁποίων προΐσταντο ὁ *ἡγεμὼν* καὶ ὁ *ἐπιμελητής*, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῆς τάξεως τῶν πλουσιωτάτων. Κατενέμοντο δὲ εἰς τὰς συμμορίας πολλοὶ ἢ ὀλίγοι ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν εἰσφορῶν, τὰς ὁποίας εἰσέφερον, οὕτως ὥστε ἐξ ἐκάστης αὐτῶν εἰσεπράττετο τὸ αὐτὸ περίπου χρηματικὸν ποσόν· τὰ μέλη δηλαδὴ ἐκάστης συμμορίας ἦσαν ὀλιγώτερα μὲν, ἔφ' ὅσον ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν πλουσίων, περισσότερα δέ, ἐὰν προήρχοντο ἀπὸ

κοινωνικὰς τάξεις ὀλιγώτερον εὐπόρους. Κατὰ λόγον τοῦ πλούτου των τὴν πρώτην τάξιν ἀπετέλουν οἱ 300 πλουσιώτατοι, οἵτινες εἶχον κατανεμηθῆ εἰς ὅλας τὰς συμμορίας. Καὶ ὅτε μὲν τὸ πρῶτον ἐφηροδόσθη τὸ σύστημα τοῦτο εἰσέπραττε τὴν εἰσφορὰν παρὰ τῶν εἰς αὐτὴν ὑποχρέων αὐτὴ ἢ πόλις ἄργότερον ὅμως ὁ τρόπος οὗτος τῆς εἰσπράξεως μετεβλήθη ἐπιβληθέντος εἰς τοὺς 300, τοὺς πλουσιωτέρους ἐκ τῶν συμμοριτῶν, νὰ προκαταβάλλουν (*προεισφέρουσιν*) εἰς τὸ δημόσιον τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς τοὺς προεισφέροντας 300 μέρους εἰσέπραττον τὸ ὑπόλοιπον αὐτοὶ παρὰ τῶν συμμοριτῶν των. Ἐπειδὴ δὲ οἱ 300 προκατέβαλλον τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς, εἶχον ἀποκτήσει μεγάλην δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν λοιπῶν συμμοριτῶν, τοὺς ὁποίους οὕτω ἤγον καὶ ἔφερον.—*νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας*: ὁ Δημοσθένης παραβάλλει πρὸς τὸ σύστημα τῶν συμμοριῶν τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐπολιτεύοντο οἱ Ἀθηναῖοι· φαντάζεται δηλαδή, ὅτι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουν δύο συμμορίαί—δύο πολιτικαὶ φατρίαί (*τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα*)· ὅπως δὲ εἰς ἑκάστην τῶν συμμοριῶν προϊέταντο ὁ ἡγεμὼν καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν ἐπιμελητής, κατὰ δευτέρου δὲ λόγον ἤρχοντο οἱ 300, διὰ τῶν ὁποίων οἱ δύο ἐκείνοι ἄρχοντες ἐπεβάλλοντο εἰς τοὺς συμμορίας, οὕτω καὶ εἰς ἑκάτερον τῶν δύο πολιτικῶν κομμάτων δύο ἦσαν τὰ κύρια πρόσωπα—ὁ ῥήτωρ (ὁ ἡγεμὼν εἰς τὰς συμμορίας) καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν στρατηγὸς (ὁ ἐπιμελητής ἐν ταῖς συμμορίαῖς)· μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ φατρίᾳ ἤρχοντο οἱ κομματάρχαι τοῦ κόμματος, οἵτινες ἔργον εἶχον νὰ φωνάζουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπευφημοῦντες μὲν τὸν ῥήτορα τῆς ἰδικῆς των πολιτικῆς παρατάξεως, διακόπτοντες δὲ καὶ ἀποδοκιμάζοντες τὸν ῥήτορα τῶν ἀντιθέτων· οὗτοι εἶναι οἱ *βοησόμενοι* τοῦ Δημοσθένους, οἵτινες παρέσυρον τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὑπὸ τὴν πίεσίν των ἐλάμβανεν αὐτὴ τὰς ἀποφάσεις της· εἶχον τουτέστιν οὗτοι ἐν τῷ κόμματι οἷαν θέσιν εἶχον ἐν ταῖς συμμορίαῖς οἱ 300.—*ῥήτωρ ἡγεμὼν ἐκατέρων*· ἔνν. *ἔστι*—ὑπάρχει δηλαδὴ ἕνας ῥήτωρ ὡς ἀρχηγὸς ἑκάστης τῶν δύο πολιτικῶν παρατάξεων.—*καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ*· ἔνν. *ἔστι*—καὶ ἕνας στρατηγὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ (τοῦ ῥήτορος).—*οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι*—*οἱ βοησόμενοι (ἐν ταῖς ἐκκλησιαῖς) εἰσὶ τοῦτο, ὅ,τι ἐν ταῖς συμμορίαῖς οἱ τριακόσιοι*—

οἱ μέλλοντες διὰ φωνῶν νὰ ἐπιδοκιμάσουν ἢ ἀποδοκιμάσουν (τοὺς ἀγορεύοντας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις) [=οἱ ἐγκάθετοι, οἱ μπράβοι] εἶναι ὅπως οἱ 300 τῶν συμμοριῶν.—*προσνέμομαι*—κατανέμομαι.—*ὡς τούτους... ὡς ἐκείνους*—εἰς ταύτην τὴν πολιτικὴν μερίδα...εἰς ἐκείνην τὴν πολιτικὴν μερίδα.—*ταῦτ' (α)*· δηλ. τὸ *κατὰ συμμορίας πολιτεύεσθαι*.—*ἐπανέντας*, ὑποκείμε. *ὕμῶς*· τὸ δὲ *ἐπανέντας* μετοχ. ἀορ. β' τοῦ ῥήμ. *ἐπανίημι*· *ἐπανίημί τι*—ἀφήνω τι κατὰ μέρος.—*γενομένους*· ποῖον τὸ ὑποκείμενον; ἢ μετοχ. συναπτέα τῷ *ὕμῶν αὐτῶν* (γενικὴ κατηγορηματικὴ).—*γίγνομαι ἐμαυτοῦ*—γίνομαι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἀποκτῶ τὴν ἀνεξαρτησίαν μου. Ὁ ῥήτωρ συνιστᾷ εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀποκτήσουν αὐτοτέλειαν, διότι μέχρι τοῦδε ἤγοντο ὡς ἀγέλαι ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν πολιτικῶν κομμάτων.—*ἔτι καὶ νῦν*—καὶ τῶρα ἀκόμη, καὶ τὴν τελευταίαν ἔστω αὐτὴν στιγμὴν.—*κοινόν τι ποιῶ*—ἀναγνωρίζω ἐξ ἴσου τὸ δικαίωμά τινος εἰς ὅλους.—*τοῖς μὲν*· δηλ. εἰς τοὺς ῥήτορας καὶ τοὺς στρατηγούς (=τοὺς πολιτευομένους).—*ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν*—*ὥσπερ τυράννοις ὑμῶν*—ὡς νὰ ἀσκοῦν τυραννικὴν ἐφ' ὑμῶν ἐξουσίαν.—*ἀποδώσετε*· ἐκ τούτου ἐξαορτῶνται τὰ ἀπαρέμφατα: *ἐπιτάττειν, ἀναγκάζεσθαι, ψηφίζεσθαι, συμπονεῖν*.—*ἐπιτάττειν*· ἔνν. *ὕμῖν ἐπιτάττω τινί* δὲ—διατάσσω τινά, ἐπιβάλλω τὴν θέλησίν μου ἐπὶ τινος.—*ἀποδίδωμι τινι*· μετ' ἀπαρεμφάτου (*ἐπιτάττειν* κλπ.)—δίδω εἰς τινά τὸ δικαίωμα νά...—*τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι*· δηλ. εἰς τοὺς εὐπόρους καὶ τὴν ἀστικὴν τάξιν· τὸ *ἀναγκάζεσθαι* ἐξαορτάται, ὡς εἵπομεν, ἐκ τοῦ *ἀποδώσετε*, τὸ ὁποῖον ὁμως ἄς ἀποδοθῆ ἔδῳ μὲ κάπως τροποποιημένην σημασίαν: (*εἰ*) *ἀποδώσετε ἀναγκάζεσθαι*—(ἐὰν) ἐπιβάλατε τὴν ἀνάγκην, τὴν ὑποχρέωσιν.—*τριηραρχεῖν*· ἢ *τριηραρχία*, μία τῶν ἐν Ἀθήναις λειτουργιῶν, ἢ δαπανηροτέρα ὄλων, συνίστατο εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν ὑπὸ τοῦ εἰς ὃν αὕτη ἀνετίθετο εὐπόρου πολίτου τριήρους, παραδιδομένης αὐτῷ κενῆς ὑπὸ τῆς πόλεως, καὶ εἰς τὴν συντήρησιν αὐτῆς καὶ τοῦ πληρώματός της.—*τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι*· τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα ἐκ τοῦ *ἀναγκάζεσθαι*.—*τοῖς δέ*· δηλαδὴ εἰς τὸν πολὺν λαόν, ὅστις δὲν φορολογεῖται.—*κατὰ τούτων*· δηλαδὴ τῶν εὐπόρων καὶ τῆς ἀστικῆς τάξεως.—*ἄλλο οὐδ' ὄτιοῦν συμπονῶ*—εἰς οὐδὲν ἄλλο, οὐδὲ εἰς τὸ παραμικρόν, συνεργάζομαι.—*τὸ ἡδίκημένον ἀεὶ μέρος*· ἔνν. *τῶν πολιτῶν*—οἰαδὴποτε τάξις τῶν πολιτῶν ἔχει ἐπιβαρυνθῆ ἑκάστοτε μὲ ἀδίκους

(=δυσαναλόγους) ὑποχρεώσεις (ὡς οἱ ἀναγκαζόμενοι τριηραχεῖν κλπ.).—*ἐλλείπω*=εἶμαι ἐλλιπής, καθυστερῶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών μου.—*εἶθ'*=*εἶτα*=καὶ τότε.—*τούτους*: τοὺς ἡδικημένους πολίτας καὶ ἔνεκα τούτου μὴ ἐκπληροῦντας τὰς ὑποχρεώσεις των.—*ὕμιν*... *ἐξέσται*=θὰ ἔχετε τὴν ἐξουσίαν, τὸ ἐλεύθερον. Τοῦτο λέγει ὁ ῥήτωρ μετὰ πικρᾶς εἰρωνείας.

§ 31.

Δέγω=ἀξιῶ.—*κεφάλαιον*=ἐν κεφαλαίῳ, κεφαλαιωδῶς=ἐν περιλήψει.—*τὸ ἴσον*=τὸ ἀνάλογον μέρος.—*ἐξέρχομαι*=;—*κατὰ μέρος*=κατὰ σειρὰν, κατὰ διαδοχὴν.—*στρατεύομαι*=ἐκπληρῶ τὰς στρατιωτικὰς μου ὑποχρεώσεις.—*οἱ παριόντες (ἐπὶ τὸ βῆμα)*=οἱ ἀνερχόμενοι εἰς τὸ βῆμα (διὰ τὰ ὀμιλήσουσιν)=οἱ ῥήτορες.—*λόγον δίδωμι τινι*=; (πρβλ. § 29).—*ὧν ἂν ἀκούσῃθ'*=*τούτων, ἃ ἂν ἀκούσῃτε*.—*μὴ ἂν*=*μὴ ἃ ἂν*.—*ὁ δεῖν'(α)* ἢ *ὁ δεῖν'(α)*: ὑπαινίσσεται ἴσως τὸν Εὐβουλον, ὅστις ἠγεῖτο τῆς φιλειρηνικῆς πολιτικῆς ἐν Ἀθήναις.—*τὸν εἰπόντα*=τὸν (οἶον δῆποτε) ῥήτορα.—*παραχρῆμα*=ἀμέσως, καθ' ἣν ὥραν ὀμιλεῖ.—*ἐπαινέσεσθε*: διὰ τὰς φρονίμους εἰσηγήσεις του.—*καὶ ὑμᾶς αὐτούς*: διὰ τὰς ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας ἐλάβετε.—*τὰ ὅλα πράγματα*=ἡ ὅλη κατάστασις τῆς πολιτείας.—*ἐχόντων*: ἡ μετοχὴ χρονική.

III

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α'

§ 1.

Εἰ μὲν ἡ ἀντίθεσις κατωτέρω: *ἐπειδὴ δέ*. — *καινὸν πρῶ-
γμα* = νέα (τις) ὑπόθεσις· κατὰ παλαιὸν νόμον, ὅσάκις ἐπρόκειτο
νὰ συζητηθῆ νέον τι ζήτημα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸν λόγον ἐλάμ-
βανον πρῶτοι οἱ γεροντότεροι· ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ὅμως
πολέμου καὶ ἐντεῦθεν ἡ διάταξις αὕτη ἤρχισε νὰ ἀτονῇ καὶ ἦτο
ἀνεκτὸν νὰ ἀγορεύουν οἱ νεώτεροι πρὸ τῶν πρεσβυτέρων. Ἐν-
νοεῖται ὅμως, ὅτι ὁ πρὸς τὰ πρεσβεῖα ὀφειλόμενος σεβασμὸς
συνεκράτει ὡς τὸ πολὺ τοὺς νεωτέρους, ὥστε νὰ μὴ λαμβάνουν
τὸν λόγον πρὸ τῶν πρεσβυτέρων. — *προὔτιθετο* = *προὔκειτο*
τὸ προτιθέναι, λέξις ἰδιάζουσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηναίων
καὶ ἐπὶ τῶν πρυτάνεων καὶ προέδρων λεγομένη, ἐσήμαινε κυρίως
α') προβάλλειν εἰς τὸ μέσον, ἦτοι δημοσιεύειν τὴν ἡμερησίαν
διάταξιν τῆς ἐκκλησίας καὶ β') παρέχειν ἐξουσίαν τοῦ ἀγορεύειν
εἰς τοὺς βουλομένους. — *λέγειν*· τὸ ὑποκείμενον ἀόριστον. — *ἐπι-
σχῶν ἄν*· ὁ ἄν συναπτεὸς οὐχὶ τῇ μετοχῇ, ἀλλὰ τῷ κατωτέρω
«*ἡσυχίαν ἄν ἦγον*», πρὸ τοῦ ὁποίου ἐπανελήφθη, διότι παρενέ-
πυσαν ἄλλαι προτάσεις (πρβλ. Ὀλυμπ. Α', § 10 «*καὶ ἔμοιγε δο-
κεῖ τις ἄν... ὅμως μεγάλην ἄν ἔχειν... χάριν*»). — *ἐπέχω*· συ-
νήθως ὡς μεταβατικὸν ἀκολουθεῖται (ἢ καὶ νοεῖται, ὅτι ἀκολου-
θεῖται) ὑπὸ τῆς ἀντωνυμίας *ἐμαυτὸν*· ἐδῶ ὡς οὐδέτερον = συγ-
κρατοῦμαι, περιμένω. — *ἕως... ἀπεφῆναντο*· ἔνν. ὁ δυνητ. ἄν =
ἕως οἵτου θὰ ἐξέθεταν τὴν γνώμην των. — *οἱ πλείστοι* = *οἱ
πλείους*. — *τῶν εἰωθότων*· ἔνν. *γνώμην ἀποφαίνεσθαι* = τῶν
τακτικῶς λαμβανόντων τὸν λόγον ρητόρων = τῶν ἀπὸ συστήμα-
τος ἀγορευόντων. — *τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων* = *τούτων*, ἢ ἄν

οὔτοι εἶπον.—*ἡσυχίαν ἄγω*—ἡσυχάζω, σιωπῶ.—*εἰ δὲ μή·* δηλ. ἤρθεσκέ τί μοι.—*καυτός*—καί ἐγώ αὐτός.—*ἃ γινώσκω*—*ἃ ἐμοὶ δοκεῖ*—τὴν γνώμην μου.—*ὑπὲρ ὧν*—περὶ τούτων, περὶ ὧν.—*ὑπὲρ ὧν...εἰρήκασιν*· τουτέστι περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος καὶ διατηρήσεως τοῦ ἀξιώματος αὐτῆς.—*οὔτοι*· μετὰ περιφρονήσεως—οἱ κύριοι οὔτοι (δηλ. οἱ εἰωθότες γνώμην ἀποφαίνεσθαι).—*νυνὶ*—τώρα δά, αὐτὴν τὴν στιγμήν.—*καὶ πρῶτος*· ὁ καὶ ἐπιτείνει τὸ *πρῶτος*—πρῶτος πρῶτος.—*ἀναστάς*· διότι οἱ ἀγορεύοντες ἀνίσταντο ἐκ τῆς θέσεώς των καὶ ἠγέρουον ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐν ᾧ οἱ ἀκροαταὶ ἐκάθηντο.—*εἰκότως*—εὐλόγως, δικαιολογημένως.—*ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου*—*ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ*—μέχρι τοῦδε.—*οὐδέν*· ἐπίρρημα—οὐδόλως. Ἡ ὅλη πλοκὴ τοῦ προοιμίου ἀποδεικνύει μὲ πόσῃν ἐπιμέλειαν παρεσκευάζετο κατ' ἴδιαν ὁ Δημοσθένης προκειμένου νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (προβλ. Ὀλυμπ. Α', § 1)· ἔνεκα τούτου δὲν ἐδίστασε κάποτε νὰ δηλώσῃ ἐνώπιον τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ὅτι ἀπαράσκευος ὧν δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ ὀμιλήσῃ ἐπὶ παρεμπροσθέντος ὑποθέσεως.

§ 2.

οὐκ ἀθυμητέον· ἐνν. *ὕμῖν ἀθυμῶ*—χάνω τὸ θάρρος μου, τὸ ἠθικόν μου. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διετέλουν ἐν ἀθυμίᾳ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ πόλεων καὶ ὀχυρῶν, τῆς Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Μεθώνης, Ποτειδαίας (προβλ. § 4), καὶ διότι γενικῶς κάθε πρόσδος καὶ αὔξεις τοῦ Φιλίππου ἐγένετο ἐπὶ ζημίᾳ ἰδικῇ των· ἡ ἀθυμία δ' αὕτη ἐνετάθη ἀκόμη περισσότερον, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασεν ἡ εἵδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τείχους (περὶ τοῦ πράγματος βλέπε εἰσαγωγὴν εἰς τὸν λόγον) (σελ. 38).—*τὰ παρόντα πράγματα*—ἡ παρούσα κατάστασις τῶν πραγμάτων.—*οὐδ' εἰ*—*καὶ εἰ*.—*φαύλως ἔχω*—εὐρίσκομαι εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, εἰς κρίσιμον σημεῖον.—*δοκεῖ*· ὁ ῥήτωρ λέγει *δοκεῖ* καὶ ὄχι *ἐστὶ* διὰ λόγους ψυχολογικούς· δηλαδή·—*ὄ*· τουτέστιν ἡ ἀμέλειά σας.—*χείριστον*—ἐπιβλαβέστατον, καταστρεπτικώτατον.—*ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου*· (βλ. § 1).—*πρὸς τὰ μέλλοντα*—διὰ τὰ μέλλοντα, τὸ μέλλον.—*βέλτιστον ὑπάρχει* (=ἐστὶ)—εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικόν, παρέχει αἰσιοδοξοὺς ἐλπίδας.—*ὅτι οὐδέν...ἔχει*· ἡ πλοκὴ· *ὅτι κακῶς τὰ*

πράγματ' ἔχει, ᾧ ἅ. Ἐθ., οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν. Ἡ μετοχή ποιούντων τίνος εἶδους εἶναι;—ἐπεὶ τοι=ἐπειδὴ βεβαίως.—εἰ πάνθ'...εἶχεν=εἰ οὕτως εἶχε (τὰ πράγματα) πραττόντων (μετοχ. ἐναντιωματική) (ὑμῶν) πάνθ', ἃ προσῆκε.—αὐτά τίνα; Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ ῥήτορος εἶναι αὕτη: Ἄν ἡ κατάστασις εἶχε φθάσει εἰς τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον τώρα εὐρίσκεται, ἐν ᾧ σεῖς θὰ ἐξετελεῖτε τὸ καθήκόν σας, δὲν θὰ ἐδικαιολογεῖτο καμμία ἐλπίς, ὅτι τὰ πράγματα θὰ διορθωθοῦν· ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ κατάστασις ὡς ἔχει διαμορφωθῆ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀδρανείας σας, ὑπάρχει βάσιμος ἐλπίς, ὅτι αὕτη θὰ βελιωθῆ, ὅταν ἀποφασίσετε νὰ ἐκτελέσετε τὸ καθήκόν σας.

§ 3.

Ἐπειτ'(α)· ἄνευ τοῦ δέ, καίτοι τοῦτο ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ πρῶτον μὲν τῆς § 2.—ἐνθυμητέον... ἀναμιμνησκομένοις· ἢ σύνταξις· ἐνθυμητέον (ὑμῖν ἐσσι) καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς (=τούτοις ὑμῶν, οἱ ἴσασι αὐτοί) ἀναμιμνησκομένοις=δεῖ ὑμᾶς ἐνθυμηθῆναι (τούς μὲν μὴ εἰδότητας=τούς νεωτέρους) παρ' ἄλλων ἀκούοντας, τούς δὲ εἰδότας (=πρεσβυτέρους) αὐτούς ἀναμιμνησκομένους (αἱ μετοχαὶ ἀκούουσι καὶ ἀναμιμνησκομένοις τροπικαί).—ἐνθυμοῦμαι=;—ἀναμιμνήσκομαι=ἐπαναφέρω εἰς τὴν μνήμην μου, ἀναπολῶ.—ἠλίκην... ὡς· ἢ συμπλοκή τῶν δύο ἀναφορικῶν ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει πρὸς ἔμφασιν.—ποτ' (έ)· κατὰ τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον (395-387).—ἐχόντων· ἢ μετοχή ἐναντιωματική.—ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς (ἐστιν)=ἴσχυι εἰς πολὺ παλαιὰν ἐποχὴν, ἴσχυι πρὸ πολλοῦ.—ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως=πόσον καλῶς καὶ συμφῶνως πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς πόλεως (ἦτις πάντοτε ἦρχετο ἀρωγὸς εἰς τοὺς ἀδικουμένους).—οὐδὲν ἀνάξιον... ἐπράξατε τῆς πόλεως· οὔτε δηλαδὴ φοβηθέντες τοὺς Λακεδαιμονίους ὑπεχωρήσατε, οὔτε ὑπὸ χρημάτων δεκασθέντες ἐγκατελείψατε ἀπροστατεῦτους τοὺς Ἕλληνας.—ὑπὲρ τῶν δικαίων· ἐννοεῖται τῶν Ἑλληνικῶν (πρβλ. Ὀλυμπ. Β', § 24). Οἱ Ἀθηναῖοι προσεποιούνητο καὶ κατὰ τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον, ὅτι ἀνέλαβον τὸν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας· ἀλλ' ὁ ὑποκρυπτόμενος σκοπὸς ἦτο ἢ ἐκ νέου ἐπὶ τῆς

Ἑλλάδος ἡγεμονία· ὅπωςδὴποτε ὁ ὀήτωρ χρησιμοποιεῖ ἐδῶ ἰσχυρότατον ἐπιχείρημα, καίπερ μὴ ἀληθὲς κατὰ βάσιν, ἵνα παροξύνῃ τοὺς ἀκροατὰς του. — *τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον*· τὸν Κορινθιακὸν (395-387), ὃν ἀνέλαβον οἱ συνησπισμένοι σύμμαχοι Θεβαῖοι, Ἀργεῖοι, Κορινθιοί, Ἀθηναῖοι κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, τὸ μὲν, διότι ἐφοβοῦντο τὴν αὔξουσαν δύναμιν τῆς Σπάρτης, τὸ δέ, διότι διεφθάρησαν—πλὴν τῶν Ἀθηναίων—διὰ χρημάτων τοῦ μεγάλου βασιλέως φοβουμένου τὴν πρόοδον τοῦ Ἀγησιλάου ἐν Μ. Ἀσίᾳ. (Ποῖος συγγραφεὺς ἱστορεῖ ταῦτα ;). — *ἵνα εἰδῆτε (ε)*... *καὶ θεάσθηθε*· συνωνυμία (πρβλ. Ὀλυμπ. Α', § 13-14 «*λογίζεται καὶ θεωρεῖ*» — «*γινώτε καὶ αἴσθησθ' (ε)*»)· ἐκ τῶν δύο δὲ τούτων ὀημάτων τὸ β' ἐντονώτερον—ἵνα γνωρίσετε καὶ ἀντιληφθῆτε σαφῶς. — *οὔτε φυλαττομένοις=οὔτ' ἂν φυλάττησθε*—ἂν προσέχετε· ἢ ἀντίθεσις εὐθύς ἀμέσως: *ἂν ὀλιγορῆτε*. — *τοιούτων (ἔστιν), ὅλον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε*=(εἶναι) τοιοῦτον, ὅποιον σεῖς θὰ ἠθέλατε νὰ εἶναι (τουτέστιν ἀνάξιον λόγου καὶ ἀσήμαντον). — *παραδείγμασι χρῶμαι*=λαμβάνω ὡς παραδείγματα. — *τῇ τότε... καὶ τῇ νῦν*=ἄφ' ἑνὸς μὲν τὴν τότε... ἄφ' ἑτέρου δὲ τὴν σημερινήν. — *ῥώμη*=πολεμικὴ δύναμις. — *ἧς ἐκρατεῖτε*· κατὰ τὴν παρὰ τὸν Ἀλίαρτον τῆς Βοιωτίας (πλησίον τῆς Κοπαΐδος) [βλ. γ. πίν.] μάχην (395) οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν συμμάχων ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους (βλ. § 17). — *κρατῶ τινος*=ὑπερισχύω τινός, νικῶ τινα. — *ἐκ τοῦ προσέχειν... τὸν νοῦν*=ἐκ τούτου, ὅτι προσείχετε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν=ἐκ τῆς ἐξῆς αἰτίας, ὅτι εἶχατε συγκεντρώσει τὴν προσοχήν σας εἰς τὸ συμφέρον τῆς πόλεως. — *καὶ τῇ νῦν ὕβρει...*· ἐξεπίτηδες ὁ Δημοσθένης προκειμένου περὶ τοῦ Φιλίππου δὲν λέγει *ῥώμη*, ἀλλ' *ὕβρει* (=αὐθαδεΐα, ὑπεροψία), ἵνα ἐξερεθίσῃ τοὺς ἀκροατὰς του. — *τούτου*· περιφρονητικῶς=τοῦ κυρίου αὐτοῦ. — *ταραττόμεθ' (α')*· διατί ἐδῶ μὲν εἰς α' πρόσωπον τὸ ὀήμα, ἀνωτέρω δὲ *ἐκρατεῖτε (ε)* εἰς β' ; — *ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν*=; (πρβλ. *ἐκ τοῦ προσέχειν τὸν νοῦν*). — *ὧν ἐχρῆν*· δηλ. *φροντίζειν ἡμᾶς*.

§ 4-6.

εἰ δέ τις... οἴεται... ὀρθῶς μὲν οἴεται, λογισάσθω μέντοι· ὅταν ὁ Δημοσθένης δὲν ἠμπορῇ νὰ ἀναιρέσῃ κατ' εὐθείαν ἐνδεχομένας ἐνστάσεις τῶν ἀντιπάλων του, ἀποδέχεται μὲν αὐτάς,

ἀλλ' ἔπειτα καταρρίπτει κατ' ἄλλον τρόπον· οὕτω καὶ ἐδῶ δὲν ἀμφισβητεῖ μὲν, ὅτι ὁ Φίλ. εἶναι δυσκολοπολέμητος, ἀλλ' ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν δικαιολογοῦνται οἱ Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὴν μεγάλην δύναμιν αὐτοῦ, διότι καὶ ἐκεῖνος καταφρονήσας ἄλλοτε τῶν ἰσχυροτέρων αὐτοῦ Ἀθηναίων ἔγινε μέγας.—*σκοπῶ*—ἀποβλέπω, ἔχω ὑπ' ὄψει μου.—*τὸ πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ (τῷ Φ.) δυνάμεως*· ὅτε ὁ Φίλ. ἐπολέμει ἐν Θεσσαλίᾳ πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Φωκέων Ὀνόμαρχον (353-352) εἶχεν 20.000 πεζοὺς καὶ 3.000 ἵππεις.—*τὰ χωρία*—αἱ ὄχυραὶ θέσεις, τὰ ὄχυρά (ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ, οἷον ἡ Ἀμφίπολις, ἡ Πύδνα, ἡ Ποτειδαία, ἡ Μεθώνη κλπ.).—*τῇ πόλει*· δοτικὴ ἀντιχαριστικὴ.—*ποθ'* (=ποτέ)· οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐκδίωξιν τῶν Περσῶν ὄχι μόνον τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνέλαβον, ἀλλὰ καὶ πολλὰς πλησίον τῆς Θράκης καὶ ἐπὶ τῆς Θράκης πόλεις κατέλαβον.—*Πύδναν καὶ Ποτειδαίαν καὶ Μεθώνην*· περὶ τῶν πόλεων τούτων βλέπε Ὀλυμπ. Α', § 13 καὶ γεωγραφικὸν πίνακα.—*πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλω*· ἡ πλοκή· (*εἵχομεν*) *οἰκεῖον* (=φιλικόν, ὑπήκοον) *πάντα τοῦτον τὸν κύκλω τόπον* (τὸν περὶ τὸν Θερμαϊκὸν δηλαδὴ κόλπον κείμενον—πρὸς Α καὶ Δ).—*τῶν ἐθνῶν*· Ἰλλυριῶν, Παιόνων, Θεσσαλῶν καὶ λοιπῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ λαῶν.—*αὐτονομοῦμαι=ἰδίους νόμοις χρῶμαι*.—*ἐλεύθερος ὑπάρχω (=εἶμι)*=εἶμαι ἐλεύθερος, τουτέστιν ἐκτὸς τῆς αὐτονομίας ἔχω τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐκλέγω τοὺς ἄρχοντας μου ἀνευ ἐξωτερικῆς ἐπιβολῆς.—*οἰκειῶς ἔχω τινι*=διάκειμαι πρὸς τινὰ φιλικῶς, καὶ ἐπομένως=συμπράττω μετὰ τινος.—*εἰ... ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην* = εἰάν ἔκαμνεν αὐτὴν τὴν σκέψιν, εἶχεν αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν.—*τότε*· ὅτε ἡμεῖς ἡμεθα τόσον ἰσχυροί.—*ὡς χαλεπὸν* κλπ.· ἐπεξηγήσεις τοῦ· *ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην*.—*πολεμεῖν*· ὑποκείμεν. *αὐτὸν* (τὸν Φ.).—*ἐπιτεχνίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας* (γενικὴ ἀντικειμενικὴ)=ὄρη-τήρια κατὰ τῆς χώρας του.—*οὐδὲν... ὦν=οὐδὲν τούτων, ἄ.*—*τοσαύτην* ὄσσην δηλ. ἔχει τώρα.—*εἶδεν*· διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας=ἀντελήφθη, ἐνόησεν.—*ἐστίν... κείμενα*· περιφρασις=*κεῖται*.—*ἄθλα*· κατηγορούμενον=ὡς ἄθλα.—(*ἄθλον*=; *ἄθλος*=;). *ἐστίν... κείμενα ἐν μέσῳ*· κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν ἀγώνων, καθ' οὓς τὰ ἄθλα ἔκειντο εἰς τὸ μέσον τοῦ σταδίου, ἵνα προκαλοῦν τὴν ἀμίλλαν τῶν διαγωνιζομένων.—*τοῖς παροῦσι*· ἐνν. *τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς κινδύνοις*= εἰς τοὺς δραστηρίους καὶ θαρραλέους.—

τῶν ἀπόντων ἔνν. ἐκ τῶν ἔργων καὶ τῶν κινδύνων=τῶν ἀδρανῶν καὶ δειλῶν.—τὰ τῶν ἀπόντων... τὰ τῶν ἀμελούντων δηλ. ἀγαθὰ.—καὶ γὰρ τοι=τοιγάρτοι=διὰ τοῦτο ἀκριβῶς.—*χρῶμαι γνώμη*=*χρῶμαι λογισμῶ*=σκέπτομαι.—*καταστρέφομαι τι*=; (βλ. Ὀλυμπ. Α', § 12).—*ἔχω*=κατέχω.—*τὰ μὲν... πολέμῳ*=*τὰ μὲν (ἔχει οὕτως) ὡς ἂν τις ἔχοι αὐτὰ ἐλὼν πολέμῳ*=ἄλλα μὲν κατέχει, ὅπως θὰ κατεῖχε τις αὐτὰ, ἐὰν τὰ ἐκυρίευε διὰ τοῦ πολέμου· ἐλευθέρως=ἄλλα μὲν κατέχει διὰ τῆς βίας· ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ τὰς πόλεις Πύδναν, Ποτειδαίαν, Μεθώνην κλπ. καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς, Παίονας καὶ Θραῶνας.—*σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος*: ὡς τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ Ὀλυμπίους, μεθ' ὧν εὐρίσκετο εἰς φιλικὰς καὶ συμμαχικὰς σχέσεις ἀπὸ τοῦ 357.—*καὶ γὰρ*=διότι πράγματι.—*προσέχω τὸν νοῦν τινι*: εἰς τὴν διπλωματικὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων=ἀκολουθεῖ τινά, συμπράττω μετὰ τινος.—*ἄ χρή*: ἔνν. *πράττειν*=ὄ, τι ἐπιβάλλεται νὰ πράττουν=τὰς ὑποχρεώσεις τῶν.

§ 7.

Ἄν... ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης=ἂν ἀποφασίσετε νὰ ἀκολουθήσετε τὸν τοιοῦτον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι (τὸν ὁποῖον εἶπα, ὅτι ἠκολούθησεν ὁ Φίλ.).—*νῦν*: μετ' ἐμφάσεως=*νῦν γε*=τώρα τοὐλάχιστον.—*ἐπειδήπερ οὐ πρότερον*: ἔνν. *ἠθελήσατε γενέσθαι* κλπ.—*καὶ ἕκαστος ὑμῶν... ὑπάρξη*=*καὶ (ἂν) ἕκαστος ὑμῶν ἦ*.—*οὐ*: ἐπίρρημα τοπικόν=ἐκεῖ ὅπου.—*δεῖ*: ἔνν. *παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει*.—*εἰρωνεία*=προσποίησις ἀνεχείας χρημάτων· ὁ Δημοσθένης συνιστῶν εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀφήσουν κατὰ μέρος τὴν ἐπὶ ἀνεχεία χρημάτων προσποίησιν ἔχει ὑπ' ὄψει τὴν προσπάθειαν τῶν συγχρόνων του εὐπόρων Ἀθηναίων, ἵνα ἀπαλλάσσωνται τῶν ἐκτάκτων εἰσφορῶν τῶν καταβαλλομένων κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου, καὶ ἐν γένει πάσης λειτουργίας, ἣτις ἀπῆται δαπάνην καὶ δι' ἣν συχνὰ κατέφευγον εἰς ἀντίδοσιν.—*ὁ μὲν... ὁ δέ*: ἐπεξηγήσεις τοῦ *ἕκαστος ὑμῶν*.—*εἰσφέρειν... στρατεύεσθαι*: τὰ ἀπαρέμματα ἐκ τοῦ: *έτοιμος ὑπάρξη*.—*ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ*: ἔνν. ὧν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπερθεοῦντο εἰς στρατεύσιν ἀπὸ τοῦ 20οῦ μέχρι τοῦ 60οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας (προβλ. Ὀλυμπ. Α', § 28).—*συνελόντι δ' (έ)*: ἔνν. *εἰπεῖν*=ὡς δ' ἔστι μοι *εἰπεῖν συνελόντι*=ὅπως δὲ ἡμπορῶ νὰ εἶπω ἐν συντόμῳ —*ἀπλῶς*=μετὰ παρορησίας, ὁρθὰ

κοφτά.—*ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι*—ἂν θελήσετε
 νὰ γίνετε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ σας (=νὰ ἐξαρτήσετε τὸ μέλλον σας
 ἀπὸ σας τοὺς ἰδίους καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς ἄλλους).—*καὶ παύσησθ'...*
πράξιν ἢ πλοκή: *καὶ παύσησθ' (ε) ἕκαστος ἐλπίζων ποιή-*
σειν αὐτὸς μὲν οὐδέν, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πρά-
ξειν.—*αὐτὸς*—αὐτὸς μόνος του.—*τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν*—τὰ ἰδικά
 σας, τὰς (ἀπολεσθείσας) κτήσεις σας (τίνας;).—*κομίζομαι τι*—
 ἀναλαμβάνω, ἀνακτῶ τι.—*τὰ κατεροσθνημμένα*—*τὰ τῆ ρα-*
θυμῖα ἀπολωλότα = τὰ ἐξ ἀδρανείας ἀπολεσθέντα: ἦτοι τὸ
 ἀξίωμα τῆς πόλεως καὶ ἡ ἰσχύς, διὰ τῆς ὁποίας ἐπροστάτευεν
 αὕτη ἄλλοτε τὰ δίκαια τῶν ἄλλων.—*πάλιν ἀναλαμβάνω*—
 ἀποκαθιστῶ ἐκ νέου.—*τιμωροῦμαι τινα* = τιμωρῶ, ἐκδικοῦ-
 μαί τινα.

§ 8.

ἐκείνω τὰ παρόντα... πράγματα—ἡ παροῦσα δύναμις ἐκεί-
 νου (ἢ τε οἰκεία καὶ ἢ ἐκ τῶν συμμάχων αὐτοῦ προερχομένη).—*ὡς*
θεῶ—ὡσάν νὰ ἦτο (κανέναι) θεός.—*πέπηγεν ἀθάνατα (τὰ*
πράγματα): κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν στερεοποιουμένων ὑγρῶν=
 εἶναι (τόσον) πάγια (=ἀμετάβλητα, σταθερὰ) [τὰ πράγματα=ἡ
 δύναμις], ὥστε νὰ εἶναι αἰώνια, ἀκατάλυτα: τί εἶναι συντακτικῶς ἢ
 λέξις *ἀθάνατα*;—*μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν... καὶ φθονεῖ*—
πολλοὶ μισοῦσιν ἐκεῖνον καὶ δεδίασιν... καὶ φθονοῦσι: νο-
 οῦνται ὅλοι οἱ ὑπήκοοι τοῦ Φιλ., οἱ τε ξένοι καὶ οἱ Μακεδόνες
 (πρβλ. Ὀλυμπ. Β', § 13 καὶ 16).—*καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούν-*
των οἰκείως ἔχειν (ἐνν. *αὐτῶ, τῶ Φιλ.*): τὸ *πάνυ* συναπτόεν
τῶ οἰκείως ἔχειν—καὶ ἀπὸ ἐκείνους ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι δίδουν
 σήμερον τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι διάκεινται πρὸς αὐτὸν λίαν φιλι-
 κῶς=ὅτι συνεργάζονται μαζί του φιλικώτατα. Ἐννοοῦνται οἱ Παί-
 ονες, οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι καὶ σύμμαχοι τοῦ Φιλ.—
ἄπανθ'=ὄλα ἐν γένει (τὰ ἐλαττώματα, ὡς τὸ μῖσος, ὁ φόβος, ὁ
 φθόνος).—*ἐνι=ἐνεστι*=ἐνυπάρχουν, ἐμφωλεύουν: (περὶ τοῦ *ἐνι*
 βλέπε Ὀλυμπ. Β', § 4).—*κάν=καὶ ἐν'* τί γραμματικὸν φαινόμε-
 νον ἔχομεν;—*καταπήτσω*=ζαρώνω ἀπὸ φόβον, τρομοκρατοῦ-
 μαί: κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν ζώων.—*πάντα ταῦτα*: ἀντί: *πάντες*
οὔτοι (οἱ λαοί).—*ἀποστροφῆ*=καταφύγιον.—*βραδυτῆς-ἦτος*
 ἀναβλητικότης.—*ἀποτίθεμαί τι*=βγάζω ἀπ' ἐπάνω μου κάτι,
 ἐγκαταλείπω τι.

τὸ πρᾶγμα=τί γίνεται, τὴν κατάστασιν· τοῦτο διασαφεῖται διὰ τῆς ἐπακολουθούσης προτάσεως: οἱ προελήλυθεν ἀσελγείας (=ὑβρεως)→μέχρι τίνος δηλαδὴ σημείου θρασύτητος ἔχει προχωρήσει· ἢ γενικῆ ἀσελγείας διαιρετικῆ εἰς τὸ ἀναφορικὸν ἐπίρρο.οἷ.—ἄνθρωπος=; (πρβλ. Ὀλυμπ. Α', § 3 καὶ κατὰ Φιλίπ. Α', § 3 «οὗτος»). — πρᾶττω· ἀμεταβάτως = ἐνεργῶ, δρῶ. — ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους ὡς φασὶ λέγει· τίνας ἀπειλὰς ἐξετόξευεν ὁ Φίλ. κατὰ τῶν Ἀθηναίων; (πρβλ. Ὀλυμπ. Α', § 26 «ἂ νῦν... ἐκλαλεῖ»). — οἶός εἰμι= τοιοῦτός εἰμι, οἶος (=ὥστε)=εἶμαι ἄνθρωπος, ποῦ νά..· τὸ οἶός εἰμι εἶναι διάφορον τοῦ οἶός τ' εἰμί=δύναμαι. — καταστρέφομαί τι=; (βλ. § 16). — μένω ἐπὶ τινος= ἀγαπῶ τινι= ἀρκοῦμαι, περιορίζομαι εἰς τι. — προσπεριβάλλομαί τι=προσικτῶμαί τι, ἐκτὸς τῶν ὑπαρχόντων ἀποκτῶ καὶ νέον τι. — κύκλω πανταχῆ=γύρω γύρω ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη· συναπτέον τῷ περιστοιχίζεται. — μέλλω=ἀναβάλλω, βραδύνω. — καθημένους· ἐνν. ἀργούς ἢ οὐδὲν ποιῶντας=ἀδρανεῖς, μὲ σταυρωμένα τὰ χεῖρά. — περιστοιχίζομαι τινα=περιβάλλω τινὰ διὰ δικτύων, περισφίγγω τινὰ ὡς ἐν κλοιῷ· τὸ ὄημα κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν κυνηγῶν, οἱ ὅποιοι ἔστηνον γύρω τῆς τοποθεσίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε πέρασμα θηρίων, ξύλα—στοίχους ἢ στόχους καλούμενα — ἐφ' ὧν ἤπλωνον τὰ δίχτυα, ἵνα, ἂν διέφευγον αὐτοὺς τὰ θηράματα, ἐμπίπτουν ἐντὸς τῶν δικτύων.

§ 10-12.

ἐπειδὴν τί γένηται;=τί πρέπει νὰ γίνῃ διὰ νὰ πράξετε τὸ καθήκον σας; — νῦν δὲ τί χρῆ... ἠγεῖσθαι=τὰ δὲ νῦν γιγνόμενα τί (=τί ἄλλο) χρῆ ἠγεῖσθαι (εἰ μὴ ἀνάγκην). — ἐγὼ μὲν· τὸ μὲν ἄνευ ἀποδόσεως τοῦ δὲ ὡς εὐκόλως νοουμένου: τί δὲ οἱ ἄλλοι οὔονται οὐκ οἶδα (ἢ οὐ μέλει μοι)· ἃς ἐρηγνευθῆ=ἐγὼ τοῦλάχιστον, ὅπωςδὴποτε. — τοῖς ἐλευθέροις· καὶ ἐπομένως μορφωμένοις, εὐαισθητοῖς. — ἢ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη=ἢ ἐπὶ τοῖς κακῶς γιγνομένοις αἰσχύνη. — εἰπέ μοι· καίτοι ὁ ὄητωρ ἀπευθύνεται πρὸς πολλοὺς (ἢ βούλεσθε) κάμνει χοῆσιν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἡ ἐρώτησις ἀπευθύνεται πρὸς τὸν

καθ' ἓνα χωριστὰ καὶ καταστήσῃ οὕτω προσεκτικούς τοὺς ἀκροα-
 τὰς του.—*περιμόντες*: δηλ. *κατὰ τὴν ἀγοράν*, ὅπου ἦτο ὁ συ-
 νήθης τόπος διατριβῆς τῶν λογοποιούντων.—*αὐτῶν πυνθάνε-
 σθαι* = *ἀλλήλων πυνθάνεσθαι*.— *λέγεται τι καινόν*: ἔδῶ ὁ
 Δημοσθένης ψέγει τὴν περὶ τὰ νέα σπουδὴν τῶν Ἀθηναίων, τὴν
 ὁποίαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι κωμικοὶ διεκωμώδησαν.—*γένοιτο γὰρ ἄν
 τι καινότερον*: ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ἐξυπακουομένην ἀπόκρι-
 σιν: *μάλιστα*: διότι ἤμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ τίποτε ἄλλο νεώτε-
 ρον;— *Μακεδῶν ἀνὴρ*: μετὰ περιφρονήσεως = ἓνας παλιο-
 μακεδῶν. Οἱ Μακεδόνες ἐθνολογικῶς ἦσαν δωρικὸν φύλον, ἀλλ' ὕ-
 στερήσαντες τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰς τὸν πολιτισμὸν ἐθεωροῦντο
 ἡμιβάρβαροι. πλὴν τοῦ βασιλεύοντος οἴκου, ὅστις ἀνῆγε τὸ γένος
 εἰς τὸν Ἡρακλέα καὶ εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸν ἑλληνικὸν πολιτι-
 σμὸν, πρῶγμα τὸ ὁποῖον ὁ Δημοσθένης θέλει νὰ ἀγνοῇ.—*διοι-
 κῶ τὰ τῶν Ἑλλήνων* = διευθύνω τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος.
 Ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὑπαινίσσεται τὸν Φωκικὸν πόλε-
 μον, εἰς ὃν ὁ Φίλ. κληθεῖς ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν ἀνεμείχθη, μέμ-
 φεται δὲ συγκεκαλυμμένως τοὺς Ἀθηναίους, διότι, ἐν ᾧ ἄλλοτε
 εἰς οὐδένα ἄλλον ἔστεργον νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος
 ἡγεμονίαν, ἤδη παρεχώρησαν αὐτὴν εἰς ἄνδρα βάρβαρον.—*τέ-
 θνηκε Φίλιππος*;»—*«οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ»*: ὁ Δημοσθένης
 εἰσάγει ἀνθρώπους ἀργούς καὶ περιέργους, διακαιομένους ἀπὸ
 τὴν δίψαν νὰ μανθάνουν νέα περὶ τοῦ Φιλίππου καὶ ἐναμιλλωμέ-
 νους νὰ ἐπιδείξουν, ὅτι ὁ εἷς εἶναι καλύτερον πληροφορημένος
 τοῦ ἄλλου.—*τί δ' ὑμῖν διαφέρει* = τί διάφορον ἔχετε σεῖς (ἀπ'
 αὐτὸ) = τί κέρδος ἀποκομίζετε ἐκ τούτου; (ἂν δηλαδὴ ἀπέθανεν
 ὁ Φίλ.). Ἡ ἐρώτησις προερχομένη ἐκ τοῦ ῥήτορος ἀπευθύνεται
 πρὸς τοὺς συζητοῦντας δύο καινοσπούδους Ἀθηναίους.—*καὶ
 γὰρ*: ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην ἀπόκρισιν: *οὐδὲν ὑμῖν
 διαφέρει*.—*ἂν... τι πάθῃ* = ἂν τοῦ συμβῆ τίποτε = ἂν ἀποθάνῃ·
 οἱ ἀρχαῖοι καὶ περὶ ἐχθρῶν τῶν προκειμένου ἔκαμνον χρῆσιν τοῦ
εὐφημισμοῦ.—*οὕτω*: εἰρωνικῶς = ἔτσι, ὅπως τώρα, δηλαδὴ ἐλά-
 χιστα ἢ καθόλου.—*παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην* = διὰ τὴν αὐτοῦ
ῥώμην = ἐξ αἰτίας τῆς ἰδίας δυνάμεως.—*παρὰ τὴν ἡμετέραν
 ἀμέλειαν*;—*καίτοι καὶ τοῦτο*: ἔνν. *ἔστω* = ἔστω καὶ τοῦτο =
 ἀλλ' ἄς κάμωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.—*τὰ τῆς τύχης*: περι-
 φρασίς = ἡ τύχη· συναπτεόν τῷ *καὶ τοῦτ'* ἔξεργᾶσαιτο.—*καὶ
 τοῦτ'* (ὡσπερ καὶ ἄλλα πολλά): δηλαδὴ τὸ παθεῖν τι τὸν Φί-

λιππον.—*ἐξεργάζομαι τι*=κατορθώνω τι.—*ἡμῖν*·δοτική χαριστική.—*ἥπερ βέλτιον* (*ἐπιμελεῖται ἡμῶν*) ἢ *ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα*· ὁ Δημοσθένης υπαινίσσεται τὴν περὶ τῆς τύχης τῶν Ἀθηναίων ὑπάρχουσαν παράδοσιν, περὶ ἧς βλέπε Ὀλυμπ. Α', § 1.—*ἴσθ'*=*ἴστε* (τίνος ἐγκλίσεως).—*πλησίον μὲν ὄντες*· δηλ. τῆς Μακεδονίας· ἢ μετοχὴ ὑποθετική.—*ἅπασιν ἀν τοῖς πράγμασι... διοικήσασθε*· ἄς ἐρμηνευθῆ ὡσεὶ ἦτο : *ἅπασιν τοῖς πράγμασι... ἐπισταίτε ἀν καὶ διοικήσασθε (αὐτὰ)*=θὰ ἠμπορούσατε νὰ εἴσθε παρόντες εἰς τὰ πράγματα, καθ' ὃν χρόνον ὅλα εὐρίσκοντο εἰς ταραχὴν καὶ νὰ τὰ διευθύνετε κατὰ τὸ συμφέρον σας=θὰ ἠμπορούσατε δι' αἰφνιδιαστικῆς ἐξορημίσεως ἐκ τῶν πλησίον τῆς Μακεδονίας (=πλησίον ὄντες) ὄρμητηρίων σας νὰ καταλάβετε τὴν γενικὴν κατάστασιν ἀνώμαλον (λόγῳ τοῦ θανάτου τοῦ Φ.) καὶ νὰ τακτοποιήσετε τὰ πράγματα κατὰ τὸ συμφέρον σας.—*ὡς δὲ νῦν ἔχετε*=μὲ τὴν τακτικὴν ὁμωσ, τὴν ὁποίαν τῶρ ἀκολουθεῖτε=μὲ τὰ μυαλά, ποῦ κρατᾶτε σήμερα (ὅτε ἄπεστε, μέλλετε, κἀθησθε).—*οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν*=*οὐδὲ εἰ διδοῖεν οἱ καιροὶ*=οὐδὲ ἂν ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις.—*Ἀμφιπόλιν*· ἢ ἀνάκτησις τῆς Ἀμφιπόλεως ἀπετέλει τὸν διακαέστερον πόθον τῶν Ἀθηναίων· περὶ ταύτης βλ. Ὀλυμπ. Α', § 5 καὶ γεωγραφικὸν πῖνακα.—*ἀπηρητημένοι* (=ἀπόντες, μακρὰν ὄντες) *καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμας*=ἐπειδὴ εὐρίσκεσθε μακρὰν (τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων) καὶ ὡς πρὸς τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ ὡς πρὸς τὰς γνώμας=ἐπειδὴ καὶ αἱ πολεμικαὶ σας δυνάμεις καὶ τὸ ἐνδιαφέρον σας εὐρίσκονται ἕξ ἴσου μακρὰν τῶν τόπων, ὅπου παίζεται ἡ τύχη τῆς πόλεως.

§ 13-15.

Ὡς μὲν οὖν δεῖ... λέγων· ἢ πλοκή· *παύομαι μὲν οὖν λέγων*, ὡς δεῖ ἅπαντας (ὕμᾱς) ὑπάρχειν ἐθέλοντας ποιεῖν τὰ προσήκοντα ἐτοίμως.—*τὰ προσήκοντα*=τὰ καθήκοντα, τὸ καθήκον.—*ἐθέλοντας ὑπάρχειν*· περίφρασις=ἐθέλειν (πρβλ. Ὀλυμπ. Β', § 26 «ἔχον ἐστὶ (=ἔχει) φύσιν»).—*ἐτοίμως*—; (βλ. Ὀλυμπ. Α', § 24 «ἐτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα»).—*ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων*· ἐνν. τοῦτο, δηλ. ὡς δεῖ ἅπαντας ὑπάρχειν ἐθέλοντας κλπ.=ἐπειδὴ, πιστεύω (=ὡς), ἔχετε ἀντιληφθῆ (τοῦτο) καὶ ἔχετε πεισθῆ (περὶ αὐτοῦ).

τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς... καὶ τὸ πλῆθος ὅσον... καὶ πόρους οὐστίνας χρημάτων... καὶ τὰλλ' πάντα ταῦτα ἐξαο-
 τῶνται ἐκ τοῦ πειράσομαι λέγειν.—τῶν τοιούτων πραγμά-
 των=τῶν τοιούτων ἐνοχλήσεων, τῆς τοιαύτης ἀμηχανίας (πρβλ.
 Ὀλυμπ. Α' § 8 «καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ' ἀπηλλαγ-
 μένοι πραγμάτων»).—τὸ πλῆθος (τῶν στρατευμάτων) ὅσον,
 καὶ πόρους οὐστίνας χρημάτων' ἐνν. οἶομαι ἀπαλλάξαι ἂν
 ἡμᾶς τῶν τοιούτων πραγμάτων.—ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ
 τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι=ὡς (=πῶς) μοι δοκεῖ
 βέλτ. καὶ τάχ. ἂν παρασκευασθῆναι.—καὶ δὴ=ἤδη=εὐθὺς
 ἀμέσως.—τοσοῦτον = τόσον μόνον, τόσον ὀλίγον. — δεηθεῖς
 ὑμῶν... τοσοῦτον=ἄφ' οὗ σᾶς ὑποβάλω τὴν ἐξῆς μικρὰν παρά-
 κλησιν. — ἐπειδὴν κλπ. ἀσυνδέτως πρὸς τὰ προηγούμενα,
 διότι ἀποτελοῦν ἐπεξήγησιν τοῦ : τοσοῦτον. — μὴ πρότερον
 προλαμβάνετε' ἐνν. τὸ κρίναι (=τὴν κρίσιν)=μὴ προλαμβά-
 νετε προτοῦ ἀκούσετε=μὴ σπεύδετε εἰς τὴν κρίσιν σας.—καινὴ
 παρασκευὴ=νέος τρόπος πολεμικῆς προπαρασκευῆς=νέος πο-
 λεμικὸς ὄργανισμὸς (ἀνάλογος τῶν περιστάσεων).—λέγω=εἰση-
 γοῦμαι, προτείνω.—ἀναβάλλω τὰ πράγματα = προσπαθῶ νὰ
 ἐπιβραδύνω τὴν λύσιν τῆς καταστάσεως.—οἱ.... εἰπόντες=οἱ
 ἂν εἴπωσιν.—«ταχὺ» καὶ «τῆμερον»· εἶναι αἱ συνήθεις συστά-
 σεις τῶν ῥητόρων, οἱ ὅποιοι συνεβούλευον ἢ μεγάλα καὶ ἀδύνατα
 νὰ ἐκτελεσθοῦν ἢ εἰσηγοῦντο μὲν νὰ γίνῃ τι ταχέως, ἀλλὰ τί ἦτο
 τοῦτο καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ ἀπέφευγον νὰ ὑποδείξουν.—
 εἰς δέον λέγω=δεόντως λέγω=προτείνω τὸ ὀρθόν.—οὐ γὰρ
 ἂν... δυνηθεῖμεν' ἀπόδοσις τῆς ὑπονοουμένης ἐκ τοῦ : τῇ νυνὶ
 βοηθεῖα προτάσεως : εἰ βοηθήσαιμεν ὡς ἔχομεν νυνί.—ἀλλ'
 ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα κλπ. ἐνν. οὗτος εἰς δέον λέγει.—
 δεικνυμι=ὑποδεικνύω.—τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ (διαμεῖ-
 ναι δυνήσεται) καὶ πόση (πορισθεῖσα διαμεῖναι δυνήσεται)
 καὶ πόθεν (πορισθεῖσα) διαμεῖναι δυνήσεται' τὸ μὲν τίς
 ἀναφέρεται εἰς τὸ εἶδος τῆς δυνάμεως (τίνες θὰ εἶναι οἱ μέλλον-
 τες νὰ μετᾶσχουν τῆς στρατείας [ὀπλίται, ἱππεῖς, ναῦται, πολι-
 ται, ξένοι])· τὸ πόση εἰς τὸ πλῆθος αὐτῆς, τὸ δὲ πόθεν εἰς
 τοὺς χρηματικὸς πόρους, διὰ τῶν ὁποίων θὰ συγκροτηθῇ καὶ
 θὰ συντηρηθῇ ἡ δύναμις αὕτη (πρβλ. § 20)· ἀνταποκρίνονται
 δὲ ταῦτα εἰς τὰ ἀνωτέρω : τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς...
 καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστίνας χρημάτων, καὶ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ. Ἔκδοσις Α'

Ν. Φραγκίσκου—Χ. Παπαναστασίου

8

ἄλλ'...—*διαμένω*—διατηροῦμαι ἐπὶ μακρόν.—*διαλύομαι τὸν πόλεμον*—θέτω τέρμα εἰς τὸν γνωστὸν πόλεμον (ἔδῳ τὸν κατὰ Φιλ.).—*πεισθέντες*—συμβιβασθέντες, κατόπιν ἀξιοπρεπῶν συνθηκῶν.—*περιγίγνομαι τινος*—; (πρὸβλ. Ὀλυμπ. Β' § 23 «*ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφιοζομένων καὶ πυνθανομένων περιγίγνεται (ὁ Φ.)*»).—*οὕτω* δηλ. ἢ *διαλυσάμενοι πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενόμενοι τῶν ἐχθρῶν (=πολεμίων)*.—*τοῦ λοιποῦ* ἔνν. *χρόνου*—εἰς τὸ μέλλον.—*οἶμαι* δὲν εἶπε *πέπεισμαι* ἐκ μετριοφροσύνης.—*ταῦτα λέγειν ἔχειν*—*ταῦτα ἔχειν λέγειν* ἔχω δὲ μετ' ἀπαρεμφ.=;.—*ταῦτα* δηλαδή;—*μὴ κωλύων*—*οὐ κωλύων*.—*ἐπαγγέλλομαί τι*—ὑπόσχομαι κάτι τι (χωρὶς νὰ σκέπτομαι νὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχασίν μου—ἀντιθέτως πρὸς τὸ *ὑπισχνοῦμαι*, τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅτι ἔχω τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐκτελέσω τὰς ὑποσχέσεις μου) [πρὸβλ. τὸ σημερινόν: αἱ προεκλογικαὶ ἐπαγγελίαι τῶν πολιτικῶν μας].—*ἡ μὲν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη* ἔνν. *ἐστί* ὅτι δηλ. εἶμαι εἰς θέσιν νὰ προτείνω τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων ἢ *διαλυσόμεθα τὸν πόλεμον ἢ περιεσόμεθα τῶν ἐχθρῶν*.—*τὸ πρᾶγμ' ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει* κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν δικαστηρίων, ὅπου *πρᾶγμα* ἐλέγετο ἢ δίκη, *ἔλεγχος* δὲ ἢ ἔρευνα περὶ τῆς ἀληθείας ἢ τοῦ ψεύδους τῆς κατηγορίας—ἢ ἀνάπτυξις τῶν σκέψεών μου θὰ ἀποδείξῃ ἀμέσως (ἂν ἢ ὑπόσχεσίς μου εἶναι ἢ ὄχι πραγματοποιήσιμος).

§ 16-13.

τριήρεις ὁ ῥήτωρ ἔννοεῖ ὀπλιταγωγὰ πλοῖα—*στρατιώτιδας τριήρεις* ὅπως ἐλέγοντο—καὶ ὄχι *ταχέας*, τουτέστι πλοῖα τῆς γραμμῆς ἢ παρατάξεως, ὅπως λέγομεν ἡμεῖς σήμερον. Ἐκτὸς τῶν πλοίων τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν οἱ ἀρχαῖοι εἶχον καὶ βοηθητικὰ πλοῖα, τὸ μὲν τὰς *ἱππαγωγούς τριήρεις* διὰ τὴν μεταφορὰν ἱππέων καὶ ἱππῶν, τὸ δὲ τὰ *πλοῖα* (ἢ *ναῦς τρογγύλας*), ἦτοι τὰ μεταγωγικά, διὰ τῶν ὁποίων μετεφέροντο αἱ τροφαὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ζώων καὶ γενικῶς πᾶν ἐπιτήδειον (βλέπε κατωτέρω).—*πεντήκοντα* ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης, ἵνα μὴ διαθέσῃ δυσμενῶς τὸ ἀκροατήριόν του πρὸς τὰς προτάσεις του, προτείνει τὴν παρασκευὴν τόσον ὀλίγων πλοίων, μολονότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ Ἀθηναῖοι ἠδύνατο νὰ παρασκευάσουν μέχρι 400 πλοίων.—*παρασκευάζομαι τριήρεις*—εἰτοιμάζω πρὸς ἀπόπλουν τριήρεις (διὰ τοῦ διορισμοῦ τῶν τριηράρχων).—

αὐτοὺς=ὕμᾱς αὐτοὺς (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ: *τριήρεις*).—*οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν*=νὰ σκέπτεσθε οὕτω, νὰ προδιαθέσετε τοὺς ἑαυτοὺς σας οὕτω (=εἰς τὴν ἐξῆς ἰδέαν).—*ὥς...πλευστέον (ἔστιν ὑμῖν) εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν*: ἐπεξήγησις τοῦ *οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν*=ὄτι δηλαδὴ πρέπει νὰ πλευσέτε, ἀφ' οὗ σεῖς οἱ ἴδιοι (καὶ ὄχι ξένοι) ἐμβῆτε εἰς αὐτάς (τὰς τριήρεις)=συγκροτήσετε τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν, ἣτις θὰ ἐπιβιβασθῆ εἰς αὐτάς.—*τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἰππέων=τῷ ἡμίσει τῶν ἰππέων ὑμῶν*. Τὸ ἰππικὸν τῶν Ἀθηναίων ἀπετελεῖτο ἐκ 1000 εὐπατριδῶν, 100 ἕξ ἐκάστης φυλῆς.—*ἱκανά*: κατὰ τὸν ἀριθμὸν.—*εὐτρεπίζω=παρασκευάζομαι*=ἔτοιμάζω πρὸς ἀπόπλουν.—*ἐπὶ τὰς...αὐτοῦ στρατείας*=πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ.—*τὰς ἐξαίφνης*=τὰς ἐξαφνικὰς, τὰς αἰφνιδιαστικὰς.—*ταύτας*: τὰς γνωστὰς εἰς ὄλουσ (ἐφ' ὅσον πρὸ μικροῦ—τῷ 352—ἐγένοντο).—*εἰς Πύλας*: οὕτως ἐκαλοῦντο συνήθως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων αἱ Θερμοπύλαι, τὸ ἐκ τῆς ἱστορίας γνωστὸν στενὸν μεταξὺ τοῦ Ὄρους Οἴτης καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου (βλ. γεωγρ. πίνακα). Πότε τὸ πρῶτον ἐπεχείρησε νὰ καταλάβῃ ταύτας ὁ Φίλ. καὶ ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποπειρας του; (πρβλ. Ὀλυμπ. Α' § 26).—*Χερρόνησον*: τὴν Θορακικὴν—τῆς Καλλιπόλεως λεγομένην σήμερον,—καθ' ἣς ἐξεστράτευσεν ὁ Φίλ. εὐθύς μετὰ τὴν κατὰ τῶν Θερμοπυλῶν ἀπόπειραν.—*Ὀλυνθον*: τίνα στρατείαν ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ, ἐφ' ὅσον ὁ λόγος ἀπηγγέλθη τῷ 351;—*ἐκείνω...ἐν τῇ γνώμῃ*: σχῆμα καθ' ὄλουσ καὶ μέρος=*ἐν τῇ γνώμῃ ἐκείνου*.—*παρίστημί τι ἐν τῇ γνώμῃ τινὸς*=ἐμβάλλω τι εἰς τὸν νοῦν τινος, ἐμπνέω εἰς τινὰ ἰδέαν τινά.—*ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν*=ὑστερον ἀπ' αὐτὴν τὴν ὑπερβολικὴν σας ἀμέλειαν=ἀφήνοντες κατὰ μέρος (ἐπὶ τέλους) τὴν ὑπερβολικὴν αὐτὴν ἀμέλειάν σας.—*ὥσπερ εἰς Εὐβοίαν*: ἐνν. *ὠρησάτε*: περὶ δὲ τῆς εἰς Εὐβοίαν στρατείας, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ὁ Δημοσθένης μετέσχεν ὡς ἐθελοντῆς τριήραρχος, βλέπε Ὀλυμπ. Α' § 8.—*φασίν*: ἐνν. *ὕμᾱς ὀρμησαι*: ὁ ῥήτωρ μεταχειρίζεται τὸ ὄ. *φασίν*, ὡς καὶ κατωτέρω τὸ *ἀκούω*, διότι ἡ εἰς Ἀλίαρον ἐκστρατεία ἔγινε τῷ 395, δηλαδὴ πόσα ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ;—*εἰς Ἀλίαρον*: παρὰ τοῦτον τῷ 395 οἱ ἠνωμένοι σύμμαχοι Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι, Ἀθηναῖοι (οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον) ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους διαλύσαντες τὸν στρατὸν αὐτῶν καὶ φονεύσαντες καὶ αὐτὸν τὸν στρατηγὸν τῶν Λύσανδρον (πρβλ. § 3).—

καὶ τὰ τελευταῖα πρῶην εἰς Πύλας (ἐνν. ὠρμήσατε) — καὶ τὴν
 τῶρα τελευταῖα εἰς τὰς Θερμοπύλας (352). — ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε
 ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ὡς = ἴσως (τέλος πάντων) θὰ (ἀπεφασίζατε
 νὰ) κινήθητε. — οὗτοι παντελῶς... εὐκαταφρόνητόν ἐστιν
 ὑποκείμενον τὸ παρασκευάσασθαι τριήρεις, ἰππαγωγούς τριή-
 ρεις καὶ πλοῖα ἱκανὰ (= ἢ τοιαύτη παρασκευή, τὴν ὁποίαν
 ὑπέδειξα). — οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο (δηλ. τὸ ὀρμήσαι-
 ὡς πρότερον) = καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκόμη, κατὰ τὴν ὁποίαν
 δὲν θὰ ἐκάμαντε τοῦτο· εἰς τὴν πρότασιν ταύτην μετὰ τοῦ εἰ-
 τῆς ὑποθέσεως συνήφθη ὁ δυνητικὸς ἂν, διότι ἡ ὑποθετικὴ αὐτῆς
 πρότασις εἶναι ἅμα καὶ ἀπόδοσις ἄλλης συνυπονοουμένης ὑποθέ-
 σεως· ποιήσαιτε δ' ἂν (τοῦτο), εἰ βούλοισθε. — φημί δεῖν
 ἐνν. ὑμᾶς ποιῆσαι. — εὐτρεπεῖς· ἐνν. ὄντας· εὐτρεπῆς δέ =
 (βλ. § 17 «πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω»). — εἴσεται· δηλ.
 τοῦτο, ἦτοι τὴν ὑπάρχουσαν παρασκευήν. — οἱ πάντ' ἐξαγγέ-
 λοντες ἐκεῖνω = οἱ καταδίδοντες ὅλα εἰς ἐκεῖνον = οἱ κρατοῦν-
 τες ἐκεῖνον ἐνήμερον ὅλων. — παρ' ἡμῶν· προβλ. Ὀλυμπ. Β'
 § 4 «ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον». Ὁ ῥήτωρ
 ὑπαινίσσεται τοὺς ἐν Ἀθήναις φιλιππίζοντας, τὸν Φιλοκράτη,
 Νεοπτόλεμον, Κτησιφῶντα καὶ ἄλλους. — παρορῶ τι = παραβλέπω
 τι, ἀψηφῶ τι. — ταῦτ'· τίνα; — ἀφύλακτος = ἀπροφύλακτος, χωρὶς
 νὰ ἔχη λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ἀσφαλείας. — μηδενός· γένους
 οὐδετέρου. — ἐμποδῶν ἐστὶ τινί τι = ἐμποδίζει τινά τι. — ἐνδῶ
 ὁ Φίλιππος. — ἐνδίδωμι καιρὸν = δίδω εὐκαιρίαν· ὁ δὲ Φίλ. θὰ
 παρεῖχεν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ πλεύσουν κατὰ τῆς χώ-
 ρας του, ἂν ἀψηφῶν τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐνεπλέκετο εἰς πόλε-
 μον πρὸς τίνα λαὸν καὶ ἐγκατέλειπεν οὕτω τὴν Μακεδονίαν ἔρη-
 μον ὑπερασπιστῶν.

§ 19.

Ταῦτα μὲν... ὁ ῥήτωρ ἐπαναλαμβάνει ὅ,τι εἶπεν ἀνωτέρω
 (§ 17) «ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν...». — δεδόχθαι· παθ.
 παρακ. τοῦ δοκεῖν· τοῦ παρακ. τούτου ἐγένετο χορηγία κυρίως
 ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐκκλησίας· ἐδῶ οἱ παρακείμενοι δεδό-
 χθαι καὶ παρεσκευάσθαι ἐτέθησαν ἀντὶ τίνος χρόνου καὶ διατί;
 (προβλ. τὸ σημερινὸν «σῶστέ με, γιατί εἶμαι χαμένος»). — δύ-
 ναμις = πεζικὴ δύναμις, πεζικόν. — προχειρίζομαι τι = πρόχει-

ρον ποιούμαί τι = παρασκευάζω τι, ὥστε νὰ τὸ ἔχω πρόχειρον, εὐμεταχείριστον. — ἢ... πολεμήσει καὶ... ποιήσει =; (πρὸβλ. Ὀλυμπ. Α' § 2 «ἦτις ταῦτ' ἔρει καὶ παρέσται τοῖς πράγμασι» καὶ Ὀλυμπ. Β' § 11 «ἢ τοὺς μὲν διδάξει, τοὺς δὲ παροξυνεῖ»). — *μή μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους*· ἔνν. λέξης (ἢ εἴπης)· τοῦτο λέγει ὁ ῥήτωρ, διότι οἱ Ἀθηναῖοι συνήθιζον νὰ ψηφίζουν μὲν ἐν λόγοις πολλά, ἀλλ' ὅταν ἔφθανον εἰς τὸ στάδιον τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῶν ἐλάχιστα ἢ οὐδὲν ἐξετέλουν. — *τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις* = τὰς εἰς ὄλους γνωστὰς (= ταύτας) δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἀναγράφονται (μόνον) εἰς τὰς (πρὸς τοὺς στρατηγούς) ἐπιστολάς· ὁσάκις δηλαδὴ στρατηγός τις ἐξίτηι παρὰ τῶν Ἀθηναίων στρατιωτικὰς ἐνισχύσεις, οὗτοι συνερχόμενοι εἰς ἐκκλησίας ἐψήφισον μὲν τὴν ἄμεσον ἀποστολὴν πολυπληθῶν ἐνισχύσεων καὶ καθίστων ἀμέσως τοῦτο γνωστὸν εἰς τὸν στρατηγὸν δι' ἐπιστολῆς, ἀλλ' εἰς τὴν πραγματικότητα οὐδέποτε ἢ σπανιώτατα ἐξέπεμπον ὀλίγας ἐξ αὐτῶν. — *ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται... τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει*· πλήρης ὁ λόγος θὰ εἶχεν οὕτω: ἀλλὰ φημί προχειρίσασθαι δύνάμιν, ἢ τῆς πόλεως ἔσται καὶ (ἢ)... τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. — *εἰμὶ τῆς πόλεως* = ἀνήκω εἰς τὴν πόλιν = με ἐμπνέει ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος (ὥστε νὰ μάχωμαι ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος αὐτῆς). — *κἂν* (= καὶ ἂν)... *κἂν... κἂν* = εἴτε... εἴτε... εἴτε. — *ὅτισσιν* = ὅστισδήποτε. — *τροφή* = σιτηρέσιον ἄνευ μισθοῦ. — *πορίζω* = ἐξευρίσκω, ἐξοικονομῶ.

§ 20-22.

Ἔσται δ' αὕτη τίς ἢ δύναμις = τίς δ' αὕτη ἢ δύναμις ἔσται· τὸ τίς = τίνος εἴδους (ξένη ἢ πολιτικὴ [= ἐκ πολιτῶν Ἀθηναίων], πεζικὴ ἢ ἱππικὴ) (πρὸβλ. § 15). — *ταῦτ'*· δηλαδὴ τῆς πόλεως εἶναι καὶ πείθεσθαι καὶ ἀκολουθεῖν τῷ στρατηγῷ. — *καθ' ἕκαστον... χωρὶς* = ἕνα ἕνα ἐκ τούτων... χωριστά· τὸ χωρὶς κατὰ τινα φαινομενικὸν πλεονασμὸν τεθὲν ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ καθ' ἕκαστον. — *διεξέρχομαι* = (βλ. Ὀλυμπ. Β' § 3). — *ξένους μὲν λέγω*· διὰ λόγους ψυχολογικοὺς (ποίους;) ὁ Δημοσθένης προέταξε τὴν ξενικὴν δύνάμιν. — *καὶ ὅπως μὴ ποιήσῃθ'*... φαίνονται· ὁ ῥήτωρ, ἵνα μὴ θεωρηθῇ μωρολογῶν, διότι πρόκειται νὰ προτείνῃ τὴν συγκρότησιν μικρᾶς ξενικῆς δυνάμεως εἰς τοὺς Ἀθη-

ναίους, συνηθισμένους νὰ ψηφίζουσαν πολλές μυριάδας (προβλ. § 19), σπεύδει νὰ προλάβῃ τὴν ἐνδεχομένην ταύτην ἐντύπωσιν τῶν ἀκροατῶν του καὶ εἰσάγει τὴν παροῦσαν παρενθέσιν· μετὰ τὴν παρενθετικὴν ταύτην περίοδον ἐπανέρχεται κανονικῶς εἰς τὴν πρότασιν του κάπως τροποποιημένην ἤδη· διότι ἀντὶ νὰ συνεχίσῃ (ξένους μὲν λέγω)... πεντακοσίους καὶ χιλίους, Ἄθηναίους δὲ πεντακοσίους, λέγει: «λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους εἶναι» (σχῆμα ἀνανταπόδοτον).—ὅπως μὴ ποιήσῃδ' ἢ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις (τίνος εἶδους εἶναι;) ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου ῥήματος: *δράτε*.—*πάντι ἐλάττω* κλπ. ἐπεξήγησις τοῦ ὄ... *ἔβλαψε*, δι' ὃ καὶ ἐξηχέθη ἀσυνδέτως πρὸς αὐτό.—*νομίζοντες... αἰρούμενοι*· μετοχαὶ ἐναντιωματικά.—*ἐπὶ τῷ πράττειν*—*ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ*—εἰς τὴν ὥραν τῶν ἔργων, κατὰ τὸ στάδιον τῆς πραγματοποιήσεως.—*πορίσαντες*· ἐνν. *τροφὴν* (=σιτηρέσιον μόνον).—*τούτοις*· δηλ. *τοῖς μικροῖς*.—*ἐλάττω*· τοῦ δέοντος.—*λέγω δὴ*· ὁ ῥήτωρ ἀναλαμβάνει τὸν διὰ τῆς παρενθέσεως διακοπέντα λόγον.—*τοὺς πάντας*—ἐν συνόλῳ.—*στρατιώτας*—πεζοῦς.—*ἐξ ἧς ἂν τινος... ἡλικίας* (ὁ ἂν συναπτεὸς τῷ *δοκῇ*)—*ἐξ ἧστινος ἡλικίας*—ἐξ οἰασθήποτε ἡλικίας. Τίς ἢ στρατεύσιμος ἡλικία παρ' Ἄθηναίους; (βλέπε Ὀλυμπ. Α' § 28 καὶ Φιλίπ. Α' § 7).—*καλῶς ἔχειν ἂν δοκῇ (ὕμιν)*—ἔχετε τὴν γνώμην σεῖς, ὅτι εἶναι συμφέρον.—*χρόνος τακτὸς*—ὄρισμένος χρόνος.—*ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ...*—*ἀλλὰ τοσοῦτον στρατευσόμενος, ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν στρατεῦσθαι*.—*ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις*—*διαδεχομένους ἀλλήλους*—κατὰ σειρᾶν ἢ λέξεις *διαδοχῇ* στρατιωτικῇ. Ὁ Δημοσθένης προτείνων εἰς τοὺς Ἄθηναίους μισητότατον πρᾶγμα, τὴν αὐτοπρόσωπον στρατείαν, προσπαθεῖ μετὰ προφυλάξεων νὰ καταστήσῃ ἡπιωτέραν τὴν πρότασιν του· ὅθεν προτείνει 1) ἢ στρατεύσις νὰ γίνεται ἐξ οἰασθήποτε ἡλικίας ἀποφασίσουν οἱ Ἄθηναῖοι· 2) νὰ διαρκῇ ὄρισμένον χρόνον—*μὴ μακρὸν*—καὶ 3) νὰ γίνεται κατὰ διαδοχὴν, τουτέστι καθ' ὃν χρόνον διεξάγονται αἱ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις νὰ ἀπολύωνται οἱ στρατιῶται, ἀφ' οὗ ἐν τῷ μεταξὺ ἀντικατασταθῶσι δι' ἄλλων προερχομένων ἐκ νέων κλάσεων ἐπιστρατεύσεως.—*τοὺς δ' ἄλλους*· πόσους;—*ἑπτάς διακοσίους*· ἐνν. ἐκ τῶν προηγουμένων *κελεύω εἶναι*.—*καὶ τούτων πενήκοντι*· Ἄθηναίους *τούλάχιστον*· ἐνν. *φημί δεῖν εἶναι*.—*ὥσπερ τοὺς πεζοῦς*· ἀντί;—*καὶ ἰππαγωγὸς (τριήρεις) τούτοις*· ἐνν. *εἶναι κελεύω*· ἢ δὲ ἰππα-

γωγὸς τριήρης ἐχώρει 30 ἵππους μὲ τοὺς ἵππεῖς των.—*εἶεν*· εὐκτική μεταπεσοῦσα εἰς ἐπίρρημα=ἔστω, ἕως ἐδῶ καλὰ· οἱ ἄττικοί, ὅταν ἐτελείωσαν μίαν πρότασιν καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἔλθουν εἰς ἄλλην, μετεχειρίζοντο ὡς μεταβατικὴν λέξιν τὸ *εἶεν*.—*τί πρὸς τούτοις ἔτι*; ἔνν. *κελεύω*.—*δεῖ... καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν*=ἔχομεν ἀνάγκην ἡμεῖς (ὄχι μόνον ἱππαγωγῶν, ἀλλὰ) καὶ ταχέων πλοίων (=πλοίων τῆς γραμμῆς)· εἰς τὰς τριήρεις ταύτας μόνον τὰ πληρώματα ὑπῆρχον.—*ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν*· μολονότι ἡ Μακεδονία ἦτο μεσόγειος, ἐν τούτοις κατανοῶν ὁ Φίλ., ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ καταλάβῃ κατ' ἄλλον τρόπον τὰς ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ κτήσεις τῶν Ἀθηναίων κατεσκεύασε στόλον ἐκ τῶν προσόδων τῶν χρυσορυχείων τῆς Θράκης (ὧν ἔχουσιν ἀνακαλυφθῆαι αἱ ὑπόγειοι στοαὶ καὶ περὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχει γνώμη ἀρχαιολόγων, ὅτι εἶναι ἀκόμη ἐκμεταλλεῦσιμα)· ἀλλ' ὁ στόλος οὗτος τοῦ Φιλ. οὐδέποτε κατέστη ἀξιόμαχος ἀπέναντι τοῦ στόλου τῶν Ἀθηναίων· ἔνεκα τούτου δ' ἀκριβῶς τοῦ λόγου ὁ Δημοσθένης προτείνει παρασκευὴν ἐλαχίστου ἀριθμοῦ πολεμικῶν πλοίων.—*ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ*· διὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου ἐπὶ τῶν θαλασσῶν τοῦ βορείου Αἰγαίου.—*ἡ τροφή*=;—*ἐπειδὴν... διδάξω*=ἀφ' οὗ ἐν τῷ μεταξὺ... ἐκθῆσω.—*διότι=δι' ὅ,τι*=διατί, διὰ ποῖον λόγον.—*τηλικαύτην*· ἐδῶ=τόσον μικράν.—*ἀποχρῆν*· ἀπαρέμφατον τοῦ ῥήματος *ἀποχράω*· ᾧ=ἀρκῶ (πρβλ. ἀποχρῶν λόγος).—*πολίτας*· κατηγορούμενον τοῦ *στρατευομένου*.

§ 23 24.

Τοσαύτην· ἔνν. *οἷμαι ἀποχρῆν τὴν δύναμιν*.—*ἐνι*=;—*τὴν ἐκείνω παραταξομένην*=(δύναμιν), ἡ ὁποία (μὲ ἐλπίδας ἐπιτυχίας) ν' ἀντιπαρατάσσεται (ἀντιμετρᾶται) μὲ τὰς δυνάμεις ἐκείνου.—*ληστεύω*=ἐπιτίθεμαι αἰφνιδιαστικῶς, διεξάγω κλεφτοπόλεμον (μὲ ἀρπαγὰς καὶ λαφυραγωγίας).—*τὴν πρώτην*=κατὰ πρῶτον, εἰς τὰς ἀρχάς.—*μισθὸς οὐδὲ τροφή*· οἱ στρατευόμενοι ἐλάμβανον ἡμερησίως ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ των μισθὸν καὶ σιτηρέσιον, ἅτινα ὁμοῦ δὲν ὑπερέβαινον μὲν ποτε τὴν δραχμὴν, δὲν ἦσαν ὅμως καὶ ὀλιγώτερα τῶν 4 ὀβολῶν· σημειωτέον δ' ὅτι καὶ τὸ σιτηρέσιον ἐδίδετο εἰς χοῖμα (σπανιώτατα εἰς εἶδος), ἐμερίμων δὲ μόνον οἱ στρατηγοί, ἵνα τὸ στρατεῦμα ἀκολουθῆται

ὑπὸ καπήλων, παρὰ τῶν ὁποίων ἐπρομηθεύοντο οἱ στρατιῶται τὰ τρόφιμα αὐτῶν. Ὁ μισθὸς μετὰ τοῦ σιτηρεσίου ἀπετέλουν τὸν λεγόμενον *ἐντελῆ μισθόν*. — *ταπεινός* = ἀνάξιος λόγου, ἀσήμαντος. — *συμπλεῖν* = σὺν τῇ εἰρημένῃ δυνάμει *πλεῖν*. — *πρότερόν ποί'*· κατὰ τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον (395-387). — *ἀκούω'*· διατί μετεχειρίσθη τὸ ῥ. τοῦτο ὁ ῥήτωρ; (πρβλ. § 3 «ἧς ἐκρατεῖτ' κλπ. καὶ § 17 *φασί*».) — *ξενικόν*... *ἐν Κορίνθῳ*· περιβόητον εἶχε καταστῆ διὰ τὸ ἔμπειροπόλεμον καὶ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πόλεως τὸ πελταστικὸν τοῦτο ξενικὸν τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ συνεκρότησε μὲν ὁ Κόνων, διώκησαν δὲ κατόπιν ὁ Πολύστρατος, ὁ Ἴφικράτης καὶ ὁ Χαβρίας. Ἐκ τούτων ὁ μὲν πρῶτος ξένος ὢν καὶ πολλὰς ὑπηρεσίας παρασχὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπολιτογραφήθη ἐν Ἀθήναις τῇ εἰσηγήσει τοῦ Ἴφικράτους, οἱ δὲ δύο ἄλλοι ἦσαν ἐπιφανεῖς Ἀθηναῖοι στρατηγοί — *ἄλλοι τινές*· ὁ Στράβαξ, ὁ Καλλίας, ὁ Φιλοκράτης, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀποσιωπᾶ ὁ ῥήτωρ ὡς ἀσημοτέρων τῶν προηγουμένων. — *οἶδα ἀκούων* = γνωρίζω ἕξ ἀκοῆς. — *Δακεδαμονίους*... *ἐνίκων* = ἐνίκησαν κατ' ἐπανάληψιν — ποίους; τοὺς Δακεδαμονίους (μετ' ἐμφάσεως)· ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ κυρίως τὴν ἐν ἔτει 392 παρὰ τὸ Λέχαιον, λιμένα τῆς Κορίνθου ἐν τῷ Κορινθιακῷ (νῦν Λουτράκι), νίκην τοῦ ὑπὸ τὸν Ἴφικράτη ξενικοῦ, τὸ ὅποιον ἠφάνισεν ὀλόκληρον σπαρτιατικὴν *μόραν* (τάγμα 400 ἀνδρῶν). — *παρατάττομαι* = ἀντιπαρατάσσομαι πολεμῶν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, στήθος πρὸς στήθος = προτάσσω τὰ στήθη μου. — *ἐξ οὗ'* ἐνν. *χρόνου* = ἀφ' οἴτου, ἀπὸ τότε, πού... — *αὐτὰ καθ' αὐτὰ* = αὐτὰ μόνα τῶν, χωρὶς τὴν συνεργασίαν πολιτῶν Ἀθηναίων. — *νικᾷ*· ὑποκ. *τὰ ξενικά*. — *τοὺς φίλους νικᾷ* (= *ἀδικεῖ*) *καὶ τοὺς συμμάχους*· μετὰ σαρκασμοῦ = νικοῦν τοὺς φίλους καὶ τοὺς συμμάχους μας = βλάπτουν τοὺς φίλους καὶ τοὺς συμμάχους μας (δι' ἀρπαγῶν καὶ ἀργυρολογίας, εἰς τὰς ὁποίας συνήθως παρεξετρέποντο). — *οἱ δὲ ἐχθροί*· πρωτίστως ὁ Φίλ., ἀλλὰ καὶ οἱ Θηβαῖοι, Χίοι, Ρόδιοι, Κῆροι, Βυζάντιοι καὶ γενικῶς ὅλοι οἱ παλαιοὶ ἐχθροὶ καὶ οἱ ἀποστατήσαντες ἐσχάτως σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων. — *καὶ παρακύπτω*· ὑποκείμ. τὰ *ξενικά παρακύπτω* δὲ = κύπτω τὸν ἀνχένα διὰ νὰ ἴδω τι κατ' ἐπιφάνειαν = ὄριπτο φευγαλέον βλέμμα· ἐπομένως = ἐγκαταλείπω, παραμελῶ. — *ἐπὶ τὸν πόλεμον*· οἱ Ἀθηναῖοι διεῖξον τότε δύο πολέμους, ἓνα κατὰ τοῦ Φιλ. περὶ Ἀμφιπόλεως καὶ ἕτερον κατὰ τῶν ἀποστάντων συμμάχων. — *πρὸς Ἀρτάβαζον*... *οἴχεται πλέ-*

οντα (=εὐθύς πλέουσιν) ὑποκείμενον τὰ **ξενικά** τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸν στρατηγὸν Χάρητα· περὶ δὲ τοῦ πράγματος βλέπε Ὀλυνηθ. Β' § 28.—**πανταχοῦ**· διαφέρει τοῦ **πανταχοῦ**, διότι τοῦτο μὲν σημαίνει τὴν ἐν τόπῳ στάσιν (ὡς καὶ τὸ **πανταχόθι**), ἐκεῖνο δὲ τὴν εἰς τόπον κίνησιν, ὡς καὶ πάντα τὰ εἰς—**οἱ** ἐπιρρήματα.—**μᾶλλον**· ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως: **ἢ ἐπὶ τοὺς πολέμους**.—**ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ**· ἐν ᾧ ὡς στρατηγὸς ἔπρεπε κανονικῶς νὰ ἡγήται.—**εἰκότως**=εὐλόγως, μὲ τὸ δίκιο του. Ὁ Δημοσθένης θέλων νὰ δικαιολογήσῃ τὸν Χάρητα, πρὸς ὃν διακείται εὐνοϊκῶς, παραποιεῖ ἐν μέρει τὰ γεγονότα ἰσχυρίζομενος, ὅτι ὁ Χάρης ἠναγκάσθη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ του νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν πρὸς τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθηναίων πόλεμον καὶ νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὸν Ἀρτάβαζον, ἐν ᾧ εἰς τὴν προᾶξιν ταύτην προέβη ὑπ' οὐδενὸς βιασθεῖς, ἀλλ' ἵνα μόνον ἐξασφαλίσῃ μισθὸν διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τοὺς στρατιώτας του.—**ἔστιν** μετ' ἀπαρεμφάτου (**ἄρχειν**)=**ἐνεστιν**=;—**ἄρχειν**· τὸ ὑποκείμενον ἀόριστον.—**μῆ δίδόντα**· ἢ μετοχὴ ὑποθετικῆ.

§ 25-27.

τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν· διότι πολλάκις ἐγκατέλειπον οὗτοι τὸν ὑπὸ τῆς πόλεως διεξαγόμενον πόλεμον καὶ ἐτρέποντο εἰς ἰδίους πολέμους προφασίζόμενοι, ὅτι δὲν μισθοδοτοῦνται.—**μισθόν**· ἐδῶ=σιτηρέσιον· διότι, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω (§ 28), διὰ τὴν δύναμιν ταύτην ζητεῖ ὁ ῥήτωρ μόνον σιτηρέσιον.—**ἐπόπτας τῶν δρωμένων**=μάρτυρας τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν πραττομένων· ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, ὅπου **ἐπόπται** μὲν ἐλέγοντο οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῶν μυστῶν, **δρώμενα** δὲ ἢ ἐν τῷ τελεστηρίῳ τοῦ ἐν Ἐλευσίνας τοῦ τῆς Δήμητρος τελουμένη μυσταγωγία, ἢ ἐπετρέπετο νὰ παρακολουθοῦν μόνον οἱ ἐπόπται· σκοπίμως δὲ ὁ ῥήτωρ μετεχειρίσθη τὴν λέξιν **δρώμενα**, ἵνα παραβάλλῃ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ ἐνεργειαν τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν πρὸς ἱερὰν τελετουργίαν.—**παρακαταστήσαντας**· δηλ. **τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ξένοις**· **παρακαθίστημί τινά τινι** δὲ=τοποθετῶ τινὰ πλησίον τινός.—**γέλως ἔσθ' (ἔστι)**=γελοῖον πρᾶγμα εἶναι, γέλωτος ἄξιον

εἶναι· μετωνυμία· ἀντὶ δηλαδὴ τοῦ ἐπιθέτου ἐτέθη τὸ οὐσιαστικὸν πρὸς ἔμφασιν.—*ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν*· ὑποκείμενον τοῦ *ἔσθ'* = ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἀντιμετωπίζομεν τὴν κατάστασιν = διεξάγομεν τὸν πόλεμον.—*ἔροϊτό τις*· δηλαδὴ παρεπιδημῶν ξένος.—*οὐχ ἡμεῖς γε*· ἔνν. *εἰρήνην ἄγομεν*.—*Φιλίππῳ πολεμοῦμεν* ἀπὸ τοῦ 357, ὅτε οὗτος κατέλαβε τὴν Ἀμφίπολιν, ἀλλὰ πάντοτε διὰ μισθοφόρων.—*οὐκ ἐχειροτονεῖτε...*· δηλ. καθ' ἕκαστον ἔτος ἀφ' ὅτου ἤρχισεν ὁ πόλεμος μέχρι σήμερον· ἡ ἐρωτήσις αὕτη ὑποβάλλεται οὐχὶ ὑπὸ τοῦ ξένου, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ῥήτορος, ἡ δὲ ἀπόκρισις εἰς ταύτην παραλείπεται ὡς αὐτονόητος: *πάνν μὲν οὖν* = βεβαίωτατα.— *δέκα ταξ. καὶ στρατ. καὶ φυλ. καὶ ἱππ. δύο*· οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέλεγον καθ' ἔτος δέκα στρατηγούς ἔχοντας τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ πεζικῷ· οὗτοι εἰς παλαιότεραν μὲν ἐποχὴν ἐξήρχοντο πάντες εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἐνηλλάσσοντο τὴν ἀρχιστρατηγίαν παρ' ἡμέραν, ὕστερον ὅμως ἐξήρχοντο εἷς ἢ δύο, οἱ δ' ἄλλοι παρέμενον εἰς τὴν πόλιν ἀρχοί. Ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν διετέλουν οἱ δέκα ταξίαρχοι ἐκλεγόμενοι εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς. Τὴν δὲ ἀνωτάτην ἐν τῷ ἱππικῷ ἀρχὴν εἶχον οἱ δύο Ἱππαρχοὶ ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν πολιτῶν ὄλων τῶν φυλῶν, ὑπὸ τὰς διαταγὰς δ' αὐτῶν ὑπηρετοῦν οἱ δέκα φύλαρχοι. Πάντες δ' οὗτοι οἱ ἀρχοντες ἦσαν, ὡς βλέπομεν ἐνταῦθα, χειροτονητοὶ καὶ οὐχὶ κληρωτοί. Διατί;—*τί νῦν οὔτοι ποιοῦσι*; τὸ νόημα τῆς ἐρωτήσεως αὐτῆς εἶναι τοῦτο: Δὲν ξεετᾶζω, τί ἔχουν κάμει μέχρι σήμερον οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ οἱ ἔχοντες ἤδη ἀποθέσει τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλω νὰ μάθω εἶναι, τί κάμνουν τώρα οἱ πρὸ μικροῦ ἐκλεγέντες καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ ἀκόμη εὐρισκόμενοι. Τοῦτο δηλοῖ ὁ ἐνεστώς *ποιοῦσι*.— *πλὴν ἑνὸς ἀνδρός*· ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐχρησιμοποιοῦν κατὰ τοὺς πολέμους τὰ ξενικά καὶ ὄχι στρατὸν ἐκ πολιτῶν, οἱ ταξίαρχοι καὶ φύλαρχοι ἦσαν περιττοὶ εἰς τὸ στράτευμα, διότι οἱ φυλέται αὐτῶν δὲν εἶχον στρατευθῆ· διὸ παρέμενον ἐν τῇ πόλει πλὴν ἑνός, τὸν ὁποῖον ὁ δήμος ἐξέπεμπεν ἐκάστοτε εἰς τὸν πόλεμον.— *ὃν ἂν ἐκπέμψητε* = τὸν ὁποῖον ἐκάστοτε ἀποστέλλετε.— *πομπὰς πέμπω*· ἐδῶ = ἡγοῦμαι τῶν πομπῶν, τῆς στρατιωτικῆς παρατάξεως· παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις αἱ στρατιωτικαὶ παρατάξεις ἀπειλόουν σπουδαῖον μέρος ἐορτῶν τινῶν καὶ μάλιστα τῶν Παναθηναίων, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ πεζὸς στρατὸς μετεῖχεν, ἀλλ' εἰς αὐτὴν κυρίαν προσέδιδεν αἴγλην τὸ ἱππικόν, ὡς γίνεται φανερόν ἐκ

τῆς παραστάσεως τῆς εορτῆς αὐτῆς ἐπὶ τῆς ζωοφόρου τοῦ Παρθενῶνος. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἢ εἰς τὰς εορτάς συμμετοχὴ τῶν στρατηγῶν καὶ ταξίαρχων.— *ὕμῖν*· δοτ. ἠθικὴ=πρὸς ψυχικὴν τέρψιν ὑμῶν, πρὸς ψυχαγωγίαν σας.— *μετὰ τῶν ἱεροποιῶν*· οἱ *ἱεροποιοὶ* ἦσαν κληρωτοὶ ἄρχοντες, 10 τὸν ἀριθμόν, κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι, οἵτινες ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν θρησκευτικῶν ἀντιπροσώπων ἐπεμελοῦντο θυσιῶν τινων καὶ διωργάνων, ἐξαιρέσει τῶν Παναθηναίων, ὅλας τὰς ἄλλας θρησκευτικὰς εορτάς.— *ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίους... οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον*· ἔκφρασις ἐλλειπτικὴ· ἢ πλήρης θὰ εἶχεν οὕτω : *ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίους (δηλ. ταξίαρχους καὶ φυλάρχους) πλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν, οὕτω καὶ ὑμεῖς χειροτονεῖτε τοὺς ταξίαρχους καὶ τοὺς φυλάρχους εἰς τὴν ἀγορὰν, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον.*— *οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίους*· ἐννοοῦνται οἱ κατασκευασταὶ τῶν παιδικῶν παιγνιδίων (κουκλῶν), τὰ ὁποῖα εἰκόνιζον συνήθως παῖδας καὶ κόρας (ἔξ οὗ καὶ *κοροπλάθοι* ἢ *κοροπλάται* ἐλέγοντο οἱ κατασκευασταὶ αὐτῶν), ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπους πάσης ἡλικίας, τάξεως καὶ ἐπαγγέλματος.— *εἰς τὴν ἀγορὰν*=διὰ τὴν ἀγορὰν, ἵνα ἐκτίθενται πρὸς πώλησιν εἰς τὴν ἀγορὰν. Ἡ ἔννοια τῆς παραβολῆς εἶναι αὕτη : Ὅπως οἱ πηλινοὶ στρατηγοί, φυλάρχοι καὶ ταξίαρχοι πλάττονται, ἵνα ἐκτίθενται εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς πώλησιν, οὕτω καὶ οἱ ἀληθινοὶ ἐκλέγονται, ἵνα συνοδεύουν τὰς πομπὰς τὰς σκοπὸν ἐχούσας τὴν ἐπίδειξιν καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς διερχομένας.— *οὐ γὰρ ἐχρῆν*· ὁ γὰρ συλλογιστικὸς=λοιπόν.— *παρ' ὑμῶν... παρ' ὑμῶν*· ἐπιναφορὰ=ἔξ ὑμῶν *αὐτῶν*=Ἀθηναῖοι οὐ ξένοι.— *τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον*· ὁ Δημοσθένης ὁμιλεῖ περὶ ἑνὸς μόνον ἵππαρχου, μολονότι ἐξελέγοντο δύο, ἐπειδὴ ἔχει ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ ἕτερος μόνον ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως.— *ἄρχοντας οἰκείους εἶναι*=(πάντας) *τοὺς ἀρχοντας παρ' ὑμῶν εἶναι*= ὅλοι (τέλος) οἱ ἄρχοντες νὰ προσέρχονται ἀπὸ σαῶ—*ὕν' ἦν*· ὅταν ὁ σκοπὸς εἶναι ἀνεκπλήρωτος, ὁ τελικὸς λόγος ἐκφέρεται κατὰ παρρηχημένον χρόνον ὀριστικῆς.— *ὡς ἀληθῶς*· τὸ ὡς ἐπιτατικόν=ἀληθέστατα, ὄντως.— *εἰς... Ἀθῆμνον*· τὴν γνωστὴν νῆσον τοῦ θορακικοῦ πελάγους, ἀρχαίαν ἀθηναϊκὴν ἀποικίαν· εἰς αὐτὴν ἔστελλον, φαίνεται, κατ' ἔτος οἱ Ἀθηναῖοι, χάριν τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων Ἀθηναίων κληρῶν, πομπὴν συνοδευομένην ὑπὸ τμήματος ἱππέων, ὧν προέστατο ὁ ἵππαρχος.— *δεῖ*· ὡς ἐρμηνευθῆ ἔδῳ=εὐρίσχετε ἀναγ-

καῖον, σκόπιμον. — *κτῆμα* = ; (πρβλ. Ὀλυμπ. Β', § 24). — *Μενέλαον ἱππαρχεῖν* ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν *παρ' ὁμῶν ἱππαρχον*· ὁ δὲ Μενέλαος ἦτο ὁμοπάτριος ἀδελφὸς τοῦ Φιλ., ὅστις φοβούμενος τὸν ἀδελφόν του κατέφυγεν εἰς τὰ ξενικὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸν Χαρίδημον) μετὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἱππέων του· οἱ ξεναγοὶ ὑπεδέχθησαν αὐτὸν καὶ τοῦ ἀνέθεσαν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἱππικοῦ ὡς ἐμπείρου περὶ τὴν ἱππικὴν. Ὁ Δημοσθένης λοιπὸν μέμφεται ἐδῶ τοὺς Ἀθηναίους πρῶτον μὲν, διότι δὲν ἱππαρχεῖ ἀνὴρ ἕξ αὐτῶν ἐκλεγμένος καὶ δεύτερον, διότι δὲν ἐκύρωσαν τοῦλάχιστον τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μενελάου αὐτοῖ, ὥστε «οἰκεῖον τοῦτον εἶναι». — *κεχειροτονημένον εἶναι* = *κεχειροτονησθαι*. — *ὅστις ἂν ᾗ* = ὅποιοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι· δηλαδὴ εἴτε καλὸς εἴτε κακός. Διότι τὸν ᾗτορα ἐν προκειμένῳ δὲν ἐνδιαφέρει κυρίως τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ.

§ 28-29.

τὸ .. τῶν χρημάτων· δηλ ζήτημα = σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα τῶν χρημάτων. — *δῆ* = ἦδη, εὐθύς. — *καὶ περαίνω*· ὁ ἐνεστὼς ἀντὶ μέλλοντος· τὸ δὲ *καί* = καὶ ἐγὼ συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας. — *περαίνω* = λέγω, διεξέρχομαι. — *χρήματα τοίνυν* = *περὶ χρημάτων τοίνυν (ταυτ' ἔχω λέγειν)* = ὅσον διὰ τὰ χρήματα λοιπὸν (ἔχω νὰ σᾶς εἴπω τὰ ἐξῆς). — *ἔστι μὲν*· ἡ ἀπόδοσις κατωτέρω : *εἰ δέ τις οὔεται*. — *ἔστι* = ὑπολογίζεται. — *σιτηρέσιον μόνον*· ἐπεξηγήσις τοῦ *τροφῆ*, ἀναγκαιοτάτη, ἵνα μὴ ὑποτεθῆ, ὅτι ὑπὸ τὴν τροφήν νοεῖ ὁ ῥήτωρ καὶ μισθόν· περὶ δὲ τοῦ σιτηρεσίου βλέπε § 23. — *τάλαντα ἐνενηκόντα*· τὸ τάλαντον (6.000 ἀττ. δραχ.) ὡς καὶ ἡ μνᾶ (100 δραχ.) δὲν ἦσαν νομίσματα, ἀλλὰ μέτρα νομισματικῆς μονάδος. — *μικρόν τι*· δηλαδὴ 2 τάλαντα. — *πρός*· ἡ πρόθεσις εἰς θέσιν ἐπιροήματος = ἀκόμη, προσέτι. — *δέκα μὲν ναυσί* = *ταῖς δέκα μὲν ναυσί*. — *εἰς τὴν ναῦν* = δι' ἕκαστον πλοῖον, διὰ τὴν κίνησιν ἐκάστου πλοίου (πρβλ. § 26 «*εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξίαρχους*»). — *ἵνα λαμβάνη* = ἐὰν λαμβάνη, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι λαμβάνει. — *τοῦ μηνός*· τί εἶναι συντακτικῶς ἡ γενικὴ αὕτη ; — *ὁ στρατιώτης* = ὁ κάθε στρατιώτης. — *εἰ δέ τις οὔεται*... *ἔγνωκεν*· ἡ πλοκή : *εἰ δέ τις οὔεται μικρὰν ἀφορ-*

μὴν εἶναι τοῖς στρατευομένοις (τὸ) ὑπάρχειν σιτηρέσιον (μόνον), οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν.—*ἀφορμὴ*=παρόρμησις, μέσον ἱκανὸν νὰ προσελκύσῃ.—*ὀρθῶς γινώσκω*=ὀρθὴν γνώσιν ἔχω, κρίνω ὀρθῶς.—*τοῦτ' ἂν γένηται*=ἂν ἐξασφαλισθῇ τοῦτο (μόνον) (δηλ. τὸ ὑπάρχειν σιτηρέσιον).—*προσπορίζω*=ἐξοικονομῶ, ἐξευρίσκω.—*τὰ λοιπ'*=τὰ λοιπὰ=τὸν κυρίως μισθόν.—*ἀπὸ τοῦ πολέμου*=ἀπὸ τῆς λείας καὶ τῶν λαφύρων τοῦ πολέμου.—*μισθὸς ἐντελής*=μισθὸς πλήρης (εἰς σιτηρέσιον καὶ μισθόν).—*ἐγὼ συμπλέων* κλπ. ἄσυνδέτως πρὸς τὰ προηγούμενα, ἵνα δειχθῇ ἡ ἄκρα τοῦ ῥήτορος πεποίθησις περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἰσχυρισμοῦ του.—*ἐθελοντής*=ἐκὼν=ἐκουσίως.—*πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων* ἔνν. *γενήσεται* (ἐκ τοῦ : *ἂ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι*)=*πόθεν τὰ χρήματα πορισθήσεται*;—*γίγνεται τι παρά τινος*=ἐξοικονομεῖται, ἐξευρίσκειται τι παρά τινος.

§ 30.

Πόρου ἀπόδειξις ὁ ῥήτωρ εἶχεν ἐτοιμάσει πίνακα, ὃν θὰ κατήριτιεν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν οικονομικῶν συμβούλων τοῦ κόμματός του καὶ εἰς τὸν ὅποιον θὰ ἀνεγράφοντο αἱ πηγαὶ καὶ ὁ τρόπος τῆς συναγωγῆς τοῦ ποσοῦ τῶν 92 ταλάντων· τὸ σημεῖωμα τοῦτο παρέδωκεν ὁ Δημοσθένης εἰς τὸν Γραμματέα, ἵνα, κατὰ τὰ κρατοῦντα, ἀναγνώσῃ αὐτό, οὗτος δὲ μετὰ ταῦτα τὸ κατέθεσεν εἰς τὸ μητρώον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ τοιούτου εἴδους ὑπομνήματα. Τοῦτου ἕνεκα ἡ πόρου ἀπόδειξις λείπει ἐκ τοῦ λόγου.—*ἡμεῖς* ὁ ῥήτωρ καὶ οἱ οικονομικοὶ του σύμβουλοι (διότι οὐδέποτε ὁ ῥήτωρ μεταχειρίζεται τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν προκειμένου περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του).—*ἐπιχειροτονῶ τὰς γνώμας*=ὑποβάλλω τὰς γνώμας εἰς τὴν διὰ χειροτονίας κύρωσιν· τὸ ῥήμα κυριολεκτεῖται ἐπὶ τοῦ *ἐπιστάτου* τῶν πρυτάνεων ἢ *προέδρου* ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δημοσθένους λεγομένου.—*ἂν ὑμῖν ἀρέσκη*·δηλ. *τὰ ἡμῖν* (=ὑφ' ἡμῶν) *ἠύρημένα*.—*χειροτονήσετε* ἔνν. *τὰ ἡμῖν ἠύρημένα*· ὁ μέλλον ἠπιώτερος τῆς προστακτικῆς.—*χειροτονῶ*=δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ψηφίζω τι, περιβάλλω τι διὰ τῆς ἐγκρίσεώς μου.—*τοῖς ἔργοις*=διὰ πραγματικῶν δυνάμεων.

δοκεῖτε δέ μοι... βουλευσασθαι=δοκεῖ δέ μοι... ὑμᾶς βουλευσασθαι.—*ἀν'* μὲ ποίαν λέξιν πρέπει νὰ συναφθῇ;—*ὁ τόπος...* τῆς χώρας=ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς χώρας.—*ἐνθυμοῦμαι*—*λογίζομαι*=; (πρβλ. Ὀλυμπ. Α' § 21 «ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι...».)—*τὰ πνεύματα*=οἱ ἄνεμοι.—*διαπράττομαί τι*=φέρω τι εἰς πέρας, κατορθώνω τι.—*τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φ.*=ἐπωφελοῦμενος τοὺς εὐνοϊκοὺς ἀνέμους καὶ τὰς καταλλήλους ἐποχὰς τοῦ ἔτους, προλαμβάνων τὴν κινητοποίησιν ἡμῶν, φέρει εἰς πέρας ὁ Φ. τὰς πλείστας τῶν ἐπιχειρήσεών του.—*καὶ φυλάξας*· τὸ καὶ διασαφητικόν=δηλαδή.—*φυλάττω*=παραινενεύω, περιμένω.—*ἐτησίαι* (οἱ)· οἱ ΒΔ. ἄνεμοι οἱ πνέοντες τακτικῶς κατὰ τὸ θέρος εἰς τὸ Αἰγαῖον, τὰ μελέμια ἢ μαῖσιγράλια κοινῶς λεγόμενα.—*ἢ τὸν χειμῶνα*· ὁ Φίλ. κατὰ τὸν ῥήτορα περιμένει τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὰς ἐπιχειρήσεις του, ἐπειδὴ ὑπὸ τὰς καιρικὰς ταύτας συνθήκας ἦτο ἀδύνατος ἢ εἰς ἄκρον ἐπικίνδυνος ὁ πλοῦς πρὸς τὰ μακεδονικὰ καὶ τὰ θρακικὰ παράλια.—*ἢνίκα' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθ'*...=ὅταν ἡμεῖς, κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς του, δὲν θὰ ἠμπορούσαμεν...—*βοηθείαις*· *βοήθειαι* ὀνομάζονται ὑπὸ τοῦ ῥήτορος αἱ δυνάμεις, τὰς ὁποίας ἐκ τοῦ προχείρου ἐστρατολόγουν οἱ Ἀθ., ὁσάκις ἐπληροφοροῦντο νέας πολεμικὰς ἐνεργείας τοῦ Φ· αὐταὶ ἀντιτίθενται τῇ *παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει*· ἄς ἐρμηνευθῇ=αἱ προχείρως στρατολογούμεναι δυνάμεις.—*ὑστερίζω τινός*=καθυστερῶ εἷς τι καὶ ἐπομένως=ἔρχομαι ἀργὰ καὶ χάνω παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν.—*ἀπάντων*· γένους οὐδετέρου.—*παρασκευῇ συνεχῆς*=πολεμικὴ παρασκευὴ σταθερά, μόνιμος (ἢ διαμενεῖ ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν) [§ 15].—*δύναμις (συνεχῆς)*=πολεμικὴ δύναμις, ἢ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει (§ 19).—*ὑπάρχει ὑμῖν... χρῆσθαι*=ἔστι (=ἔξεστι) ὑμῖν χρῆσθαι=;—*χειμάδιον*=τόπος κατάλληλος πρὸς διαχείμασιν=χειμαδιό.—*τόπος*=περιοχὴ, περιφέρεια.—*ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ*· τίνι;—*καὶ ταῖς... νήσοις*=καὶ ταῖς ἄλλαις νήσοις, ἥτοι τῇ Ἰμβρῳ, Σκύρῳ Πεπαρήθῳ (σημερινῇ Σκοπέλῳ). Ὅλαι αὐταὶ αἱ νῆσοι κείμεναι ἐν τῷ Αἰγαίῳ πε-

λάγει (βλ. γεωγραφ. πίνακα) αἱ μὲν ἐγγυτέρω, αἱ δὲ πορρωτέρω τῶν θρακικῶν παραλίων, ἦσαν τότε ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῶν Ἀθηναίων.—*ἃ χρῆ στρατεύματι* ἐνν' *ὑπάρχειν*.—*τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους*—κατὰ τὴν εὐνοϊκὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους.—*πρὸς τῇ γῇ γίγνομαι*—πλησιάζω εἰς τὴν ξηρὰν, ἀποβιβάζομαι.—*τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές*· ἐνν. *ἔστι*—*τὰ πνεύματά ἐστιν ἀσφαλῆ*—οἱ ἄνεμοι δὲν παρέχουν κινδύνους.—*πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ*· τῇ Μακεδονίᾳ.—*ἐμπόρια*—; (βλ. Ὀλυμπ. Β' § 16 «*κεκλειμένων τῶν ἐμποριῶν*»).—*ῥαδίως ἔσται* (ὑποκείμενον : ἡ δύναμις αὕτη)—εὐκόλως θὰ εὐρίσκειται, θὰ γυροφέρρη. Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ δήτορος εἶναι αὕτη: Ὁ στρατὸς τῶν Ἀθ. διαχειμιάζων εἰς μέρη πλησίον τῆς Μακεδονίας κείμενα (Λῆμνος, Θάσος, Ἴμβρος, Σκίαθος, Πεπάρηθος, Σκυῖρος) δὲν θὰ δυσκολεύεται εἰς οἵανδήποτε ἐποχὴν τοῦ ἔτους νὰ περιπολῇ τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας καὶ τοὺς ἐμπορικὸς αὐτῆς λιμένας· οὕτω δοθείσης εὐκαιρίας θὰ δύναται νὰ ἀποβιβάζεται εἰς τὴν ξηρὰν πρὸς λαφυραγωγίαν καὶ νὰ συλλαμβάνῃ καὶ διαρπάξῃ τὰ εἰσερχόμενα ἢ ἐξερχόμενα ἐκ τῶν ἐμπορικῶν λιμένων πλοῖα, ὅποτε καὶ τὴν χώραν τοῦ Φιλ. θὰ βλάπτη καὶ τροφὰς καὶ μισθὸν θὰ πορίζεται (§ 23, 29).

§ 33.

ἄ. . . *χρησεται*—*τίνα χρῆσιν* (=πῶς) *χρησεται*· ὑποκείμενον : *ὁ τούτων κύριος καταστάς*.—*πρὸς τὸν καιρὸν*—*ἐπ' αὐτῷ τῷ καιρῷ*—μόλις παρουσιασθῆ ἢ κατάλληλος στιγμή.—*ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν*—*ὅς ἂν καταστῆ ὑφ' ὑμῶν κύριος τούτων*—ὅστισδήποτε τοποθετηθῆ ὑφ' ὑμῶν ὡς διοικητὴς αὐτῶν (=ἵνα κανονίξῃ ταῦτα, δηλ. τὸ πῶς καὶ πότε νὰ χρησιμοποιῆ τὴν δύναμιν).—*ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν*—ποῖα (=τί) δὲ πρέπει σεῖς νὰ πράξετε.—*γράφω τι*—ἐγγράφως προτείνω τι· οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἀγορεύοντες ὄφειλον προτοῦ ἀνέλθουν εἰς τὸ βῆμα νὰ παραδώσουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν γραπτὸν σημεῖωμα περιέχον τὰς κεντρικὰς γραμμὰς τῶν γνωμῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἐξέθετον ἀγορεύοντες, μεθ' ὃ ἐλάμβανον τὸν λόγον πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν.—*ἂν ταῦτα*· ἀσυνδέτως πρὸς τὰ προηγούμενα ὡς ἀνακεφαλαίωσις τῶν προειρημένων.—*ἃ λέγω*—*ἃ εἶπον*.—*παρασκευάσαντες*· κανονικῶς ἔπρεπε νὰ εἴπῃ (ἂν)

παρασκευάσητε—καὶ οὕτω νὰ ἐρμηνευθῆ—ἀλλὰ τὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀντικατέστησε δι' ἀναλόγου μετοχῆς.—*ἐντελῆ* συναπτεόν τῶ: *τὴν δύναμιν*=(μὲ ἓνα λόγον), ἂν ὅλην τὴν δύναμιν (παρασκευάσετε) πλήρη. — *νόμῳ κατακλείσῃτ' ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν*=(καὶ ἂν) *νόμῳ κατακλείσῃτ' (αὐτὴν) ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν*.—*κατακλείω τι*=κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν ζῴων τῶν ἐν μάνδρα κλειομένων=περιορίζω τι' μεταφορικῶς=ἀναγκάζω, ὑποχρεῶ.—*ἐν τῷ πολέμῳ*=εἰς τὸ πεδίον τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, εἰς τὸ πολεμικὸν μέτωπον.—*αὐτοὶ=ὕμεις αὐτοὶ* (καὶ ὄχι οἱ στρατηγοί, οἵτινες μέχρι τοῦδε ἐφροντίζον περὶ τῆς ἐξεύρεσεως τῶν χρηματικῶν πόρων) [προβλ. § 24].—*ταμίαι καὶ πορισταί* σχῆμα πρότερον ὕστερον· ἀμφοτέροι ἦσαν ἀρχαὶ οἰκονομικαί· ἐκ τούτων οἱ μὲν πορισταὶ ἦσαν ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων προσόδων εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, οἱ δὲ ταμίαι τὴν ἀποταμίευσιν καὶ οἰκονομίαν τῶν εἰσπραχθέντων καὶ διαθεσίμων χρημάτων. Ἐδῶ ὅμως δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἀρχῶν τούτων· διότι ὁ Δημοσθένης συνιστᾷ, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι ὅλοι συνεργήσωσιν εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων χρημάτων διὰ τὴν ἐκστρατείαν καὶ διαχειρίζονται αὐτὰ δι' ἰδίων ταμιῶν—ἐπιμελητείας ὡς θὰ ἐλέγομεν ἡμεῖς σήμερον—προσκεκολλημένων εἰς τὸ στρατηγεῖον καὶ ὄχι νὰ ἀφήνωσιν εἰς τὸν στρατηγὸν τὴν φροντίδα καὶ ἐπὶ ζητημάτων οἰκονομικῆς φύσεως, ξένων πρὸς τὴν ιδιότητα καὶ τὸ ἔργον του.—*λόγος*=λογοδοσία, εὐθύνη τῶν πράξεων (ἦν οἱ στρατηγοὶ διὰ διαφόρων προφάσεων ἀπέφευγον μέχρι τοῦδε [προβλ. § 25]).—*ζητοῦντες*· ἐδῶ=ἀπαιτοῦντες.—*πλέον ποιῶ τι*=κατορθώνω τι.

§ 34.

ἀπὸ τῶν ὑμετέρων... *συμμάχων*=μὲ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἀρπάζει ἀπὸ τοὺς συμμάχους σας· διότι σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων ὡς θαλασσοκρατούντων ἦσαν νησιωτικαὶ ἢ παραλιακαὶ πόλεις, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι χάριν ἐμπορίας ἐπλεον εἰς τὸν Εὐξείνιον καὶ οὖς ἐλήστευεν ὁ Φ.—*ἄγω καὶ φέρω*=λαφυραγωγῶ, ληστεύω. *οἱ πλέοντες τὴν θάλατταν*=οἱ χάριν τῶν ἐμπορικῶν τῶν ἐπιχειρήσεων διαπλέοντες τὴν θάλασσαν=οἱ ἐμπορευόμενοι.—*τί πρὸς τούτῳ*· ἐνν. ἔσται=τί ἄλλο ἐκτὸς αὐτοῦ θὰ συμβῆ—*ἔξω γίννομαί τινος*· κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῆς πολεμικῆς γλώσσης (*ἔξω βέλους γίννομαι*=ἐξέροχομαι τῆς ἀκτίνος, ὅπου φθάνει

βέλος) = ἀπαλλάσσομαι τινος, παύω νὰ ὑφίσταμαι τι. — *κακῶς πάσχω* = κακοπαθῶ, βλάπτομαι. — *οὐχ ὥσπερ... τριήρη* πλήρης ὁ λόγος θὰ εἶχεν οὕτω : *οὐκ οἰχθήσεται ἔχων, ὥσπερ... ὄχει ἔχων, οὐκ ἐκλέξει, ὥσπερ... ἐξέλεξεν, οὐκ ἀποβήσεται, ὥσπερ... ἀπέβη καὶ οὐκ οἰχθήσει ἔχων, ὥσπερ... ὄχει ἔχων.* — *τὸν παρελθόντα χρόνον* πιθανῶς τῷ 353 ἢ 352. — *πολίτας ὑμετέρους*· διότι οἱ Ἀθήνιοι καὶ Ἴμβριοι ὡς κληροῦχοι Ἀθηναῖοι διετήρουν ἀμείωτα τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματά των. — *οἴχομαι ἔχων* = παίρνω καὶ φεύγω, ἀπέρχομαι συναποκομίζων. — *πρὸς τῷ Γεραιστῷ* ἀκρωτηρίῳ, λιμένι καὶ κόμῃ τῆς Εὐβοίας, ἀπέναντι τῆς Ἀττικῆς (βλ. γεωγρ. πίν.). — *τὰ πλοῖα* = τὰ (ἐκεῖ προσωρμισμένα) ἐμπορικὰ πλοῖα (τὰ ἔτοιμα νὰ ἐκπλεύσουν πρὸς τὸν Πειραιᾶ). — *ἐκλέγω τι* = εἰσπράττω τι ἐκ φόρων ἢ τελῶν· ἐδῶ = λαμβάνω ὡς λύτρα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν πλοίων. — *τὰ τελευταῖα* = ; (πρβλ. § 17). — *εἰς Μαραθῶν ἀπέβη* κανονικῶς κατὰ τὰ προηγούμενα (*ἐμβάλων καὶ συλλαβῶν*) ἔπρεπε καὶ ἐδῶ νὰ εἶπῃ : *εἰς Μαραθῶν ἀποβάς... ὄχει ἔχων...*· ἐπειδὴ ὁμοῦς πρόκειται περὶ σημαντικωτάτου γεγονότος, ἔκρινε καλὸν ὁ ῥήτωρ τὴν ἔννοιαν, ἣν θὰ ἐξέφραζεν ἡ μετοχή, νὰ τὴν ἐκφέρῃ δι' ἰδίας ἀνεξαρτήτου προτάσεως. — *εἰς Μαραθῶν*· μετ' ἐμφάσεως· διατί ; — *τὴν ἱερὰν... τριήρη*· ἔννοεῖ τὴν Πάραλον· διότι περὶ ταύτης γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, ὅτι προκειμένου νὰ μεταφέρῃ τοὺς *θεωροὺς* — τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς πόλεως — εἰς Δῆλον — διὸ καὶ *Δηλιάς* ἐκαλεῖτο — ἠγκυροβόλει πλησίον τοῦ Μαραθῶνος. Ἐκτὸς τῆς Παράλου οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον καὶ ἄλλην ἱερὰν τριήρη, τὴν Σαλαμινίαν, ἀμφοτέρας δὲ ταύτας ἐχρησιμοποιοῦν κυρίως μὲν πρὸς *θεωρίας*, ἦτοι μεταφορὰς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς πόλεως εἰς ἐθνικοὺς ἀγῶνας καὶ πανηγύρεις, ἀλλὰ καὶ διὰ σπονδαίας ἄλλας δημοσίας ἀποστολάς, εἰς ἀνακλήσεις στρατηγῶν, μεταφορὰν τῶν χρημάτων τῶν ἐκ τῶν φόρων τῶν συμμαχίδων πόλεων προερχομένων, μεταγωγὴν πρέσβων καὶ κηρύκων καὶ γενικῶς πρὸς ταχεῖαν διεκπεραΐωσιν ἐπειγουσῶν ὑποθέσεων. — *ἀπὸ τῆς χώρας*· δηλαδὴ τοῦ Μαραθῶνος, ἔνθα οἱ μὲν πρόγονοι κατεπολέμησαν τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν τῶν Περσῶν, οἱ δὲ ἀπόγονοι ἐπιτρέπουν εἰς τὸν Φ. νὰ συλῆ τὰς ἱερὰς τριήρεις. — *ταῦτα* = τοὺς ἐξευτελισμοὺς τούτους. — *προτίθεμαι τι* = προσδιορίζω τι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ. Ἔκδοσις Α' Ν. Φραγκίσκου — Χ. Παπαναστασίου

τί δήποι? = διατί ἄρά γε. — *τῶν Παναθηναίων... τῶν Διονυσίων*· καὶ αἱ δύο ἦσαν ἐπισημότεραι ἑορταὶ τῶν Ἀθηναίων· ἐκ τούτων τὰ Παναθήναια, ἅτινα ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς—διὸ καὶ Ἀθήναια κατ' ἄρχάς ἐκαλοῦντο—ὑποδιηροῦντο εἰς *μικρὰ* καὶ *μεγάλαι*· καὶ τὰ μὲν μικρὰ ἤγοντο κατ' ἔτος ἐν μηνὶ Ἑκατομβαιῶνι, ὅστις συνέπιπτε πρὸς τὸν ἰδικὸν μας Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον (τέλη Ἰουλίου—μέσα Αὐγούστου), τὰ δὲ μεγάλα ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, μὲ ἔξαιρετικὴν λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν. Διήρουν δ' ἀμφοτέρω ἐπὶ 4 ἡμέρας. Τὰ δὲ Διονύσια, ἅτινα ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ διήρουν ἐπὶ 4 συνεχεῖς μῆνας, ἀπετέλουν τέσσαρας διακεκριμένας ἑορτάς: 1) τὰ κατ' ἀρχῆς ἢ *μικρὰ* λεγόμενα, τελούμενα τὸν μῆνα Ποσειδεῶνα (τέλη Δεκεμβρίου—μέσα Ἰανουαρίου), 2) τὰ ἐν Δίμναις ἢ *Ἀθήναια*, τὸν (Γαμηλιῶνα (τέλη Ἰανουαρίου—μέσα Φεβρουαρίου), 3) τὰ Ἀνθεστήρια, τὸν Ἀνθεστηριῶνα (τέλη Φεβρουαρίου—μέσα Μαρτίου) καὶ 4) τὰ ἐν Ἀστει ἢ *μεγάλαι Διονύσια*, τὸν Ἐλαφηβολιῶνα (τέλη Μαρτίου—μέσα Ἀπριλίου). Πρὸς διοργάνωσιν ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἑορτῶν, Παναθηναίων καὶ Διονυσίων, ἔδαπανῶντο μεγάλα ποσὰ ἕξ εἰδικῶν ταμείων, διὰ τὴν μεγαλοπρεπεστέραν δὲ διεξαγωγὴν αὐτῶν ἐγίνοντο μουσικοὶ καὶ γυμνικοὶ ἀγῶνες καὶ πομπαὶ πολυτελέσταται. — *ὁ καθήκων χρόνος* = ὥρισμένος χρότος. — *ἂν τε... ἂν τ'(ε)* = εἴτε... εἴτε. — *δεινός* = πεπειραμένος, ἔμπειρος. — *λαγχάνω* = κληροῦμαι, ἀναδεικνύομαι διὰ κλήρου (πρβλ. λαχνός). — *ιδιώτης* = ἄπειρος. — *οἱ τούτων... ἐπιμελούμενοι* = οἱ ἐπιμεληταὶ τούτων, οἱ διοργανωταὶ αὐτῶν· τῶν μὲν Παναθηναίων ἐπεμελοῦντο οἱ καλούμενοι *ἀθλοθέται*, δέκα τὸν ἀριθμὸν (διατί;) διὰ κλήρου ἐκλεγόμενοι· τῶν δὲ Διονυσίων ὁ ἐπώνυμος ἄρχων καὶ δέκα ἐπίσης ἐπιμεληταὶ χειροτονητοί. — *εἰς ἄ* = διὰ τὰ ὁποῖα, πρὸς ὀργάνωσιν καὶ διεξαγωγὴν τῶν ὁποίων. — *τοσαῦτ' ἀναλίσκεται χρήματα*· ἕξ ἐπιγραφῶν, αἵτινες ἀνευρέθησαν, μανθάνομεν, ὅτι οἱ ἀθλοθέται λ.χ. τοῦ 411 π.Χ. ἔλαβον ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς πέντε τάλαντα καὶ χιλίας δραχμάς ὑπὲρ τῆς ἑορτῆς τῶν μεγάλων Παναθηναίων. — *ἀποστολοὶ* = ναυτικαὶ ἀποστολαί. — *καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρα-*

σκευὴν=καὶ (ἀ) τοσ. ὄχλον καὶ παρασκ. (ἔχει=ἀπαιτοῦν).—
 ὄχλος=πλήθος ἀνθρώπων· ἐννοοῦνται οἱ χορευταί, αὐληταί, χο-
 ρηγοί, γυμνασίαρχοι κλπ.—*παρασκευὴ*=προετοιμασία (εἰς σκευὴ
 πολυτελεῖ, ἐσθῆτας, ἀγγεῖα κ.τ.τ., τὰ ὅποια ἦσαν ἀπαραίτητα
 κατὰ τὰς ἐορτάς).—*τῶν ἀπάντων*· ἐνν. *χρημάτων*=ἐξ ὅλων τῶν
 (ἄλλων) πραγμάτων.—*ὕστερίζειν τῶν καιρῶν*· τὸ ἀπαρέμφατον
 ἐκ τοῦ *νομίζετε ὕστερίζω τῶν καιρῶν* δὲ=μένω ὀπίσω ἀπὸ
 τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις=ἀφήνω ἀνεκμεταλλεύτους τὰς παρουσια-
 ζομένας εὐκαιρίας (πρβλ. § 32 «*ὕστεριοῦμεν γὰρ ἀπάντων*»).—
τὸν εἰς Μεθώνην κλπ.· ἐνν. *ἀπόστολον*=ὅπως π.χ. ἡ εἰς Με-
 θώνην ναυτικὴ ἀποστολή. Περὶ δὲ τῆς Μεθώνης, Παγασῶν, Πο-
 τειδαίας βλ. Ὀλυμπ. Α' § 9 καὶ γεωγρ. πίν.—*νόμῳ τέτακται*=
 διὰ νόμου ἔχουν κανονισθῆ.—*πρόοιδα*=γνωρίζω ἐκ τῶν προτέ-
 ρων.—*ἕκαστος*· διὰ τὰς προσεχεῖς ἐορτάς.—*ἐκ πολλοῦ*· ἐνν. *χρό-
 νου*=ἀπὸ καιρόν, ἀπὸ πολλοῦ.—*τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος
 τῆς φυλῆς*· ἐνν. *ἔσται· χορηγὸς* ἐκαλεῖτο ὁ ἀναλαμβάνων τὴν δαπά-
 νην πρὸς παρασκευὴν καὶ ἐκγύμνασιν χοροῦ, συνήθως θεατροικοῦ,
 ἐπομένως δὲ ὁ καταβάλλων τὰ ἀπαιτούμενα ἔξοδα πρὸς διδασκαλίαν
 (=παράστασιν) δράματος· *γυμνασίαρχος* δὲ ὁ ἀναδεχόμενος τὴν
 δαπάνην τῆς διακοσμῆσεως τοῦ γυμνασίου ἢ ἄλλου τόπου, ἐν ᾧ
 διεξήγοντο οἱ γυμνικοὶ ἀγῶνες, καὶ τὴν ἀσκήσιν καὶ διατροφήν
 τῶν ἀθλητῶν. Ἀμφότεραι αἱ λειτουργίαι αὗται ἦσαν αἱ ση-
 μαντικώταται καὶ δαπανηρόταται τῶν τακτικῶν λειτουργιῶν.—
τῆς φυλῆς· τῆς ἑαυτῶν.—*πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί λαβόντα τί
 δεῖ ποιεῖν*· συνεπτυγμένη πλαγία ἐρωτηματικὴ πρότασις· πλή-
 ρους θὰ εἶχεν οὕτω: *πότε λαβόντα (τὸν χορηγὸν ἢ γυμνασίαρ-
 χον) τί δεῖ ποιεῖν καὶ παρὰ τοῦ (=τίνος) λαβόντα τί δεῖ ποι-
 εῖν καὶ τίνα* (=τίνα πράγματα, τί) *λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν*. Ἐκ
 τῶν ἐνταῦθα λεγομένων συνάγεται, ὅτι οἱ ἀναλαμβάνοντες λει-
 τουργίας ἐλάμβανον, φαίνεται, παρὰ τῆς πολιτείας προκαταβο-
 λὰς.—*οὐδὲν ἀνεξέταστον* κλπ.· τοῦτο ἐκφέρεται ἀσυνδέτως πρὸς
 τὰ προηγούμενα, ὡς ἀποτελοῦν συγκεφαλαίωσιν αὐτῶν, ἀναγ-
 χαίαν διὰ τὴν ἀκολουθοῦσαν ἀντίθεσιν (*ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ
 πολέμου* κτλ.)=μὲ ἕνα λόγον οὐδὲν εἰς αὐτὰ ἔχει παραμεληθῆ,
 ὥστε νὰ μένη ἀνεξέταστον καὶ ἀκαθόριστον=τίποτε δὲν ἔχει μεί-
 νει ἀνεξέταστον καὶ ἀκαθόριστον εἰς αὐτά.—*ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ
 πολέμου* (ἐνν. *πράγμασιν*)=εἰς ὅ,τι δὲ ἀφορᾷ τὸν πόλεμον.—
ἀδιόρθωτα=ἀκανόνιστα.

Τοιγαροῦν—διὰ τὸν λόγον τοῦτον λοιπόν.—**ἄμ' ἀκηκόαμέν**
τι καί... καθίσταμεν—**ἄμα ἀκηκούτες καθίσταμεν**—εὐθύς ὡς
ἀκούομέν τι... διορίζομεν. Πρὸς τί ἡ παρατακτικὴ σύνταξις;—**τι**—
αἰφνιδίαν τινὰ πολεμικὴν ἐνέργειαν τοῦ Φιλίππου.—**τριηράρ-**
χους τριήραρχος ἐκαλεῖτο ὁ πλούσιος ἐκεῖνος πολίτης τῆς φυ-
λῆς, εἰς τὸν ὅποιον ἀνετίθετο ὁ ἐξοπλισμὸς τριήρους παραδιδο-
μένης εἰς αὐτὸν κενῆς ὑπὸ τῆς πόλεως, ἡ κίνησις καὶ ἡ συντή-
ρησις αὐτῆς καὶ τοῦ πληρώματός της δι' ἰδίων ἐξόδων ἐπὶ ἓν
ἔτος. Συνήθως ἐπὶ τῆς τριήρους ταύτης ἐπέβαινε καὶ ὁ ἴδιος ὡς
τριήραρχος, ἀλλὰ καὶ ἂν τοῦτο δὲν συνέβαινεν ὁ ὑπεύθυνος διὰ
τὴν κυβέρνησιν καὶ διοίκησιν αὐτῆς ἦτο αὐτός. Εἶναι φανερόν,
ὅτι ἡ ἕκτακτος λειτουργία τῆς τριηραρχίας ἦτο ἡ δαπανηροτάτη
ὄλων τῶν λειτουργιῶν.—**τούτοις ἀντιδόσεις ποιοῦμεθα**—ἐπι-
τρέπομεν εἰς αὐτοὺς νὰ κάμνουν ἀντιδόσεις. Ὁ ἐκλεγόμενος ὡς
τριήραρχος (ἢ δι' οἰασδήποτε ἄλλης τῶν λοιπῶν λειτουργιῶν
ἐπιφορτιζόμενος), εἰς εἶχε τὴν γνώμην, ὅτι παρελείφθη ἄλλος
πλουσιώτερος αὐτοῦ πολίτης, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ προκαλέσῃ αὐ-
τὸν ν' ἀναδεχθῇ τὴν τριηραρχίαν, ἂν δὲ οὗτος δὲν ἐδέχετο, ἦτο
ὑποχρεωμένος νὰ ἀνταλλάξῃ μὲ τὸν προκαλέσαντα τὴν περιου-
σίαν του. Ὁ τύπος, κατὰ τὸν ὅποιον ἐγίνετο τοῦτο, ἐκαλεῖτο
ἀντιδόσεις.—**ἐμβαίνειν** εἰς τὰς τριήρεις.—**τοὺς μετοίκους** μέ-
τοικοὶ ἐκαλοῦντο οἱ ἐξ ἄλλων πόλεων ἐγκαθιστάμενοι ἐν Ἀθή-
ναις ξένοι, οἵτινες κατέβαλλον ἐτησίως 12 δραχμὰς ὡς φόρον
διαμονῆς, τὸ **μετοίκιον** λεγόμενον. Ἐκ τούτου οἱ μὲν πλούσιοι
ἐστρατεύοντο ὡς ὀπλίται, οἱ δὲ ἄποροι ὡς κωπηλάται ἐν τῷ
ναυτικῷ.—**ἔδοξε** γνωμικὸς ἄφο.—**δοκεῖ**—λαμβάνεται ἀπόφα-
σις—ἀποφασίζομεν.—**οἱ χωρὶς οἰκοῦντες**—οἱ ἀπελεύθεροι δοῦ-
λοι· οὗτοι ἐφ' ὅσον μὲν ἦσαν δοῦλοι συνῶκουν μὲ τοὺς κυρίους
των, ἀπελεύθεροι δὲ γινόμενοι κατόκουν χωριστὰ ἀπὸ τοὺς
πρώην δεσπότης των. Αἱ στρατιωτικαὶ ὑποχρεώσεις καὶ τούτων
ἦσαν ὅμοιαι πρὸς τὰς τῶν μετοίκων.—**εἴτ' αὐτοὺς**—(ἡμᾶς
αὐτοὺς) **πάλιν** ἐνν. **ἐμβαίνειν ἔδοξε**.—**εἴτ' ἀντεμβιβάζειν**—
εἴτ' ἔδοξεν ἀνθ' ἡμῶν αὐτῶν ἐμβιβάζειν εἰς τὰς τριήρεις
τοὺς μετοίκους καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας.—**προαπόλωλε**—
πρὸ τοῦ ἐκπλεῖν ἀπόλωλε (=ἔχει ματαιωθῆ).—**ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέ-**
ωμεν—ἐκαίνο, διὰ τὸ ὅποιον ἐκάστοτε ἐκπλέομεν—ὁ ἀντικει-
μενικὸς σκοπὸς τοῦ ἐκάστοτε ἀπόπλου μας. Ἡ ἐπανάληψις τοῦ

εἶτα τρις φανερόναι τὸ ἄστατον τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἀθηναίων.— εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι= εἰς τὸ στάδιον τῆς προπαρασκευῆς.— οἱ δὲ τῶν πραγμάτων (=τῆς δράσεως) οὐ μένουσι καιροί=αἱ δὲ ἐκάστοτε εὐκαιρίαι πρὸς δρᾶσιν δὲν περιμένουσι.— ἄς δέ...δυνάμεις=αἱ δὲ δυνάμεις, ἄς· ἐννοοῦνται τὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα παρέμενον διαρκῶς ἀνὰ τὸ βόρειον Αἰγαῖον, κακῶς τρεφόμενα καὶ κακῶς μισθοδοτούμενα καὶ διὰ τοῦτο οὐδέποτε ἐνδιαφερόμενα διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς πόλεως (πρβλ. § 24).— τὸν μεταξὺ χρόνον· δηλ. τὸν μέχρι συμπληρώσεως τῆς πολεμικῆς παρασκευῆς.— ἡμῖν ὑπάρχειν=ικανὰς εἶναι ἡμῖν=ὅτι εἶναι ἀρκεταὶ δι' ἡμᾶς.— ποιεῖν=πράττειν.— ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν=εἰς αὐτὰς τὰς κρίσιμους στιγμὰς (ὅτε πρόκειται νὰ δοκιμασθῇ ἡ ἀξία των).— ἐξελέγχομαι=ἀποδεικνύομαι.— τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν=; (πρβλ. § 9 «οἱ προσλήλυθεν ἀσελγείας»).— τοιαύτας· οἷα ἢ μέλλουσα νὰ ἀναγνωσθῇ παρὰ τοῦ ῥήτορος.

§ 38-39.

Ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις· εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ λόγου ὁ Δημοσθένης, ἵνα ἀποδείξῃ εἰς τοὺς ἀκροατὰς του τὸ βάσιμον τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ, ὅτι ὁ Φίλ. περιφρονεῖ τοὺς Ἀθηναίους, ἀνεγνώσεν ἐπιστολὴν τοῦ Φ. ἀπευθυνομένην πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ 358 συμμάχους αὐτῶν Εὐβοεῖς. Διὰ ταύτης ὁ Φίλ. ἀποπειρώμενος νὰ ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς ἀθηναϊκῆς συμμαχίας τοὺς Εὐβοεῖς διέβαλλε πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, τονίζων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπολογίζουσι ἐπὶ τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, διότι οὗτοι δὲν εἶναι εἰς θέσιν οὐδὲ ἑαυτοὺς νὰ σώσουν· «Μὴ δεῖν αὐτοὺς ἐλπίζειν εἰς τὴν Ἀθηναίων συμμαχίαν, ὅτι οὗτοι οὐδὲ αὐτοὺς δύνανται σφάζειν». Καὶ τότε μὲν οὐδὲν κατώρθωσεν ὁ Φ.· τῷ 350 ὅμως ἐπέτυχε τὴν διάρρηξιν τῆς μνημονευθείσης συμμαχίας.— τῶν ἀνεγνωσμένων· ἐνν. μοι (=ὑπ' ἐμοῦ) καὶ ὄχι ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς ἐκκλησίας· διότι τὰ ἔγγραφα, τὰ πιστοποιοῦντα ἐκάστοτε τοὺς ἰσχυρισμούς των, ἀνεγίνωσκον οἱ ῥήτορες αὐτοί.— τὰ πολλὰ=τὰ πλείω.— ὡς οὐκ ἔδει=ὅπως δὲν ἔπρεπε=πὺν νὰ μὴν τὸ ἔφθαναν νὰ εἶναι.— οὐ μὴν ἀλλ' ὕσως οὐχ ἡδέ' ἀκούειν· σαρκασμὸς ἀπευθυνόμενος εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν ἀκροατῶν τοῦ ῥήτορος, οἱ ὁποῖοι ἐξέφρασαν διὰ λόγων ἢ μορφασμῶν δυσπρόσκειαν διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἀμφιβολίας περὶ τῆς γνη-

σιότητός της.—*ὑπερβαίνω τι τῷ λόγῳ*—*παρασιωπῶ τι τῷ λόγῳ*—παραλείπω τι, ὅταν ὀμιλῶ.—*ἵνα μὴ λυπήσῃ*· τίνας;—*καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβήσεται*—ταῦτα (δηλ. ὅσα ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ) θὰ ὑπερπηδήσῃ (=θὰ καταστήσῃ ἀνύπαρκτα) καὶ ἡ πραγματικότης.—*πρὸς ἡδονὴν*—πρὸς εὐχαρίστησιν (τῶν ἀκροατῶν). Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εἶναι αὕτη: Ἄν πρόκειται διὰ τῆς ἀποσιωπήσεως τῶν λόγων τοῦ Φιλ. νὰ παύσουν νὰ ὑπάρχουν καὶ τὰ κακά, τὰ ὅποια οὗτος κάμνει εἰς τοὺς Ἀθηναίους, τότε πρέπει νὰ λέγῃ μόνον εὐχάριστα.—*ἢ τῶν λόγων χάρις*—ἢ ἐκ τῶν λόγων προερχομένη εὐχαρίστησις—οἱ εὐχάριστοι λόγοι.—*ἂν ᾗ μὴ προσήκουσα*—ὅπου αὕτη δὲν ἀρμόζει.—*ἔργῳ ζημία γίνεται*—καταλήγει πράγματι εἰς βλάβην, εἰς κακόν.—*φενακίζω τινά*—; (βλ. Ὀλυμπ. Β', § 7).—*δυσχερὲς*—δυσάρεστον.—*τὰ ἔργα*—αἱ ἐπιχειρήσεις.—*μανθάνω τι*—ἐννοῶ, ἀντιλαμβάνομαί τι.—*οἱ ὀρθῶς πολέμῳ χρώμενοι*—οἱ θέλοντες νὰ διεξαγάγουν ὅπως πρέπει ἕνα πόλεμον.—*οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασι*· ἐνν. *τοῖς γεγενημένοις*—τοῖς γεγονόσι· θὰ ἐπεριμέναμεν *μὴ ἀκολουθεῖν*· ἀλλὰ τὸ *οὐκ* συναπτεόν *τῷ δεῖ* (*ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ὀρθῶς κλπ.*) καὶ οὐχὶ *τῷ ἀκολουθεῖν*, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐτέθη διὰ τὴν ἐπακολουθοῦσαν ἀμέσως ἀντίθεσις: *ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων*.—*ἀκολουθῶ τοῖς πράγμασιν*—ἀκολουθῶ τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων—ἑυμουλοῦμαι ὑπὸ τῶν γεγονότων.—*ἔμπροσθέν εἰμι τῶν πραγμάτων*—*ἠγοῦμαι τῶν πραγμάτων*—προηγοῦμαι τῶν γεγονότων. Ὁ Δημοσθένης συνιστᾷ εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ προβλέπουν τὰ γεγονότα καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ τὰ προλαμβάνουν καὶ ὄχι ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ συσκέπτονται περὶ αὐτῶν.—*οὕτω*· ἐπανάληψις τοῦ: *τὸν αὐτὸν τρόπον*.—*καὶ τῶν πραγμάτων (ἠγεῖσθαι) τοὺς βουλευομένους*—καὶ οἱ (ὀρθῶς) σκεπτόμενοι νὰ προηγοῦνται τῶν γεγονότων—νὰ σκέπτονται πρὸ τῶν γεγονότων.—*ἂν*—*ἂν*.—*ἐκείνοις*—*τούτοις*· δηλ. *τοῖς βουλευομένοις*.—*τὰ συμβάντι* (α)—*ὅσα ἂν συμβῆ*—τὰ γεγονότα.—*ἀναγκάζονται*· ποῖον τὸ ὑποκείμενον;—*διώκω τι*—τρέχω κατόπιν τινός, ἀκολουθῶ τι.

§ 40-41.

πλείστην δύναμιν· καὶ κατὰ τοὺς χρόνους ἀκόμη τῆς παρακμῆς αἱ πολεμικαὶ δυνάμεις τῶν Ἀθηναίων ἦσαν σημαντικά, ὡς μανθάνομεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Δημοσθένους, ὅστις λέγει εἰς ἄλλον

λόγον του, ὅτι ἡ πόλις διέθετε χιλίους μὲν ἵππεῖς, ὀπλίτας δὲ ὅσους θέλει κανεῖς.—*χρημάτων πρόσοδον* τὸ σύνολον τῶν προσόδων τῆς Ἀττικῆς ἀνήρχετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθένους εἰς 1200 τάλαντα.—*εἰς δέον τι*=κάπως προσηκόντως, ἐπωφελῶς.—*οὐδέν*=κατ' οὐδέν, οὐδόλως.—*ἀπολείπω*=ὑστερῶ, παύω.—*πυκτεύω*=πυγμαχῶ, παίζω γροθιῆς.—*ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν* οἱ βάρβαροι εἰς τὰ γυμνάσματα καθόλου δὲν ἠκολούθουν τοὺς κανόνες τῶν Ἑλλήνων.—*καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεῖς*=*καὶ ἐκείνων γὰρ ὁ πληγεῖς* ἡ ἀπόδοσις τοῦ *καὶ* κατωτέρω: *καὶ ὑμεῖς*.—*ἔχομαι τῆς πληγῆς*=πιάνομαι ἀπὸ τοῦ πληγῆν μέρος=φέρω τὴν χειρὰ μου εἰς τὸ κτυπηθῆν μέρος (τοῦ σώματος). Τοῦτο ἔκαμνον οἱ βάρβαροι, ὅχι διότι διὰ τοῦ κατενεχθέντος κτυπήματος ἐπόνεσαν, ἀλλὰ διότι ἤθελον νὰ προφυλάξουν τὸ πληγῆν ἤδη μέλος, πράγμα τὸ ὁποῖον φανερώνει ἀνοησίαν καὶ ἀπειρίαν.—*κἂν ἐτέρωσε πατάξης* ἐτέθη τὸ β' πρόσωπον ἀντὶ τοῦ γ' (*πατάξη τις*) ὡς ἐντονώτερον *πατάσσω* δὲ=κτυπῶ — *ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες* βραχυλογία τὸ πλήρες: *ἐκεῖσε μετενεχθεῖσαι εἰσὶν αἱ χεῖρες*=ἐκεῖσε φέρονται αἱ χεῖρες.—*προβάλλεσθαι* ἔνν. *τὰς χεῖρας*: *προβάλλομαι τὰς χεῖρας* δὲ=*προβάλλω ἐμαντῶ τὰς χεῖρας*=προτείνω πρὸς προφύλαξίν μου τὰς χεῖράς μου.—*βλέπω ἐναντίον*=βλέπω κατὰ πρόσωπον ὁ ἀπειρος δηλ. πύκτης δὲν προσβλέπει τὸν ἀνταγωνιστὴν του, ἵνα ἐπιτηρῇ τὰς κινήσεις του καὶ προφυλάσσεται ἐκ τῶν προτέρων, ὅπως μὴ πληγῆ.—*οὐτ' ἐθέλει* καὶ ἂν ἀκόμη κανεῖς τοῦ ὑποδείξει, ὅτι ἀδεξιῶς πυγμαχεῖ.—*καὶ ὑμεῖς*=οὕτω καὶ ὑμεῖς.—*ἐν Χερρονήσῳ... ἐν Πύλαις* βλ. § 17.—*πύθησθε* ἔνν. *ὄντα*.—*βοηθῶ* ἄνευ ἀντικειμένου=στέλλω βοήθειαν.—*ἂν ἐν Πύλαις... ἂν ἄλλοθί που* νὰ συμπληρωθοῦν αἱ προτάσεις διὰ τοῦ οἰκείου ῥήματος.—*ἐκεῖσε* ἔνν. *βοηθεῖν ψηφίζεσθε*.—*συμπαραθεῖτε* ἔνν. τῷ Φιλίπῳ.—*συμπαραθέω τινι*=τρέχω ὀπισθὲν τινος.—*στρατηγοῦμαι ὑπὸ τινος*=ἀκολουθῶ τινι ὡς στρατηγὸν=διευθύνομαι ὑπὸ τινος.—*πρὶν ἂν* ἐπεξήγησις τοῦ *πρὸ τῶν πραγμάτων*=προτοῦ.—*ταῦτα* ἡ τοιαύτη τακτικὴ ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ πολέμου, δηλ. «*τὸ μῆδὲν προορᾶν πρὸ τῶν πραγμάτων*».—*πρότερον* ὅτε δηλ. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἶχον ἀκόμη τὰ ἐν Μακεδονίᾳ ὄχυρά, ὁ δὲ Φίλιππος δὲν εἶχεν εἰσέτι «*αὐξηθητὴ μέγας*» (πρβλ. § 4-6).—*ἐνῆν*=ἦσαν δυνατά, ἐπετρέποντο.—*ἤκει* ὑποκ. *ταῦτα* (=τὰ πράγματα).—*ἀκμή*=ἡ κόψις, ὁ ἀθέρας τοῦ μαχαιριοῦ

μεταφορικῶς=τὸ κρίσιμον σημεῖον.—*ἐγχωρεῖ* ὑποκείμενον *ταῦτα*, δηλ. τὸ μηδὲν προορᾶν πρὸ τῶν πραγμάτων=συγχωροῦνται, ἐπιτρέπονται.

§ 42.

αἰσχύνομαι τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως=ἐντρέπομαι δι' ὅσα συμβαίνουν διὰ λογαριασμὸν τῆς πόλεως=ἔξ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν πόλιν.—*φιλοπραγμοσύνη*; (βλ. Ὀλυμπ. Α' § 14 «τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἣ χρῆται καὶ συζῆ Φ.» καὶ § 9 τοῦ παρόντος λόγου).—*ἔχων, ἃ κατέστραπται καὶ προέληφεν* ποῖα εἶναι ταῦτα;—*ἀποχρῆν* ἀπαρέμφατον τοῦ ὁ. *ἀποχρᾶω-ῶ* ἀπροσώπως λημβανομένου (*ἀπόχρη*=εἶναι ἀρκετόν).—*ἀποχρῆν (ταῦτα) ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ*=νομίζω, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σᾶς θὰ ἔμενον ἱκανοποιημένοι μὲ ταῦτα.—*ἔξ ὧν*=ἔνεκα τῶν ὁποίων.—*αἰσχύνη*=δυσσημισμός.—*ἀνανδρία*=ἔλλειψις ἀνδρισμοῦ, δειλία.—*ὠφληκότες ἂν ἦμεν (αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστ')*· περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὀφλισκάνειν *αἰσχύνην* κλπ. βλέπε Ὀλυμπ. Α' § 26 καὶ Β' § 3).—*δημοσία*=ὡς σύνολον πολιτῶν, ὡς κράτος.—*ἐπιχειρῶν* ὁ Φίλιππος· ἡ μετοχὴ τίνος εἴδους εἶναι;—*ἐπιχειρῶ τινι*=ἐπιχειρῶ τι (ἐδῶ νέον).—*ὀρέγομαί τινος*=ἐπιθυμῶ τι.—*ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ'* (=ἐκκαλέσαιτο) ὑμᾶς· ἔνν. ἐκ τῆς ὑμετέρας ὀφθυμίας (=ἀπραγμοσύνης) (πρβλ. § 17 «ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν...ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε»).—*ἐκκαλοῦμαι τινα ἔκ τινος*=ἔξεγείρω, ἀποσπῶ τινα ἔκ τινος.—*ἀπογιγνώσκω* ὡς ἀμετάβατον=χάινω τὰς ἐλπίδας μου (πρβλ. ἀπόγνωσις).

§ 43-44.

θαυμάζω...εἰ=θαυμάζω ὅτι.—*τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγεννημένην περὶ τοῦ τιμωρῆσασθαι Φ.* κλπ.· ἀπὸ τοῦ 357 οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέλαβον τὸν κατὰ τοῦ Φ. πόλεμον μὲ πρόγραμμα τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ, διότι οὗτος ἐκπολιορκήσας τὴν Ἀμφίπολιν δὲν τὴν παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του· τόσον κακῶς ὅμως διεξῆγον τὸν πόλεμον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τόσας δυσαρέτους ἐκπλήξεις ἐδοκίμαζον ἐκάστοτε, ὥστε εἰς τὸ τέλος ἠῦχοντο πλέον ὄχι νὰ νικήσουν τὸν Φίλ., ἀλλὰ νὰ ἐξέλθουν ἐλεύθεροι ἀπὸ τὴν πολεμικὴν περιπέτειαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐροῖφθησαν.—*περὶ τοῦ...ὑπὲρ τοῦ* παρατηρητέα ἢ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐν-

νοίας χρῆσις δύο διαφόρων προθέσεων.—*ἀλλὰ μὴν* τὰ διὰ τούτου εἰσαγόμενα ἀποτελοῦν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα καὶ ἐκφράζουν τὴν πεποιθήσιν τοῦ ῥήτορος. Ἡ ἔννοια εἶναι: σεῖς ἤδη σκέπτεσθε πῶς νὰ γλυτώσετε ἀπὸ τὸν Φίλ.· ἀλλ' ὅμως εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ τὸ κατορθώσετε.—*ὅτι γ' οὐ στήσεται* ὑποκ. ὁ Φίλιππος.—*οὐ στήσεται*=*οὐ στήσει ἑαυτὸν*= δὲν θὰ σταματήσῃ (πουθενά, ἀλλ' ἐπὶ τέλος θὰ προχωρήσῃ καὶ κατὰ τῆς Ἀττικῆς).—*εἰ μὴ τις κωλύσει* ἔνν. *προϊέναι αὐτόν*.—*εἶτα* ἢ ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσεως θέσις αὐτοῦ ἐκφράζει ἀγανάκτησιν, θαυμασμόν, εἰρωνείαν· ἐδῶ τί ἐκ τούτων;—*τοῦτ' ἀναμενοῦμεν* (= *δεῖ ἀναμένειν*) δηλαδὴ;—*κενάς* ἔνν. *πολιτικῆς δυνάμεως*= πολιτῶν (Ἀθηναίων).—*παρὰ τοῦ δεῖνος*=παρὰ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ῥήτορος παρεχομένας ἴσως ἐδῶ ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται τοὺς φίλους τοῦ Ξεναγοῦ Χαριδήμου, οἵτινες παρεῖχον ἐλπίδας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ εὐδοώσεως τῶν ὑπὸ τοῦ προστατευομένου των διεξαγομένων πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων (πρβλ. § 45 «τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας»).—*οὐκ ἐμβησόμεθα* ἔνν. *εἰς τὰς τριήρεις* (§ 16).—*ἔξιμεν*;—*νῦν*=*νῦν γε*; (πρβλ. § 7).—*εἰ καὶ μὴ πρότερον*· νὰ συμπληρωθῇ ἢ πρότασις διὰ τοῦ οἰκείου ῥήματος.—*ποῖ*=εἰς ποῖον μέρος.—*ἤρετό τις*· σχῆμα προλήψεως, δι' ἧς προλαμβάνει ὁ ῥήτωρ τὰς ὑποφορὰς τῶν ἀκροατῶν=*ἔροίτο ἂν τις*.—*εὐρήσει τὰ σαθρά*· ἀπόκρισις τοῦ ῥήτορος εἰς τὴν ἐνδεχομένην ὑποφορὰν τοῦ Ἀθηναίου.—*σαθρὸν*=ἀσθενές, εὐπρόσβλητον σημεῖον.—*τὰ σαθρά... τῶν ἐκεῖνου πραγμάτων*=τὰ εὐπρόσβλητα σημεῖα τῆς χώρας ἐκεῖνου=τὰς κεκρυμμένας ἀδυναμίας του.—*ἂν ἐπιχειρῶμεν*=ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐπιχειρῶμεν.—*ἂν... καθώμεθα*· ἔνν. *ἀργοὶ ἢ οὐδὲν ποιοῦντες*.—*οἱ λέγοντες*=οἱ ῥήτορες.—*οἱ λέγοντες λοιδοροῦνται*=οἱ ῥήτορες *λοιδοροῦσιν ἀλλήλους*=ἀλληλοῦβρίζονται.—*οὐδέποτε οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων*=*οὐκ ἔστι δέος μὴ ποτέ τι τῶν δεόντων γένηται ἡμῖν*=δὲν ὑπάρχει φόβος, μήπως γίνῃ ὑφ' ἡμῶν τι τῶν δεόντων=οὐδέποτε θὰ γίνῃ τι ἐξ ὧσων μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ κάμωμεν.

§ 45-46.

μέρος τι τῆς πόλεως= (μικρόν) τι μέρος τῶν πολιτῶν (πρβλ. § 44 «μέρει γέ τινι στρατιωτικῶν οἰκειῶν»).—*συναποσταλῆ*· δηλ. *σὺν τοῖς ξένοις* (οἵτινες θὰ ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν δύναμιν).—

καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενές· δηλ. ἐστὶν αὐτῇ, τῇ πόλει.—τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται· ἐνν. αὐτῇ· περὶ δὲ τῆς τύχης βλ. Ὀλυμπ. Β' § 22 23.—τὸ τῶν θεῶν... τὸ τῆς τύχης· περιφρασις=οὐ θεοί... ἢ τύχη (πρβλ. § 12 «καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν... καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιο»).—κενὸν ψήφισμα=ψήφισμα περιέχον κενὰς λέξεις—μόνον λέξεις—χωρὶς νὰ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ ποτε (πρβλ. § 19 «τὰς ἐπιστολιμαίους δυνάμεις» καὶ § 30 «μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμήτε Φιλίππῳ»).—τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας· πρβλ. § 43 «τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας».—καταγελοῶσιν· ἐκ τῶν ἐπομένων νοεῖται: τῶν τοιοῦτων ἀποστόλων (=τὰς τοιαύτας ἀποστολάς).—τεθνήσκει τῷ δέει τοὺς τοιοῦτους ἀποστόλους· ἢ αἰτιατική: τοὺς... ἀποστόλους ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐν τῷ «τεθνήσκει τῷ δέει» ἐνυπάρχοντος: μάλα δεδίασι=φοβοῦνται ὑπερβολικά, τρέμουν σὰν τὸν θάνατον (πρβλ. § 24 «τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμαχοὺς»).—ἐν' ἀνδρα· δηλ. εἰς στρατηγὸς χωρὶς ἀθηναϊκὸν στρατὸν καὶ ὄχι μισθοφόρους, τοὺς ὁποίους μόνους δὲν ὑπολογίζει ὁ ῥήτωρ.—ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι (ἀόρ. τοῦ ῥ. φάσκω=μεγαληγορῶ=λέγω παχιά λόγια): πολλοὶ τῶν στρατηγῶν (μιμούμενοι κατὰ τοῦτο τοὺς ῥήτορας τῆς ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ γενήσουν προσωρινὴν ἀνακούφισιν καὶ χαρὰν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν τῶν παρεῖχον ἀγαθὰς περὶ τοῦ πολέμου ἐλπίδας) [§ 43], ἔδιδον ψευδεῖς ὑποσχέσεις περὶ ἐπιτυχῶς δῆθεν ἐκβάσεως τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀναλαμβανομένων στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων· ὅλους ὅμως τοὺς ξεναγοὺς εἶχεν ὑπερβάλει εἰς μεγαλαυχίας ὁ Χάρης, ἐξ οὗ καὶ παροϊμώδης ἔμεινεν ἡ φράσις περὶ τῶν πολλὰ ὑπισχνουμένων, ἀλλ' ἐλάχιστα ἢ οὐδὲν ἐπιτελούντων «Χάρητος ὑποσχέσεις».—καὶ τὸν δεῖν' αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν'· ὁσάκις οἱ ξεναγοὶ ἀπετύγχανον καὶ αἱ ὑποσχέσεις αὐτῶν, ὡς φυσικόν, δὲν ἐπραγματοποιοῦντο, τὴν αἰτίαν τῆς ἀποτυχίας ἀπέδιδον πότε εἰς τὸν ἕνα καὶ πότε εἰς τὸν ἄλλον, ἵνα ἀποφύγουν τὴν τιμωρίαν· οὕτω λ.χ. ὁ Χάρης διέβαλε κατὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον (358) τοὺς συστρατήγους Ἰφικράτη καὶ Τιμόθεον ὡς προδότας, ἐφ' ὅσον, ὡς ἰσχυρίζετο, ἐκουσίως τῶν ἐγκατέλειψαν τὴν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας συμμαχοὺς τῶν Ἀθηναίων ναυμαχίαν παρὰ τὴν Χίον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐλαφροῦ τῇ καρδίᾳ κατεδίκασαν ἀμφοτέροισι εἰς πρόστιμον πολλῶν ταλάντων καὶ ἀφήρσαν ἀπ' αὐτῶν τὴν ἀρχήν.—τὰ πράγματα=αἱ ὑποθέσεις τῆς πόλεως, τὰ ἐνδιαφέροντα τὴν

πόλιν ζητήματα.—*ἐκ τούτων*—ἐνεκα τούτων, μ' αὐτὰ κι αὐτὰ (δηλαδή ;).—*ἡγοῦμαι τινος*—διοικῶ, ἔχω ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου κάποιον.—*ἀπόμισθος ξένος*—ὁ μὴ λαμβάνων μισθὸν μισθοφόρος (ὅπως οἱ πρὸς τὸν Ἀρτάβαζον μεταστάντες).—*οἱ δ' ὑπὲρ ὧν... ἐνθάδ' ὧσιν* ἡ πλοκή : *ἐνθάδε δὲ ὧσιν οἱ ἑαδίως* (=μὲ ἐλαφρὰν τὴν καρδίαν) *ψευδόμενοι πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν* (=περὶ τούτων ἃ) *ἂν ἐκεῖνος πράξῃ*. Ὁ Δημοσθένης ὑπαινίσσεται ἐπιφανῆ ῥήτορα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης—«*δεινὸν λέγειν*», κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ Δημοσθένους—ἐχθρὸν τοῦ Χάρητος, τὸν Κηφισόδοτον.—*ἐξ ὧν ἂν ἀκούσῃθ'*—*ἐκ τούτων, ἃ ἂν ἀκούσῃτε*.—*ὅτι ἂν τύχητε* (ἐνν. *ψηφίζόμενοι*) *ψηφίζεσθε*—ἀποφασίζετε ὅ,τι τύχη, λαμβάνετε ἐπιπολαίας ἀποφάσεις.—*τί καὶ τί ποτε*—τί τέλος πάντων (πρβλ. Ὀλυνθ. Α' § 14 «*εἰς τί ποτ' ἔλλπς ταῦτα τελευτήσαι*»).

§ 47.

Πῶς—πότε.—*ὅταν ὑμεῖς κλπ.* τὴν πρότασιν ταύτην διετύπωσεν ὁ ῥήτωρ τετράκις μέχρι τοῦδε ὑπὸ διαφόρους τύπους: § 20 «*τούτων δὲ Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους...*»—§ 33 «*εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας κλπ. τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι*»—§ 44 «*οὐκ ἐξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινη στρατιωτῶν οἰκείων νῦν;...*»—§ 45 «*ὅποι... ἂν μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ...*».—*ἀποδείκνυμί τινά τι*—καθιστῶ τινά τι.—*τὰ στρατηγούμενα*—τὰ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν δρωμένα—αἱ πράξεις τῶν στρατηγῶν (πρβλ. § 25 «*τῶν δρωμένων*»).—*καὶ δικαστάς*: ἐνν. *ἀποδείξτε* (αὐτούς).—*τῶν εὐθύνων* περὶ τῆς εὐθύνης (ὄνομαστ. ἢ εὐθυνα) βλέπε Ὀλυνθ. Α' § 28.—*μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς*: κανονικῶς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἔπρεπε νὰ τεθῆ κατὰ ποίαν πτώσιν, ἐφ' ὅσον ἔχομεν αὐτοπροσωπίαν (*ὅταν ὑμεῖς... ἀποδείξτε...*); διατὶ ἡ ἀνακολουθία αὕτη;—*τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν*—*τὰ ὑμῶν αὐτῶν*—τὰς ὑποθέσεις σας, τὰ ζητήματα, ποὺ σαῶς ἀπασχολοῦν.—*εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης*—εἰς τοιοῦτον σημεῖον ἐξευτελισμοῦ ἔχει φθάσει ἡ κατάστασις—ἔχει δημιουργηθῆ τοιαύτη αἰσχρὰ κατάστασις.—*τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρὶς κρίνεται*: ἐκτὸς τοῦ Χάρητος, ὅστις εἶναι βέβαιον, ὅτι πολλάκις κατηγορήθη, εἰδικώτερον δὲ διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀποστολῆς του πρὸς βοή-

θειαν τῆς Ὀλύμπου τῷ 349 (βλέπε εἰσαγωγὴν εἰς τὸν Β' Ὀλυμπιακόν, σελ. 28), μνημονεύονται καὶ ἄλλοι στρατηγοί, ὁ Αὐτοκλῆς, Κηφισόδοτος, Λεωσθένης. Καλλισθένης καὶ ἄλλοι, ὡς καταγγελλθέντες καὶ εἰσαχθέντες εἰς δίκην ἐπὶ παραβάσει τοῦ καθήκοντος. Πάντως ὁ Δημοσθένης δὲν ὑπονοεῖ ἐδῶ τὸν Ἴφικράτη καὶ Τιμόθεον, τοὺς ὁποίους πολλαχοῦ ἐπαινεῖ παρὰ τὴν κατ' αὐτῶν καταγγελίαν τοῦ Χάρητος καὶ τὴν καταδίκην των ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων (§ 46).—*κρίνομαι περὶ θανάτου*—σύρομαι εἰς τὸ δικαστήριον μὲ κίνδυνον νὰ καταδικασθῶ εἰς θάνατον=δικάζομαι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Ἡ ποινὴ τοῦ ἐγκλήματος ἐπὶ τῶν δικαστικῶν ῥημάτων τίθεται συνήθως καθ' ἀπλῆν γενικὴν (*θανάτου, φυγῆς, ἀσεβείας* κλπ.)· ἐδῶ ἐτέθη μετὰ τῆς προθέσεως *περὶ* διὰ τὴν ὁμοιομορφίαν πρὸς τὸ κατωτέρω: *ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾶ...*—*οὐδεὶς οὐδ' ἀπαξ*· ἔντονος ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγούμενον: *ἕκαστος δις καὶ τρίς*.—*ἀνδραποδιστῶν ἀνδραποδιστῆς* ἐκαλεῖτο ὅχι μόνον ὁ ἀπάγων τοὺς ἐλευθέρους εἰς δουλείαν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀποσπῶν εἰς ἑαυτὸν τοὺς δούλους ἐκ τῶν κυρίων των.—*λωποδύτης (λῶπος-δύω)*—ὁ τὰ ἱμάτια ἀποδύων, ὁ ἱματιοκλέπτης· καθόλου, ὡς ἐνταῦθα=ὁ κλέπτης, ὁ ληστής. Καὶ κατὰ τῶν *ἀνδραποδιστῶν* καὶ κατὰ τῶν *λωποδυτῶν* ἡ ἐπιβαλλομένη τιμωρία ἦτο ὁ θάνατος.—*μᾶλλον αἰροῦνται*=*προαιροῦνται*=προτιμοῦν.—*τοῦ προσήκοντος*=τοῦ ἀρμοζοντος εἰς τὴν ιδιότητά των=τοῦ ἐν τῇ μάχῃ ἐντίμου θανάτου.—*κακούργου*· τί εἶναι συντακτικῶς ἡ γενικὴ;—*ἐστὶ τινος*=εἶναι ἴδιόν τινος.—*κριθέντ'*· δηλ. ἐν δικαστηρίῳ.

§ 48-49.

οἱ...περιούντες· ἐνν. *κατὰ τὴν ἀγορὰν* (βλ. § 10)=οἱ περιερχόμενοι ἀνὰ τὴν ἀγορὰν, οἱ ἀργόσχολοι.—*μετὰ Λακεδαιμονίων πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν*=ὅτι τῇ συμπράξει τῶν Λακεδαιμονίων προσπαθεῖ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν (=ἐνέργειαν) τὴν κατάλυσιν τῆς ἡγεμονίας τῶν Θηβαίων (ἐπὶ τῆς Βοιωτίας). Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τῆς παρὰ τὰ Λεῦκτρα μάχης (371) καὶ ἐντεῦθεν ἔτρεφον θανάσιμον μῖσος κατὰ τῶν Θηβαίων· δυσμενῶς ἐπίσης διέκειντο ἀείποτε—πλὴν μικρᾶς διακοπῆς—πρὸς τοὺς Θηβαίους καὶ οἱ Ἀθηναῖοι· ἂν ἐπομένως οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἤκουον, ὅτι οἱ Θηβαῖοι πρόκειται νὰ πάθουν κακὸν ὑπὸ τοῦ Φιλ., θὰ ἐδοκίμαζον χαρὰν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ λογοποιοῦντες ἐν Ἀθή-

ναις φίλοι τοῦ Φ. κατ' ἐπιταγὴν ἐκείνου ἐπλαττον καὶ διέδιδον διὰ τὰ χαροποιοῦν τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ὁ Φ. ἐνεργεῖ διὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Θηβαίων. Ἐπραττον δὲ τοῦτο μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀποκοιμίζουσι τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀποσποῦν τὴν προσοχὴν τῶν ἀπὸ τῶν μελετωμένων σχεδίων τοῦ Φιλίππου.—*τὰς πολιτείας διασπᾶν πολιτείαν* συνήθως καλοῦν οἱ ῥήτορες τὴν δημοκρατίαν (πρὸβλ. Ὀλυμπ. Α' § 5 «*καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς. . .*»), ἀλλ' ἐδῶ νοεῖται ὁ σύνδεσμος (*τὸ κοινόν*) τῶν βοιωτικῶν καὶ ἀρκαδικῶν πόλεων.—*διασπῶ*=ἐπιφέρω διάσπασιν, διαλύω.—*ὡς πρέσβεις πέπομφεν'* ἡ εἰδικὴ αὕτη πρότασις ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου ἐκ τῶν προηγουμένων *φασί*, σπανιώτατα οὕτω συντασσομένου.—*ὡς βασιλέα'* τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Ὠχον (359-338), μεθ' οὗ ὁ Φ. εἶχε συνάψει συμμαχίαν· παρὰ τούτου δῆθεν ἀπήτησεν ὁ Φίλ. διὰ πρέσβων νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις· κατ' ἀλήθειαν ὅμως τοιαύτη ἀπαίτησις οὐδέποτε προεβλήθη ὑπὸ τοῦ Φ. ἀψησολημένου μὲ ἄλλα ζητήματα σπουδαιότερα· ἦτο ἄρα καὶ ἡ διάδοσις αὕτη δημιουργία τῶν ἐν Ἀθήναις φιλιππιζόντων ἐπιδιωκόντων ν' ἀποκοιμίζουσι τοὺς Ἀθηναίους μὲ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι ὁ Φίλ. ἔχει ἄλλους σπουδαίους ἐξωτερικούς περισπασμούς.—*ἐν Ἰλλυριοῖς=ἐν τῇ Ἰλλυρίᾳ*. Περὶ τῆς θέσεως τῆς Ἰλλυρίας βλέπε Ὀλυμπ. Α' § 13 καὶ γεωγραφικὸν πίνακα· ταύτην καθυπέταξεν ὁ Φίλ. τὸ πρῶτον τῷ 359 εὐθὺς ὡς ἀνήλθεν εἰς τὸν μακεδονικὸν θρόνον· ὅτε πάλιν τῷ 356 ἐπεχείρησαν οἱ Ἰλλυριοὶ νὰ ἀπαλλαγῶν τοῦ μακεδονικοῦ ζυγοῦ, ὁ Φ. ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν τὸν Παρμενίωνα, ὅστις νικήσας αὐτοὺς κατὰ κράτος ἐπήγαγεν ἐκ νέου τὴν χώραν τῶν ὑπὸ τὴν μακεδονικὴν ἀρχὴν.—*πόλεις τειχίζειν'* ἐκ τίνος ὁ. ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον;—*πόλεις τειχίζω*=ὀχυρώνω πόλεις (κτίζων φρούρια πρὸς ἐκαστάσιν τῶν κτήσεών μου).—*οἱ δέ'* ὁ ῥήτωρ βαρυνθεὶς ν' ἀπαριθμῇ τὰς ἀνοήτους διαδόσεις τῶν λογοποιῶν τελειώνει τὸ ἀχάριστον τοῦτο ἔργον ἀποτόμως συγκεφαλαίων τὰ προηγούμενα κάπως ἀνακολούθως· διότι ἀντὶ νὰ εἴπῃ: *οἱ δὲ λόγους πλάττοντες περιέρχονται*, λέγει: *περιερχόμεθα'* ὡς ἐρμηνευθῆ=ἄλλοι δὲ—ἀλλὰ τί ὁ ἓνας καὶ τί ὁ ἄλλος... Ὅλοι γενικῶς...—*πλάττω λόγους*=χαλκεύω, κατασκευάζω ψευδεῖς εἰδήσεις, φήμας.—*περιερχόμεθα'* κατὰ τὴν ἀγοράν.—*μεθύω* = εἶμαι μεθυμένος, δὲν ἤξεύρω τί μοῦ γίνεται.—*τοιαῦτα'* δηλ. φαντασιοπληξίας.—

ὄνειροπολῶ ἐν τῇ γνώμῃ = ὄνειρεύομαι εἰς τὸν νοῦν μου =
 πλάττω μὲ τὴν φαντασίαν μου. — ἐρημία = παντελῆς ἔλλειψις. —
 ἐπηρμένον μετοχ. παρακ. τοῦ ὄ. ἐπαίρομαι = σηκώνω μύτην,
 ὑπερηφανεύομαι. — οὐ μέντοι γε... προαιρεῖσθαι τὸ ἀπαρέμφα-
 τον ἐκ τοῦ οἴμαι, τὸ δὲ ὑποκείμενον αὐτοῦ: ἐκεῖνον, δηλ. τὸν Φίλιπ-
 πον. — προαιροῦμαι μετ' ἀπαρεμφ. (πράττειν) = θέτω ὡς σκοπὸν
 μου, ὡς πρόγραμμα μου = σκέπτομαι (πρβλ. Ὁλυμπ. Β' § 15—
 16). — οὕτω συναπτέον τῷ πράττειν = νὰ ἐνεργῇ κατὰ τοιοῦτον
 τρόπον, νὰ καταστρώνη τὰ σχέδιά του οὕτω. — οἱ λογοποιοῦντες
 τοιοῦτοι εἶναι κατὰ τὰ εἰς τὸ τέλος τῆς § 48 λεχθέντα ὅλοι οἱ
 Ἀθηναῖοι (λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα).

§ 50.

ἐχθρὸς ἄνθρωπος ἐν. ἐστί. — τὰ ἡμέτερ' ἐν. κτήματα = τὰς
 κτήσεις μας. — ἀποστρεῖ' ἐνεστώσ τῆς ἀποπείρας. — ὕβρικε' ἐνν.
 εἰς ἡμᾶς ὕβρίζω εἰς τινα δὲ = συμπεριφέρομαι πρὸς τινα μὲ
 ὑπεροψίαν, αὐθαδῶς. — τινά' ὄχι μόνον ὁ Φ. ἔδωκε πολλάκις ὑπο-
 σχέσεις εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ κατοπιν δὲν ἐξεπλήρωσεν αὐτάς
 — ἴδε ζήτημα Ἀμφιπόλεως — ἀλλὰ καὶ ὁ Χαριδῆμος καὶ ὁ Κερ-
 σόβλεπτης (ποῖος οὗτος;) καὶ ὁ Ὀνόμαρχος τῶν Φωκέων. — εὐρη-
 ται' ἐνν. πράξας (ὁ τίς αὐτός). — τὰ λοιπὰ = τὰ μετὰ ταῦτα,
 τὰ περαιτέρω. — ἐν ἐμοί ἐστί τι = ἐπ' ἐμοί ἐστί τι = ἔξ ἐμοῦ
 ἐξαορτᾶται τι. — κἂν = καί, ἂν' ὁ καὶ συναπτέος τῷ ἐνθάδ' ἴσως
 ἀναγκασθῆσόμεθα τοῦτο ποιεῖν. — ἐκεῖ... ἐνθάδ' ποῦ; (πρβλ.
 Ὁλυμπ. Α' § 15 καὶ § 27). — ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν' ὅτι δηλ.
 ἐχθρὸς ἄνθρωπος κλπ. ὁ ῥήτωρ ἀναλαμβάνει τὸν διακοπέντα
 ὑποθετικὸν λόγον' ὡς ἐρμηνευθῆ = ἂν, ἐπαναλαμβάνω... — τὰ
 δέοντ' ἐσόμεθ' ἐγνωκότες = τῶν δεόντων ἐν γνώσει ἐσόμεθα =
 θὰ ἔχωμεν ἀντιληφθῆ, τί πρέπει νὰ πράξωμεν. — οὐ γὰρ ἄττα
 ποι' ἔσται... εὖ εἰδέναι ἢ πλοκή; οὐ γὰρ δεῖ σκοπεῖν ἄττα
 ποι' ἔσται (τὰ μέλλοντα) — ὅπως κάμνουν τῶρα οἱ λογοποιοῦν-
 τες — ἀλλὰ (δεῖ) εὖ εἰδέναι, ὅτι φαῦλα ἔσται (ταῦτα), ἂν μὴ
 προσέχητε κλπ. — ἄττα ποι' ἔσται = ἄτινά (= τίνα) ποι' ἔσται
 ποῖα ἄρα γε θὰ εἶναι τὰ μέλλοντα = πῶς θὰ ἐξελιχθῆ ἢ κατά-
 στασις. — φαῦλος = οἰκτρός, ἄθλιος. Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ
 ῥήτορος ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εἶναι: Οἱ λογοποιοῦντες προσπα-
 θοῦν νὰ ἐξακριβώσουν, ποῖον θὰ εἶναι τὸ μέλλον, μὴ ἀντιλαβα-

νόμιοι, ὡσάν νά ἀπηρεῖτο πρὸς τοῦτο μεγάλη ὀξυδέρκεια, ὅτι αὐτὸ θά εἶναι ζοφερόν.

§ 51.

ἄλλοτε· πρὸ τοῦ κατὰ Φιλίππου Α' (351) εἶχεν ἀπαγγεῖλει ὁ Δημοσθένης ἄλλους λόγους, τὸν πρὸς Δεπλίην (356), τὸν περὶ συμμοριῶν (354), τὸν ὑπὲρ Μεγαλοπολιτῶν (353) κ.ἄ.—πρὸς χάριν . . . λέγω=πρὸς ἡδονὴν δημηγορῶ (§ 38)=λέγω (τι) εἰς τοὺς ἀκροατάς μου διὰ νὰ τοὺς εὐχαριστῶ.—αἰροῦμαι· μετ' ἀπαρεμφάτου (λέγειν)=προαιροῦμαι=; (πρβλ. § 49 «οὔτω προαιροεῖσθαι πράττειν»).—ὅ,τι ἂν μὴ... πεπεισμένος ὦ=[οὔτ' ἄλλοτε πάποτε πρὸς χάριν εἰλόμην λέγειν (τι)], ὅ,τι ἂν μὴ πεπ. ὦ καὶ συνοίσειν (ὑμῖν)=εἰμὴ μόνον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι καὶ θά σᾶς ὠφελήσῃ.—ἀπλῶς=ἄνευ περιστροφῶν, μὲ γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν.—ὑποστέλλομαι τι=; (πρβλ. Ὁλυμπ. Α' § 16).—παρησιάζομαι ὡς ἐνεργητικόν (τι)=μετὰ παρησιίας λέγω τι=ἐκθέτω τι ἐλευθέρως.—ὥσπερ ὑμῖν... οἶδα=ὥσπερ οἶδα συμφέρον (μτχ.) ὑμῖν (τὸ) τὰ βέλτιστ' ἀκούειν.—συνοίσον· ὡς ὑποκείμενον τῆς μετοχῆς νοητέον ἐκ τοῦ: τὰ βέλτιστ' ἀκούειν, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν.—τῷ τὰ βέλτιστ' εἰπόντι=τῷ προτείναντι τὴν ἀρίστην γνώμην.—ἡδέως ἔχω = εἶμαι εὐχαριστημένος.—ἐπ' ἀδήλοις οὔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἑμαυτῷ γενησομένοις=καίπερ ἀδήλων ὄντων τῶν ἀπὸ τούτων (=ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ λέγειν τὰ βέλτιστα) ἑμαυτῷ γενησομένων=μολονότι εἶναι ἄδηλα τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν εἰς ἕμὲ ἐκ τούτου=μολονότι δὲν ἤμπορῶ νὰ προμαντεύσω, τί πρόκειται νὰ ὑποστῶ ἐκ τῶν συμβουλῶν μου τούτων.—ὅμως... αἰροῦμαι ὑπερβατόν· ἢ σύνταξις: ὅμως αἰροῦμαι λέγειν ἐπὶ τῷ πεπεισθαι (=ἐπειδὴ εἶμαι πεπεισμένος) συνοίσειν ὑμῖν ταῦτ', ἂν πράξῃτε (ταῦτ')=ὅμως ἀπεφάσισα νὰ λάβω τὸν λόγον, ἐν τῇ πεποιθήσει, ὅτι θά σᾶς ὠφελήσουν αὐτὰ (αἱ συμβουλαί μου), ἂν τὰ ἀκολουθήσετε.—νικῶ=ἐπικρατῶ, ὑπερισχύω.—νικῶ... ὅ,τι..μέλλει συνοίσειν· ὁ δῆτωρ περαίνων τὸν λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον τόσας ὀρθὰς συμβουλάς ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀκροατάς του ἐκκλησιαστάς, δὲν εὐχεται τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ γνώμης, ἀλλὰ τὴν κατίσχυσιν τῆς συμφερούσης εἰς τὴν πόλιν ἕξ οἰουδήποτε, εἴτε φίλου εἴτε ἐχθροῦ, καὶ ἂν αὕτη προέρχεται, διότι σκοπὸν ἐν τῇ πολιτικῇ του δρᾶσει εἶχε θέσει ὄχι τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἰδίας φιλοδοξίας, ἀλλὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ.

1470
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ε. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ — ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ
ΚΑΙ
Α΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ΄ τάξεως τῶν γυμνασίων
καὶ τῶν ἀντιστοίχων σχολῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΑΝΤΙΤΥΠΑ 3500

Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας	49457/19-9-33
Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμου	Δρ. 16.15
Ἄξια βιβλιοσήμου	» 6.45
Πρόσθ. φόρος ἀναγκ. Δαν. »	2.
Συνολικὴ τιμὴ Δρ.	<u>24.00</u>

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗ

ΑΘΗΝΑΙ — ΣΤΑΔΙΟΥ 52

1933

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἀθῆναι τῆ 26—8—1933

Αριθ. πρωτ. 42433

Ἐπὶ ἀποδείξει

Πρὸς τοὺς κ. κ. Χ. Παπαναστασίου καὶ Ν. Φραγκίσκον

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταυταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τὴν 4/8/1933 καὶ δημοσιευθείσης τὴν 12/8/1933 εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 81 φύλλον τῆς Ἐφημ. Κυβερνήσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἀρθ. 3 τοῦ Νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 129 πρακτικὸν ταύτης, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ' τάξεως τῶν Γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον Α' καὶ Β' Ὀλυμπιακοὶ καὶ Α' κατὰ Φιλίππου βιβλίον σας, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῶν εἰσηγητῶν καὶ ἀναθεωρήσητε τὸ ἔργον σας.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ο ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ

Ν. Συμεωνῆς

*Ἄρθρον 6ον τοῦ ἀπὸ 14/21 Σβρίου 1932 Π. Διατάγματος
«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων
διδασκτικῶν βιβλίων».*

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἀρθρον.